

Dziennik Urzędowy C 321 E

Unii Europejskiej

Tom 49

Wydanie polskie

Informacje i zawiadomienia

29 grudnia 2006

Zawiadomienie nr

Treści

Strona

I *Informacje*

2006/C 321 E/01

UNIA EUROPEJSKA — WERSJE SKONSOLIDOWANE TRAKTATU O UNII EUROPEJSKIEJ
I TRAKTATU USTANAWIAJĄCEGO WSPÓLNOTĘ EUROPEJSKĄ 1

UNIA EUROPEJSKA

WERSJE SKONSOLIDOWANE

TRAKTATU O UNII EUROPEJSKIEJ I TRAKTATU
USTANAWIAJĄCEGO WSPÓLNOTĘ EUROPEJSKĄ

INFORMACJA DLA CZYTELNIKÓW

Niniejsza publikacja zawiera wersje skonsolidowane Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, uwzględniające zmiany wprowadzone Traktatem z Aten, podpisanym w dniu 16 kwietnia 2003 r.

Zawiera ona także wszelkie protokoły załączone do Traktatów, w wersji wynikającej z Aktu Przystąpienia z 2003 r.

Niniejszy tekst jest źródłem informacji, za który instytucje nie ponoszą odpowiedzialności.

SPIS TREŚCI

	STRONA
WERSJA SKONSOLIDOWANA TRAKTATU O UNII EUROPEJSKIEJ	5
WERSJA SKONSOLIDOWANA TRAKTATU USTANAWIAJĄCEGO WSPÓLNOTĘ EUROPEJSKĄ	37
PROTOKOŁY	187
DODATEK	325

WERSJA SKONSOLIDOWANA
TRAKTATU
O UNII EUROPEJSKIEJ

SPIS TREŚCI

TEKST TRAKTATU

	<i>Strona</i>
Preambuła	9
TYTUŁ I — Postanowienia wspólne	10
TYTUŁ II — Postanowienia zmieniające Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą w celu ustanowienia Wspólnoty Europejskiej	13
TYTUŁ III — Postanowienia zmieniające Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Węgla i Stali	14
TYTUŁ IV — Postanowienia zmieniające Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej	14
TYTUŁ V — Postanowienia dotyczące wspólnej polityki zagranicznej	14
TYTUŁ VI — Postanowienia o współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych	23
TYTUŁ VII — Postanowienia o wzmocnionej współpracy	31
TYTUŁ VIII — Postanowienia końcowe	33

JEGO KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓL BELGÓW, JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA DANII, PREZYDENT REPUBLIKI FEDERALNEJ NIEMIEC, PREZYDENT REPUBLIKI GRECKIEJ, JEGO KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓL HISZPANII, PREZYDENT REPUBLIKI FRANCUSKIEJ, PREZYDENT IRLANDII, PREZYDENT REPUBLIKI WŁOSKIEJ, JEGO KRÓLEWSKA WYSOKOŚĆ WIELKI KSIĄŻĘ LUKSEMBURGA, JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA NIDERLANDÓW, PREZYDENT REPUBLIKI PORTUGALSKIEJ, JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA WIELKIEJ BRYTANII I IRLANDII PÓŁNOCNEJ⁽¹⁾,

ZDECYDOWANI przejść do nowego etapu procesu integracji europejskiej, zapoczątkowanego ustanowieniem Wspólnot Europejskich,

PRZYWOŁUJĄC historyczne znaczenie przewyciężenia podziału kontynentu europejskiego oraz potrzebę ustanowienia trwałych podstaw budowy przyszłej Europy,

POTWIERDZAJĄC swe przywiązanie do zasad wolności, demokracji, poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności oraz państwa prawnego,

POTWIERDZAJĄC swe przywiązanie do podstawowych praw socjalnych określonych w Europejskiej Karcie Społecznej, podpisanej w Turynie dnia 18 października 1961 roku, oraz we Wspólnotowej Karcie Socjalnych Praw Podstawowych Pracowników z 1989 roku,

PRAGNĄC pogłębić solidarność między swymi narodami w poszanowaniu ich historii, kultury i tradycji,

PRAGNĄC umocnić demokratyczny charakter i skuteczność działania instytucji, tak aby były one w stanie lepiej spełniać, w jednolitych ramach instytucjonalnych, powierzone im zadania,

ZDECYDOWANI umocnić swe gospodarki, a także doprowadzić do ich konwergencji oraz do ustanowienia unii gospodarczej i walutowej, w tym – zgodnie z postanowieniami niniejszego Traktatu – jednej i stabilnej waluty,

WYRAŻAJĄC MOCNĄ WOLĘ popierania postępu gospodarczego i społecznego swych narodów poprzez urzeczywistnienie rynku wewnętrznego oraz umacnianie spójności i ochrony środowiska naturalnego, przy uwzględnieniu zasady stałego rozwoju, oraz prowadzenia polityk, które zapewnią, że integracji gospodarczej towarzyszyć będzie równoczesny postęp w innych dziedzinach,

ZDECYDOWANI ustanowić wspólne obywatelstwo dla obywateli swych krajów,

⁽¹⁾ W międzyczasie Republika Czeska, Republika Estońska, Republika Cypryjska, Republika Łotewska, Republika Litewska, Republika Węgierska, Republika Malty, Republika Austrii, Rzeczpospolita Polska, Republika Słowenii, Republika Słowacka, Republika Finlandii i Królestwo Szwecji stały się członkami Unii Europejskiej.

ZDECYDOWANI realizować wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa, w tym stopniowo określać wspólną politykę obronną, która mogłaby prowadzić do wspólnej obrony, zgodnie z artykułem 17, wzmacniając w ten sposób tożsamość i niezależność Europy w celu wspierania pokoju, bezpieczeństwa oraz postępu w Europie i na świecie,

ZDECYDOWANI ułatwić swobodny przepływ osób, przy zapewnieniu bezpieczeństwa swym narodom, poprzez ustanowienie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, zgodnie z postanowieniami niniejszego Traktatu,

ZDECYDOWANI kontynuować proces tworzenia coraz ściślejszego związku między narodami Europy, w którym decyzje są podejmowane jak najbliżej obywateli, zgodnie z zasadą pomocniczości,

MAJĄC NA UWADZE dalsze kroki, które należy przedsięwziąć na rzecz rozwoju integracji europejskiej,

POSTANOWILI ustanowić Unię Europejską i w tym celu powołali jako swych pełnomocników:

(lista pełnomocników została pominięta)

KTÓRZY, po wymianie swych pełnomocnictw uznanych za należyte i sporządzone we właściwej formie, uzgodnili co następuje:

TYTUŁ I

POSTANOWIENIA WSPÓLNE

Artykuł 1

Niniejszym Traktatem WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY ustanawiają między sobą UNIĘ EUROPEJSKĄ, zwaną dalej „Unią”.

Niniejszy Traktat wyznacza nowy etap w procesie tworzenia coraz ściślejszego związku między narodami Europy, w którym decyzje podejmowane są z możliwie najwyższym poszanowaniem zasady otwartości i jak najbliżej obywateli.

Unię stanowią Wspólnoty Europejskie, uzupełnione politykami i formami współpracy przewidzianymi niniejszym Traktatem. Jej zadaniem jest kształtowanie w sposób spójny i solidarny stosunków między Państwami Członkowskimi oraz między ich narodami.

Artykuł 2

Unia stawia sobie następujące cele:

- popieranie postępu gospodarczego i społecznego oraz wysokiego poziomu zatrudnienia i doprowadzenie do zrównoważonego i trwałego rozwoju, zwłaszcza poprzez utworzenie przestrzeni bez granic wewnętrznych, umocnienie gospodarczej i społecznej spójności oraz ustanowienie unii gospodarczej i walutowej, obejmującej docelowo jedną walutę, zgodnie z postanowieniami niniejszego Traktatu,
- potwierdzanie swej tożsamości na arenie międzynarodowej, zwłaszcza poprzez realizację wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, w tym stopniowe określanie wspólnej polityki obronnej, która zgodnie z artykułem 17 mogłaby prowadzić do wspólnej obrony,
- umacnianie ochrony praw i interesów obywateli jej Państw Członkowskich poprzez ustanowienie obywatelstwa Unii,
- utrzymanie i rozwijanie Unii jako przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, w której zagwarantowana jest swoboda przepływu osób, w powiązaniu z właściwymi środkami w odniesieniu do kontroli granic zewnętrznych, azylu, imigracji oraz zapobieganie i zwalczanie przestępczości,
- pełne zachowanie dorobku wspólnotowego i jego rozwój, z uwzględnieniem zakresu, w jakim polityki i formy współpracy, ustanowione niniejszym Traktatem, wymagają zrewidowania w celu zapewnienia skuteczności mechanizmów i instytucji Wspólnoty.

Unia osiąga swe cele zgodnie z postanowieniami niniejszego Traktatu, określonymi w nim warunkami i harmonogramem, z poszanowaniem zasady pomocniczości, określonej w artykule 5 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

Artykuł 3

Unia dysponuje jednolitymi ramami instytucjonalnymi, które zapewniają spójność i ciągłość działań podejmowanych do osiągnięcia jej celów, przy poszanowaniu i rozwijaniu dorobku wspólnotowego.

Unia czuwa, w szczególności, nad spójnością całości swych działań zewnętrznych, podejmowanych w ramach polityk w dziedzinach stosunków zagranicznych, bezpieczeństwa, gospodarczej i rozwoju. Rada i Komisja są odpowiedzialne za zapewnienie takiej spójności i współpracują w tym celu. Gwarantują one realizację tych polityk w ramach swoich kompetencji.

Artykuł 4

Rada Europejska nadaje Unii impulsy niezbędne do jej rozwoju i określa w tej mierze ogólne kierunki polityczne.

W skład Rady Europejskiej wchodzi szefowie państw lub rządów Państw Członkowskich oraz przewodniczący Komisji. Towarzyszą im ministrowie spraw zagranicznych Państw Członkowskich i członek Komisji. Rada Europejska zbiera się co najmniej dwa razy w roku pod przewodnictwem szefa państwa lub rządu Państwa Członkowskiego, które przewodniczy Radzie.

Rada Europejska składa Parlamentowi Europejskiemu sprawozdanie po każdym swym spotkaniu oraz roczne sprawozdanie pisemne o postępach dokonanych przez Unię.

Artykuł 5

Parlament Europejski, Rada, Komisja, Trybunał Sprawiedliwości i Trybunał Obrachunkowy realizują swe uprawnienia zgodnie z warunkami i celami przewidzianymi, z jednej strony, w postanowieniach Traktatów ustanawiających Wspólnoty Europejskie oraz późniejszych traktatów i aktów zmieniających je lub uzupełniających, z drugiej zaś — w innych postanowieniach niniejszego Traktatu.

Artykuł 6

1. Unia opiera się na zasadach wolności, demokracji, poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności oraz państwa prawnego, które są wspólne dla Państw Członkowskich.
2. Unia szanuje prawa podstawowe zagwarantowane w Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, podpisanej w Rzymie 4 listopada 1950 roku, oraz wynikające z tradycji konstytucyjnych wspólnych dla Państw Członkowskich, jako zasady ogólne prawa wspólnotowego.
3. Unia szanuje tożsamość narodową Państw Członkowskich.
4. Unia zapewnia sobie środki niezbędne do osiągnięcia swych celów i prowadzenia swych polityk.

Artykuł 7

1. Na uzasadniony wniosek jednej trzeciej Państw Członkowskich, Parlamentu Europejskiego lub Komisji, Rada, stanowiąc większością czterech piątych swych członków po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, może stwierdzić istnienie wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Państwo Członkowskie zasad wymienionych w artykule 6 ustęp 1 i skierować do tego Państwa stosowne zalecenia. Przed dokonaniem takiego stwierdzenia Rada wysłuchuje dane Państwo Członkowskie i stanowiąc zgodnie z tą samą procedurą, może wezwać osoby niezależne do przedłożenia w rozsądnym terminie sprawozdania w sprawie sytuacji w tym Państwie.

Rada regularnie bada, czy powody dokonania takiego stwierdzenia pozostają aktualne.

2. Rada zebrana w składzie szefów państw lub rządów, stanowiąc jednomyślnie na wniosek jednej trzeciej Państw Członkowskich lub Komisji i po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, może stwierdzić, po wezwaniu rządu Państwa Członkowskiego do przedstawienia swoich uwag, poważne i stałe naruszenie przez to Państwo Członkowskie zasad określonych w artykule 6 ustęp 1.

3. Po dokonaniu stwierdzenia na mocy ustępu 2, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, może zdecydować o zawieszeniu niektórych praw wynikających ze stosowania niniejszego Traktatu dla tego Państwa Członkowskiego, łącznie z prawem do głosowania przedstawiciela rządu tego Państwa Członkowskiego w Radzie. Rada uwzględnia przy tym możliwe skutki takiego zawieszenia dla praw i obowiązków osób fizycznych i prawnych.

Obowiązki, które ciążą na tym Państwie Członkowskim na mocy niniejszego Traktatu, pozostają w każdym przypadku wiążące dla tego Państwa.

4. Rada może następnie, stanowiąc większością kwalifikowaną, zdecydować o zmianie lub uchyleniu środków podjętych na podstawie ustępu 3, w przypadku zmiany sytuacji, która doprowadziła do ich ustanowienia.

5. Do celów niniejszego artykułu Rada stanowi, nie biorąc pod uwagę głosu przedstawiciela rządu danego Państwa Członkowskiego. Wstrzymanie się od głosu członków obecnych lub reprezentowanych nie stanowi przeszkody w podjęciu decyzji określonych w ustępie 2. Większość kwalifikowana jest określona jako taki sam udział głosów ważonych danych członków Rady jak ustalony w artykule 205 ustęp 2 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

Niniejszy ustęp stosuje się również w przypadku zawieszenia praw do głosowania zgodnie z ustępem 3.

6. Do celów ustępów 1 i 2 Parlament Europejski stanowi większością dwóch trzecich oddanych głosów, reprezentującą większość jego członków.

TYTUŁ II

POSTANOWIENIA ZMIENIAJĄCE TRAKTAT USTANAWIAJĄCY EUROPEJSKĄ WSPÓLNOTĘ GOSPODARCZĄ W CELU USTANOWIENIA WSPÓLNOTY EUROPEJSKIEJ

Artykuł 8

(pominięty)

TYTUŁ III

**POSTANOWIENIA ZMIENIAJĄCE TRAKTAT USTANAWIAJĄCY EUROPEJSKĄ
WSPÓLNOTĘ WĘGLA I STALI***Artykuł 9*

(pominięty)

TYTUŁ IV

**POSTANOWIENIA ZMIENIAJĄCE TRAKTAT USTANAWIAJĄCY EUROPEJSKĄ
WSPÓLNOTĘ ENERGII ATOMOWEJ***Artykuł 10*

(pominięty)

TYTUŁ V

**POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE WSPÓLNEJ POLITYKI ZAGRANICZNEJ
I BEZPIECZEŃSTWA***Artykuł 11*

1. Unia określa i realizuje wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa, obejmującą wszystkie dziedziny polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, której celami są:

- ochrona wspólnych wartości, podstawowych interesów, niezawisłości i integralności Unii, zgodnie z zasadami Karty Narodów Zjednoczonych,
- umacnianie bezpieczeństwa Unii we wszelkich formach,
- utrzymanie pokoju i umacnianie bezpieczeństwa międzynarodowego zgodnie z zasadami Karty Narodów Zjednoczonych oraz Aktu Końcowego z Helsinek i celami Karty Paryskiej, w tym dotyczącymi granic zewnętrznych,
- popieranie współpracy międzynarodowej,
- rozwijanie oraz umacnianie demokracji i państwa prawnego, a także poszanowanie praw człowieka i podstawowych wolności.

2. Państwa Członkowskie popierają, aktywnie i bez zastrzeżeń, politykę zewnętrzną i bezpieczeństwa Unii w duchu lojalności i wzajemnej solidarności.

Państwa Członkowskie działają zgodnie na rzecz umacniania i rozwijania wzajemnej solidarności politycznej. Powstrzymują się od wszelkich działań, które byłyby sprzeczne z interesami Unii lub mogłyby zaszkodzić jej skuteczności jako spójnej sile w stosunkach międzynarodowych.

Rada czuwa nad poszanowaniem tych zasad.

Artykuł 12

Unia osiąga cele określone w artykule 11 poprzez:

- określanie zasad i ogólnych wytycznych wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa,
- decydowanie o wspólnych strategiach,
- przyjmowanie wspólnych działań,
- przyjmowanie wspólnych stanowisk,
- umacnianie systematycznej współpracy między Państwami Członkowskimi w prowadzeniu ich polityki.

Artykuł 13

1. Rada Europejska określa zasady i ogólne wytyczne wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, łącznie ze sprawami mającymi wpływ na kwestie polityczno-obronne.

2. Rada Europejska decyduje o wspólnych strategiach wprowadzanych w życie przez Unię w dziedzinach, w których Państwa Członkowskie mają ważne wspólne interesy.

Wspólne strategie określają ich cele, czas trwania i środki, które mają być przekazane do dyspozycji przez Unię i Państwa Członkowskie.

3. Na podstawie określonych przez Radę Europejską ogólnych wytycznych Rada podejmuje decyzje niezbędne do określenia i wprowadzenia w życie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa.

Rada zaleca Radzie Europejskiej przyjęcie wspólnych strategii i wprowadza je w życie, zwłaszcza przyjmując wspólne działania i wspólne stanowiska.

Rada zapewnia jednolitość, spójność i skuteczność działań Unii.

Artykuł 14

1. Rada przyjmuje wspólne działania. Dotyczą one pewnych sytuacji, w których niezbędne jest podjęcie działań operacyjnych. Wspólne działania określają ich zasięg, cele, zakres i środki, jakie mają być oddane do dyspozycji Unii, warunki wprowadzania ich w życie oraz – w razie potrzeby – czas ich trwania.
2. Jeżeli nastąpiła zmiana okoliczności mająca wyraźny wpływ na kwestię stanowiącą przedmiot wspólnego działania, Rada dokonuje przeglądu zasad i celów tego działania oraz podejmuje niezbędne decyzje. Dopóki Rada nie podejmie stosownej decyzji, wspólne działanie pozostaje w mocy.
3. Wspólne działania wiążą Państwa Członkowskie w odniesieniu do zajmowanych przez nie stanowisk i prowadzonych działań.
4. Rada może zażądać od Komisji przedłożenia jej wszelkich właściwych propozycji dotyczących wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa w celu zapewnienia wprowadzenia w życie wspólnego działania.
5. O wszelkim zajęciu krajowego stanowiska lub podjęciu jakiegokolwiek krajowego działania należy poinformować w takim czasie, aby możliwe było – w razie potrzeby – wcześniejsze przeprowadzenie w Radzie uzgodnień. Obowiązek wcześniejszego poinformowania nie dotyczy środków stanowiących jedynie proste wykonanie decyzji Rady na płaszczyźnie krajowej.
6. W przypadku bezwzględnej konieczności wynikającej z rozwoju sytuacji i wobec braku decyzji Rady Państwa Członkowskie mogą zastosować w trybie pilnym niezbędne środki, uwzględniając ogólne cele wspólnego działania. Państwo Członkowskie, które stosuje takie środki, informuje o nich niezwłocznie Radę.
7. W przypadku poważnych trudności w wykonaniu wspólnego działania Państwo Członkowskie powiadamia o nich Radę, która rozważa je i poszukuje właściwych rozwiązań. Nie mogą być one sprzeczne z celami wspólnego działania ani szkodzić jego skuteczności.

Artykuł 15

Rada przyjmuje wspólne stanowiska. Określają one podejście Unii do danego problemu o charakterze geograficznym lub przedmiotowym. Państwa Członkowskie zapewniają zgodność swych polityk krajowych ze wspólnymi stanowiskami.

Artykuł 16

Państwa Członkowskie w ramach Rady informują się wzajemnie i uzgadniają wszelkie kwestie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, stanowiące przedmiot ogólnego zainteresowania, w celu zapewnienia możliwie najskuteczniejszego wpływu Unii poprzez zgodne i zbieżne działania.

Artykuł 17

1. Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa obejmuje wszelkie sprawy dotyczące bezpieczeństwa Unii, w tym stopniowe określanie wspólnej polityki obronnej, która mogłaby doprowadzić do wspólnej obrony, jeśli Rada Europejska tak zadecyduje. W takim przypadku Rada Europejska zaleca Państwom Członkowskim podjęcie decyzji zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

Polityka Unii, określona w niniejszym artykule, nie uchybia specyficznemu charakterowi polityki bezpieczeństwa i obronnej niektórych Państw Członkowskich. Szanuje ona wynikające z Traktatu Północnoatlantyckiego zobowiązania Państw Członkowskich, które uważają, że ich wspólna obrona jest wykonywana w ramach Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO) oraz jest zgodna z przyjętą w tych ramach wspólną polityką bezpieczeństwa i obroną.

Stopniowe określanie wspólnej polityki obronnej będzie wspierane, w zakresie, w jakim Państwa Członkowskie uznają to za właściwe, współpracą między nimi w dziedzinie zbrojeń.

2. Sprawy określone w niniejszym artykule obejmują misje humanitarne i ratunkowe, misje utrzymania pokoju oraz misje zbrojne służące zarządzaniu kryzysami, w tym przywracaniu pokoju.

3. Decyzje mające wpływ na kwestie polityczno-obronne, będące przedmiotem niniejszego artykułu, są podejmowane bez uszczerbku dla polityk i zobowiązań określonych w drugim akapicie ustępu 1.

4. Niniejszy artykuł nie stanowi przeszkody w rozwijaniu ściślejszej współpracy między dwoma lub wieloma Państwami Członkowskimi na poziomie dwustronnym oraz w ramach Unii Zachodnioeuropejskiej (UZE) i NATO, o ile współpraca ta nie jest sprzeczna i nie utrudnia współpracy przewidzianej w niniejszym tytule.

5. Dla wspierania realizacji celów ustalonych w niniejszym artykule jego postanowienia będą zmieniane zgodnie z artykułem 48.

Artykuł 18

1. Prezydencja reprezentuje Unię w sprawach objętych wspólną polityką zagraniczną i bezpieczeństwa.

2. Prezydencja jest odpowiedzialna za wprowadzanie w życie decyzji podejmowanych zgodnie z niniejszym tytułem; z tej racji wyraża co do zasady stanowisko Unii w organizacjach międzynarodowych i podczas konferencji międzynarodowych.

3. Prezydencja jest wspomagana przez sekretarza generalnego Rady, pełniącego funkcję wysokiego przedstawiciela do spraw wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa.

4. Komisja jest w pełni włączana w zadania określone w ustępach 1 i 2. Prezydencja jest wspierana, w miarę potrzeby, w wykonywaniu tych zadań przez Państwo Członkowskie, które w następnej kolejności przejmie Prezydencję.

5. Rada może w każdym przypadku, gdy uzna to za niezbędne, mianować specjalnego przedstawiciela, któremu powierza się mandat w odniesieniu do poszczególnych spraw politycznych.

Artykuł 19

1. Państwa Członkowskie koordynują swe działania w organizacjach międzynarodowych i podczas konferencji międzynarodowych, podtrzymując na tym forum wspólne stanowiska.

Jeżeli w organizacjach międzynarodowych lub podczas konferencji międzynarodowych nie są reprezentowane wszystkie Państwa Członkowskie, uczestniczące Państwa Członkowskie podtrzymują wspólne stanowiska.

2. Bez uszczerbku dla postanowień ustępu 1 i artykułu 14 ustęp 3, Państwa Członkowskie reprezentowane w organizacjach międzynarodowych lub podczas konferencji międzynarodowych, w których nie uczestniczą wszystkie Państwa Członkowskie, informują te ostatnie o wszelkich sprawach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania.

Państwa Członkowskie, które są także członkami Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych, będą działać zgodnie i wyczerpująco informować pozostałe Państwa Członkowskie. Państwa Członkowskie, które są stałymi członkami Rady Bezpieczeństwa, przy wykonywaniu swoich funkcji zapewniają obronę stanowisk i interesów Unii, bez uszczerbku dla ich zobowiązań wynikających z postanowień Karty Narodów Zjednoczonych.

Artykuł 20

Misje dyplomatyczne i konsularne Państw Członkowskich oraz delegacje Komisji w państwach trzecich i na konferencjach międzynarodowych, a także ich przedstawicielstwa w organizacjach międzynarodowych współpracują ze sobą, tak aby zapewnić poszanowanie i wprowadzenie w życie wspólnych stanowisk oraz wspólnych działań przyjętych przez Radę.

Umacniają one współpracę, wymieniając informacje, dokonując wspólnych ocen oraz przyczyniając się do wprowadzania w życie postanowień przewidzianych w artykule 20 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

Artykuł 21

Prezydencja konsultuje z Parlamentem Europejskim najważniejsze kwestie i podstawowe kierunki wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz czuwa, aby poglądy Parlamentu Europejskiego zostały należycie uwzględnione. Prezydencja i Komisja regularnie informują Parlament Europejski o rozwoju polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii.

Parlament Europejski może kierować do Rady pytania lub formułować pod jej adresem zalecenia. Co roku przeprowadza on debatę o postępach w realizacji wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa.

Artykuł 22

1. Każde Państwo Członkowskie lub Komisja mogą się zwracać do Rady ze wszelkimi pytaniami dotyczącymi wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz przedkładać Radzie propozycje.

2. W przypadkach wymagających szybkiej decyzji Prezydencja zwołuje, z inicjatywy własnej lub na żądanie Komisji bądź Państwa Członkowskiego, w ciągu 48 godzin lub – w razie bezwzględnej potrzeby – w krótszym terminie, nadzwyczajne posiedzenie Rady.

Artykuł 23 ⁽¹⁾

1. Decyzje, o których mowa w niniejszym tytule, Rada podejmuje, stanowiąc jednomyślnie. Wstrzymanie się od głosu przez członków obecnych lub reprezentowanych nie stanowi przeszkody w podjęciu takich decyzji.

Każdy członek Rady, który wstrzymuje się od głosu, może – zgodnie z niniejszym akapitem – jednocześnie złożyć formalne oświadczenie. W takim przypadku nie jest on zobowiązany do wykonania decyzji, ale akceptuje, że decyzja ta wiąże Unię. W duchu wzajemnej solidarności to Państwo Członkowskie powstrzymuje się od wszelkich działań, które mogłyby być sprzeczne lub utrudnić działania Unii podejmowane na podstawie tej decyzji. Pozostałe Państwa Członkowskie szanują jego stanowisko. Decyzja nie zostaje podjęta, jeżeli członkowie Rady, którzy złożyli oświadczenie w związku ze wstrzymaniem się od głosu, mają więcej niż jedną trzecią głosów ważonych zgodnie z artykułem 205 ustęp 2 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

2. Na zasadzie odstępstwa od postanowień ustępu 1, Rada stanowi większością kwalifikowaną w sytuacji, gdy:

- na podstawie wspólnych strategii przyjmuje wspólne działania i wspólne stanowiska lub podejmuje inne decyzje,
- podejmuje decyzję wykonującą wspólne działanie lub wspólne stanowisko,
- mianuje specjalnego przedstawiciela zgodnie z artykułem 18 ustęp 5.

⁽¹⁾ Artykuł zmieniony Aktem Przystąpienia z 2003 r. Patrz: dodatek na końcu niniejszej broszury.

Głosowanie nie dochodzi do skutku, jeżeli członek Rady oświadcza, że z ważnych względów polityki krajowej, które musi określić, zamierza się sprzeciwić przyjęciu decyzji podejmowanej większością kwalifikowaną. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, może zażądać przedłożenia tej kwestii Radzie Europejskiej w celu podjęcia decyzji jednomyślnie.

Głosy członków Rady wazone są zgodnie z artykułem 205 ustęp 2 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską. Decyzje wymagają do ich przyjęcia co najmniej 232 głosów „za”, oddanych przez co najmniej dwie trzecie członków. Jeżeli decyzja ma zostać przyjęta przez Radę większością kwalifikowaną, członek Rady może wystąpić o sprawdzenie, czy Państwa Członkowskie stanowiące większość kwalifikowaną reprezentują co najmniej 62 % ogółu ludności Unii. Jeżeli okaże się, że warunek ten nie został spełniony, dana decyzja nie zostaje przyjęta.

Niniejszego ustępu nie stosuje się do decyzji mających wpływ na kwestie wojskowe lub polityczno-obronne.

3. W kwestiach proceduralnych Rada stanowi większością głosów swoich członków.

Artykuł 24

1. Jeżeli do wykonania postanowień niniejszego tytułu niezbędne jest zawarcie umowy z jednym lub z większą liczbą państw bądź z organizacjami międzynarodowymi, Rada może upoważnić Prezydencję, wspieraną w miarę potrzeby przez Komisję, do podjęcia rokowań w tym celu. Umowy takie są zawierane przez Radę na podstawie zalecenia Prezydencji.

2. Rada stanowi jednomyślnie, jeżeli umowa dotyczy zagadnienia wymagającego jednomyślności przy podejmowaniu decyzji wewnętrznych.

3. Jeżeli umowa ma na celu wprowadzenie w życie wspólnego działania lub wspólnego stanowiska, Rada stanowi większością kwalifikowaną, zgodnie z artykułem 23 ustęp 2.

4. Postanowienia niniejszego artykułu mają zastosowanie również do dziedzin uregulowanych tytułem VI. Jeżeli umowa dotyczy zagadnienia wymagającego większości kwalifikowanej przy podejmowaniu decyzji lub środków wewnętrznych, Rada stanowi większością kwalifikowaną, zgodnie z artykułem 34 ustęp 3.

5. Umowa nie wiąże Państwa Członkowskiego, którego przedstawiciel w Radzie oświadczył, że musi ono stosować się do wymogów własnej procedury konstytucyjnej; inni członkowie Rady mogą uzgodnić, że mimo tego umowa ta będzie miała zastosowanie tymczasowe.

6. Umowy zawarte zgodnie z warunkami określonymi w niniejszym artykule wiążą instytucje Unii.

Artykuł 25

Bez uszczerbku dla postanowień artykułu 207 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, Komitet Polityczny i Bezpieczeństwa obserwuje sytuację międzynarodową w dziedzinach objętych wspólną polityką zagraniczną i bezpieczeństwa oraz przyczynia się do określania polityk, wydając opinie dla Rady – na jej żądanie lub z inicjatywy własnej. Czuwa on również nad wprowadzaniem w życie uzgodnionych polityk, bez uszczerbku dla kompetencji Prezydencji i Komisji.

W zakresie objętym niniejszym tytułem Komitet ten sprawuje, pod kierunkiem Rady, kontrolę polityczną i kierownictwo strategiczne nad operacjami zarządzania kryzysami.

Rada może upoważnić Komitet do podjęcia, w celu i na czas trwania operacji zarządzania kryzysami, określonych przez Radę decyzji dotyczących kontroli politycznej i kierownictwa strategicznego nad operacją, bez uszczerbku dla artykułu 47.

Artykuł 26

Sekretarz generalny Rady, wysoki przedstawiciel do spraw wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, wspomaga Radę w sprawach objętych wspólną polityką zagraniczną i bezpieczeństwa, zwłaszcza przyczyniając się do formułowania, opracowania i wprowadzania w życie decyzji politycznych, a w stosownych przypadkach, działając w imieniu Rady i na zlecenie Prezydencji, prowadzi dialog polityczny ze stronami trzecimi.

Artykuł 27

Komisja jest w pełni włączana w prace w dziedzinie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa.

Artykuł 27a

1. Celem wzmocnionej współpracy, w którejkolwiek z dziedzin określonych w niniejszym tytule, jest chronienie wartości i służenie interesom Unii jako całości, poprzez potwierdzanie jej tożsamości jako spójnej siły na arenie międzynarodowej. Wzmocniona współpraca realizowana jest z poszanowaniem:

— zasad, celów, ogólnych wytycznych i spójności wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz podjętych w jej ramach decyzji,

- kompetencji Wspólnoty Europejskiej, i
- spójności wszystkich polityk Unii z jej działaniami zewnętrznymi.

2. Artykuły 11-27 oraz artykuły 27b-28 stosują się do wzmocnionej współpracy określonej w niniejszym artykule, chyba że artykuł 27c oraz artykuły 43-45 stanowią inaczej.

Artykuł 27b

Na mocy niniejszego tytułu wzmocniona współpraca odnosi się do wprowadzania w życie wspólnych działań lub wspólnych stanowisk. Nie odnosi się do spraw mających wpływ na kwestie wojskowe lub polityczno-obronne.

Artykuł 27c

Państwa Członkowskie, które zamierzają ustanowić między sobą wzmocnioną współpracę na mocy artykułu 27b, kierują w tym celu wniosek do Rady.

Wniosek przekazywany jest Komisji i do informacji Parlamentu Europejskiego. Komisja wydaje opinię, dotyczącą w szczególności spójności proponowanej wzmocnionej współpracy z politykami Unii. Upoważnienia udziela Rada, stanowiąc zgodnie z akapitami drugim i trzecim artykułu 23 ustęp 2 i artykułami 43-45.

Artykuł 27d

Bez uszczerbku dla kompetencji Prezydencji lub Komisji, sekretarz generalny Rady, wysoki przedstawiciel do spraw wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa zapewnia w szczególności, by Parlament Europejski i wszyscy członkowie Rady byli w pełni poinformowani o realizacji wzmocnionej współpracy w dziedzinie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa.

Artykuł 27e

Każde Państwo Członkowskie, które pragnie uczestniczyć we wzmocnionej współpracy na mocy artykułu 27c, notyfikuje swój zamiar Radzie i informuje Komisję. W terminie trzech miesięcy od otrzymania tej notyfikacji Komisja przedkłada Radzie opinię. W terminie czterech miesięcy od otrzymania tej notyfikacji Rada podejmuje decyzję w sprawie wniosku oraz o przepisach szczególnych, które może uznać za niezbędne. Decyzję uważa się za przyjętą, chyba że Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną w tym samym terminie, zadecyduje o jej wstrzymaniu; w tym przypadku Rada uzasadnia swoją decyzję oraz określa termin jej ponownego rozpatrzenia.

Do celów niniejszego artykułu Rada stanowi większością kwalifikowaną. Większość kwalifikowana jest określona jako taki sam udział głosów ważonych i taki sam udział liczby danych członków Rady jak ustalony w trzecim akapicie artykułu 23 ustęp 2.

Artykuł 28

1. Artykuły 189, 190, 196-199, 203, 204, 206-209, 213-219, 255 i 290 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską mają zastosowanie do postanowień dotyczących dziedzin uregulowanych w niniejszym tytule.

2. Wydatki administracyjne ponoszone przez instytucje w związku z wykonywaniem postanowień zawartych w niniejszym tytule są pokrywane z budżetu Wspólnot Europejskich.

3. Wydatki operacyjne ponoszone w związku z wprowadzaniem w życie tych postanowień są również pokrywane z budżetu Wspólnot Europejskich, z wyjątkiem wydatków przypadających na operacje mające wpływ na kwestie wojskowe i polityczno-obronne oraz przypadków, gdy Rada, stanowiąc jednomyślnie, postanowi inaczej.

Jeśli wydatki nie są pokrywane z budżetu Wspólnot Europejskich, ponoszą je Państwa Członkowskie według kryterium produktu krajowego brutto, chyba że Rada, stanowiąc jednomyślnie, postanowi inaczej. Państwa Członkowskie, których przedstawiciele w Radzie złożyli formalne oświadczenie na podstawie artykułu 23 ustęp 1 akapit drugi, nie są zobowiązane do wnoszenia wkładu w finansowanie operacji mających wpływ na kwestie wojskowe lub polityczno-obronne.

4. Procedurę budżetową określoną w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską stosuje się do wydatków pokrywanych z budżetu Wspólnot Europejskich.

TYTUŁ VI

POSTANOWIENIA O WSPÓŁPRACY POLICYJNEJ I SĄDOWEJ W SPRAWACH KARNYCH

Artykuł 29

Bez uszczerbku dla kompetencji Wspólnoty Europejskiej, celem Unii jest zapewnienie obywatelom wysokiego poziomu bezpieczeństwa osobistego w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, przez wspólne działanie Państw Członkowskich w dziedzinie współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych oraz poprzez zapobieganie i zwalczanie rasizmu i ksenofobii.

Cel ten jest osiągany poprzez zapobieganie i zwalczanie przestępczości zorganizowanej lub innej, zwłaszcza terroryzmu, handlu ludźmi i przestępstw przeciwko dzieciom, nielegalnego handlu narkotykami oraz nielegalnego handlu bronią, korupcji i nadużyć finansowych, dzięki:

- ściślejszej współpracy policji, organów celnych oraz innych właściwych organów w Państwach Członkowskich, prowadzonej zarówno bezpośrednio, jak i za pośrednictwem Europejskiego Urzędu Policji (Europol), zgodnie z postanowieniami artykułów 30 i 32,
- ściślejszej współpracy organów sądowych oraz innych właściwych organów w Państwach Członkowskich, w tym współpracy za pośrednictwem Europejskiej Jednostki Współpracy Sądowej (Eurojust), zgodnie z postanowieniami artykułów 31 i 32,
- zbliżaniu, w miarę potrzeby, norm prawa karnego w Państwach Członkowskich, zgodnie z postanowieniami artykułu 31 lit. e).

Artykuł 30

1. Wspólne działanie w dziedzinie współpracy policyjnej obejmuje między innymi:
 - a) współpracę operacyjną właściwych organów Państw Członkowskich, w tym służb policji, służb celnych oraz innych wyspecjalizowanych organów ścigania, w zapobieganiu, wykrywaniu i ściganiu przestępstw;
 - b) gromadzenie, przechowywanie, przetwarzanie, analizowanie i wymianę istotnych informacji, w tym informacji organów ścigania – zwłaszcza za pośrednictwem Europolu – o podejrzanych transakcjach finansowych, z zastrzeżeniem właściwych przepisów o ochronie danych osobowych;
 - c) współpracę i wspólne inicjatywy w dziedzinie szkolenia, wymiany oficerów łącznikowych, delegacji służbowych, korzystania z wyposażenia i badań kryminalistycznych;
 - d) wspólną ocenę poszczególnych technik śledczych dotyczących wykrywania poważnych form przestępczości zorganizowanej.
2. Rada popiera współpracę prowadzoną za pośrednictwem Europolu, a w ciągu pięciu lat po wejściu w życie Traktatu z Amsterdamu w szczególności:
 - a) umożliwia Europolowi ułatwianie i wspieranie przygotowania oraz zachęcania do koordynacji i wprowadzania w życie specyficznych działań śledczych prowadzonych przez właściwe organy Państw Członkowskich, w tym działań operacyjnych wspólnych zespołów z udziałem przedstawicieli Europolu, pełniących funkcje wspierające;

- b) przyjmuje środki w celu umożliwienia Europolowi żądania od właściwych organów Państw Członkowskich prowadzenia i koordynowania śledztw w określonych sprawach, pogłębiania specyficznej wiedzy fachowej, która może być udostępniana Państwu Członkowskiemu jako pomoc w śledztwach dotyczących przestępczości zorganizowanej;
- c) sprzyja ustanowieniu kontaktów między funkcjonariuszami organów ścigania lub dochodzenia, wyspecjalizowanych w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej i działających w ścisłej współpracy z Europolem;
- d) tworzy sieć badawczą, dokumentacyjną i statystyczną dotyczącą przestępczości transgranicznej.

Artykuł 31

1. Wspólne działanie w dziedzinie współpracy sądowej w sprawach karnych obejmuje między innymi:

- a) ułatwianie i przyspieszanie współpracy między ministerstwami i organami sądowymi lub odpowiednimi organami Państw Członkowskich, w tym, w miarę potrzeby, współpracy za pośrednictwem Eurojustu, w zakresie procedury sądowej i wykonywania orzeczeń;
- b) ułatwianie ekstradycji między Państwami Członkowskimi;
- c) zapewnianie, w zakresie niezbędnym do usprawnienia tej współpracy, zgodności norm stosowanych w Państwach Członkowskich;
- d) zapobieganie sporom o właściwość między Państwami Członkowskimi;
- e) stopniowe przyjmowanie środków ustanawiających minimalne normy dotyczące znamion przestępstw i kar w dziedzinach przestępczości zorganizowanej, terroryzmu i nielegalnego handlu narkotykami.

2. Rada wspiera współpracę za pośrednictwem Eurojust przez:

- a) umożliwienie Eurojustowi właściwej koordynacji działań pomiędzy krajowymi organami ścigania Państw Członkowskich;
- b) popieranie wspomagania przez Eurojust dochodzeń w sprawach karnych w sprawach poważnej przestępczości transgranicznej, zwłaszcza w ramach przestępczości zorganizowanej, ze szczególnym uwzględnieniem analiz przeprowadzonych przez Europol;
- c) ułatwianie ścisłej współpracy między Eurojustem i Europejską Siecią Sądową, zwłaszcza w celu ułatwienia wykonania wniosków o udzielenie pomocy prawnej i realizacji wniosków o ekstradycję.

Artykuł 32

Rada ustala warunki i granice, w jakich właściwe organy, o których mowa w artykułach 30 i 31, mogą podejmować działania na terytorium innego Państwa Członkowskiego, w powiązaniu i za zgodą organów tego państwa.

Artykuł 33

Niniejszy tytuł nie narusza wykonywania przez Państwa Członkowskie obowiązków dotyczących utrzymania porządku publicznego i ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego.

Artykuł 34 ⁽¹⁾

1. W dziedzinach objętych niniejszym tytułem Państwa Członkowskie wzajemnie się informują i konsultują ze sobą w ramach Rady, mając na względzie koordynację swych działań. W tym celu ustanawiają współpracę między swymi właściwymi jednostkami administracyjnymi.

2. Rada, w stosownej formie i według właściwych procedur przewidzianych w niniejszym tytule, przyjmuje środki i sprzyja współpracy, przyczyniając się do osiągnięcia przez Unię jej celów. W związku z tym, stanowiąc jednomyślnie z inicjatywy Państwa Członkowskiego lub Komisji, Rada może:

- a) przyjmować wspólne stanowiska ustalające sposób postępowania Unii w określonej sprawie;
- b) podejmować decyzje ramowe w celu zbliżania przepisów ustawowych i wykonawczych. Decyzje ramowe wiążą Państwa Członkowskie w odniesieniu do rezultatu, który ma być osiągnięty, pozostawiają jednak organom krajowym swobodę wyboru formy i środków. Nie mogą one wywoływać skutku bezpośredniego;
- c) podejmować decyzje dla osiągnięcia jakichkolwiek innych rezultatów, zgodnych z celami niniejszego tytułu, z wyłączeniem zbliżania przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich. Decyzje te są wiążące i nie mogą wywoływać skutku bezpośredniego. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, przyjmuje środki niezbędne do wykonania tych decyzji na poziomie Unii;
- d) sporządzać konwencje, których przyjęcie zaleca Państwom Członkowskim, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi. Państwa Członkowskie wszczynają właściwe procedury w terminie ustalonym przez Radę.

Jeśli postanowienia tych konwencji nie stanowią inaczej, konwencje te, po ich przyjęciu przez co najmniej połowę Państw Członkowskich, wchodzą w życie w Państwach Członkowskich, które je przyjęły. Rada przyjmuje środki wykonawcze do tych konwencji większością dwóch trzecich Państw-Stron.

(¹) Artykuł zmieniony Aktem Przystąpienia z 2003 r. Patrz: dodatek na końcu niniejszej broszury.

3. Jeżeli przyjęcie uchwały przez Radę wymaga większości kwalifikowanej, głosy jej członków ważne są zgodnie z artykułem 205 ustęp 2 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, a uchwały Rady wymagają do ich przyjęcia co najmniej 232 głosów „za”, oddanych przez co najmniej dwie trzecie jej członków. Jeżeli decyzja ma zostać przyjęta przez Radę większością kwalifikowaną, członek Rady może wystąpić o sprawdzenie, czy Państwa Członkowskie stanowiące większość kwalifikowaną reprezentują co najmniej 62 % ogółu ludności Unii. Jeżeli okaże się, że warunek ten nie został spełniony, przedmiotowej decyzji nie przyjmuje się.

4. W kwestiach proceduralnych Rada przyjmuje uchwały większością głosów swoich członków.

Artykuł 35

1. Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich, z zastrzeżeniem warunków określonych w niniejszym artykule, jest właściwy do orzekania w trybie prejudycjalnym o ważności i wykładni decyzji ramowych i decyzji, wykładni konwencji sporządzonych na mocy niniejszego tytułu oraz ważności i wykładni środków wykonawczych do tych konwencji.

2. Każde z Państw Członkowskich może, w oświadczeniu złożonym w chwili podpisywania Traktatu z Amsterdamu lub w jakimkolwiek późniejszym terminie, uznać właściwość Trybunału Sprawiedliwości do orzekania w trybie prejudycjalnym na warunkach określonych w ustępie 1.

3. Państwo Członkowskie, składając oświadczenie na podstawie ustępu 2, wskazuje, że:

- a) każdy sąd tego państwa, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa krajowego, może zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości z wnioskiem o rozpatrzenie w trybie prejudycjalnym pytania podniesionego w sprawie przed nim zawisłej i dotyczącego ważności lub wykładni aktu, o którym mowa w ustępie 1, jeżeli sąd ten uzna, że decyzja w tej kwestii jest niezbędna do wydania wyroku;
- b) każdy sąd tego państwa może zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości z wnioskiem o rozpatrzenie w trybie prejudycjalnym pytania podniesionego w sprawie przed nim zawisłej i dotyczącego ważności lub wykładni aktu, o którym mowa w ustępie 1, jeżeli sąd ten uzna, że decyzja w tej kwestii jest niezbędna do wydania wyroku.

4. Każde Państwo Członkowskie — niezależnie od tego, czy złożyło oświadczenie na mocy ustępu 2 — ma prawo przedkładać Trybunałowi Sprawiedliwości memoriały lub uwagi na piśmie w sprawach, o których rozstrzyga on na podstawie ustępu 1.

5. Trybunał Sprawiedliwości nie jest właściwy w sprawie oceny zgodności z prawem lub proporcjonalności działań policji bądź innych organów ścigania jednego z Państw Członkowskich ani wykonywania przez Państwa Członkowskie obowiązków dotyczących utrzymania porządku publicznego i ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego.

6. Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy w zakresie kontroli legalności decyzji ramowych i decyzji, jeżeli skargę wniosło Państwo Członkowskie lub Komisja, podnosząc zarzut braku kompetencji, naruszenia istotnych wymogów proceduralnych, naruszenia niniejszego Traktatu lub jakiegokolwiek reguły prawnej związanej z jego stosowaniem lub nadużycia władzy. Skargi przewidziane w niniejszym ustępie wnoszą się w terminie dwóch miesięcy od daty publikacji zaskarżanych decyzji ramowych i decyzji.

7. Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania w każdym sporze między Państwami Członkowskimi dotyczącym wykładni lub stosowania aktów przyjętych na podstawie artykułu 34 ustęp 2, o ile spór ten nie został rozstrzygnięty przez Radę w ciągu sześciu miesięcy od daty jego wniesienia pod obrady przez jednego z jej członków. Trybunał Sprawiedliwości jest również właściwy do orzekania w każdym sporze między Państwami Członkowskimi a Komisją dotyczącym wykładni lub stosowania konwencji sporządzonych na mocy artykułu 34 ustęp 2 lit. d).

Artykuł 36

1. Niniejszym ustanawia się Komitet Koordynacyjny, w którego skład wchodzi wyżsi urzędnicy. Oprócz sprawowania funkcji koordynacyjnej Komitet:

- wydaje opinie dla Rady, na jej wniosek lub z własnej inicjatywy,
- przyczynia się, bez uszczerbku dla artykułu 207 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, do przygotowywania prac Rady w dziedzinach, o których mowa w artykule 29.

2. Komisja jest w pełni włączana w prace w dziedzinach określonych w niniejszym tytule.

Artykuł 37

Państwa Członkowskie, reprezentowane w organizacjach międzynarodowych i podczas konferencji międzynarodowych, podtrzymują wspólne stanowiska przyjęte na mocy niniejszego tytułu.

Artykuły 18 i 19 stosuje się odpowiednio w sprawach objętych niniejszym tytułem.

Artykuł 38

Umowy, o których mowa w artykule 24, mogą obejmować sprawy regulowane niniejszym tytułem.

Artykuł 39

1. Przed przyjęciem środków wymienionych w artykule 34 ustęp 2 lit. b), c) i d) Rada zasięga opinii Parlamentu Europejskiego. Wydaje on opinię w terminie, który może określić Rada, nie krótszym jednak niż trzy miesiące. W przypadku braku opinii w tym terminie Rada może stanowić samodzielnie.

2. Prezydencja i Komisja regularnie informują Parlament Europejski o pracach prowadzonych w dziedzinach wymienionych w niniejszym tytule.

3. Parlament Europejski może kierować do Rady pytania lub formułować pod jej adresem zalecenia. Co roku przeprowadza on debatę o postępach w dziedzinach objętych niniejszym tytułem.

Artykuł 40

1. Celem wzmocnionej współpracy w którejkolwiek z dziedzin określonych w niniejszym tytule jest umożliwienie Unii szybszego przekształcenia się w przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, przy jednoczesnym poszanowaniu kompetencji Wspólnoty Europejskiej i celów określonych w niniejszym tytule.

2. Artykuły 29-39 oraz artykuły 40a-41 stosują się do wzmocnionej współpracy określonej w niniejszym artykule, chyba że artykuł 40a oraz artykuły 43-45 stanowią inaczej.

3. Postanowienia Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską w sprawie kompetencji Trybunału Sprawiedliwości i wykonywania tych kompetencji stosuje się w odniesieniu do niniejszego artykułu oraz artykułu 40a i 40b.

Artykuł 40a

1. Państwa Członkowskie, zamierzające ustanowić między sobą wzmocnioną współpracę na mocy artykułu 40, kierują wniosek do Komisji, która może przedłożyć Radzie odpowiednią propozycję. Jeżeli Komisja nie przedłoży takiej propozycji, zawiadamia o tym zainteresowane Państwa Członkowskie, podając uzasadnienie. Państwa te mogą wówczas przedłożyć Radzie inicjatywę zmierzającą do uzyskania upoważnienia do ustanowienia wzmocnionej współpracy, o której mowa.

2. Upoważnienia przewidzianego w ustępie 1 udziela Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną zgodnie z artykułami 43-45, na wniosek Komisji bądź z inicjatywy co najmniej ośmiu Państw Członkowskich i po konsultacji z Parlamentem Europejskim. Głosy członków Rady ważone są zgodnie z artykułem 205 ustęp 2 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

Członek Rady może zażądać przedłożenia tej kwestii Radzie Europejskiej. Po przedłożeniu tej kwestii Radzie Europejskiej Rada może stanowić zgodnie z akapitem pierwszym niniejszego ustępu.

Artykuł 40b

Każde Państwo Członkowskie, które pragnie uczestniczyć we wzmocnionej współpracy ustanowionej na mocy artykułu 40a, notyfikuje swój zamiar Radzie i Komisji, która przedkłada Radzie opinię w terminie trzech miesięcy od otrzymania tej notyfikacji, mogącą zawierać zalecenie dotyczące przepisów szczególnych, które może uznać za niezbędne, aby dane Państwo Członkowskie mogło uczestniczyć w tej współpracy. Rada podejmuje decyzję w sprawie wniosku w terminie czterech miesięcy od otrzymania tej notyfikacji. Decyzję uważa się za przyjętą, chyba że Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną w tym samym terminie, zadecyduje o jej wstrzymaniu; w tym przypadku Rada uzasadnia swoją decyzję oraz określa ostateczny termin jej ponownego rozpatrzenia.

Do celów niniejszego artykułu Rada stanowi zgodnie z warunkami określonymi w artykule 44 ustęp 1.

Artykuł 41

1. Artykuły: 189, 190, 195, 196-199, 203 i 204, artykuł 205 ustęp 3 oraz artykuły: 206-209, 213-219, 255 i 290 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską mają zastosowanie do postanowień dotyczących dziedzin uregulowanych w niniejszym tytule.

2. Wydatki administracyjne ponoszone przez instytucje w związku z wykonywaniem postanowień zawartych w niniejszym tytule są pokrywane z budżetu Wspólnot Europejskich.

3. Wydatki operacyjne ponoszone w związku z wprowadzaniem w życie tych postanowień są również pokrywane z budżetu Wspólnot Europejskich, z wyjątkiem przypadków, gdy Rada zadecyduje inaczej. Jeśli wydatki nie są pokrywane z budżetu Wspólnot Europejskich, ponoszą je Państwa Członkowskie według kryterium produktu krajowego brutto, chyba że Rada, stanowiąc jednomyślnie, postanowi inaczej.

4. Procedurę budżetową określoną w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską stosuje się do wydatków pokrywanych z budżetu Wspólnot Europejskich.

Artykuł 42

Rada, stanowiąc jednomyślnie z inicjatywy Komisji lub Państwa Członkowskiego, po zasięgnięciu opinii Parlamentu Europejskiego, może zdecydować, że działania w dziedzinach wskazanych w artykule 29 podlegają tytułowi IV Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską i jednocześnie może określić warunki głosowania, które są z tym związane. Zaleca ona Państwom Członkowskim przyjęcie tej decyzji zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

TYTUŁ VII

POSTANOWIENIA O WZMOCNIONEJ WSPÓŁPRACY

Artykuł 43

Państwa Członkowskie, które zamierzają ustanowić między sobą wzmocnioną współpracę, mogą korzystać z instytucji, procedur i mechanizmów przewidzianych niniejszym Traktatem oraz Traktatem ustanawiającym Wspólnotę Europejską, pod warunkiem że współpraca ta:

- a) zmierza do wspierania celów Unii i Wspólnoty, do ochrony i służenia ich interesom oraz do wzmocniania ich procesów integracyjnych;
- b) szanuje te Traktaty oraz jednolite ramy instytucjonalne Unii;
- c) szanuje dorobek wspólnotowy oraz środki przyjęte na mocy postanowień tych Traktatów;
- d) pozostaje w granicach kompetencji Unii lub Wspólnoty i nie dotyczy dziedzin objętych wyłączną kompetencją Wspólnoty;
- e) nie narusza rynku wewnętrznego w rozumieniu artykułu 14 ustęp 2 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską ani spójności gospodarczej i społecznej, ustanowionej zgodnie z tytułem XVII tego Traktatu;
- f) nie stanowi przeszkody ani dyskryminacji w handlu między Państwami Członkowskimi oraz nie zakłóca konkurencji między nimi;
- g) obejmuje co najmniej osiem Państw Członkowskich;

- h) szanuje kompetencje, prawa i obowiązki Państw Członkowskich nie uczestniczących w niej;
- i) nie narusza postanowień Protokołu włączającego dorobek Schengen w ramy Unii Europejskiej;
- j) jest otwarta w stosunku do wszystkich Państw Członkowskich, zgodnie z artykułem 43b.

Artykuł 43a

Wzmocniona współpraca może zostać podjęta tylko w ostateczności, po dokonaniu ustalenia w ramach Rady, że cele współpracy nie mogą zostać osiągnięte w rozsądnym terminie przez zastosowanie odpowiednich postanowień Traktatów.

Artykuł 43b

Jeżeli wzmocniona współpraca jest ustanawiana, pozostaje ona otwarta w stosunku do wszystkich Państw Członkowskich. Pozostaje również otwarta dla nich w każdej chwili, zgodnie z artykułami 27e i 40b niniejszego Traktatu oraz artykułem 11a Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, jeśli zastosują się do decyzji podstawowej oraz decyzji już podjętych w ramach tej współpracy. Komisja i Państwa Członkowskie uczestniczące we wzmocnionej współpracy zapewniają, aby jak najwięcej Państw Członkowskich zostało zachęconych do uczestnictwa w niej.

Artykuł 44

1. W celu przyjęcia aktów i decyzji niezbędnych do wprowadzenia w życie współpracy określonej w artykule 43, stosuje się odpowiednie postanowienia instytucjonalne niniejszego Traktatu oraz Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską. O ile jednak wszyscy członkowie mogą uczestniczyć w obradach Rady, o tyle w podejmowaniu decyzji biorą udział tylko przedstawiciele Państw Członkowskich uczestniczących we wzmocnionej współpracy. Większość kwalifikowana jest określona jako taki sam udział głosów ważonych i taki sam udział liczby danych członków Rady jak ustalony w artykule 205 ustęp 2 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską oraz w akapitach drugim i trzecim artykułu 23 ustęp 2 niniejszego Traktatu, w odniesieniu do wzmocnionej współpracy ustanowionej na podstawie artykułu 27c. Jednomyślność jest osiągnięta jedynie głosami tych członków Rady.

Takie akty i decyzje nie stanowią części dorobku Unii.

2. Państwa Członkowskie stosują, jeśli ich to dotyczy, akty i decyzje podjęte w celu wprowadzenia w życie wzmocnionej współpracy, w której uczestniczą. Takie akty i decyzje wiążą tylko Państwa Członkowskie uczestniczące w takiej współpracy i, odpowiednio, są bezpośrednio stosowane tylko w tych Państwach. Państwa Członkowskie nie uczestniczące w tej współpracy, nie utrudniają wprowadzania jej w życie przez uczestniczące Państwa Członkowskie.

Artykuł 44a

Wydatki wynikające z wprowadzania w życie wzmocnionej współpracy, inne niż koszty administracyjne ponoszone przez instytucje, obciążają uczestniczące we współpracy Państwa Członkowskie, chyba że Rada, stanowiąc jednomyślną decyzją wszystkich swoich członków po konsultacji z Parlamentem Europejskim, zadecyduje inaczej.

Artykuł 45

Rada i Komisja zapewniają spójność działań podjętych na podstawie niniejszego tytułu oraz ich zgodność z politykami Unii i Wspólnoty, współpracując w tym celu ze sobą.

TYTUŁ VIII

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Artykuł 46

Postanowienia Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali oraz Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, dotyczące kompetencji Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich i wykonywania tych kompetencji, stosuje się do następujących postanowień niniejszego Traktatu:

- a) postanowień zmieniających Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą w celu ustanowienia Wspólnoty Europejskiej, Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Węgla i Stali oraz Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej;
- b) postanowień tytułu VI, na warunkach przewidzianych w artykule 35;
- c) postanowień tytułu VII, na warunkach przewidzianych w artykułach 11 i 11a Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską oraz w artykule 40 niniejszego Traktatu;

- d) artykułu 6 ustęp 2 w odniesieniu do działań instytucji, o ile Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy na mocy Traktatów ustanawiających Wspólnoty Europejskie i na mocy niniejszego Traktatu;
- e) postanowień czysto proceduralnych określonych w artykule 7, gdy Trybunał Sprawiedliwości działa na wniosek zainteresowanego Państwa Członkowskiego w ciągu miesiąca od dokonania przez Radę stwierdzenia przewidzianego w tym artykule;
- f) artykułów 46-53.

Artykuł 47

Z zastrzeżeniem postanowień zmieniających Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą w celu ustanowienia Wspólnoty Europejskiej, Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Węgla i Stali oraz Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, żadne z postanowień końcowych niniejszego Traktatu w niczym nie narusza Traktatów ustanawiających Wspólnoty Europejskie oraz późniejszych traktatów i aktów je zmieniających lub uzupełniających.

Artykuł 48

Rząd każdego Państwa Członkowskiego lub Komisja mogą przedkładać Radzie propozycje zmiany Traktatów stanowiących podstawę Unii.

Jeśli Rada, po zasięgnięciu opinii Parlamentu Europejskiego i, w odpowiednim przypadku, Komisji, opowie się za zwołaniem konferencji przedstawicieli Państw Członkowskich, konferencję taką zwołuje przewodniczący Rady w celu przyjęcia, za wspólnym porozumieniem, zmian, jakie mają zostać dokonane w tych Traktatach. W przypadku zmian instytucjonalnych w dziedzinie pieniądza Rada zasięga opinii Europejskiego Banku Centralnego.

Zmiany wchodzi w życie po ich ratyfikowaniu przez wszystkie Państwa Członkowskie, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

Artykuł 49

Każde państwo europejskie, które szanuje zasady określone w artykule 6 ustęp 1, może się ubiegać o członkostwo w Unii. W tym celu składa ono swój wniosek Radzie, która podejmuje decyzję, stanowiąc jednomyślnie po zasięgnięciu opinii Komisji oraz po otrzymaniu zgody Parlamentu Europejskiego, udzielonej bezwzględną większością głosów jego członków.

Warunki przyjęcia i wynikające z tego przyjęcia dostosowania w Traktatach stanowiących podstawę Unii są przedmiotem umowy między Państwami Członkowskimi a Państwem ubiegającym się o członkostwo. Umowa ta podlega ratyfikacji przez wszystkie umawiające się Państwa, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

Artykuł 50

1. Uchyła się artykuły 2-7 i 10-19 Traktatu ustanawiającego Jedną Radę i Jedną Komisję Wspólnot Europejskich, podpisanego w Brukseli 8 kwietnia 1965 roku.
2. Uchyła się artykuł 2, artykuł 3 ustęp 2 i tytuł III Jednolitego Aktu Europejskiego, podpisanego w Luksemburgu 17 lutego 1986 roku i w Hadze 28 lutego 1986 roku.

Artykuł 51

Niniejszy Traktat zawiera się na czas nieograniczony.

Artykuł 52

1. Niniejszy Traktat podlega ratyfikacji przez Wysokie Umawiające się Strony, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi. Dokumenty ratyfikacyjne zostaną złożone do depozytu Rządowi Republiki Włoskiej.
2. Niniejszy Traktat wchodzi w życie 1 stycznia 1993 roku, pod warunkiem że zostaną złożone do depozytu wszystkie dokumenty ratyfikacyjne lub – w przeciwnym wypadku – wchodzi on w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po złożeniu ostatniego dokumentu ratyfikacyjnego.

Artykuł 53 ⁽¹⁾

Niniejszy Traktat został sporządzony w jednym oryginalnym egzemplarzu w językach angielskim, duńskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, irlandzkim, niderlandzkim, niemieckim, portugalskim i włoskim, przy czym teksty w każdym z tych języków są na równi autentyczne. Zostaje on złożony do depozytu w archiwum Rządu Republiki Włoskiej, który przekaże uwierzytelniony odpis każdemu z rządów pozostałych Państw-Sygnatariuszy.

Na mocy Traktatu o Przystąpieniu z 1994 roku, teksty niniejszego Traktatu w językach fińskim i szwedzkim są również autentyczne. Na mocy Traktatu o Przystąpieniu z 2003 roku, teksty niniejszego Traktatu w językach czeskim, estońskim, litewskim, łotewskim, maltańskim, polskim, słowackim, słoweńskim i węgierskim są również autentyczne.

⁽¹⁾ Patrz: dodatek na końcu niniejszej broszury.

W dowód czego niżej wymienieni pełnomocnicy złożyli swoje podpisy pod niniejszym Traktatem.

Sporządzono w Maastricht, siódmego lutego roku tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego drugiego.

(lista sygnatariuszy została pominięta)

WERSJA SKONSOLIDOWANA
TRAKTATU
USTANAWIAJĄCEGO WSPÓLNOTĘ EUROPEJSKĄ

SPIS TREŚCI

TEKST TRAKTATU

	Strona
Preambuła	43
Część pierwsza — Zasady	44
Część druga — Obywatelstwo Unii	49
Część trzecia — Polityki Wspólnoty	51
TYTUŁ I — Swobodny przepływ towarów	51
Rozdział 1 — Unia celna	52
Rozdział 2 — Zakaz ograniczeń ilościowych między Państwami Członkowskimi	52
TYTUŁ II — Rolnictwo	53
TYTUŁ III — Swobodny przepływ osób, usług i kapitału	57
Rozdział 1 — Pracownicy	57
Rozdział 2 — Prawo przedsiębiorczości	59
Rozdział 3 — Usługi	62
Rozdział 4 — Kapitał i płatności	63
TYTUŁ IV — Wizy, azyl, imigracja i inne polityki związane ze swobodnym przepływem osób	65
TYTUŁ V — Transport	70
TYTUŁ VI — Wspólne reguły w dziedzinie konkurencji, podatków i zbliżenia ustawodawstw	73
Rozdział 1 — Reguły konkurencji	73
Sekcja 1 — Reguły mające zastosowanie do przedsiębiorstw	73
Sekcja 2 — Pomoc przyznawana przez Państwa	76
Rozdział 2 — Postanowienia podatkowe	78
Rozdział 3 — Zbliżanie ustawodawstw	79
TYTUŁ VII — Polityka gospodarcza i pieniężna	82
Rozdział 1 — Polityka gospodarcza	82
Rozdział 2 — Polityka pieniężna	87
Rozdział 3 — Postanowienia instytucjonalne	90
Rozdział 4 — Postanowienia przejściowe	93

TYTUŁ VIII — Zatrudnienie	101
TYTUŁ IX — Wspólna polityka handlowa	103
TYTUŁ X — Współpraca celna	106
TYTUŁ XI — Polityka społeczna, edukacja, kształcenie zawodowe i młodzież	106
Rozdział 1 — Postanowienia dotyczące zagadnień społecznych	106
Rozdział 2 — Europejski Fundusz Społeczny	111
Rozdział 3 — Edukacja, kształcenie zawodowe i młodzież	112
TYTUŁ XII — Kultura	113
TYTUŁ XIII — Zdrowie publiczne	114
TYTUŁ XIV — Ochrona konsumentów	115
TYTUŁ XV — Sieci transeuropejskie	116
TYTUŁ XVI — Przemysł	117
TYTUŁ XVII — Spójność gospodarcza i społeczna	118
TYTUŁ XVIII — Badania i rozwój technologiczny	120
TYTUŁ XIX — Środowisko naturalne	123
TYTUŁ XX — Współpraca na rzecz rozwoju	125
TYTUŁ XXI — Współpraca gospodarcza, finansowa i techniczna z państwami trzecimi	127
Część czwarta — Stowarzyszenie krajów i terytoriów zamorskich	128
Część piąta — Instytucje Wspólnoty	130
TYTUŁ I — Postanowienia instytucjonalne	130
Rozdział 1 — Instytucje	130
Sekcja 1 — Parlament Europejski	130
Sekcja 2 — Rada	135
Sekcja 3 — Komisja	138
Sekcja 4 — Trybunał Sprawiedliwości	141
Sekcja 5 — Trybunał Obrachunkowy	150
Rozdział 2 — Postanowienia wspólne dla wielu instytucji	153
Rozdział 3 — Komitet Ekonomiczno-Społeczny	157
Rozdział 4 — Komitet Regionów	160
Rozdział 5 — Europejski Bank Inwestycyjny	162

TYTUŁ II — Postanowienia finansowe	163
Część szósta — Postanowienia ogólne i końcowe	170
Postanowienia końcowe	180
Załącznik I — Lista, o której mowa w artykule 32 Traktatu	183
Załącznik II — Kraje i terytoria zamorskie objęte postanowieniami części IV Traktatu	186

JEGO KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓL BELGÓW, PREZYDENT REPUBLIKI FEDERALNEJ NIEMIEC PREZYDENT REPUBLIKI FRANCUSKIEJ, PREZYDENT REPUBLIKI WŁOSKIEJ, JEJ KRÓLEWSKA WYSOKOŚĆ WIELKA KSIĘŻNA LUKSEMBURGA, JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA NIDERLANDÓW ⁽¹⁾,

ZDECYDOWANI stworzyć podstawy coraz ściślejszego związku między narodami Europy,

ZDECYDOWANI zapewnić postęp gospodarczy i społeczny swych krajów poprzez wspólne działanie, usuwając bariery dzielące Europę,

WYZNACZAJĄC jako główny cel swoich wysiłków stałą poprawę warunków życia i pracy swoich narodów,

UZNAJĄC, że usunięcie istniejących przeszkód wymaga zgodnego działania w celu zagwarantowania stabilności w rozwoju, równowagi w wymianie handlowej i uczciwości w konkurencji,

W TROSCE o wzmocnienie jedności swych gospodarek i zapewnienie ich harmonijnego rozwoju, poprzez zmniejszenie różnic istniejących między poszczególnymi regionami oraz opóźnienia regionów mniej uprzywilejowanych,

PRAGNĄC przyczynić się, przez wspólną politykę handlową, do stopniowego usuwania ograniczeń w handlu międzynarodowym,

ZAMIERZAJĄC potwierdzić solidarność, która łączy Europę z krajami zamorskimi, oraz pragnąc zapewnić ich pomyślny rozwój zgodnie z zasadami Karty Narodów Zjednoczonych,

ZDECYDOWANI zachować i umocnić pokój i wolność przez połączenie swych zasobów, oraz wzywając inne narody Europy, które podzielają ich ideały, do połączenia się w wysiłkach,

ZDECYDOWANI popierać rozwój możliwie najwyższego poziomu wiedzy swych narodów przez szeroki dostęp do edukacji oraz stałe uaktualnianie wiedzy,

POSTANOWILI ustanowić WSPÓLNOTĘ EUROPEJSKĄ i w tym celu powołali jako swych pełnomocników:

(lista pełnomocników została pominięta)

KTÓRZY, po wymianie swych pełnomocnictw uznanych za należyte i sporządzone we właściwej formie, uzgodnili, co następuje:

⁽¹⁾ W międzyczasie Republika Czeska, Królestwo Danii, Republika Estońska, Republika Grecka, Królestwo Hiszpanii, Irlandia, Republika Cypryjska, Republika Łotewska, Republika Litewska, Republika Węgierska, Republika Malty, Republika Austrii, Rzeczpospolita Polska, Republika Portugalska, Republika Słowenii, Republika Słowacka, Republika Finlandii, Królestwo Szwecji i Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej stały się członkami Wspólnoty Europejskiej.

CZĘŚĆ PIERWSZA

ZASADY

Artykuł 1

Niniejszym Traktatem WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY ustanawiają między sobą WSPÓLNOTĘ EUROPEJSKĄ.

Artykuł 2

Zadaniem Wspólnoty jest, przez ustanowienie wspólnego rynku, unii gospodarczej i walutowej oraz urzeczywistnianie wspólnych polityk lub działań określonych w artykułach 3 i 4, popieranie w całej Wspólnocie harmonijnego, zrównoważonego i stałego rozwoju działalności gospodarczej, wysokiego poziomu zatrudnienia i ochrony socjalnej, równości mężczyzn i kobiet, stałego i nieinflacyjnego wzrostu, wysokiego stopnia konkurencyjności i konwergencji dokonań gospodarczych, wysokiego poziomu ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego, podwyższania poziomu i jakości życia, spójności gospodarczej i społecznej oraz solidarności między Państwami Członkowskimi.

Artykuł 3

1. W celu realizacji zadań określonych w artykule 2 działalność Wspólnoty obejmuje, na warunkach i zgodnie z harmonogramem przewidzianym w niniejszym Traktacie:

- a) zakaz opłat celnych i ograniczeń ilościowych między Państwami Członkowskimi w przywozie i wywozie towarów, jak również wszelkich innych środków o skutku równoważnym;
- b) wspólną politykę handlową;
- c) rynek wewnętrzny, charakteryzujący się zniesieniem między Państwami Członkowskimi przeszkód w swobodnym przepływie towarów, osób, usług i kapitału;
- d) środki dotyczące wjazdu i przemieszczania się osób zgodnie z tytułem IV;
- e) wspólną politykę w dziedzinach rolnictwa i rybołówstwa;
- f) wspólną politykę w dziedzinie transportu;
- g) system zapewniający niezakłóconą konkurencję na rynku wewnętrznym;
- h) zbliżanie ustawodawstw krajowych w stopniu koniecznym do funkcjonowania wspólnego rynku;

- i) wspieranie koordynacji polityk zatrudnienia Państw Członkowskich w celu wzmocnienia ich efektywności poprzez realizację wspólnej strategii zatrudnienia;
- j) politykę w sferze społecznej obejmującą Europejski Fundusz Społeczny;
- k) wzmacnianie spójności gospodarczej i społecznej;
- l) politykę w dziedzinie środowiska naturalnego;
- m) wzmacnianie konkurencyjności przemysłu Wspólnoty;
- n) wspieranie badań naukowych i rozwoju technologicznego;
- o) zachęcanie do tworzenia i rozwijania sieci transeuropejskich;
- p) przyczynianie się do osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony zdrowia;
- q) przyczynianie się do osiągnięcia wysokiej jakości edukacji i kształcenia zawodowego oraz rozkwitu kultur Państw Członkowskich;
- r) politykę w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju;
- s) stowarzyszanie z krajami i terytoriami zamorskimi w celu zwiększenia wymiany handlowej i wspólnych starań na rzecz rozwoju gospodarczego i społecznego;
- t) przyczynianie się do wzmocnienia ochrony konsumentów;
- u) środki w dziedzinach energetyki, ochrony ludności i turystyki.

2. We wszystkich działaniach określonych w niniejszym artykule Wspólnota zmierza do zniesienia nierówności oraz wspierania równości mężczyzn i kobiet.

Artykuł 4

1. Dla osiągnięcia celów określonych w artykule 2, działania Państw Członkowskich i Wspólnoty obejmują, na warunkach i zgodnie z harmonogramem przewidzianym w niniejszym Traktacie, przyjęcie polityki gospodarczej opartej na ścisłej koordynacji polityk gospodarczych Państw Członkowskich, rynku wewnętrznym i ustaleniu wspólnych celów oraz prowadzonej w poszanowaniu zasady otwartej gospodarki rynkowej z wolną konkurencją.

2. Równolegle, na warunkach i zgodnie z harmonogramem i procedurami przewidzianymi w niniejszym Traktacie, działania te obejmują nieodwołalne ustalenie kursów wymiany walut, prowadzące do ustanowienia jednej waluty, ECU, jak również określenie oraz prowadzenie jednolitej polityki pieniężnej i polityki wymiany walut, których głównym celem jest utrzymanie stabilności cen, oraz, bez uszczerbku dla tego celu, wspieranie ogólnych polityk gospodarczych we Wspólnocie, zgodnie z zasadą otwartej gospodarki rynkowej z wolną konkurencją.

3. Te działania Państw Członkowskich i Wspólnoty zakładają poszanowanie następujących zasad przewodnich: stabilnych cen, zdrowych finansów publicznych i warunków pieniężnych oraz trwałej równowagi płatniczej.

Artykuł 5

Wspólnota działa w granicach kompetencji powierzonych jej niniejszym Traktatem oraz celów w nim wyznaczonych.

W dziedzinach, które nie należą do jej kompetencji wyłącznej, Wspólnota podejmuje działania, zgodnie z zasadą pomocniczości, tylko wówczas i tylko w takim zakresie, w jakim cele proponowanych działań nie mogą być osiągnięte w sposób wystarczający przez Państwa Członkowskie, natomiast z uwagi na rozmiary lub skutki proponowanych działań możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Wspólnoty.

Działanie Wspólnoty nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia celów niniejszego Traktatu.

Artykuł 6

Przy ustalaniu i realizacji polityk i działań Wspólnoty, o których mowa w artykule 3, w szczególności w celu wspierania stałego rozwoju, muszą być brane pod uwagę wymogi ochrony środowiska naturalnego.

Artykuł 7

1. Zadania powierzone Wspólnocie wykonują następujące instytucje:

- PARLAMENT EUROPEJSKI,
- RADA,
- KOMISJA,
- TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI,
- TRYBUNAŁ OBRACHUNKOWY.

Każda z tych instytucji działa w granicach uprawnień przyznanych jej niniejszym Traktatem.

2. Radę i Komisję wspomagają Komitet Ekonomiczno-Społeczny i Komitet Regionów pełniące funkcje doradcze.

Artykuł 8

Zgodnie z procedurami określonymi w niniejszym Traktacie ustanawia się Europejski System Banków Centralnych, zwany dalej „ESBC”, oraz Europejski Bank Centralny, zwany dalej „EBC”, które działają w granicach uprawnień przyznanych im niniejszym Traktatem oraz dołączonym do niego Statutem ESBC i EBC, zwanym dalej „Statutem ESBC”.

Artykuł 9

Ustanawia się Europejski Bank Inwestycyjny, który działa w granicach uprawnień przyznanych mu niniejszym Traktatem i dołączonym do niego Statutem.

Artykuł 10

Państwa Członkowskie podejmują wszelkie właściwe środki ogólne lub szczególne w celu zapewnienia wykonania zobowiązań wynikających z niniejszego Traktatu lub z działań instytucji Wspólnoty. Ułatwiają one Wspólnocie wypełnianie jej zadań.

Powstrzymują się one od podejmowania wszelkich środków, które mogłyby zagrozić urzeczywistnieniu celów niniejszego Traktatu.

Artykuł 11

1. Państwa Członkowskie zamierzające ustanowić między sobą wzmocnioną współpracę w jednej z dziedzin określonych w niniejszym Traktacie, kierują wniosek do Komisji, która może przedłożyć Radzie odpowiednią propozycję. Jeżeli Komisja nie przedłoży takiej propozycji, zawiadamia o tym zainteresowane Państwa Członkowskie, podając uzasadnienie.

2. Upoważnienia do ustanowienia wzmocnionej współpracy, przewidzianego w ustępie 1, udziela Rada zgodnie z artykułami 43-45 Traktatu o Unii Europejskiej, stanowiąc większością kwalifikowaną, na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim. Jeżeli wzmocniona współpraca odnosi się do dziedziny objętej procedurą określoną w artykule 251 niniejszego Traktatu, wymagana jest zgoda Parlamentu Europejskiego.

Członek Rady może zażądać przedłożenia tej kwestii Radzie Europejskiej. Po przedłożeniu kwestii Radzie Europejskiej Rada może stanowić zgodnie z pierwszym akapitem niniejszego ustępu.

3. Akty i decyzje niezbędne do wprowadzenia w życie działań w ramach wzmocnionej współpracy podlegają wszystkim odpowiednim postanowieniom niniejszego Traktatu, chyba że niniejszy artykuł oraz artykuły 43-45 Traktatu o Unii Europejskiej stanowią inaczej.

Artykuł 11a

Każde Państwo Członkowskie, które pragnie uczestniczyć we wzmocnionej współpracy ustanowionej na mocy artykułu 11, notyfikuje swój zamiar Radzie i Komisji, która przedkłada Radzie opinię w terminie trzech miesięcy od otrzymania tej notyfikacji. W terminie czterech miesięcy od otrzymania tej notyfikacji Komisja podejmuje decyzję w tej sprawie oraz o przepisach szczególnych, które może uznać za niezbędne.

Artykuł 12

W zakresie zastosowania niniejszego Traktatu i bez uszczerbku dla postanowień szczególnych, które on przewiduje, zakazana jest wszelka dyskryminacja ze względu na przynależność państwową.

Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251, może przyjąć wszelkie przepisy w celu zakazania takiej dyskryminacji.

Artykuł 13

1. Bez uszczerbku dla innych postanowień niniejszego Traktatu i w granicach kompetencji, które Traktat powierza Wspólnocie, Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, może podjąć środki niezbędne w celu zwalczania wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

2. Jeżeli dla wsparcia działania podjętego przez Państwa Członkowskie w celu przyczyniania się do osiągnięcia celów określonych w ustępie 1, Rada, na zasadzie odstępstwa od ustępu 1, przyjmuje wspólnotowe środki zachęcające, z wyłączeniem harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich, stanowi ona zgodnie z procedurą określoną w artykule 251.

Artykuł 14

1. Wspólnota podejmuje odpowiednie środki w celu stopniowego ustanowienia rynku wewnętrznego do 31 grudnia 1992 roku, zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu, artykułów 15 i 26, artykułu 47 ustęp 2, artykułów 49, 80, 93 i 95 oraz bez uszczerbku dla innych postanowień niniejszego Traktatu.

2. Rynek wewnętrzny obejmuje obszar bez granic wewnętrznych, w którym jest zapewniony swobodny przepływ towarów, osób, usług i kapitału, zgodnie z postanowieniami niniejszego Traktatu.

3. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji, ustala wytyczne i warunki niezbędne do zapewnienia zrównoważonego postępu we wszystkich odpowiednich sektorach.

Artykuł 15

Podczas opracowywania propozycji zmierzających do osiągnięcia celów wymienionych w artykule 14 Komisja uwzględnia zakres wysiłku, jaki będą musiały podjąć niektóre gospodarki o zróżnicowanym rozwoju w czasie ustanawiania rynku wewnętrznego, i może proponować odpowiednie przepisy.

Jeżeli przepisy te przyjmują postać derogacji, muszą mieć charakter przejściowy oraz powodować możliwie najmniejsze zakłócenia w funkcjonowaniu wspólnego rynku.

Artykuł 16

Bez uszczerbku dla artykułów 73, 86 i 87 oraz zważywszy na miejsce, jakie usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym zajmują wśród wspólnych wartości Unii, jak również ich znaczenie we wspieraniu jej spójności społecznej i terytorialnej, Wspólnota i Państwa Członkowskie, każde w granicach swych kompetencji i w granicach stosowania niniejszego Traktatu, zapewniają, aby te usługi funkcjonowały na podstawie zasad i na warunkach, które pozwolą im wypełniać ich zadania.

CZĘŚĆ DRUGA

OBYWATELSTWO UNII

Artykuł 17

1. Ustanawia się obywatelstwo Unii. Obywatelem Unii jest każda osoba mająca przynależność Państwa Członkowskiego. Obywatelstwo Unii uzupełnia obywatelstwo krajowe, nie zastępując go jednak.

2. Obywatele Unii korzystają z praw i podlegają obowiązkom przewidzianym w niniejszym Traktacie.

Artykuł 18

1. Każdy obywatel Unii ma prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium Państw Członkowskich, z zastrzeżeniem ograniczeń i warunków ustanowionych w niniejszym Traktacie i w środkach przyjętych w celu jego wykonania.

2. Jeżeli dla osiągnięcia tego celu działanie Wspólnoty okazuje się konieczne, a niniejszy Traktat nie przewiduje niezbędnych kompetencji, Rada może wydać przepisy ułatwiające wykonywanie praw określonych w ustępie 1. Rada stanowi zgodnie z procedurą określoną w artykule 251.

3. Ustępu 2 nie stosuje się do postanowień dotyczących paszportów, dowodów tożsamości, dokumentów pobytowych lub jakichkolwiek innych podobnych dokumentów bądź postanowień dotyczących zabezpieczenia społecznego lub ochrony socjalnej.

Artykuł 19

1. Każdy obywatel Unii mający miejsce zamieszkania w Państwie Członkowskim, którego nie jest obywatelem, ma prawo głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych w Państwie Członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania, na takich samych zasadach jak obywatele tego Państwa. Prawo to jest wykonywane z zastrzeżeniem szczegółowych warunków ustalonych przez Radę stanowiącą jednomyślnie na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim; warunki te mogą przewidywać odstępstwa, jeśli uzasadniają to specyficzne problemy Państwa Członkowskiego.

2. Bez uszczerbku dla postanowień artykułu 190 ustęp 4 i przepisów przyjętych w celu jego wykonania, każdy obywatel Unii mający miejsce zamieszkania w Państwie Członkowskim, którego nie jest obywatelem, ma prawo głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Państwie Członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania, na takich samych zasadach jak obywatele tego państwa. Prawo to jest wykonywane z zastrzeżeniem szczegółowych warunków ustalonych przez Radę stanowiącą jednomyślnie na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim; warunki te mogą przewidywać odstępstwa, jeśli uzasadniają to specyficzne problemy Państwa Członkowskiego.

Artykuł 20

Każdy obywatel Unii korzysta na terytorium państwa trzeciego, gdzie Państwo Członkowskie, którego jest obywatelem, nie ma swojego przedstawicielstwa, z ochrony dyplomatycznej i konsularnej każdego z pozostałych Państw Członkowskich na takich samych warunkach jak obywatele tego państwa. Państwa Członkowskie ustanawiają między sobą niezbędne reguły oraz podejmują rokowania międzynarodowe wymagane do zapewnienia tej ochrony.

Artykuł 21

Każdy obywatel Unii ma prawo petycji do Parlamentu Europejskiego, zgodnie z postanowieniami artykułu 194.

Każdy obywatel Unii może zwracać się do Rzecznika Praw Obywatelskich, ustanowionego zgodnie z postanowieniami artykułu 195.

Każdy obywatel Unii może zwracać się pisemnie do każdej instytucji lub organu określonego w niniejszym artykule lub w artykule 7 w jednym z języków wskazanych w artykule 314 oraz otrzymywać odpowiedź w tym samym języku.

Artykuł 22

Co trzy lata Komisja składa sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu, Radzie oraz Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu w sprawie stosowania postanowień niniejszej części. Sprawozdanie to uwzględnia rozwój Unii.

Na tej podstawie i bez uszczerbku dla innych postanowień niniejszego Traktatu, Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, może uchylać przepisy w celu uzupełnienia praw przewidzianych w niniejszej części, których przyjęcie zaleca Państwom Członkowskim, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

CZĘŚĆ TRZECIA

POLITYKI WSPÓLNOTY

TYTUŁ I

SWOBODNY PRZEPŁYW TOWARÓW

Artykuł 23

1. Podstawą Wspólnoty jest unia celna, która rozciąga się na całą wymianę towarową i obejmuje zakaz ceł przywozowych i wywozowych między Państwami Członkowskimi oraz wszelkich opłat o skutku równoważnym, jak również przyjęcie wspólnej taryfy celnej w stosunkach z państwami trzecimi.

2. Postanowienia artykułu 25 i rozdziału 2 niniejszego tytułu stosują się do produktów pochodzących z Państw Członkowskich oraz do produktów pochodzących z państw trzecich, jeżeli znajdują się one w swobodnym obrocie w Państwach Członkowskich.

Artykuł 24

Produkty pochodzące z państw trzecich są uważane za będące w swobodnym obrocie w jednym z Państw Członkowskich, jeżeli dopełniono wobec nich formalności przywozowych oraz pobrano wszystkie wymagane cła i opłaty o skutku równoważnym w tym Państwie Członkowskim i jeżeli nie skorzystały z całkowitego lub częściowego zwrotu tych ceł lub opłat.

ROZDZIAŁ 1

UNIA CELNA

Artykuł 25

Cła przywozowe i wywozowe lub opłaty o skutku równoważnym są zakazane między Państwami Członkowskimi. Zakaz ten stosuje się również do cel o charakterze fiskalnym.

Artykuł 26

Rada określa cła wspólnej taryfy celnej, stanowiąc większością kwalifikowaną, na wniosek Komisji.

Artykuł 27

Wykonując zadania powierzone jej na mocy niniejszego rozdziału, Komisja kieruje się:

- a) potrzebą popierania wymiany handlowej między Państwami Członkowskimi i państwami trzecimi;
- b) zmianami warunków konkurencji wewnątrz Wspólnoty, jeżeli skutkiem tych zmian jest wzrost siły konkurencyjnej przedsiębiorstw;
- c) potrzebami zaopatrzenia Wspólnoty w surowce i półprodukty, zwracając przy tym uwagę, by nie zakłócić warunków konkurencji między Państwami Członkowskimi co do produktów końcowych;
- d) potrzebą unikania poważnych zaburzeń w życiu gospodarczym Państw Członkowskich oraz zapewnienia racjonalnego rozwoju produkcji i wzrostu konsumpcji we Wspólnocie.

ROZDZIAŁ 2

ZAKAZ OGRANICZEŃ ILOŚCIOWYCH MIĘDZY PAŃSTWAMI CZŁONKOWSKIMI

Artykuł 28

Ograniczenia ilościowe w przywozie oraz wszelkie środki o skutku równoważnym są zakazane między Państwami Członkowskimi.

Artykuł 29

Ograniczenia ilościowe w wywozie oraz wszelkie środki o skutku równoważnym są zakazane między Państwami Członkowskimi.

Artykuł 30

Postanowienia artykułów 28 i 29 nie stanowią przeszkody w stosowaniu zakazów lub ograniczeń przywozowych, wywozowych lub tranzytowych, uzasadnionych względami moralności publicznej, porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego, ochrony zdrowia i życia ludzi i zwierząt lub ochrony roślin, ochrony narodowych dóbr kultury o wartości artystycznej, historycznej lub archeologicznej, bądź ochrony własności przemysłowej i handlowej. Zakazy te i ograniczenia nie powinny jednak stanowić środka arbitralnej dyskryminacji ani ukrytych ograniczeń w handlu między Państwami Członkowskimi.

Artykuł 31

1. Państwa Członkowskie dostosowują monopole państwowe o charakterze handlowym w taki sposób, aby wykluczona była wszelka dyskryminacja między obywatelami Państw Członkowskich w stosunku do warunków zaopatrzenia i zbytu.

Postanowienia niniejszego artykułu stosują się do każdego podmiotu, za pośrednictwem którego Państwo Członkowskie z mocy prawa lub faktycznie, bezpośrednio lub pośrednio, kontroluje, kieruje lub wpływa w stopniu odczuwalnym na przywóz lub wywóz w stosunkach między Państwami Członkowskimi. Postanowienia te stosują się także do monopolii delegowanych przez państwo innym podmiotom.

2. Państwa Członkowskie powstrzymują się od wszelkich nowych środków sprzecznych z zasadami określonymi w ustępie 1 lub ograniczających zakres stosowania artykułów dotyczących zakazu cel i ograniczeń ilościowych między Państwami Członkowskimi.

3. W przypadku monopolu o charakterze handlowym, obejmującego regulację zmierzającą do ułatwienia zbywania lub podnoszenia wartości produktów rolnych, w stosowaniu norm niniejszego artykułu należy zapewnić równoważne gwarancje w zakresie zatrudnienia i poziomu życia zainteresowanych producentów.

TYTUŁ II

ROLNICTWO

Artykuł 32

1. Wspólny rynek obejmuje także rolnictwo i handel produktami rolnymi. Przez produkty rolne należy rozumieć płody ziemi, produkty pochodzące z hodowli i rybołówstwa, jak również produkty pierwszego przetworzenia, które pozostają w bezpośrednim związku z tymi produktami.

2. Z zastrzeżeniem odmiennych postanowień artykułów 33-38, zasady przewidziane w celu ustanowienia wspólnego rynku stosują się do produktów rolnych.
3. Produkty podlegające postanowieniom artykułów 33-38 są wymienione na liście stanowiącej załącznik I do niniejszego Traktatu.
4. Funkcjonowaniu i rozwojowi wspólnego rynku produktów rolnych musi towarzyszyć ustanowienie wspólnej polityki rolnej.

Artykuł 33

1. Celami wspólnej polityki rolnej są:
 - a) zwiększenie wydajności rolnictwa przez wspieranie postępu technicznego, racjonalny rozwój produkcji rolnej, jak również optymalne wykorzystanie czynników produkcji, zwłaszcza siły roboczej;
 - b) zapewnienie w ten sposób odpowiedniego poziomu życia ludności wiejskiej, zwłaszcza przez podniesienie indywidualnego dochodu osób pracujących w rolnictwie;
 - c) stabilizacja rynków;
 - d) zagwarantowanie bezpieczeństwa dostaw;
 - e) zapewnienie rozsądnych cen w dostawach dla konsumentów.
2. Przy ustalaniu wspólnej polityki rolnej i specjalnych środków służących jej realizacji uwzględnia się:
 - a) szczególny charakter gospodarki rolnej, wynikający ze struktury społecznej rolnictwa oraz z różnic strukturalnych i przyrodniczych między poszczególnymi regionami rolniczymi;
 - b) potrzebę stopniowego wprowadzania odpowiednich środków dostosowawczych;
 - c) fakt, że w Państwach Członkowskich rolnictwo jest sektorem ściśle powiązanym z całą gospodarką.

Artykuł 34

1. Do osiągnięcia celów przewidzianych w artykule 33 ustanawia się wspólną organizację rynków rolnych.

Zależnie od produktów, organizacja ta przybiera jedną z następujących form:

- a) wspólne reguły konkurencji;

- b) obowiązkowa koordynacja różnych krajowych organizacji rynkowych;
- c) europejska organizacja rynkowa.

2. Wspólna organizacja, ustanowiona w jednej z postaci przewidzianych w ustępie 1, może obejmować wszelkie środki konieczne do osiągnięcia celów określonych w artykule 33, a zwłaszcza regulację cen, subwencje służące produkcji i wprowadzaniu do obrotu różnych produktów, systemy magazynowania i przewozu oraz wspólne mechanizmy stabilizacji przywozu i wywozu.

Wspólna organizacja ogranicza się do osiągania celów określonych w artykule 33 i wyklucza wszelką dyskryminację między producentami lub konsumentami wewnątrz Wspólnoty.

Wspólna polityka cenowa powinna się opierać na wspólnych kryteriach i jednolitych metodach kalkulacji.

3. Aby umożliwić wspólnej organizacji określonej w ustępie 1 osiągnięcie jej celów, może być stworzony jeden lub kilka funduszy orientacji i gwarancji rolnej.

Artykuł 35

Do umożliwienia osiągnięcia celów określonych w artykule 33 w ramach wspólnej polityki rolnej mogą być zwłaszcza przewidziane środki polegające na:

- a) skutecznej koordynacji wysiłków podejmowanych w dziedzinach kształcenia zawodowego, badań naukowych i upowszechniania wiedzy rolniczej, co może obejmować wspólne finansowanie projektów lub instytucji;
- b) wspólnym działaniu na rzecz zwiększania poziomu konsumpcji niektórych produktów.

Artykuł 36

Postanowienia rozdziału dotyczącego reguł konkurencji stosują się do produkcji rolnej i handlu produktami rolnymi jedynie w zakresie ustalonym przez Radę w ramach postanowień i zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 37 ustępy 2 i 3, z uwzględnieniem celów określonych w artykule 33.

Rada może zwłaszcza zezwolić na przyznanie pomocy:

- a) na ochronę gospodarstw znajdujących się w niekorzystnym położeniu ze względu na warunki strukturalne lub przyrodnicze;
- b) w ramach programów rozwoju gospodarczego.

Artykuł 37

1. W celu opracowania ogólnych kierunków wspólnej polityki rolnej Komisja zwołuje, bezpośrednio po wejściu w życie niniejszego Traktatu, konferencję Państw Członkowskich w celu porównania ich polityk rolnych, dokonując zwłaszcza bilansu ich zasobów i potrzeb.

2. Biorąc pod uwagę prace konferencji przewidzianej w ustępie 1, Komisja przedkłada, po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, w ciągu dwóch lat od wejścia w życie niniejszego Traktatu propozycje dotyczące wypracowywania i realizowania wspólnej polityki rolnej, w tym zastąpienia organizacji krajowych przez jedną z form wspólnej organizacji przewidzianą w artykule 34 ustęp 1, jak również wprowadzenia w życie środków wyszczególnionych w niniejszym tytule.

Propozycje te uwzględniają współzależność zagadnień rolnych wymienionych w niniejszym tytule.

Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, uchwała rozporządzenia lub dyrektywy oraz podejmuje decyzje, bez uszczerbku dla zaleceń, które mogłaby sformułować.

3. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, może zastąpić krajowe organizacje rynkowe wspólną organizacją przewidzianą w artykule 34 ustęp 1, na warunkach określonych w ustępie 2, jeżeli:

- a) wspólna organizacja oferuje Państwom Członkowskim sprzeciwiającym się temu środkowi i dysponującym własną organizacją krajową dla określonej produkcji równoważne gwarancje zatrudnienia i poziomu życia zainteresowanych producentów, uwzględniając harmonogram możliwych dostosowań i potrzebną specjalizację;
- b) organizacja ta zapewnia w handlu wewnątrz Wspólnoty warunki podobne do tych, jakie istnieją na rynku krajowym.

4. Jeżeli utworzona jest wspólna organizacja dla niektórych surowców, a nie istnieje jeszcze wspólna organizacja dla odpowiednich produktów przetworzonych, surowce te, wykorzystywane do produktów przetworzonych przeznaczonych na wywóz do państw trzecich, mogą być przywożone spoza Wspólnoty.

Artykuł 38

Jeżeli w Państwie Członkowskim produkt jest przedmiotem krajowej organizacji rynkowej lub regulacji wewnętrznej o równoważnym skutku, która wpływa na pozycję konkurencyjną produktu podobnego w innym Państwie Członkowskim, Państwa Członkowskie stosują w przywozie opłatę wyrównawczą na taki produkt pochodzący z Państwa Członkowskiego, w którym istnieje taka organizacja lub regulacja, chyba że Państwo to stosuje opłatę wyrównawczą przy wywozie.

Komisja ustala wysokość tych opłat na poziomie niezbędnym do przywrócenia równowagi; może ona również zezwolić na inne środki, ustalając szczegóły i warunki.

TYTUŁ III

SWOBODNY PRZEPŁYW OSÓB, USŁUG I KAPITAŁU

ROZDZIAŁ 1

PRACOWNICY

Artykuł 39

1. Zapewnia się swobodę przepływu pracowników wewnątrz Wspólnoty.
2. Swoboda ta obejmuje zniesienie wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową między pracownikami Państw Członkowskich w zakresie zatrudnienia, wynagrodzenia i innych warunków pracy.
3. Z zastrzeżeniem ograniczeń uzasadnionych względami porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego i zdrowia publicznego, swoboda ta obejmuje prawo:
 - a) ubiegania się o rzeczywiście oferowane miejsca pracy;
 - b) swobodnego przemieszczania się w tym celu po terytorium Państw Członkowskich;
 - c) przebywania w jednym z Państw Członkowskich w celu podjęcia tam pracy, zgodnie z przepisami ustawowymi, wykonawczymi i administracyjnymi dotyczącymi zatrudniania pracowników tego Państwa;
 - d) pozostawania na terytorium Państwa Członkowskiego po ustaniu zatrudnienia, na warunkach ustalonych przez Komisję w rozporządzeniach wykonawczych.

4. Postanowienia niniejszego artykułu nie mają zastosowania do zatrudnienia w administracji publicznej.

Artykuł 40

Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251 i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, uchwała, w drodze dyrektyw lub rozporządzeń, środki niezbędne do wprowadzenia w życie swobodnego przepływu pracowników w rozumieniu artykułu 39, zwłaszcza:

- a) zapewniając ścisłą współpracę między organami administracji krajowej właściwymi do spraw pracy;
- b) znosząc takie procedury i praktyki administracyjne, jak również terminy dostępu do wolnych miejsc pracy wynikające z prawa krajowego bądź z wcześniejszych umów zawartych między Państwami Członkowskimi, których utrzymanie w mocy stanowiłoby przeszkodę w liberalizacji przepływu pracowników;
- c) znosząc wszelkie terminy i inne ograniczenia przewidziane w prawie krajowym lub wcześniej zawartych umowach między Państwami Członkowskimi, które ustanawiają w stosunku do pracowników z innych Państw Członkowskich odmienne warunki co do swobodnego wyboru zatrudnienia niż w stosunku do własnych pracowników;
- d) ustanawiając mechanizmy właściwe do zapewnienia wymiany podań o pracę i ofert zatrudnienia oraz w celu ułatwienia zachowania równowagi na rynku pracy, na warunkach, które zapobiegają poważnym zagrożeniom dla poziomu życia i zatrudnienia w różnych regionach i gałęziach przemysłu.

Artykuł 41

Państwa Członkowskie popierają, w ramach wspólnego programu, wymianę młodych pracowników.

Artykuł 42

Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251, przyjmuje w dziedzinie zabezpieczenia społecznego środki niezbędne do ustanowienia swobodnego przepływu pracowników; w tym celu Rada ustanawia system umożliwiający pracownikom migrującym oraz uprawnionym osobom od nich zależnym:

- a) zaliczenie wszystkich okresów uwzględnianych w prawie poszczególnych państw, w celu nabycia i zachowania prawa do świadczeń oraz naliczenia wysokości świadczeń;
- b) wypłatę świadczeń osobom mającym miejsce zamieszkania na terytoriach Państw Członkowskich.

Rada stanowi jednomyślnie w toku całej procedury określonej w artykule 251.

ROZDZIAŁ 2

PRAWO PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Artykuł 43

Ograniczenia swobody przedsiębiorczości obywateli jednego Państwa Członkowskiego na terytorium innego Państwa Członkowskiego są zakazane w ramach poniższych postanowień. Zakaz ten obejmuje również ograniczenia w tworzeniu agencji, oddziałów lub filii przez obywateli danego Państwa Członkowskiego, ustanowionych na terytorium innego Państwa Członkowskiego.

Z zastrzeżeniem postanowień rozdziału dotyczącego kapitału, swoboda przedsiębiorczości obejmuje podejmowanie i wykonywanie działalności prowadzonej na własny rachunek, jak również zakładanie i zarządzanie przedsiębiorstwami, a zwłaszcza spółkami w rozumieniu artykułu 48 akapit drugi, na warunkach określonych przez ustawodawstwo Państwa przyjmującego dla własnych obywateli.

Artykuł 44

1. W celu urzeczywistnienia swobody przedsiębiorczości w odniesieniu do określonego rodzaju działalności Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251 i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, uchwała dyrektywy.

2. Rada i Komisja wykonują funkcje powierzone im na podstawie powyższych postanowień, zwłaszcza:

- a) traktując co do zasady priorytetowo działalność, w której swoboda przedsiębiorczości wnosi szczególnie korzystny wkład w rozwój produkcji i handlu;

- b) zapewniając ścisłą współpracę między właściwymi organami administracyjnymi Państw Członkowskich w celu poznania szczególnych sytuacji w różnych dziedzinach działalności wewnątrz Wspólnoty;
- c) znosząc takie procedury i praktyki administracyjne wynikające z prawa krajowego bądź z wcześniej zawartych umów między Państwami Członkowskimi, których utrzymanie w mocy stanowiłoby przeszkodę dla swobody przedsiębiorczości;
- d) czuwając, by pracownicy jednego z Państw Członkowskich zatrudnieni na terytorium innego Państwa Członkowskiego mogli pozostać na tym terytorium w celu podjęcia tam działalności na własny rachunek, na tych samych warunkach, które musieliby spełniać, gdyby przybyli do tego Państwa w chwili, kiedy zamierzali podjąć taką działalność;
- e) umożliwiając nabycie i korzystanie z własności gruntu znajdującego się na terytorium danego Państwa Członkowskiego przez obywateli Państwa Członkowskiego w zakresie, w jakim nie narusza to zasad ustanowionych w artykule 33 ustęp 2;
- f) znosząc stopniowo ograniczenia swobody przedsiębiorczości w każdej wchodzącej w grę dziedzinie działalności, z jednej strony — w odniesieniu do warunków tworzenia na terytorium Państwa Członkowskiego agencji, oddziałów i filii, a z drugiej — w stosunku do warunków wjazdu personelu głównego przedsiębiorstwa do organów zarządzających lub nadzorczych agencji, oddziałów i filii;
- g) koordynując w niezbędnym zakresie, w celu zapewnienia ich równoważności, zabezpieczenia wymagane w Państwach Członkowskich od spółek w rozumieniu artykułu 48 akapit drugi dla ochrony interesów wspólników i osób trzecich;
- h) zapewniając, że warunki przedsiębiorczości nie będą zakłócane przez pomoc przyznaną przez Państwo Członkowskie.

Artykuł 45

Postanowienia niniejszego rozdziału nie mają zastosowania do działalności, która w jednym z Państw Członkowskich jest związana, choćby przejściowo, z wykonywaniem władzy publicznej.

Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji, może wyłączyć niektóre rodzaje działalności ze stosowania postanowień niniejszego rozdziału.

Artykuł 46

1. Postanowienia niniejszego rozdziału oraz środki podjęte na ich podstawie nie przesądzają o zastosowaniu przepisów ustawowych, wykonawczych lub administracyjnych przewidujących szczególne traktowanie cudzoziemców, uzasadnione względami porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub zdrowia publicznego.
2. Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251, uchwała dyrektywy w celu koordynacji powyższych postanowień.

Artykuł 47

1. W celu ułatwienia podejmowania i wykonywania działalności prowadzonej na własny rachunek Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251, uchwała dyrektywy zmierzające do wzajemnego uznawania dyplomów, świadectw i innych dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji.
2. W tym samym celu Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251, uchwała dyrektywy zmierzające do koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich dotyczących podejmowania i wykonywania działalności prowadzonej na własny rachunek. Rada stanowi jednomyślnie w toku całej procedury określonej w artykule 251 w sprawach dyrektyw, których wykonanie w przynajmniej jednym Państwie Członkowskim spowoduje zmianę istniejących zasad ustawowych regulujących wykonywanie zawodów w odniesieniu do kształcenia zawodowego i warunków dostępu osób fizycznych. W innych przypadkach Rada stanowi większością kwalifikowaną.
3. W odniesieniu do zawodów medycznych i paramedycznych oraz farmaceutycznych, stopniowe znoszenie ograniczeń zależy od koordynacji warunków ich wykonywania w różnych Państwach Członkowskich.

Artykuł 48

Na potrzeby stosowania postanowień niniejszego rozdziału spółki założone zgodnie z ustawodawstwem Państwa Członkowskiego i mające swoją statutową siedzibę, zarząd lub główne przedsiębiorstwo wewnątrz Wspólnoty są traktowane jak osoby fizyczne mające przynależność Państwa Członkowskiego.

Przez spółki rozumie się spółki prawa cywilnego lub handlowego, a także spółdzielnie oraz inne osoby prawne prawa publicznego lub prywatnego, z wyjątkiem spółek, których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysków.

ROZDZIAŁ 3

USŁUGI

Artykuł 49

W ramach poniższych postanowień ograniczenia w swobodnym świadczeniu usług wewnątrz Wspólnoty są zakazane w odniesieniu do obywateli Państw Członkowskich mających swe przedsiębiorstwo w państwie Wspólnoty innym niż państwo odbiorcy świadczenia.

Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji, może rozszerzyć korzyści wynikające z postanowień niniejszego rozdziału na obywateli państwa trzeciego świadczących usługi i mających swe przedsiębiorstwa wewnątrz Wspólnoty.

Artykuł 50

Usługami w rozumieniu niniejszego Traktatu są świadczenia wykonywane zwykle za wynagrodzeniem w zakresie, w jakim nie są objęte postanowieniami o swobodnym przepływie towarów, kapitału i osób.

Usługi obejmują zwłaszcza:

- a) działalność o charakterze przemysłowym;
- b) działalność o charakterze handlowym;
- c) działalność rzemieślniczą;
- d) wykonywanie wolnych zawodów.

Z zastrzeżeniem postanowień rozdziału dotyczącego prawa przedsiębiorczości, świadczący usługę może, w celu spełnienia świadczenia, wykonywać przejściowo działalność w państwie świadczenia na tych samych warunkach, jakie państwo to nakłada na własnych obywateli.

Artykuł 51

1. Swobodę przepływu usług w dziedzinie transportu regulują postanowienia tytułu dotyczącego transportu.
2. Liberalizacja usług bankowych i ubezpieczeniowych związanych z przepływem kapitału jest realizowana w zgodzie z liberalizacją przepływu kapitału.

Artykuł 52

1. W celu zapewnienia liberalizacji określonej usługi Rada uchwała dyrektywy, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym oraz z Parlamentem Europejskim.
2. W odniesieniu do dyrektyw określonych w ustępie 1 w zasadzie należy dawać pierwszeństwo usługom, które bezpośrednio wpływają na koszty produkcji lub których liberalizacja przyczynia się do ułatwienia handlu towarami.

Artykuł 53

Państwa Członkowskie deklarują gotowość zliberalizowania usług w zakresie wykraczającym poza zobowiązanie wynikające z dyrektyw uchwalonych na podstawie artykułu 52 ustęp 1, jeśli ich ogólna sytuacja gospodarcza i sytuacja w danym sektorze na to pozwalają.

W tym celu Komisja kieruje zalecenia do zainteresowanych Państw Członkowskich.

Artykuł 54

Dopóki ograniczenia w swobodnym świadczeniu usług nie zostaną zniesione, każde z Państw Członkowskich stosuje je do wszystkich świadczących usługi, o których mowa w artykule 49 akapit pierwszy, bez względu na przynależność państwową lub miejsce zamieszkania.

Artykuł 55

Postanowienia artykułów 45-48 mają zastosowanie do spraw uregulowanych w niniejszym rozdziale.

ROZDZIAŁ 4

KAPITAŁ I PŁATNOŚCI

Artykuł 56

1. W ramach postanowień niniejszego rozdziału zakazane są wszelkie ograniczenia w przepływie kapitału między Państwami Członkowskimi oraz między Państwami Członkowskimi a państwami trzecimi.
2. W ramach postanowień niniejszego rozdziału zakazane są wszelkie ograniczenia w płatnościach między Państwami Członkowskimi oraz między Państwami Członkowskimi a państwami trzecimi.

Artykuł 57 ⁽¹⁾

1. Artykuł 56 nie narusza ograniczeń istniejących 31 grudnia 1993 roku w stosunku do państw trzecich na mocy prawa krajowego lub prawa wspólnotowego w odniesieniu do przepływu kapitału do lub z państw trzecich, gdy dotyczą inwestycji bezpośrednich, w tym inwestycji w nieruchomości, związanych z przedsiębiorczością, świadczeniem usług finansowych lub dopuszczaniem papierów wartościowych na rynki kapitałowe. W stosunku do ograniczeń istniejących na mocy prawa estońskiego i węgierskiego odnośną datą jest 31 grudnia 1999 roku.

2. Dążąc do urzeczywistnienia w możliwie najszerszym zakresie celu swobodnego przepływu kapitału między Państwami Członkowskimi a państwami trzecimi i bez uszczerbku dla innych rozdziałów niniejszego Traktatu, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji, może przyjąć środki dotyczące przepływu kapitału do lub z państw trzecich, gdy dotyczą inwestycji bezpośrednich, w tym inwestycji w nieruchomości, związanych z przedsiębiorczością, świadczeniem usług finansowych lub dopuszczaniem papierów wartościowych na rynki kapitałowe. Jednomyślność wymagana jest do przyjęcia na podstawie niniejszego ustępu środków, które w prawie wspólnotowym stanowią krok wstecz w odniesieniu do liberalizacji przepływu kapitału do lub z państw trzecich.

Artykuł 58

1. Artykuł 56 nie narusza prawa Państw Członkowskich do:

- a) stosowania odpowiednich przepisów ich prawa podatkowego traktujących odmiennie podatników ze względu na różne miejsce zamieszkania lub inwestowania kapitału;
- b) podejmowania wszelkich środków niezbędnych do zapobiegania naruszeniom ich ustaw i aktów wykonawczych, zwłaszcza w sferze podatkowej i w dziedzinie nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami finansowymi lub ustanowienia procedur deklarowania przepływu kapitału do celów informacji administracyjnej bądź statystycznej lub podejmowania środków uzasadnionych powodami związanymi z porządkiem publicznym lub bezpieczeństwem publicznym.

2. Niniejszy rozdział nie przesądza o możliwości stosowania ograniczeń w dziedzinie prawa przedsiębiorczości zgodnych z niniejszym Traktatem.

3. Środki i procedury określone w ustępach 1 i 2 nie powinny stanowić arbitralnej dyskryminacji ani ukrytego ograniczenia w swobodnym przepływie kapitału i płatności w rozumieniu artykułu 56.

⁽¹⁾ Artykuł zmieniony Aktem Przystąpienia z 2003 r. Patrz: dodatek na końcu niniejszej broszury.

Artykuł 59

Jeżeli, w wyjątkowych okolicznościach, przepływ kapitału do lub z państw trzecich powoduje lub może spowodować poważne trudności w funkcjonowaniu unii gospodarczej i walutowej, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji i po konsultacji z EBC, może podjąć wobec państw trzecich środki ochronne na okres nieprzekraczający sześciu miesięcy, o ile środki te są bezwzględnie konieczne.

Artykuł 60

1. Jeżeli, w przypadkach przewidzianych w artykule 301, działanie Wspólnoty uważane jest za niezbędne, Rada może, zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 301, podjąć w stosunku do danych państw trzecich pilne i niezbędne środki w odniesieniu do przepływu kapitału i płatności.

2. Bez uszczerbku dla artykułu 297 i dopóki Rada nie podejmie środków zgodnie z ustępem 1, Państwo Członkowskie może z ważnych przyczyn politycznych i z pilnych powodów podjąć środki jednostronne przeciwko państwu trzeciemu dotyczące przepływu kapitału i płatności. Komisja i pozostałe Państwa Członkowskie są informowane o tych środkach najpóźniej w dniu ich wejścia w życie.

Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji, może zdecydować, iż dane Państwo Członkowskie powinno zmienić lub uchylić takie środki. Przewodniczący Rady informuje Parlament Europejski o stosownych decyzjach podjętych przez Radę.

TYTUŁ IV

WIZY, AZYL, IMIGRACJA I INNE POLITYKI ZWIĄZANE ZE SWOBODNYM PRZEPLYWEM OSÓB

Artykuł 61

W celu stopniowego ustanowienia przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości Rada przyjmuje:

- a) w ciągu 5 lat od chwili wejścia w życie Traktatu z Amsterdamu, środki zmierzające do zapewnienia swobodnego przepływu osób zgodnie z artykułem 14, wraz ze środkami towarzyszącymi bezpośrednio związanymi ze swobodnym przepływem osób, dotyczące kontroli granic zewnętrznych, azylu i imigracji, zgodnie z postanowieniami artykułu 62 punkty 2 i 3 oraz z artykułem 63 punkt 1 lit. a) i punkt 2 lit. a), jak również środki służące zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości zgodnie z artykułem 31 lit. e) Traktatu o Unii Europejskiej;

- b) inne środki w zakresie azylu, imigracji i ochrony praw obywateli państw trzecich, zgodnie z artykułem 63;
- c) środki w dziedzinie współpracy sądowej w sprawach cywilnych przewidziane w artykule 65;
- d) właściwe środki służące wspieraniu i wzmocnieniu współpracy administracyjnej zgodnie z artykułem 66;
- e) środki w dziedzinie współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych mające na celu zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa przez zapobieganie i zwalczanie przestępczości w Unii, zgodnie z postanowieniami Traktatu o Unii Europejskiej.

Artykuł 62

Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 67, przyjmuje w ciągu 5 lat od chwili wejścia w życie Traktatu z Amsterdamu:

- 1) środki zmierzające do zapewnienia, zgodnie z artykułem 14, iż osoby będące obywatelami Unii lub obywatelami państw trzecich nie podlegają jakiegokolwiek kontroli przy przekraczaniu granic wewnętrznych;
- 2) środki dotyczące przekraczania granic zewnętrznych Państw Członkowskich, które określają:
 - a) normy i procedury, których powinny przestrzegać Państwa Członkowskie przy wykonywaniu kontroli osób na tych granicach;
 - b) reguły dotyczące wiz na pobyt nie dłuższy niż 3 miesiące, włączając w to:
 - i) listę państw trzecich, których obywatele podlegają obowiązkowi wizowemu w celu przekroczenia granic zewnętrznych oraz państw trzecich, których obywatele są zwolnieni z tego obowiązku;
 - ii) procedury i warunki wydawania wiz przez Państwa Członkowskie;
 - iii) jednolity wzorzec wizy;
 - iv) reguły dotyczące wizy jednolitej;

- 3) środki określające warunki, na których obywatele państw trzecich mają swobodę podróżowania po terytorium Państw Członkowskich w okresie nie dłuższym niż 3 miesiące.

Artykuł 63

Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 67, przyjmuje w ciągu 5 lat od chwili wejścia w życie Traktatu z Amsterdamu:

- 1) środki dotyczące azylu, zgodnie z Konwencją genewską z 28 lipca 1951 roku i Protokołem z 31 stycznia 1967 roku dotyczącymi statusu uchodźców, jak również z innymi odpowiednimi traktatami, w następujących dziedzinach:
 - a) kryteriów i mechanizmów ustalania Państwa Członkowskiego odpowiedzialnego za badanie wniosku o azyl złożonego przez obywatela państwa trzeciego w jednym z Państw Członkowskich;
 - b) minimalnych norm w sprawie przyjmowania w Państwach Członkowskich osób ubiegających się o azyl;
 - c) minimalnych norm dotyczących warunków, które powinni spełnić obywatele państw trzecich, by mogli ubiegać się o przyznanie statusu uchodźcy;
 - d) minimalnych norm dotyczących procedury przyznania lub cofnięcia statusu uchodźcy w Państwach Członkowskich;
- 2) środki dotyczące uchodźców i wysiedleńców w następujących obszarach:
 - a) minimalnych norm dotyczących przyznania tymczasowej ochrony wysiedleńcom z państw trzecich, którzy nie mogą powrócić do państw swego pochodzenia oraz osobom, które z innych powodów potrzebują ochrony międzynarodowej;
 - b) środków zmierzających do zapewnienia równowagi wysiłków uzgodnionych przez Państwa Członkowskie, związanych z przyjęciem uchodźców i wysiedleńców oraz z jego następstwami;
- 3) środki dotyczące polityki imigracyjnej w następujących obszarach:
 - a) warunki wjazdu i pobytu oraz normy dotyczące procedur wydawania przez Państwa Członkowskie długoterminowych wiz i dokumentów pobytowych, w tym dla celów łączenia rodzin;
 - b) nielegalnej imigracji i nielegalnego pobytu, w tym odsyłanie osób przebywających nielegalnie;

- 4) środki określające prawa i warunki, na których obywatele państw trzecich przebywający legalnie w jednym Państwie Członkowskim mogą przebywać w innych Państwach Członkowskich.

Środki przyjęte przez Radę na podstawie punktów 3 i 4 nie ograniczają Państwa Członkowskiego w utrzymywaniu lub wprowadzaniu w danych dziedzinach przepisów krajowych zgodnych z niniejszym Traktatem i z umowami międzynarodowymi.

Określony powyżej termin 5 lat nie dotyczy środków uchwalonych na podstawie punktu 2 lit. b), punktu 3 lit. a) i punktu 4.

Artykuł 64

1. Niniejszy tytuł nie narusza wykonywania przez Państwa Członkowskie obowiązków dotyczących utrzymania porządku publicznego i ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego.

2. W przypadku gdy jedno lub więcej Państw Członkowskich znajdzie się w nadzwyczajnej sytuacji charakteryzującej się nagłym napływem obywateli państw trzecich, Rada, stanowiąc większość kwalifikowaną na wniosek Komisji, może, z zastrzeżeniem ustępu 1, przyjąć środki tymczasowe na korzyść zainteresowanych Państw Członkowskich na okres nieprzekraczający 6 miesięcy.

Artykuł 65

W zakresie niezbędnym do zapewnienia należytego funkcjonowania rynku wewnętrznego środki z zakresu współpracy sądowej w sprawach cywilnych, mające skutki transgraniczne, które powinny być podjęte zgodnie z artykułem 67, zmierzają między innymi do:

a) poprawy i uproszczenia:

- systemu transgranicznego dostarczania aktów sądowych i pozasądowych,
- współpracy w dziedzinie gromadzenia dowodów,
- uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych, w tym decyzji pozasądowych;

b) wspierania zgodności norm mających zastosowanie w Państwach Członkowskich w dziedzinie kolizji ustaw i sporów o właściwość;

- c) usuwania przeszkód w należyтым biegu procedur cywilnych, wspierając w razie potrzeby zgodność norm procedury cywilnej mających zastosowanie w Państwach Członkowskich.

Artykuł 66

Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 67, przyjmuje środki w celu zapewnienia współpracy między właściwymi służbami administracyjnymi Państw Członkowskich w dziedzinach określonych w niniejszym tytule, jak również między tymi służbami a Komisją.

Artykuł 67

1. W okresie przejściowym pięciu lat od chwili wejścia w życie Traktatu z Amsterdamu Rada stanowi jednomyślnie na wniosek Komisji lub z inicjatywy Państwa Członkowskiego oraz po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

2. Po tym pięcioletnim okresie:

- Rada stanowi na wniosek Komisji; Komisja analizuje każde żądanie Państwa Członkowskiego przedłożenia przez nią wniosku Radzie,
- Rada, stanowiąc jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim, podejmuje decyzję w celu zapewnienia, by procedura z artykułu 251 miała zastosowanie do wszystkich lub niektórych dziedzin objętych niniejszym tytułem oraz dostosowania przepisów dotyczących właściwości Trybunału Sprawiedliwości.

3. Na zasadzie odstępstwa od ustępów 1 i 2, środki określone w artykule 62 punkt 2 lit. b) ppkt i) oraz iii), i począwszy od wejścia w życie Traktatu z Amsterdamu, są przyjmowane przez Radę, stanowiącą większością kwalifikowaną na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

4. Na zasadzie odstępstwa od ustępu 2, środki określone w artykule 62 punkt 2 lit. b) ppkt ii) oraz iv), i po upływie pięciu lat od wejścia w życie Traktatu z Amsterdamu, są przyjmowane przez Radę, stanowiącą zgodnie z procedurą określoną w artykule 251.

5. Na zasadzie odstępstwa od ustępu 1, Rada przyjmuje, zgodnie z procedurą określoną w artykule 251:

- środki przewidziane w artykule 63 ustęp 1 i ustęp 2 lit. a), pod warunkiem że Rada przyjęła uprzednio, zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu, przepisy wspólnotowe określające wspólne reguły i podstawowe zasady rządzące tymi dziedzinami,

— środki przewidziane w artykule 65, z wyjątkiem aspektów dotyczących prawa rodzinnego.

Artykuł 68

1. Artykuł 234 stosuje się do niniejszego tytułu w następujących okolicznościach i na następujących warunkach: gdy pytanie w sprawie wykładni niniejszego tytułu lub ważności i wykładni aktów przyjętych przez instytucje Wspólnoty na podstawie niniejszego tytułu jest podniesione w sprawie zawisłej przed sądem krajowym, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, sąd ten, jeśli uzna, że decyzja w tej kwestii jest niezbędna do wydania wyroku, zwraca się do Trybunału Sprawiedliwości o rozpatrzenie tego pytania.

2. W żadnym razie Trybunał Sprawiedliwości nie jest właściwy do orzekania w sprawie środków lub decyzji podjętych na podstawie artykułu 62 punkt 1, dotyczących utrzymania porządku publicznego i ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego.

3. Rada, Komisja lub Państwo Członkowskie mogą zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości z wnioskiem o rozpatrzenie pytania w sprawie wykładni niniejszego tytułu lub aktów przyjętych przez instytucje Wspólnoty na jego podstawie. Wyrok wydany przez Trybunał Sprawiedliwości w odpowiedzi na taki wniosek nie ma zastosowania do orzeczeń sądów Państw Członkowskich, które korzystają z powagi rzeczy osądzonej.

Artykuł 69

Niniejszy tytuł stosuje się z zastrzeżeniem postanowień Protokołu w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii oraz Protokołu w sprawie stanowiska Danii i bez uszczerbku dla Protokołu w sprawie stosowania niektórych aspektów artykułu 14 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską do Zjednoczonego Królestwa i Irlandii.

TYTUŁ V

TRANSPORT

Artykuł 70

Cele niniejszego Traktatu, w odniesieniu do kwestii uregulowanych w niniejszym tytule, są realizowane przez Państwa Członkowskie w ramach wspólnej polityki transportowej.

Artykuł 71

1. W celu wykonania artykułu 70 i z uwzględnieniem specyficznych aspektów transportu, Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251 i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym i Komitetem Regionów, ustanawia:

- a) wspólne reguły mające zastosowanie do transportu międzynarodowego wykonywanego z lub na terytorium Państwa Członkowskiego lub tranzytu przez terytorium jednej lub większej liczby Państw Członkowskich;
- b) warunki dostępu przewoźników nie mających stałej siedziby w Państwie Członkowskim do transportu krajowego w Państwie Członkowskim;
- c) środki pozwalające polepszyć bezpieczeństwo transportu;
- d) wszelkie inne potrzebne przepisy.

2. Na zasadzie odstępstwa od procedury przewidzianej w ustępie 1, przepisy dotyczące systemu regulacji transportu, których zastosowanie mogłoby poważnie wpłynąć na poziom życia i zatrudnienia w niektórych regionach, jak również na funkcjonowanie infrastruktury transportowej, uchwalane są przez Radę, stanowiącą jednomyślnie na wniosek Komisji po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, z uwzględnieniem potrzeby dostosowania do rozwoju gospodarczego wynikającego z ustanowienia wspólnego rynku.

Artykuł 72

Do czasu przyjęcia przepisów określonych w artykule 71 ustęp 1, żadne Państwo Członkowskie nie może bez jednomyślnej zgody Rady wydać mniej korzystnych — w ich bezpośrednim lub pośrednim skutku wobec przewoźników z innych Państw Członkowskich — w porównaniu z przewoźnikami krajowymi, różnych przepisów regulujących tę materię na dzień 1 stycznia 1958 roku lub, dla Państw przystępujących, na dzień ich przystąpienia.

Artykuł 73

Zgodna z niniejszym Traktatem jest pomoc, która odpowiada potrzebom koordynacji transportu lub stanowi zwrot za wykonanie pewnych świadczeń nierozzerwalnie związanych z pojęciem usługi publicznej.

Artykuł 74

Każdy środek w dziedzinie stawek i warunków transportu podjęty w ramach niniejszego Traktatu powinien uwzględniać sytuację gospodarczą przewoźników.

Artykuł 75

1. W odniesieniu do transportu wewnątrz Wspólnoty zakazana jest dyskryminacja polegająca na stosowaniu przez przewoźników względem tych samych towarów na tych samych połączeniach przewozowych różnych stawek i warunków transportu ze względu na kraj pochodzenia lub przeznaczenia produktów przewożonych.

2. Ustęp 1 nie wyklucza przyjęcia przez Radę innych środków w zastosowaniu artykułu 71 ustęp 1.

3. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, ustanawia, na wniosek Komisji i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, zasady wykonania postanowień ustępu 1.

Może ona zwłaszcza wydać przepisy niezbędne w celu umożliwienia instytucjom Wspólnoty zapewnienia zgodności z zasadami ustanowionymi w ustępie 1 i w celu zapewnienia pełnych korzyści użytkownikom.

4. Komisja, z inicjatywy własnej lub na wniosek Państwa Członkowskiego, bada przypadki dyskryminacji określone w ustępie 1 i, po konsultacji z każdym zainteresowanym Państwem Członkowskim, podejmuje niezbędne decyzje, w ramach regulacji ustanowionej zgodnie z postanowieniami ustępu 3.

Artykuł 76

1. Zakazane jest narzucanie przez Państwo Członkowskie w zakresie transportu wykonywanego wewnątrz Wspólnoty stosowania stawek i warunków zawierających jakikolwiek element wsparcia lub ochrony jednego lub kilku przedsiębiorstw bądź poszczególnych gałęzi przemysłu, chyba że jest ono dozwolone przez Komisję.

2. Komisja, z inicjatywy własnej lub na wniosek Państwa Członkowskiego, bada stawki i warunki, o których mowa w ustępie 1, uwzględniając w szczególności, z jednej strony, wymogi właściwej regionalnej polityki gospodarczej, potrzeby regionów słabo rozwiniętych i problemy regionów poważnie dotkniętych przez okoliczności polityczne oraz, z drugiej strony, skutki tych stawek i warunków dla konkurencji między różnymi rodzajami transportu.

Komisja podejmuje niezbędne decyzje po konsultacji z każdym zainteresowanym Państwem Członkowskim.

3. Zakaz ustanowiony w ustępie 1 nie ma zastosowania do taryf konkurencyjnych.

Artykuł 77

Opłaty i należności pobierane przez przewoźnika w związku z przekraczaniem granic niezależnie od ceny transportu nie powinny przekraczać rozsądnego poziomu, przy uwzględnieniu rzeczywistych kosztów efektywnie poniesionych w związku z przekroczeniem granicy.

Państwa Członkowskie podejmują starania, aby stopniowo obniżyć te koszty.

Komisja może kierować do Państw Członkowskich zalecenia w celu zastosowania niniejszego artykułu.

Artykuł 78

Postanowienia niniejszego tytułu nie stanowią przeszkody w stosowaniu środków podjętych przez Republikę Federalną Niemiec, o ile są one niezbędne w celu skompensowania niekorzystnych skutków gospodarczych spowodowanych podziałem Niemiec dla gospodarki niektórych regionów Republiki Federalnej dotkniętych tym podziałem.

Artykuł 79

Komitet doradczy, złożony z ekspertów wyznaczonych przez rządy Państw Członkowskich, jest ustanowiony przy Komisji. Komisja konsultuje z nim kwestie transportu zawsze, gdy uzna to za pożądane, bez uszczerbku dla kompetencji Komitetu Ekonomiczno-Społecznego.

Artykuł 80

1. Postanowienia niniejszego tytułu stosują się do transportu kolejowego, drogowego i śródlądowego.

2. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, może zdecydować, czy, w jakim zakresie i w jakim trybie właściwe przepisy mogą być przyjęte dla transportu morskiego i lotniczego.

Stosują się postanowienia proceduralne artykułu 71.

TYTUŁ VI

WSPÓLNE REGUŁY W DZIEDZINIE KONKURENCJI, PODATKÓW I ZBLIŻENIA USTAWODAWSTW

ROZDZIAŁ 1

REGUŁY KONKURENCJI

SEKCJA 1

REGUŁY MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO PRZEDSIĘBIORSTW

Artykuł 81

1. Niezgodne ze wspólnym rynkiem i zakazane są wszelkie porozumienia między przedsiębiorstwami, wszelkie decyzje związków przedsiębiorstw i wszelkie praktyki uzgodnione, które mogą wpływać na handel między Państwami Członkowskimi i których celem lub skutkiem jest zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji wewnątrz wspólnego rynku, a w szczególności te, które polegają na:

- a) ustalaniu w sposób bezpośredni lub pośredni cen zakupu lub sprzedaży albo innych warunków transakcji;
- b) ograniczaniu lub kontrolowaniu produkcji, rynków, rozwoju technicznego lub inwestycji;
- c) podziale rynków lub źródeł zaopatrzenia;
- d) stosowaniu wobec partnerów handlowych nierównych warunków do świadczeń równoważnych i stwarzaniu im przez to niekorzystnych warunków konkurencji;
- e) uzależnianiu zawarcia kontraktów od przyjęcia przez partnerów zobowiązań dodatkowych, które ze względu na swój charakter lub zwyczaje handlowe nie mają związku z przedmiotem tych kontraktów.

2. Porozumienia lub decyzje zakazane na mocy niniejszego artykułu są nieważne z mocy prawa.

3. Jednakże postanowienia ustępu 1 mogą zostać uznane za niemające zastosowania do:

- każdego porozumienia lub kategorii porozumień między przedsiębiorstwami,
- każdej decyzji lub kategorii decyzji związków przedsiębiorstw,
- każdej praktyki uzgodnionej lub kategorii praktyk uzgodnionych,

które przyczyniają się do polepszenia produkcji lub dystrybucji produktów bądź do popierania postępu technicznego lub gospodarczego, przy zastrzeżeniu dla użytkowników słusznej części zysku, który z tego wynika, oraz bez:

- a) nakładania na zainteresowane przedsiębiorstwa ograniczeń, które nie są niezbędne do osiągnięcia tych celów;
- b) dawania przedsiębiorstwom możliwości eliminowania konkurencji w stosunku do znacznej części danych produktów.

Artykuł 82

Niezgodne ze wspólnym rynkiem i zakazane jest nadużywanie przez jedno lub większą liczbę przedsiębiorstw pozycji dominującej na wspólnym rynku lub na znacznej jego części, w zakresie, w jakim może wpływać na handel między Państwami Członkowskimi.

Nadużywanie takie może polegać w szczególności na:

- a) narzucaniu w sposób bezpośredni lub pośredni niesłusznych cen zakupu lub sprzedaży albo innych niesłusznych warunków transakcji;

- b) ograniczaniu produkcji, rynków lub rozwoju technicznego ze szkodą dla konsumentów;
- c) stosowaniu wobec partnerów handlowych nierównych warunków do świadczeń równoważnych i stwarzaniu im przez to niekorzystnych warunków konkurencji;
- d) uzależnianiu zawarcia kontraktów od przyjęcia przez partnerów zobowiązań dodatkowych, które ze względu na swój charakter lub zwyczaje handlowe nie mają związku z przedmiotem tych kontraktów.

Artykuł 83

1. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, wydaje rozporządzenia lub dyrektywy w celu zastosowania zasad ustanowionych w artykułach 81 i 82.
2. Przepisy, o których mowa w ustępie 1, mają na celu w szczególności:
 - a) zapewnienie poszanowania zakazów ustanowionych w artykule 81 ustęp 1 i w artykule 82 przez wprowadzenie grzywn i okresowych kar pieniężnych;
 - b) ustanowienie szczegółowych zasad stosowania artykułu 81 ustęp 3, przy uwzględnieniu potrzeby, z jednej strony, zapewnienia skutecznego nadzoru, a z drugiej — uproszczenia w największym możliwym stopniu kontroli administracyjnej;
 - c) określenie, w razie potrzeby, w różnych gałęziach gospodarki, zakresu postanowień artykułów 81 i 82;
 - d) określenie roli Komisji i Trybunału Sprawiedliwości w stosowaniu postanowień określonych w niniejszym ustępie;
 - e) określenie relacji między ustawodawstwami krajowymi, z jednej strony, a postanowieniami niniejszej sekcji oraz przepisami przyjętymi w zastosowaniu niniejszego artykułu, z drugiej strony.

Artykuł 84

Do chwili wejścia w życie przepisów przyjętych w wykonaniu artykułu 83 władze Państw Członkowskich rozstrzygają o dopuszczalności porozumień, decyzji i praktyk uzgodnionych oraz w sprawie nadużywania pozycji dominującej na wspólnym rynku, zgodnie z prawem ich krajów i z postanowieniami artykułu 81, zwłaszcza ustępu 3, i artykułu 82.

Artykuł 85

1. Bez uszczerbku dla artykułu 84, Komisja czuwa nad stosowaniem zasad określonych w artykułach 81 i 82. Na wniosek Państwa Członkowskiego lub z urzędu oraz we współpracy z właściwymi władzami Państw Członkowskich, które udzielają jej pomocy, Komisja wszczyna postępowanie w przypadkach podejrzenia naruszenia tych zasad. Jeśli stwierdzi, że doszło do naruszenia, proponuje środki właściwe do jego zaprzestania.

2. Jeśli nie zaprzestano naruszania, Komisja stwierdza takie naruszenie zasad w uzasadnionej decyzji. Może ona opublikować tę decyzję i upoważnić Państwa Członkowskie do przyjęcia środków niezbędnych w celu zaradzenia sytuacji, których warunki i szczegóły określa.

Artykuł 86

1. Państwa Członkowskie, w odniesieniu do przedsiębiorstw publicznych i przedsiębiorstw, którym przyznają prawa specjalne lub wyłączne, nie wprowadzają ani nie utrzymują żadnego środka sprzecznego z normami niniejszego Traktatu, w szczególności z normami przewidzianymi w artykułach 12 oraz 81-89.

2. Przedsiębiorstwa zobowiązane do zarządzania usługami świadczonymi w ogólnym interesie gospodarczym lub mające charakter monopolu skarbowego podlegają normom niniejszego Traktatu, zwłaszcza regułom konkurencji, w granicach, w jakich ich stosowanie nie stanowi prawnej lub faktycznej przeszkody w wykonywaniu poszczególnych zadań im powierzonych. Rozwój handlu nie może być naruszony w sposób pozostający w sprzeczności z interesem Wspólnoty.

3. Komisja czuwa nad stosowaniem postanowień niniejszego artykułu i w miarę potrzeby kieruje stosowne dyrektywy lub decyzje do Państw Członkowskich.

SEKCJA 2

POMOC PRYZNAWANA PRZEZ PAŃSTWA

Artykuł 87

1. Z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w niniejszym Traktacie, wszelka pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiejkolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna ze wspólnym rynkiem w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi.

2. Zgodna ze wspólnym rynkiem jest:

- a) pomoc o charakterze socjalnym przyznawana indywidualnym konsumentom, pod warunkiem że jest przyznawana bez dyskryminacji związanej z pochodzeniem produktów;
- b) pomoc mająca na celu naprawienie szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi zdarzeniami nadzwyczajnymi;
- c) pomoc przyznawana gospodarce niektórych regionów Republiki Federalnej Niemiec dotkniętych podziałem Niemiec, w zakresie, w jakim jest niezbędna do skompensowania niekorzystnych skutków gospodarczych spowodowanych tym podziałem.

3. Za zgodną ze wspólnym rynkiem może zostać uznana:

- a) pomoc przeznaczona na sprzyjanie rozwojowi gospodarczemu regionów, w których poziom życia jest nienormalnie niski lub regionów, w których istnieje poważny stan niedostatecznego zatrudnienia;
- b) pomoc przeznaczona na wspieranie realizacji ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania lub mająca na celu zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce Państwa Członkowskiego;
- c) pomoc przeznaczona na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem;
- d) pomoc przeznaczona na wspieranie kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej i konkurencji we Wspólnocie w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem;
- e) inne kategorie pomocy, jakie Rada może określić decyzją, stanowiąc większością kwalifikowaną, na wniosek Komisji.

Artykuł 88

1. Komisja we współpracy z Państwami Członkowskimi stale bada systemy pomocy istniejące w tych Państwach. Proponuje im ona stosowne środki konieczne ze względu na stopniowy rozwój lub funkcjonowanie wspólnego rynku.

2. Jeśli Komisja stwierdzi, po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag, że pomoc przyznana przez Państwo lub przy użyciu zasobów państwowych nie jest zgodna ze wspólnym rynkiem w rozumieniu artykułu 87, lub że pomoc ta jest nadużywana, decyduje o zniesieniu lub zmianie tej pomocy przez dane Państwo w terminie, który ona określa.

Jeśli dane Państwo nie zastosuje się do tej decyzji w wyznaczonym terminie, Komisja lub każde inne zainteresowane Państwo może, na zasadzie odstępstwa od postanowień artykułów 226 i 227, wnieść sprawę bezpośrednio do Trybunału Sprawiedliwości.

Na wniosek Państwa Członkowskiego Rada, stanowiąc jednomyślnie, może zdecydować, że pomoc, którą to Państwo przyznaje lub zamierza przyznać, jest uznana za zgodną ze wspólnym rynkiem, na zasadzie odstępstwa od postanowień artykułu 87 lub rozporządzeń przewidzianych w artykule 89, jeśli wyjątkowe okoliczności uzasadniają taką decyzję. Jeśli w odniesieniu do danej pomocy Komisja wszczęła procedurę przewidzianą w pierwszym akapicie niniejszego ustępu, wystąpienie zainteresowanego Państwa z wnioskiem skierowanym do Rady powoduje zawieszenie tej procedury do czasu zajęcia stanowiska przez Radę.

Jednakże jeśli Rada nie zajmie stanowiska w terminie trzech miesięcy od wystąpienia z wnioskiem, Komisja wydaje decyzję w sprawie.

3. Komisja jest informowana, w czasie odpowiednim do przedstawienia swych uwag, o wszelkich planach przyznania lub zmiany pomocy. Jeśli uznaje ona, że plan nie jest zgodny ze wspólnym rynkiem w rozumieniu artykułu 87, wszczyna bezzwłocznie procedurę przewidzianą w ustępie 2. Dane Państwo Członkowskie nie może wprowadzać w życie projektowanych środków dopóki procedura ta nie doprowadzi do wydania decyzji końcowej.

Artykuł 89

Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, może wydać wszelkie właściwe rozporządzenia w celu zastosowania artykułów 87 i 88, a w szczególności może określić warunki stosowania artykułu 88 ustęp 3 i kategorie pomocy zwolnione z tej procedury.

ROZDZIAŁ 2

POSTANOWIENIA PODATKOWE

Artykuł 90

Żadne Państwo Członkowskie nie nakłada bezpośrednio lub pośrednio na produkty innych Państw Członkowskich podatków wewnętrznych jakiegokolwiek rodzaju wyższych od tych, które nakłada bezpośrednio lub pośrednio na podobne produkty krajowe.

Ponadto żadne Państwo Członkowskie nie nakłada na produkty innych Państw Członkowskich podatków wewnętrznych, które pośrednio chronią inne produkty.

Artykuł 91

W przypadku gdy produkty są wywożone na terytorium jednego z Państw Członkowskich, jakkolwiek zwrot podatków wewnętrznych nie może być wyższy od podatków, które zostały na nie nałożone bezpośrednio lub pośrednio.

Artykuł 92

W odniesieniu do opłat innych niż podatek obrotowy, akcyza i inne podatki pośrednie, zwolnienia i zwroty w wywozie do innych Państw Członkowskich nie mogą być dokonywane, a opłaty kompensacyjne w przywozie z Państw Członkowskich nie mogą być ustanawiane, chyba że projektowane środki były uprzednio zatwierdzone na czas ograniczony przez Radę, stanowiącą większością kwalifikowaną na wniosek Komisji.

Artykuł 93

Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, uchwała przepisy dotyczące harmonizacji ustawodawstw odnoszących się do podatków obrotowych, akcyzy i innych podatków pośrednich w zakresie, w jakim harmonizacja ta jest niezbędna do zapewnienia ustanowienia i funkcjonowania rynku wewnętrznego w terminie przewidzianym w artykule 14.

ROZDZIAŁ 3

ZBLIŻANIE USTAWODAWSTW

Artykuł 94

Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, uchwała dyrektywy w celu zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich, które mają bezpośredni wpływ na ustanowienie lub funkcjonowanie wspólnego rynku.

Artykuł 95

1. Na zasadzie odstępstwa od artykułu 94 i z zastrzeżeniem, że niniejszy Traktat nie stanowi inaczej, do urzeczywistnienia celów określonych w artykule 14 stosuje się następujące postanowienia. Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251 i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, przyjmuje środki dotyczące zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich, które mają na celu ustanowienie i funkcjonowanie rynku wewnętrznego.

2. Ustęp 1 nie ma zastosowania do przepisów podatkowych, przepisów dotyczących swobodnego przepływu osób ani odnoszących się do praw i interesów pracowników najemnych.

3. Komisja w swoich wnioskach przewidzianych w ustępie 1 w dziedzinie ochrony zdrowia, bezpieczeństwa, ochrony środowiska naturalnego i ochrony konsumentów przyjmie jako podstawę wysoki poziom ochrony, uwzględniając w szczególności wszelkie zmiany oparte na faktach naukowych. W ramach swoich odpowiednich kompetencji Parlament Europejski i Rada starają się również osiągnąć ten cel.

4. Jeśli po przyjęciu przez Radę lub Komisję środka harmonizującego Państwo Członkowskie uzna za niezbędne utrzymanie przepisów krajowych uzasadnionych ważnymi względami określonymi w artykule 30 lub dotyczącymi ochrony środowiska naturalnego, lub środowiska pracy, notyfikuje je Komisji, wskazując powody ich utrzymania.

5. Ponadto, bez uszczerbku dla ustępu 4, jeśli po przyjęciu przez Radę lub Komisję środka harmonizującego Państwo Członkowskie uzna za niezbędne wprowadzenie przepisów krajowych opartych na nowych dowodach naukowych dotyczących ochrony środowiska naturalnego lub środowiska pracy ze względu na specyficzny problem tego Państwa, który pojawił się po przyjęciu środka harmonizującego, notyfikuje ono Komisji projektowane środki oraz powody ich wprowadzenia.

6. W terminie 6 miesięcy od notyfikacji określonych w ustępach 4 i 5 Komisja zatwierdza lub odrzuca przepisy krajowe, o których mowa, po sprawdzeniu, czy są one środkiem arbitralnej dyskryminacji lub ukrytym ograniczeniem w handlu między Państwami Członkowskimi i czy stanowią one przeszkodę w funkcjonowaniu rynku wewnętrznego.

W przypadku braku decyzji Komisji w tym terminie przepisy krajowe określone w ustępach 4 i 5 są uważane za zatwierdzone.

W przypadku gdy jest to uzasadnione złożonością sprawy i nie ma niebezpieczeństwa dla zdrowia ludzkiego, Komisja może notyfikować danemu Państwu Członkowskiemu, że okres, o którym mowa w niniejszym ustępie może być przedłużony na kolejny okres trwający do 6 miesięcy.

7. W przypadku gdy w zastosowaniu ustępu 6 Państwo Członkowskie zostaje upoważnione do utrzymania lub wprowadzenia przepisów krajowych uchylających środki harmonizujące, Komisja bada niezwłocznie, czy należy zaproponować dostosowanie tego środka.

8. W przypadku gdy Państwo Członkowskie zgłosi szczególny problem zdrowia publicznego w dziedzinie, która uprzednio stała się przedmiotem środka harmonizującego, informuje o tym Komisję, która bada niezwłocznie, czy należy zaproponować Radzie właściwe środki.

9. Na zasadzie odstępstwa od procedury przewidzianej w artykułach 226 i 227, Komisja i każde Państwo Członkowskie mogą wnieść sprawę bezpośrednio do Trybunału Sprawiedliwości, jeśli uznają, że inne Państwo Członkowskie nadużywa uprawnień przewidzianych w niniejszym artykule.

10. Powyższe środki harmonizujące obejmują, w odpowiednich przypadkach, klauzulę ochronną upoważniającą Państwa Członkowskie do podjęcia, z jednego lub więcej powodów pozagospodarczych, o których mowa w artykule 30, środków tymczasowych poddanych wspólnotowej procedurze kontrolnej.

Artykuł 96

W przypadku gdy Komisja stwierdzi, że różnica między przepisami ustawowymi, wykonawczymi lub administracyjnymi Państw Członkowskich narusza warunki konkurencji we wspólnym rynku i powoduje w ten sposób zakłócenie, które powinno być wyeliminowane, podejmuje ona konsultacje z zainteresowanymi Państwami Członkowskimi.

Jeśli konsultacje te nie doprowadzą do porozumienia eliminującego to zakłócenie, Rada, na wniosek Komisji, uchwała w tym celu niezbędne dyrektywy, stanowiąc większością kwalifikowaną. Komisja i Rada mogą podejmować wszelkie inne stosowne środki przewidziane w niniejszym Traktacie.

Artykuł 97

1. W przypadku gdy istnieje obawa, że przyjęcie lub zmiana przepisu ustawowego, wykonawczego lub administracyjnego może spowodować zakłócenia w rozumieniu artykułu 96, Państwo Członkowskie, które chce to uczynić podejmuje konsultacje z Komisją. Po przeprowadzeniu konsultacji z Państwami Członkowskimi Komisja zaleca zainteresowanym Państwom właściwe środki w celu uniknięcia tego zakłócenia.

2. Jeśli Państwo, które chce przyjąć lub zmienić przepisy krajowe nie zastosuje się do zalecenia Komisji, nie może żądać od innych Państw Członkowskich, w zastosowaniu artykułu 96, zmiany ich przepisów krajowych w celu wyeliminowania tego zakłócenia. Jeśli Państwo Członkowskie, które nie zastosowało się do zalecenia Komisji, powoduje zakłócenie wyłącznie na własną szkodę, postanowienia artykułu 96 nie mają zastosowania.

TYTUŁ VII

POLITYKA GOSPODARCZA I PIENIĘŻNA

ROZDZIAŁ 1

POLITYKA GOSPODARCZA*Artykuł 98*

Państwa Członkowskie prowadzą swoje polityki gospodarcze, mając na względzie przyczynianie się do osiągania celów Wspólnoty określonych w artykule 2 i w kontekście ogólnych kierunków określonych w artykule 99 ustęp 2. Państwa Członkowskie i Wspólnota działają w poszanowaniu zasady otwartej gospodarki rynkowej z wolną konkurencją, sprzyjając efektywnej alokacji zasobów, zgodnie z zasadami określonymi w artykule 4.

Artykuł 99

1. Państwa Członkowskie uznają swoje polityki gospodarcze za przedmiot wspólnego zainteresowania i koordynują je w ramach Rady, zgodnie z artykułem 98.

2. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na zalecenie Komisji, opracowuje projekt ogólnych kierunków polityk gospodarczych Państw Członkowskich i Wspólnoty oraz składa sprawozdanie Radzie Europejskiej.

Rada Europejska, na podstawie sprawozdania Rady, debatuje nad konkluzją w sprawie ogólnych kierunków polityk gospodarczych Państw Członkowskich i Wspólnoty.

Na podstawie tej konkluzji Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, przyjmuje zalecenie określające te ogólne kierunki. Rada informuje Parlament Europejski o swoim zaleceniu.

3. W celu zapewnienia ściślejszej koordynacji polityk gospodarczych i trwałej konwergencji dokonań gospodarczych Państw Członkowskich, Rada, na podstawie sprawozdań przedstawionych przez Komisję, nadzoruje rozwój sytuacji gospodarczej w każdym z Państw Członkowskich i we Wspólnocie, jak również zgodność polityk gospodarczych z ogólnymi kierunkami określonymi w ustępie 2 oraz regularnie dokonuje oceny całościowej.

Dla potrzeb tego wielostronnego nadzoru Państwa Członkowskie przesyłają Komisji informacje o ważnych środkach, które przyjęły w dziedzinie swej polityki gospodarczej oraz wszelkie inne informacje, które uznają za niezbędne.

4. W przypadku gdy w ramach procedury określonej w ustępie 3 stwierdzi się, że polityki gospodarcze Państwa Członkowskiego nie są zgodne z ogólnymi kierunkami określonymi w ustępie 2 lub że zagrażają należytemu funkcjonowaniu unii gospodarczej i walutowej, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na zalecenie Komisji, może kierować do danego Państwa Członkowskiego niezbędne zalecenia. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji, może zadecydować o podaniu swoich zaleceń do publicznej wiadomości.

Przewodniczący Rady i Komisja składają sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu dotyczące rezultatów wielostronnego nadzoru. Przewodniczący Rady może być wezwany do stawienia się przed właściwą komisją Parlamentu Europejskiego, jeśli Rada podała swoje zalecenia do publicznej wiadomości.

5. Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 252, może przyjąć szczegółowe zasady procedury wielostronnego nadzoru, o której mowa w ustępach 3 i 4 niniejszego artykułu.

Artykuł 100

1. Bez uszczerbku dla innych procedur przewidzianych w niniejszym Traktacie, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji, może zadecydować o środkach odpowiednich do sytuacji gospodarczej, zwłaszcza jeśli pojawią się poważne trudności w zaopatrzeniu w niektóre produkty.

2. W przypadku gdy Państwo Członkowskie ma trudności lub jest istotnie zagrożone poważnymi trudnościami z racji klęsk żywiołowych lub nadzwyczajnych okoliczności pozostających poza jego kontrolą, Rada, stanowiąc kwalifikowaną większością na wniosek Komisji, może przyznać danemu Państwu Członkowskiemu, pod pewnymi warunkami, wspólnotową pomoc finansową. Przewodniczący Rady informuje Parlament Europejski o podjętej decyzji.

Artykuł 101

1. Zakazane jest udzielanie przez EBC lub banki centralne Państw Członkowskich, zwane dalej „krajowymi bankami centralnymi”, pożyczek na pokrycie deficytu lub jakichkolwiek innych kredytów instytucjom lub organom Wspólnoty, rządów centralnym, władzom regionalnym, lokalnym lub innym władzom publicznym, innym instytucjom lub przedsiębiorstwom publicznym Państw Członkowskich, jak również nabywanie bezpośrednio od nich przez EBC lub krajowe banki centralne ich papierów dłużnych.

2. Ustęp 1 nie ma zastosowania do publicznych instytucji kredytowych, które, w ramach utrzymywania rezerw przez banki centralne, korzystają ze strony krajowych banków centralnych i EBC z takiego samego traktowania jak prywatne instytucje kredytowe.

Artykuł 102

1. Zakazany jest każdy środek nieoparty na względach o charakterze ostrożnościowym, ustanawiający uprzywilejowany dostęp instytucji lub organów Wspólnoty, rządów centralnych, władz regionalnych, lokalnych lub innych władz publicznych, innych instytucji lub przedsiębiorstw publicznych Państw Członkowskich do instytucji finansowych.

2. Przed 1 stycznia 1994 roku Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 252, sprecyzuje definicje w celu zastosowania zakazu określonego w ustępie 1.

Artykuł 103

1. Wspólnota nie odpowiada za zobowiązania rządów centralnych, władz regionalnych, lokalnych lub innych władz publicznych, innych instytucji lub przedsiębiorstw publicznych Państwa Członkowskiego, ani ich nie przejmuje, z zastrzeżeniem wzajemnych gwarancji finansowych dla wspólnego wykonania określonego projektu. Państwo Członkowskie nie odpowiada za zobowiązania rządów centralnych, władz regionalnych, lokalnych lub innych władz publicznych, innych instytucji lub przedsiębiorstw publicznych innego Państwa Członkowskiego, ani ich nie przejmuje, z zastrzeżeniem wzajemnych gwarancji finansowych dla wspólnego wykonania określonego projektu.

2. Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 252, może w razie potrzeby sprecyzować definicje w celu zastosowania zakazów określonych w artykule 101 i w niniejszym artykule.

Artykuł 104

1. Państwa Członkowskie unikają nadmiernego deficytu budżetowego.

2. Komisja nadzoruje rozwój sytuacji budżetowej i wysokość długu publicznego w Państwach Członkowskich w celu wykrycia oczywistych błędów. Bada ona poszanowanie dyscypliny budżetowej na podstawie poniższych dwóch kryteriów:

a) czy stosunek między planowanym lub rzeczywistym deficytem publicznym a produktem krajowym brutto przekracza wartość odniesienia, chyba że:

— stosunek ten zmniejszył się znacznie oraz w sposób stały i osiągnął poziom bliski wartości odniesienia,

- lub przekroczenie wartości odniesienia ma charakter wyjątkowy oraz tymczasowy i stosunek ten pozostaje bliski wartości odniesienia;
- b) czy stosunek między długiem publicznym a produktem krajowym brutto przekracza wartość odniesienia, chyba że stosunek ten zmniejsza się dostatecznie i zbliża się do wartości odniesienia w zadowalającym tempie.

Wartości odniesienia są sprecyzowane w Protokole w sprawie procedury dotyczącej nadmiernego deficytu, który jest załączony do niniejszego Traktatu.

3. Jeśli Państwo Członkowskie nie spełnia wymogów jednego lub obu tych kryteriów, Komisja opracowuje sprawozdanie. Sprawozdanie Komisji uwzględnia również to, czy deficyt publiczny przekracza publiczne wydatki inwestycyjne i uwzględnia wszelkie inne istotne czynniki, w tym średniookresową sytuację gospodarczą i budżetową Państwa Członkowskiego.

Komisja może także opracować sprawozdanie, jeśli mimo spełnienia wymagań wynikających z tych kryteriów uzna, że istnieje ryzyko nadmiernego deficytu w Państwie Członkowskim.

4. Komitet przewidziany w artykule 114 wydaje opinie w odniesieniu do sprawozdania Komisji.

5. Jeśli Komisja uzna, że w Państwie Członkowskim istnieje nadmierny deficyt lub że taki deficyt może wystąpić, kieruje opinię do Rady.

6. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na zalecenie Komisji i rozważywszy ewentualne uwagi danego Państwa Członkowskiego, decyduje, po dokonaniu ogólnej oceny, czy istnieje nadmierny deficyt.

7. W przypadku gdy Rada, zgodnie z ustępem 6, podejmuje decyzję o istnieniu nadmiernego deficytu, kieruje zalecenia do danego Państwa Członkowskiego, aby położyło ono kres tej sytuacji w oznaczonym terminie. Z zastrzeżeniem postanowień ustępu 8, zalecenia te nie zostają podane do publicznej wiadomości.

8. W przypadku gdy Rada stwierdzi, że w odpowiedzi na jej zalecenia żadne skuteczne działanie nie zostało podjęte w oznaczonym terminie, może podać zalecenia do publicznej wiadomości.

9. Jeśli Państwo Członkowskie w dalszym ciągu nie realizuje zalecenia Rady, może ona wezwać dane Państwo Członkowskie do przyjęcia w wyznaczonym terminie środków zmierzających do takiego ograniczenia deficytu, jakie zostanie uznane przez Radę za niezbędne do zaradzenia sytuacji.

W takim przypadku Rada może zażądać od danego Państwa Członkowskiego przedstawienia sprawozdań według precyzyjnego harmonogramu, aby móc zbadać wysiłki dostosowawcze podjęte przez to Państwo Członkowskie.

10. Prawa wniesienia skargi przewidziane w artykułach 226 i 227 nie mogą być wykonywane w ramach ustępów 1—9 niniejszego artykułu.

11. Tak długo jak Państwo Członkowskie nie stosuje się do decyzji przyjętej na podstawie ustępu 9, Rada może zadecydować o zastosowaniu lub, w odpowiednim przypadku, o zaostrzeniu jednego lub kilku z następujących środków:

- zażądać od danego Państwa Członkowskiego, aby opublikowało dodatkowe informacje, które określi Rada, przed emisją obligacji i papierów wartościowych,
- wezwać Europejski Bank Inwestycyjny do ponownego rozważenia polityki udzielania pożyczek wobec danego Państwa Członkowskiego,
- zażądać złożenia we Wspólnocie przez dane Państwo Członkowskie nieoprocentowanego depozytu o stosowanej wysokości aż do czasu, gdy, w ocenie Rady, nadmierny deficyt zostanie skorygowany,
- nałożyć grzywnę w stosownej wysokości.

Przewodniczący Rady informuje Parlament Europejski o podjętych decyzjach.

12. Rada uchyla wszystkie lub niektóre swoje decyzje określone w ustępach 6-9 i 11, w miarę jak nadmierny deficyt został, w ocenie Rady, skorygowany. Jeśli Rada uprzednio podała zalecenia do publicznej wiadomości, to z chwilą uchylenia decyzji przewidzianej w ustępie 8 oświadczą publicznie, że nie ma już nadmiernego deficytu w tym Państwie Członkowskim.

13. Rada, przyjmując decyzje określone w ustępach 7-9, 11 i 12, stanowi na zalecenie Komisji większością dwóch trzecich głosów swoich członków, ważonych zgodnie z artykułem 205 ustęp 2, wyłączając głosy przedstawiciela danego Państwa Członkowskiego.

14. Uzupełniające przepisy dotyczące stosowania procedury opisanej w niniejszym artykule znajdują się w Protokole w sprawie procedury dotyczącej nadmiernego deficytu, załączonym do niniejszego Traktatu.

Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i EBC, uchwała właściwe przepisy, które zastąpią ten Protokół.

Z zastrzeżeniem innych postanowień niniejszego ustępu, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, określi przed 1 stycznia 1994 roku szczegółowe warunki i definicje w celu zastosowania postanowień tego Protokołu.

ROZDZIAŁ 2

POLITYKA PIENIĘŻNA

Artykuł 105

1. Głównym celem ESBC jest utrzymanie stabilności cen. Bez uszczerbku dla celu stabilności cen, ESBC wspiera ogólne polityki gospodarcze we Wspólnocie, mając na względzie przyczynianie się do osiągnięcia celów Wspólnoty ustanowionych w artykule 2. ESBC działa w poszanowaniu zasady otwartej gospodarki rynkowej z wolną konkurencją, sprzyjając efektywnej alokacji zasobów oraz zgodnie z zasadami określonymi w artykule 4.

2. Podstawowe zadania ESBC polegają na:

- definiowaniu i urzeczywistnianiu polityki pieniężnej Wspólnoty,
- przeprowadzaniu operacji walutowych zgodnie z artykułem 111,
- utrzymywaniu i zarządzaniu oficjalnymi rezerwami walutowymi Państw Członkowskich,
- popieraniu należytego funkcjonowania systemów płatniczych.

3. Trzecie tiret ustępu 2 stosuje się bez uszczerbku dla utrzymywania i zarządzania przez rządy Państw Członkowskich walutowymi kapitałami obrotowymi.

4. EBC jest konsultowany:

- w sprawie każdego projektowanego aktu wspólnotowego w dziedzinach podlegających jego kompetencji,
- przez władze krajowe w sprawie każdego projektu regulacji w dziedzinach podlegających jego kompetencji, lecz w granicach i na warunkach określonych przez Radę zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 107 ustęp 6.

EBC może w dziedzinach podlegających jego kompetencji przedkładać opinie właściwym instytucjom lub organom Wspólnoty bądź władzom krajowym.

5. ESBC przyczynia się do należytego wykonywania polityk prowadzonych przez właściwe władze w odniesieniu do nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i do stabilności systemu finansowego.

6. Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji, po konsultacji z EBC i za zgodą Parlamentu Europejskiego, może powierzyć EBC specyficzne zadania dotyczące polityk w dziedzinie nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i innymi instytucjami finansowymi, z wyjątkiem instytucji ubezpieczeniowych.

Artykuł 106

1. EBC ma wyłączne prawo do upoważniania do emisji banknotów we Wspólnocie. Banknoty takie mogą emitować EBC i krajowe banki centralne. Banknoty emitowane przez EBC i krajowe banki centralne są jedynym legalnym środkiem płatniczym we Wspólnocie.

2. Państwa Członkowskie mogą emitować monety, z zastrzeżeniem zgody EBC co do wielkości emisji. Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 252 i po konsultacji z EBC, może przyjąć środki w celu zharmonizowania nominałów i specyfikacji technicznych wszystkich monet przeznaczonych do obiegu, w zakresie, w jakim jest to niezbędne do zapewnienia należytego ich obiegu we Wspólnocie.

Artykuł 107

1. ESBC złożony jest z EBC i krajowych banków centralnych.

2. EBC ma osobowość prawną.

3. ESBC jest kierowany przez organy decyzyjne EBC, którymi są Rada Prezesów i Zarząd.

4. Statut ESBC jest ustanowiony w Protokole dołączonym do niniejszego Traktatu.

5. Artykuły: 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4, 32.6, 33.1 lit. a) i 36 Statutu ESBC mogą być zmienione przez Radę, stanowiącą bądź większością kwalifikowaną na zalecenie EBC i po konsultacji z Komisją, bądź jednomyślnie na wniosek Komisji i po konsultacji z EBC. W każdym przypadku wymagana jest zgoda Parlamentu Europejskiego.

6. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną bądź na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i EBC, bądź na zalecenie EBC i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komisją, uchwała przepisy, o których mowa w artykułach: 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 i 34.3 Statutu ESBC.

Artykuł 108

W wykonywaniu uprawnień oraz zadań i obowiązków, które zostały im powierzone niniejszym Traktatem i Statutem ESBC, ani EBC, ani krajowy bank centralny, ani członek któregośkolwiek z ich organów decyzyjnych nie zwracają się o instrukcje ani ich nie przyjmują od instytucji czy organów wspólnotowych, rządów Państw Członkowskich, ani jakiegokolwiek innego organu. Instytucje i organy wspólnotowe, jak również rządy Państw Członkowskich zobowiązują się szanować tę zasadę i nie dążyć do wywierania wpływu na członków organów decyzyjnych EBC lub krajowych banków centralnych przy wykonywaniu ich zadań.

Artykuł 109

Każde Państwo Członkowskie zapewnia, najpóźniej z datą ustanowienia ESBC, zgodność swojego ustawodawstwa krajowego, w tym statutu krajowego banku centralnego, z niniejszym Traktatem i Statutem ESBC.

Artykuł 110

1. W celu wykonania zadań powierzonych ESBC, EBC, zgodnie z niniejszym Traktatem i na warunkach określonych w Statucie ESBC:

- uchwala rozporządzenia w zakresie niezbędnym do wykonania zadań określonych w artykule 3.1 tiret pierwsze, artykułach 19.1, 22 i 25.2 Statutu ESBC, jak również w przypadkach przewidzianych w aktach Rady, o których mowa w artykule 107 ustęp 6,
- podejmuje decyzje niezbędne do wykonania zadań powierzonych ESBC na podstawie niniejszego Traktatu i Statutu ESBC,
- wydaje zalecenia i opinie.

2. Rozporządzenie ma zasięg ogólny. Wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich Państwach Członkowskich.

Zalecenia i opinie nie mają mocy wiążącej.

Decyzja wiąże w całości adresatów, do których jest kierowana.

Artykuły 253, 254 i 256 stosują się do rozporządzeń i decyzji przyjętych przez EBC.

EBC może zadecydować o opublikowaniu swych decyzji, zaleceń i opinii.

3. W granicach i na warunkach uchwalonych przez Radę zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 107 ustęp 6, EBC jest upoważniony, w przypadku nieposzanowania jego rozporządzeń i decyzji, do nakładania na przedsiębiorstwa grzywien i okresowych kar pieniężnych.

Artykuł 111

1. Na zasadzie odstępstwa od artykułu 300, Rada, stanowiąc jednomyślnie na zalecenie EBC lub Komisji, po konsultacji z EBC w celu doprowadzenia do konsensusu zgodnego z celem stabilności cen, po konsultacji z Parlamentem Europejskim, zgodnie z procedurą określoną w ustępie 3 w odniesieniu do ustaleń, o których tam mowa, może zawrzeć umowy formalne dotyczące systemu kursów wymiany ECU w stosunku do walut pozawspólnotowych. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na zalecenie EBC lub Komisji i po konsultacji z EBC, w celu doprowadzenia do konsensusu zgodnego z celem stabilności cen, może przyjąć, zmienić lub zrezygnować z centralnych kursów ECU w systemie kursów walutowych. Przewodniczący Rady informuje Parlament Europejski o przyjęciu, zmianie lub rezygnacji z centralnych kursów ECU.

2. W przypadku braku systemu kursów walutowych w stosunku do jednej lub więcej walut pozawspólnotowych w rozumieniu ustępu 1, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną bądź na zalecenie Komisji i po konsultacji z EBC, bądź na zalecenie EBC, może określić ogólne kierunki polityki kursów walutowych w stosunku do tych walut. Te ogólne kierunki nie naruszają podstawowego celu ESBC, a mianowicie utrzymania stabilności cen.

3. Na zasadzie odstępstwa od artykułu 300, w przypadku gdy umowy w sprawach odnoszących się do reżimu pieniężnego lub kursowego powinny stanowić przedmiot rokowań między Wspólnotą a jednym lub większą liczbą państw albo organizacji międzynarodowych, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na zalecenie Komisji i po konsultacji z EBC, decyduje o ustaleniach dotyczących rokowań i zawarcia tych umów. Ustalenia te powinny zapewnić wyrażanie przez Wspólnotę jednolitego stanowiska. Komisja jest w pełni włączana do rokowań.

Umowy zawarte zgodnie z niniejszym ustępem wiążą instytucje Wspólnoty, EBC i Państwa Członkowskie.

4. Z zastrzeżeniem ustępu 1, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji i po konsultacji z EBC, decyduje o stanowisku, jakie zajmuje Wspólnota na poziomie międzynarodowym w odniesieniu do kwestii o szczególnym znaczeniu dla unii gospodarczej i walutowej oraz o jej reprezentacji, w poszanowaniu podziału kompetencji przewidzianego w artykułach 99 i 105.

5. Bez uszczerbku dla kompetencji i umów wspólnotowych w dziedzinie unii gospodarczej i walutowej, Państwa Członkowskie mogą prowadzić rokowania w organach międzynarodowych i zawierać umowy międzynarodowe.

ROZDZIAŁ 3

POSTANOWIENIA INSTYTUCJONALNE

Artykuł 112

1. Rada Prezesów EBC składa się z członków Zarządu EBC i prezesów krajowych banków centralnych.

2. a) Zarząd składa się z prezesa, wiceprezesa i czterech innych członków.

b) Prezes, wiceprezes i pozostali członkowie Zarządu są mianowani za wspólnym porozumieniem przez rządy Państw Członkowskich na szczeblu szefów państw lub rządów, na zalecenie Rady i po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz z Radą Prezesów EBC, spośród osób o uznanym autorytecie i doświadczeniu zawodowym w dziedzinie pieniądza lub bankowości.

Ich mandat trwa osiem lat i nie jest odnawialny.

Członkami Zarządu mogą być tylko obywatele Państw Członkowskich.

Artykuł 113

1. Przewodniczący Rady i członek Komisji mogą uczestniczyć, bez prawa głosowania, w posiedzeniach Rady Prezesów EBC.

Przewodniczący Rady może przedłożyć wniosek do rozważenia przez Radę Prezesów EBC.

2. Prezes EBC jest zapraszany do uczestniczenia w posiedzeniach Rady, kiedy dyskutuje ona o sprawach dotyczących celów i zadań ESBC.

3. EBC kieruje sprawozdanie roczne z działalności ESBC i w sprawie polityki pieniężnej za rok ubiegły i rok bieżący do Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji, jak również do Rady Europejskiej. Prezes EBC przedstawia to sprawozdanie Radzie i Parlamentowi Europejskiemu, który może odbyć debatę generalną na tej podstawie.

Prezes EBC i inni członkowie Zarządu mogą, na żądanie Parlamentu Europejskiego lub z inicjatywy własnej, być przesłuchani przez właściwe komisje Parlamentu Europejskiego.

Artykuł 114

1. W celu wspierania koordynacji polityk Państw Członkowskich w pełnym zakresie niezbędnym do funkcjonowania rynku wewnętrznego, ustanawia się Komitet Walutowy o charakterze doradczym.

Zadania Komitetu to:

- śledzenie sytuacji pieniężnej i finansowej Państw Członkowskich i Wspólnoty, jak również ogólnego systemu płatności Państw Członkowskich oraz regularne składanie Radzie i Komisji sprawozdań na ten temat,
- wydawanie opinii na żądanie Rady lub Komisji bądź z inicjatywy własnej dla tych instytucji,
- bez uszczerbku dla artykułu 207, przyczynianie się do przygotowania prac Rady określonych w artykułach 59 i 60, artykule 99 ustępy 2, 3, 4 i 5, artykułach 100, 102, 103, 104, artykule 116 ustęp 2, artykule 117 ustęp 6, artykułach 119 i 120, artykule 121 ustęp 2 i w artykule 122 ustęp 1,

- badanie, przynajmniej raz w roku, sytuacji w dziedzinie przepływów kapitału i swobody płatności wynikających ze stosowania niniejszego Traktatu i środków przyjętych przez Radę; badanie to dotyczy wszystkich środków odnoszących się do przepływów kapitału i płatności; Komitet składa sprawozdanie Komisji i Radzie w sprawie wyników tego badania.

Państwa Członkowskie i Komisja, każde w swoim zakresie, mianują po dwóch członków Komitetu Walutowego.

2. Na początku trzeciego etapu ustanawia się Komitet Ekonomiczno-Finansowy. Komitet Walutowy przewidziany w ustępie 1 zostaje rozwiązany.

Zadaniem Komitetu Ekonomiczno-Finansowego jest:

- wydawanie opinii na żądanie Rady lub Komisji bądź z inicjatywy własnej dla tych instytucji,
- śledzenie sytuacji gospodarczej i finansowej Państw Członkowskich i Wspólnoty oraz regularne składanie Radzie i Komisji sprawozdań na ten temat, zwłaszcza w sprawie stosunków finansowych z państwami trzecimi i z instytucjami międzynarodowymi,
- bez uszczerbku dla artykułu 207, przyczynianie się do przygotowania prac Rady określonych w artykułach 59 i 60, artykułach 99 ustępy 2, 3, 4 i 5, artykułach 100, 102, 103, 104, artykułach 105 ustęp 6, artykułach 106 ustęp 2, artykułach 107 ustępy 5 i 6, artykułach 111 i 119, artykułach 120 ustępy 2 i 3, artykułach 122 ustęp 2 i w artykule 123 ustępy 4 i 5 oraz wykonywanie innych zadań doradczych i przygotowawczych, które są mu powierzane przez Radę,
- badanie, przynajmniej raz w roku, sytuacji w dziedzinie przepływów kapitału i swobody płatności wynikających ze stosowania niniejszego Traktatu i środków przyjętych przez Radę; badanie to dotyczy wszystkich środków odnoszących się do przepływów kapitału i płatności; Komitet składa sprawozdanie Komisji i Radzie w sprawie wyników tego badania.

Państwa Członkowskie, Komisja i EBC mianują nie więcej niż po dwóch członków Komitetu.

3. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji i po konsultacji z EBC oraz z Komitetem określonym w niniejszym artykule, uchwała przepisy dotyczące składu Komitetu Ekonomiczno-Finansowego. Przewodniczący Rady informuje Parlament Europejski o podjętej decyzji.

4. Oprócz zadań określonych w ustępie 2, jeśli i tak długo jak istnieją Państwa Członkowskie objęte derogacją na mocy artykułów 122 i 123, Komitet śledzi sytuację pieniężną i finansową oraz ogólny system płatności tych Państw Członkowskich i regularnie składa Radzie i Komisji sprawozdania na ten temat.

Artykuł 115

W sprawach objętych zakresem zastosowania artykułu 99 ustęp 4, artykułu 104 z wyjątkiem ustępu 14, artykułów 111, 121, 122 i artykułu 123 ustępy 4 i 5, Rada lub Państwo Członkowskie może żądać od Komisji sformułowania, w zależności od przypadku, zalecenia lub propozycji. Komisja bezzwłocznie rozpatruje to żądanie i przedstawia konkluzje Radzie.

ROZDZIAŁ 4

POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE

Artykuł 116

1. Drugi etap urzeczywistniania unii gospodarczej i walutowej rozpoczyna się 1 stycznia 1994 roku.

2. Przed tą datą:

a) każde Państwo Członkowskie:

- przyjmuje, w miarę potrzeby, właściwe środki w celu dostosowania się do zakazów przewidzianych w artykule 56, artykule 101 i w artykule 102 ustęp 1,
- uchwała, jeśli jest to niezbędne, w celu umożliwienia oceny przewidzianej w punkcie b), wieloletnie programy zmierzające do zapewnienia trwałej konwergencji potrzebnej do urzeczywistnienia unii gospodarczej i walutowej, w szczególności w zakresie stabilności cen i zdrowej sytuacji finansów publicznych;

b) Rada, na podstawie sprawozdania Komisji, ocenia postęp osiągnięty w sferze konwergencji gospodarczej i pieniężnej, zwłaszcza w zakresie stabilności cen i zdrowej sytuacji finansów publicznych, jak również postęp dokonany we wprowadzaniu w życie prawodawstwa wspólnotowego dotyczącego rynku wewnętrznego.

3. Postanowienia artykułu 101, artykułu 102 ustęp 1, artykułu 103 ustęp 1 i artykułu 104 z wyjątkiem ustępów 1, 9, 11, 14 stosują się od początku drugiego etapu.

Postanowienia artykułu 100 ustęp 2, artykułu 104 ustępy 1, 9 i 11, artykułów 105, 106, 108, 111, 112 i 113 oraz artykułu 114 ustępy 2 i 4 stosują się od początku trzeciego etapu.

4. W trakcie drugiego etapu Państwa Członkowskie czynią wysiłki w celu uniknięcia nadmiernych deficytów budżetowych.

5. W trakcie drugiego etapu każde Państwo Członkowskie rozpoczyna, w stosownym przypadku, proces prowadzący do niezależności swojego banku centralnego, zgodnie z artykułem 109.

Artykuł 117

1. Od początku drugiego etapu ustanowiony zostaje i podejmuje swoje obowiązki Europejski Instytut Walutowy, zwany dalej EIW; ma on osobowość prawną oraz jest kierowany i zarządzany przez Radę, składającą się z jej prezesa i prezesów krajowych banków centralnych, z których jeden będzie jej wiceprezesem.

Prezes jest mianowany za wspólnym porozumieniem przez rządy Państw Członkowskich na szczeblu szefów państw lub rządów na zalecenie Rady EIW oraz po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Radą. Prezes jest wybierany spośród osób o uznanym autorytecie i doświadczeniu zawodowym w dziedzinie pieniądza lub bankowości. Prezes EIW musi być obywatelem Państwa Członkowskiego. Rada EIW mianuje wiceprezesa.

Statut EIW jest ustanowiony w Protokole dołączonym do niniejszego Traktatu.

2. EIW:

- umacnia współpracę między krajowymi bankami centralnymi,
- umacnia koordynację polityk pieniężnych Państw Członkowskich, dążąc do zapewnienia stabilności cen,
- nadzoruje funkcjonowanie europejskiego systemu walutowego,
- udziela konsultacji w kwestiach, które podlegają kompetencji krajowych banków centralnych i wpływają na stabilność instytucji i rynków finansowych,
- przejmuje funkcje wykonywane dotąd przez Europejski Fundusz Współpracy Walutowej, który zostaje rozwiązany; procedury likwidacyjne są określone w Statucie EIW,
- ułatwia korzystanie z ECU i nadzoruje jego rozwój, w tym sprawne funkcjonowanie systemu kompensacyjnego w ECU.

3. W celu przygotowania trzeciego etapu EIW:

- przygotowuje dokumenty i procedury niezbędne do prowadzenia jednolitej polityki pieniężnej w trakcie trzeciego etapu,

- zachęca do harmonizacji, jeśli istnieje potrzeba, reguł i praktyk rządzących gromadzeniem, tworzeniem i upowszechnianiem statystyk w dziedzinie podlegającej jego kompetencji,
- opracowuje reguły operacji, które będą przeprowadzane przez krajowe banki centralne w ramach ESBC,
- wspiera skuteczność płatności transgranicznych,
- nadzoruje techniczne przygotowanie banknotów ECU.

Najpóźniej do 31 grudnia 1996 roku EIW sprecyzuje ramy regulacyjne, organizacyjne i logistyczne, które są potrzebne ESBC do wykonywania zadań podczas trzeciego etapu. Ramy te są przedkładane do decyzji EBC z dniem jego ustanowienia.

4. EIW, stanowiąc większością dwóch trzecich członków jego Rady, może:

- wydawać opinie lub zalecenia w sprawie ogólnego kierunku polityki pieniężnej i polityki walutowej, jak również w sprawie związanych z nimi środków podjętych w każdym Państwie Członkowskim,
- przedkładać opinie lub zalecenia rządowi i Radzie w sprawie polityk, które mogą wpłynąć na wewnętrzną lub zewnętrzną sytuację pieniężną we Wspólnocie, a zwłaszcza na funkcjonowanie europejskiego systemu walutowego,
- kierować zalecenia do władz monetarnych Państw Członkowskich w sprawie prowadzenia przez nie polityki pieniężnej.

5. EIW może jednomyślnie zdecydować o podaniu swoich opinii i zaleceń do wiadomości publicznej.

6. EIW jest konsultowany przez Radę w sprawie każdego projektowanego aktu wspólnotowego w dziedzinie podlegającej jego kompetencji.

W granicach i na warunkach określonych przez Radę, stanowiącą większością kwalifikowaną na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz EIW, EIW jest konsultowany przez władze Państw Członkowskich w sprawie każdego projektu przepisów prawnych w dziedzinie podlegającej jego kompetencji.

7. Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz EIW, może powierzyć EIW inne zadania do przygotowania trzeciego etapu.

8. W przypadku gdy niniejszy Traktat przyznaje EBC rolę doradczą, wzmianki dotyczące EBC należy, przed jego ustanowieniem, rozumieć jako odnoszące się do EIW.

9. W trakcie drugiego etapu termin „EBC” stosowany w artykułach 230, 232, 233, 234, 237 i 288 jest rozumiany jako odnoszący się do EIW.

Artykuł 118

Skład walut koszyka ECU pozostaje niezmieniony.

Od początku trzeciego etapu wartość ECU jest określona nieodwołalnie, zgodnie z artykułem 123 ustęp 4.

Artykuł 119

1. W przypadku trudności lub poważnego zagrożenia trudnościami w bilansie płatniczym Państwa Członkowskiego wynikających bądź z ogólnego zachwiania bilansu płatniczego, bądź z charakteru walut, jakimi dysponuje, zwłaszcza gdy trudności te mogą narazić na niebezpieczeństwo funkcjonowanie wspólnego rynku lub stopniową realizację wspólnej polityki handlowej, Komisja niezwłocznie bada sytuację tego Państwa, jak również działanie, jakie państwo to podjęło lub może podjąć zgodnie z postanowieniami niniejszego Traktatu, odwołując się do wszelkich dostępnych środków. Komisja wskazuje środki, których przyjęcie zaleca danemu państwu.

Jeśli działanie podjęte przez Państwo Członkowskie i środki sugerowane przez Komisję nie okazują się wystarczające do przezwyciężenia trudności lub zagrożeń trudnościami, Komisja zaleca Radzie, po konsultacji z Komitetem określonym w artykule 114, przyznanie wzajemnej pomocy i właściwe jej metody.

Komisja regularnie informuje Radę o sytuacji i jej rozwoju.

2. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, przyznaje taką wzajemną pomoc; uchwała dyrektywy lub decyzje określające jej warunki i szczegóły. Wzajemna pomoc może przyjąć zwłaszcza formę:

- a) uzgodnionego działania w ramach innych organizacji międzynarodowych, do których Państwa Członkowskie mogą się zwrócić;
- b) środków niezbędnych do uniknięcia zakłóceń w handlu, gdy państwo znajdujące się w trudnej sytuacji utrzymuje lub przywraca ograniczenia ilościowe w stosunku do państw trzecich;
- c) udzielenia ograniczonych kredytów przez inne Państwa Członkowskie, z zastrzeżeniem ich zgody.

3. Jeśli wzajemna pomoc zalecona przez Komisję nie została przyznana przez Radę lub jeśli przyznana wzajemna pomoc i przyjęte środki są niewystarczające, Komisja upoważnia Państwo mające trudności do podjęcia środków ochronnych, których warunki i szczegóły określa Komisja.

Takie upoważnienie może zostać odwołane, a powyższe warunki i szczegóły zmienione przez Radę, stanowiącą większość kwalifikowaną.

4. Z zastrzeżeniem artykułu 122 ustęp 6, niniejszego artykułu nie stosuje się od początku trzeciego etapu.

Artykuł 120

1. W przypadku nagłego kryzysu w bilansie płatniczym i jeśli decyzja w rozumieniu artykułu 119 ustęp 2 nie zostaje niezwłocznie wydana, zainteresowane Państwo Członkowskie może podjąć, w charakterze środków zapobiegawczych, niezbędne środki ochronne. Środki te powinny powodować jak najmniejsze zakłócenia w funkcjonowaniu wspólnego rynku i nie mogą wykraczać poza to, co jest ściśle konieczne do pokonania powstałych nagle trudności.

2. Komisja i pozostałe Państwa Członkowskie są informowane o takich środkach ochronnych najpóźniej w chwili ich wejścia w życie. Komisja może zalecić Radzie udzielenie wzajemnej pomocy zgodnie z artykułem 119.

3. Po wydaniu opinii przez Komisję i po konsultacji z Komitetem określonym w artykule 114, Rada, stanowiąc większość kwalifikowaną, może zdecydować, że zainteresowane Państwo Członkowskie zmienia, zawiesza lub znosi powyższe środki ochronne.

4. Z zastrzeżeniem artykułu 122 ustęp 6, niniejszego artykułu nie stosuje się od początku trzeciego etapu.

Artykuł 121

1. Komisja i EIW składają Radzie sprawozdania w sprawie postępów dokonanych przez Państwa Członkowskie w wypełnianiu ich zobowiązań w zakresie urzeczywistnienia unii gospodarczej i walutowej. Sprawozdania te określają, czy ustawodawstwo krajowe każdego Państwa Członkowskiego, w tym statuty jego krajowego banku centralnego, jest zgodne z artykułami 108 i 109 niniejszego Traktatu i ze Statutem ESBC. Sprawozdania określają również, czy osiągnięty został wysoki poziom trwałej konwergencji, analizując, w jakim stopniu każde Państwo Członkowskie spełniło następujące kryteria:

- osiągnięcie wysokiego stopnia stabilności cen; będzie to wynikało ze stopy inflacji zbliżonej do istniejącej w co najwyżej trzech Państwach Członkowskich, które mają najlepsze rezultaty w dziedzinie stabilności cen,
- stabilna sytuacja finansów publicznych; będzie to wynikało z sytuacji budżetowej, która nie wykazuje nadmiernego deficytu budżetowego w rozumieniu artykułu 104 ustęp 6,
- poszanowanie zwykłych marginesów wahań kursów przewidzianych mechanizmem wymiany walut europejskiego systemu walutowego przez co najmniej dwa lata, bez dewaluacji w stosunku do waluty innego Państwa Członkowskiego,
- trwały charakter konwergencji osiągniętej przez Państwo Członkowskie i jego udziału w mechanizmie wymiany walut europejskiego systemu walutowego, co odzwierciedla się w poziomach długoterminowych stóp procentowych.

Cztery kryteria określone w niniejszym ustępie i odpowiednie okresy, podczas których każde ma być przestrzegane, są sprecyzowane w Protokole załączonym do niniejszego Traktatu. Sprawozdania Komisji i EIW biorą również pod uwagę stan rozwoju ECU, wyniki integracji rynków, sytuację i rozwój równowagi płatności bieżących oraz ocenę rozwoju jednostkowych kosztów pracy i innych wskaźników cen.

2. Na podstawie tych sprawozdań Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na zalecenie Komisji, ocenia:

- w stosunku do każdego Państwa Członkowskiego, czy spełnia ono warunki niezbędne do przyjęcia jednej waluty,
- czy większość Państw Członkowskich spełnia warunki konieczne do przyjęcia jednej waluty,

i przesyła swoje wnioski w formie zaleceń Radzie zebranej w składzie szefów państw lub rządów. Parlament Europejski jest konsultowany i przesyła swoją opinię Radzie zebranej w składzie szefów państw lub rządów.

3. Uwzględniając należycie sprawozdania określone w ustępie 1 oraz opinię Parlamentu Europejskiego określoną w ustępie 2, Rada zebrana w składzie szefów państw lub rządów, stanowiąc większością kwalifikowaną, najpóźniej do 31 grudnia 1996 roku:

- decyduje, na podstawie zaleceń Rady określonych w ustępie 2, czy większość Państw Członkowskich spełnia warunki niezbędne do przyjęcia jednej waluty,

— decyduje, czy właściwe jest wejście przez Wspólnotę w trzeci etap,

a jeżeli tak, to:

— określa datę rozpoczęcia trzeciego etapu.

4. Jeśli do końca 1997 roku data rozpoczęcia trzeciego etapu nie zostanie określona, trzeci etap rozpocznie się 1 stycznia 1999 roku. Przed 1 lipca 1998 roku, Rada zebrana w składzie szefów państw lub rządów, po powtórzeniu procedury przewidzianej w ustępach 1 i 2, z wyjątkiem drugiego tiret w ustępie 2, biorąc pod uwagę sprawozdania określone w ustępie 1 i opinię Parlamentu Europejskiego, potwierdza większością kwalifikowaną i na podstawie zaleceń Rady określonych w ustępie 2, które Państwa Członkowskie spełniają warunki konieczne do przyjęcia jednej waluty.

Artykuł 122

1. Jeśli zgodnie z artykułem 121 ustęp 3 została podjęta decyzja ustalająca datę, Rada, na podstawie swych zaleceń określonych w artykule 121 ustęp 2, stanowiąc większością kwalifikowaną na zalecenie Komisji, zdecyduje, czy, a jeśli tak, to które Państwa Członkowskie są objęte derogacją, tak jak jest ona zdefiniowana w ustępie 3 niniejszego artykułu. Te Państwa Członkowskie zwane są dalej „Państwami Członkowskimi objętymi derogacją”.

Jeśli Rada potwierdziła, na podstawie artykułu 121 ustęp 4, które Państwa Członkowskie spełniają warunki niezbędne do przyjęcia jednej waluty, Państwa Członkowskie, które nie spełniają tych warunków są objęte derogacją, tak jak jest ona zdefiniowana w ustępie 3 niniejszego artykułu. Te Państwa Członkowskie zwane są dalej „Państwami Członkowskimi objętymi derogacją”.

2. Przynajmniej co dwa lata lub na żądanie Państwa Członkowskiego objętego derogacją Komisja i EBC składają sprawozdanie Radzie, zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 121 ustęp 1. Po konsultacji z Parlamentem Europejskim i dyskusji w ramach Rady zebranej w składzie szefów państw lub rządów, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji, decyduje, które Państwa Członkowskie objęte derogacją spełniają niezbędne warunki, na podstawie kryteriów określonych w artykule 121 ustęp 1, i uchyla derogacje w stosunku do danych Państw Członkowskich.

3. Derogacja w rozumieniu ustępu 1 powoduje, że następujące artykuły nie mają zastosowania do danego Państwa Członkowskiego: artykuł 104 ustępy 9 i 11, artykuł 105 ustępy 1, 2, 3 i 5, artykuły 106, 110 i 111 oraz artykuł 112 ustęp 2 lit. b). Wyłączenie tego Państwa Członkowskiego i jego krajowego banku centralnego z zakresu praw i obowiązków w ramach ESBC jest przewidziane w rozdziale IX Statutu ESBC.

4. W artykule 105 ustępy 1, 2 i 3, w artykułach 106, 110 i 111 oraz w artykule 112 ustęp 2 lit. b) przez „Państwa Członkowskie” rozumie się „Państwa Członkowskie nieobjęte derogacją”.

5. Prawa głosu Państw Członkowskich objętych derogacją są zawieszone co do decyzji Rady określonych w artykułach niniejszego Traktatu wymienionych w ustępie 3. W tym przypadku, na zasadzie odstępstwa od artykułu 205 i artykułu 250 ustęp 1, większość kwalifikowana jest określona jako dwie trzecie głosów przedstawicieli Państw Członkowskich nieobjętych derogacją, ważonych zgodnie z artykułem 205 ustęp 2, a jednomyślność tych Państw Członkowskich wymagana jest w odniesieniu do każdego aktu wymagającego jednomyślności.

6. Artykuły 119 i 120 stosują się nadal do Państwa Członkowskiego objętego derogacją.

Artykuł 123

1. Natychmiast po podjęciu, zgodnie z artykułem 121 ustęp 3, decyzji określającej datę rozpoczęcia trzeciego etapu lub, w odpowiednim przypadku, natychmiast po 1 lipca 1998 roku:

— Rada przyjmuje przepisy określone w artykule 107 ustęp 6,

— rządy Państw Członkowskich nieobjętych derogacją mianują, zgodnie z procedurą określoną w artykule 50 Statutu ESBC, prezesa, wiceprezesa i pozostałych członków Zarządu EBC. Jeśli istnieją Państwa Członkowskie objęte derogacją, liczba członków wchodzących w skład Zarządu może być mniejsza od przewidzianej w artykule 11.1 Statutu ESBC, ale w żadnym wypadku nie może być mniejsza od czterech.

Natychmiast po mianowaniu Zarządu ustanawiane są ESBC i EBC, które przygotowują się do pełnego funkcjonowania, tak jak to określono w niniejszym Traktacie i Statucie ESBC. Rozpoczynają one w pełni wykonywanie swych uprawnień od pierwszego dnia trzeciego etapu.

2. Z chwilą ustanowienia EBC, przejmuje on, w miarę potrzeby, zadania EIW. EIW ulega likwidacji wraz z ustanowieniem EBC; procedury likwidacyjne są przewidziane w Statucie EIW.

3. Jeśli i tak długo jak istnieją Państwa Członkowskie objęte derogacją oraz bez uszczerbku dla artykułu 107 ustęp 3 niniejszego Traktatu, Rada Ogólna EBC określona w artykule 45 Statutu ESBC jest ukonstytuowana jako trzeci organ decyzyjny EBC.

4. Z dniem rozpoczęcia trzeciego etapu, Rada, stanowiąc jednomyślnie głosami Państw Członkowskich nieobjętych derogacją, na wniosek Komisji i po konsultacji z EBC, uchwała kursy wymiany, zgodnie z którymi ich waluty są nieodwołalnie powiązane oraz zgodnie z którymi ustalony zostaje nieodwołalnie kurs, po jakim ECU zastępuje te waluty, a ECU staje się samodzielną walutą. Środek ten nie zmienia wartości zewnętrznej ECU. Rada, stanowiąc kwalifikowaną większość głosów wymienionych Państw Członkowskich, na wniosek Komisji i po konsultacji z EBC, podejmuje inne środki niezbędne do szybkiego wprowadzenia ECU jako jednej waluty w tych Państwach Członkowskich. Zdanie drugie artykułu 122 ustęp 5 stosuje się.

5. Jeśli decyduje się, zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 122 ustęp 2, o uchyleniu derogacji, Rada, stanowiąc jednomyślnie głosami Państw Członkowskich nieobjętych derogacją oraz danego Państwa Członkowskiego na wniosek Komisji i po konsultacji z EBC, określa kurs, po jakim ECU zastępuje walutę danego Państwa Członkowskiego, oraz decyduje o innych środkach niezbędnych do wprowadzenia ECU jako jednej waluty w danym Państwie Członkowskim.

Artykuł 124

1. Aż do rozpoczęcia trzeciego etapu każde Państwo Członkowskie traktuje swoją politykę kursową jako przedmiot wspólnego zainteresowania. Czyniąc to, Państwa Członkowskie uwzględniają doświadczenia zdobyte dzięki współpracy w ramach europejskiego systemu walutowego (ESW) i dzięki rozwojowi ECU, w poszanowaniu istniejących w tej dziedzinie kompetencji.

2. Od początku trzeciego etapu i tak długo jak Państwo Członkowskie jest objęte derogacją, ustęp 1 stosuje się analogicznie do polityki kursowej tego Państwa Członkowskiego.

TYTUŁ VIII

ZATRUDNIENIE

Artykuł 125

Państwa Członkowskie i Wspólnota działają, zgodnie z niniejszym tytułem, w celu wypracowania strategii dla zatrudnienia, a w szczególności w celu wsparcia siły roboczej wykwalifikowanej, przeszkolonej i zdolnej do dostosowania się, jak również rynków pracy reagujących na zmiany gospodarcze, mając na względzie osiągnięcie celów określonych w artykule 2 Traktatu o Unii Europejskiej i artykule 2 niniejszego Traktatu.

Artykuł 126

1. Państwa Członkowskie swoimi politykami zatrudnienia przyczyniają się do osiągnięcia celów określonych w artykule 125 w sposób zgodny z ogólnymi kierunkami polityk gospodarczych Państw Członkowskich i Wspólnoty, przyjętymi w wykonaniu artykułu 99 ustęp 2.
2. Państwa Członkowskie, uwzględniając praktyki krajowe związane z funkcjami partnerów społecznych, uważają wspieranie zatrudnienia za przedmiot wspólnego zainteresowania i koordynują swoje działania w tym względzie w ramach Rady, zgodnie z artykułem 128.

Artykuł 127

1. Wspólnota przyczynia się do urzeczywistnienia wysokiego poziomu zatrudnienia, zachęcając do współpracy Państwa Członkowskie i, w razie potrzeby, wspierając i uzupełniając ich działanie. Czyniąc to, szanuje ona w pełni kompetencje Państw Członkowskich w tej dziedzinie.
2. Cel osiągnięcia wysokiego poziomu zatrudnienia brany jest pod uwagę przy definiowaniu i wykonywaniu polityk i działań Wspólnoty.

Artykuł 128

1. Rada Europejska bada co roku sytuację zatrudnienia we Wspólnocie i przyjmuje konkluzje w tym przedmiocie na podstawie wspólnego sprawozdania rocznego Rady i Komisji.
2. Na podstawie konkluzji Rady Europejskiej, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, Komitetem Regionów i Komitetem ds. zatrudnienia określonym w artykule 130, opracowuje co roku wytyczne, które Państwa Członkowskie uwzględniają w swoich politykach zatrudnienia. Wytyczne te są zgodne z ogólnymi kierunkami przyjmowanymi w wykonaniu artykułu 99 ustęp 2.
3. Każde Państwo Członkowskie przesyła do Rady i Komisji roczne sprawozdanie w sprawie podstawowych środków, jakie przyjęło w celu wykonania swej polityki zatrudnienia w świetle wytycznych określonych w ustępie 2.
4. Na podstawie sprawozdań określonych w ustępie 3 i po uzyskaniu opinii Komitetu ds. zatrudnienia, Rada corocznie analizuje w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia realizację polityk zatrudnienia Państw Członkowskich. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na zalecenie Komisji, może, jeśli uzna to za właściwe w kontekście dokonanej analizy, skierować zalecenia do Państw Członkowskich.

5. Na podstawie wyników tej analizy Rada i Komisja kierują do Rady Europejskiej wspólne sprawozdanie roczne dotyczące sytuacji zatrudnienia we Wspólnocie i urzeczywistnienia wytycznych dotyczących zatrudnienia.

Artykuł 129

Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251 i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym i Komitetem Regionów, może podjąć działania zachęcające, zmierzające do sprzyjania współpracy między Państwami Członkowskimi oraz wspierania ich działań w dziedzinie zatrudnienia poprzez inicjatywy mające na celu rozwijanie wymiany informacji i najlepszych praktyk, dostarczając analizy porównawcze i porady, jak również popierając podejścia nowatorskie i oceniając doświadczenia, zwłaszcza przez odwołanie się do projektów pilotażowych.

Środki te nie obejmują harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

Artykuł 130

Rada, po konsultacji z Parlamentem Europejskim, ustanawia Komitet ds. zatrudnienia o charakterze doradczym w celu promowania koordynacji między Państwami Członkowskimi polityk zatrudnienia i w zakresie rynku pracy. Zadania Komitetu to:

- śledzenie rozwoju sytuacji zatrudnienia i polityk zatrudnienia w Państwach Członkowskich i we Wspólnocie,
- bez uszczerbku dla artykułu 207, formułowanie opinii na żądanie Rady lub Komisji, bądź z inicjatywy własnej, oraz przyczynianie się do przygotowania działań Rady określonych w artykule 128.

W wypełnianiu swojego mandatu Komitet konsultuje się z partnerami społecznymi.

Każde Państwo Członkowskie i Komisja mianują po dwóch członków Komitetu.

TYTUŁ IX

WSPÓLNA POLITYKA HANDLOWA

Artykuł 131

Poprzez utworzenie między sobą unii celnej Państwa Członkowskie zamierzają przyczynić się, we wspólnym interesie, do harmonijnego rozwoju handlu światowego, stopniowego zniesienia ograniczeń w handlu międzynarodowym i obniżenia barier celnych.

Wspólna polityka handlowa uwzględnia korzystny wpływ, jaki może mieć zniesienie ciał między Państwami Członkowskimi na zwiększenie siły konkurencyjnej przedsiębiorstw w tych Państwach.

Artykuł 132

1. Bez uszczerbku dla zobowiązań przyjętych przez Państwa Członkowskie w ramach innych organizacji międzynarodowych, Państwa Członkowskie stopniowo harmonizują systemy, w ramach których przyznają pomoc w wywozie do państw trzecich, w zakresie niezbędnym do uniknięcia zakłóceń w konkurencji między przedsiębiorstwami Wspólnoty.

Na wniosek Komisji Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, uchwała niezbędne w tym celu dyrektywy.

2. Powyższe postanowienia nie mają zastosowania do zwrotu ceł lub opłat o skutku równoważnym ani do zwrotu opłat pośrednich, w tym podatku obrotowego, akcyzy i innych podatków pośrednich, które są nakładane w związku z wywozem towaru z Państwa Członkowskiego do państwa trzeciego, w zakresie, w jakim zwroty te nie przekraczają wysokości opłat nałożonych bezpośrednio lub pośrednio na produkty wywożone.

Artykuł 133

1. Wspólna polityka handlowa jest oparta na jednolitych zasadach, zwłaszcza w odniesieniu do zmian stawek celnych, zawierania umów celnych i handlowych, ujednolicenia środków liberalizacyjnych, polityki eksportowej i handlowych środków ochronnych podejmowanych w przypadku dumpingu lub subsydiów.

2. Komisja przedkłada Radzie propozycje w celu wykonania wspólnej polityki handlowej.

3. Jeżeli istnieje potrzeba wynegocjowania umów z jednym lub większą liczbą państw albo organizacji międzynarodowych, Komisja przedstawia zalecenia Radzie, która upoważnia ją do rozpoczęcia koniecznych rokowań. Rada i Komisja są odpowiedzialne za zapewnienie zgodności umów będących przedmiotem rokowań z wewnętrznymi politykami i zasadami Wspólnoty.

Komisja prowadzi te rokowania w konsultacji ze specjalnym komitetem wyznaczonym przez Radę w celu wsparcia jej w tym zadaniu i w ramach dyrektyw, jakie Rada może do niej kierować. Komisja regularnie składa specjalnemu komitetowi sprawozdanie w sprawie postępu w rokowaniach.

Stosują się odpowiednie postanowienia artykułu 300.

4. W wykonywaniu uprawnień przyznanych jej niniejszym artykułem Rada stanowi większością kwalifikowaną.

5. Ustępy 1-4 stosują się również do rokowań i zawierania umów w dziedzinie handlu usługami i handlowych aspektów własności intelektualnej, w zakresie, w jakim umowy te nie są objęte tymi ustępami i bez uszczerbku dla ustępu 6.

Na zasadzie odstępstwa od ustępu 4, Rada, prowadząc rokowania i zawierając umowę w jednej z dziedzin określonych w akapicie pierwszym, stanowi jednomyślnie, jeżeli umowa ta zawiera postanowienia wymagające jednomyślności do przyjęcia przepisów wewnętrznych lub jeżeli dotyczy ona dziedziny, w której Wspólnota nie wykonała jeszcze, przyjmując przepisy wewnętrzne, uprawnień przyznanych jej niniejszym Traktatem.

W odniesieniu do rokowań i zawierania umów horyzontalnych, Rada stanowi jednomyślnie w zakresie, w jakim dotyczą one również poprzedniego akapitu lub drugiego akapitu ustępu 6.

Niniejszy ustęp nie narusza prawa Państw Członkowskich do utrzymywania i zawierania umów z państwami trzecimi lub organizacjami międzynarodowymi, w zakresie, w jakim umowy te są zgodne z prawem wspólnotowym i innymi odpowiednimi umowami międzynarodowymi.

6. Rada nie może zawrzeć umowy, jeśli zawiera ona postanowienia wykraczające poza wewnętrzne kompetencje Wspólnoty, w szczególności zmierzające do harmonizacji ustawowych i wykonawczych przepisów Państw Członkowskich w dziedzinie, w której niniejszy Traktat wyklucza harmonizację.

Z tego względu, na zasadzie odstępstwa od pierwszego akapitu ustępu 5, umowy dotyczące handlu usługami w dziedzinie kultury i audiowizualnymi, usługami edukacyjnymi oraz usługami socjalnymi i w zakresie zdrowia ludzkiego należą do dzielonych kompetencji Wspólnoty i jej Państw Członkowskich. Wskutek tego, oprócz decyzji Wspólnoty podjętej zgodnie z odpowiednimi postanowieniami artykułu 300, rokowania w sprawie takich umów wymagają wspólnego porozumienia Państw Członkowskich. Umowy będące przedmiotem tych rokowań są zawierane wspólnie przez Wspólnotę i Państwa Członkowskie.

Rokowania i zawieranie umów międzynarodowych w dziedzinie transportu podlegają postanowieniom tytułu V i artykułu 300.

7. Bez uszczerbku dla pierwszego akapitu ustępu 6, Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, może rozszerzyć zastosowanie ustępów 1-4 na rokowania i umowy międzynarodowe dotyczące praw własności intelektualnej w zakresie, w jakim nie są one objęte ustępem 5.

Artykuł 134

W celu zapewnienia, że wykonanie przez Państwa Członkowskie środków polityki handlowej przyjętych zgodnie z niniejszym Traktatem nie będzie uniemożliwione przez zakłócenia w handlu, albo gdy różnice między tymi środkami powodują trudności gospodarcze w jednym lub większej liczbie Państw, Komisja zaleca niezbędne metody współpracy między Państwami Członkowskimi. Jeżeli tego nie czyni, może upoważnić Państwa Członkowskie do podjęcia koniecznych środków ochronnych, których warunki i sposoby wykonania określi.

W nagłym przypadku, Państwa Członkowskie żądają od Komisji wydania upoważnienia do samodzielnego podjęcia koniecznych środków, a ta decyduje jak najszybciej; następnie zainteresowane Państwa Członkowskie notyfikują te środki pozostałym Państwom Członkowskim. Komisja może w każdej chwili postanowić, że Państwa Członkowskie muszą zmienić lub znieść takie środki.

W wyborze środków pierwszeństwo jest przyznane środkom powodującym najmniejsze zakłócenia w funkcjonowaniu wspólnego rynku.

TYTUŁ X

WSPÓŁPRACA CELNA

Artykuł 135

W zakresie stosowania niniejszego Traktatu Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251, podejmuje środki w celu wzmocnienia współpracy celnej między Państwami Członkowskimi i między nimi a Komisją. Środki te nie dotyczą ani stosowania krajowego prawa karnego, ani krajowej administracji wymiaru sprawiedliwości.

TYTUŁ XI

POLITYKA SPOŁECZNA, EDUKACJA, KSZTAŁCENIE ZAWODOWE I MŁODZIEŻ

ROZDZIAŁ 1

POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE ZAGADNIENÍ SPOŁECZNYCH

Artykuł 136

Wspólnota i Państwa Członkowskie, świadome podstawowych praw socjalnych wyrażonych w Europejskiej Karcie Społecznej, podpisanej w Turynie 18 października 1961 roku oraz we Wspólnotowej Karcie Socjalnych Praw Podstawowych Pracowników z 1989 roku, mają na celu promowanie zatrudnienia, poprawę warunków życia i pracy, tak aby umożliwić ich wyrównanie z jednoczesnym zachowaniem postępu, odpowiednią ochronę socjalną, dialog między partnerami społecznymi, rozwój zasobów ludzkich pozwalający podnosić i utrzymać poziom zatrudnienia oraz przeciwdziałanie wyłączeniu.

W tym celu Wspólnota i Państwa Członkowskie wprowadzają w życie środki, które uwzględniają różnorodność praktyk krajowych, w szczególności w dziedzinie stosunków umownych, jak również potrzebę utrzymania konkurencyjności gospodarki Wspólnoty.

Uważają one, że taki rozwój będzie wynikał nie tylko z funkcjonowania wspólnego rynku, który będzie sprzyjał harmonizacji systemów społecznych, ale też z procedur przewidzianych w niniejszym Traktacie oraz ze zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych.

Artykuł 137

1. Mając na względzie urzeczywistnienie celów określonych w artykule 136, Wspólnota wspiera i uzupełnia działania Państw Członkowskich w następujących dziedzinach:

- a) polepszania w szczególności środowiska pracy w celu ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracowników;
- b) warunków pracy;
- c) zabezpieczenia społecznego i ochrony socjalnej pracowników;
- d) ochrony pracowników w przypadku wypowiedzenia umowy o pracę;
- e) informacji i konsultacji z pracownikami;
- f) reprezentacji i obrony zbiorowej interesów pracowników i pracodawców, w tym współzarządzania, z zastrzeżeniem ustępu 5;
- g) warunków zatrudnienia obywateli państw trzecich legalnie przebywających na terytorium Wspólnoty;
- h) integracji osób wyłączonych z rynku pracy, bez uszczerbku dla artykułu 150;
- i) równości mężczyzn i kobiet w odniesieniu do ich szans na rynku pracy i traktowania w pracy;
- j) zwalczania wyłączenia społecznego;
- k) modernizacji systemów ochrony socjalnej, bez uszczerbku dla lit. c).

2. W tym celu Rada:

- a) może przyjąć środki w celu zachęcania do współpracy między Państwami Członkowskimi w drodze inicjatyw zmierzających do pogłębiania wiedzy, rozwijania wymiany informacji i najlepszych praktyk, wspierania podejść nowatorskich oraz oceny doświadczeń, z wyłączeniem jakiegokolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich;

- b) może przyjąć, w dziedzinach określonych w ustępie 1 lit. a)–i), w drodze dyrektyw, minimalne wymagania stopniowo wprowadzane w życie, z uwzględnieniem warunków i norm technicznych istniejących w każdym z Państw Członkowskich. Dyrektywy te unikają nakładania administracyjnych, finansowych i prawnych ograniczeń, które utrudniałyby tworzenie i rozwijanie małych i średnich przedsiębiorstw.

Rada stanowi zgodnie z procedurą określoną w artykule 251, po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym i Komitetem Regionów, z wyjątkiem dziedzin określonych w ustępie 1 lit. c), d), f) i g) niniejszego artykułu, w których Rada stanowi jednomyślnie na wniosek Komisji oraz po konsultacji z Parlamentem Europejskim i z wymienionymi wyżej Komitetami. Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji, po konsultacji z Parlamentem Europejskim, może zadecydować o stosowaniu do ustępu 1 lit. d), f) i g) niniejszego artykułu procedury określonej w artykule 251.

3. Państwo Członkowskie może powierzyć partnerom społecznym, na ich wspólne żądanie, wykonanie dyrektyw przyjętych w zastosowaniu ustępu 2.

W tym przypadku dane Państwo Członkowskie, będąc zobowiązanym do przedsięwzięcia wszelkich środków pozwalających mu w każdej chwili na zagwarantowanie realizacji celów dyrektywy, zapewnia, że najpóźniej w dniu, w którym dyrektywa powinna być przetransponowana zgodnie z artykułem 249, partnerzy społeczni przyjęli niezbędne środki w drodze porozumienia.

4. Przepisy uchwalone na mocy niniejszego artykułu:

- nie naruszają prawa Państw Członkowskich do określenia podstawowych zasad ich systemów zabezpieczenia społecznego i nie mogą znacząco wpływać na ich równowagę finansową,
- nie stanowią przeszkody dla Państwa Członkowskiego w utrzymywaniu lub ustanawianiu bardziej rygorystycznych środków ochronnych zgodnych z niniejszym Traktatem.

5. Postanowienia niniejszego artykułu nie mają zastosowania do wynagrodzeń ani do prawa zrzeszania się, ani do prawa strajku, ani do prawa lokautu.

Artykuł 138

1. Komisja ma zadanie popierania konsultacji między partnerami społecznymi na poziomie wspólnotowym i podejmuje wszelkie właściwe środki w celu ułatwienia ich dialogu, zapewniając stronom zrównoważone wsparcie.

2. W tym celu Komisja, przed przedstawieniem wniosków w dziedzinie polityki społecznej, konsultuje się z partnerami społecznymi w sprawie możliwego kierunku działania wspólnotowego.

3. Jeśli Komisja po przeprowadzeniu tej konsultacji uzna, że działanie wspólnotowe jest pożądane, konsultuje się z partnerami społecznymi w sprawie treści rozważanego wniosku. Partnerzy społeczni przesyłają do Komisji opinię lub, w odpowiednim przypadku, zalecenie.

4. Przy okazji tej konsultacji partnerzy społeczni mogą informować Komisję o swojej woli rozpoczęcia procesu przewidzianego w artykule 139. Czas trwania procedury nie może przekraczać dziewięciu miesięcy, chyba że partnerzy społeczni i Komisja wspólnie zadecydują o jego przedłużeniu.

Artykuł 139

1. Dialog między partnerami społecznymi na poziomie wspólnotowym może prowadzić, jeśli oni sobie tego życzą, do nawiązania stosunków umownych, w tym umów zbiorowych.

2. Wykonywanie umów zbiorowych zawartych na poziomie wspólnotowym odbywa się bądź zgodnie z procedurami i praktykami właściwymi dla partnerów społecznych i Państw Członkowskich, bądź, w dziedzinach podlegających artykułowi 137, na wspólne żądanie stron-sygnatariuszy, w drodze decyzji Rady na wniosek Komisji.

Rada stanowi większością kwalifikowaną, z wyjątkiem przypadku gdy dana umowa zawiera jedno lub więcej postanowień dotyczących jednej z dziedzin, w których zgodnie z artykułem 137 ustęp 2 wymagana jest jednomyślność. W tym przypadku Rada stanowi jednomyślnie.

Artykuł 140

Mając na względzie osiągnięcie celów określonych w artykule 136 i bez uszczerbku dla innych postanowień niniejszego Traktatu, Komisja zachęca do współpracy między Państwami Członkowskimi oraz ułatwia koordynację ich działań we wszystkich dziedzinach polityki społecznej w ramach niniejszego rozdziału, a zwłaszcza w sferach dotyczących:

- zatrudnienia,
- prawa pracy i warunków pracy,
- kształcenia i doskonalenia zawodowego,
- zabezpieczenia społecznego,
- ochrony przed wypadkami i chorobami zawodowymi,
- higieny pracy,
- prawa zrzeszania się w związki zawodowe i sporów zbiorowych między pracodawcami i pracownikami.

W tym celu Komisja działa w ścisłym kontakcie z Państwami Członkowskimi, przeprowadzając badania, wydając opinie i organizując konsultacje zarówno w sprawie problemów pojawiających się na poziomie krajowym, jak i tych, które interesują organizacje międzynarodowe.

Przed wydaniem opinii przewidzianych niniejszym artykułem Komisja konsultuje się z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Artykuł 141

1. Każde Państwo Członkowskie zapewnia stosowanie zasady równości wynagrodzeń dla pracowników płci męskiej i żeńskiej za taką samą pracę lub pracę takiej samej wartości.

2. Do celów niniejszego artykułu przez wynagrodzenie rozumie się zwykłą podstawową lub minimalną płacę albo uposażenie oraz wszystkie inne korzyści w gotówce lub w naturze, otrzymywane przez pracownika bezpośrednio lub pośrednio, z racji zatrudnienia, od pracodawcy.

Równość wynagrodzenia bez dyskryminacji ze względu na płeć oznacza, że:

- a) wynagrodzenie przyznane za taką samą pracę na akord jest określane na podstawie takiej samej jednostki miary;
- b) wynagrodzenie za pracę na czas jest takie samo na tym samym stanowisku.

3. Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251 i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, przyjmuje środki zmierzające do zapewnienia stosowania zasady równości szans i równości traktowania mężczyzn i kobiet w dziedzinie zatrudnienia i pracy, w tym zasadę równości wynagrodzeń za taką samą pracę lub pracę takiej samej wartości.

4. W celu zapewnienia pełnej równości między mężczyznami i kobietami w życiu zawodowym zasada równości traktowania nie stanowi przeszkody dla Państwa Członkowskiego w utrzymaniu lub przyjmowaniu środków przewidujących specyficzne korzyści, zmierzające do ułatwienia wykonywania działalności zawodowej przez osoby płci niedostatecznie reprezentowanej bądź zapobiegania niekorzystnym sytuacjom w karierze zawodowej i ich kompensowania.

Artykuł 142

Państwa Członkowskie dokładają starań, aby utrzymać istniejącą równowagę systemów płatnych urlopów.

Artykuł 143

Komisja opracowuje co roku sprawozdanie w sprawie postępów w osiąganiu celów określonych w artykule 136, w tym sytuacji demograficznej we Wspólnocie. Przesyła ona to sprawozdanie do Parlamentu Europejskiego, Rady i Komitetu Ekonomiczno-Społecznego.

Parlament Europejski może wezwać Komisję do opracowania sprawozdań w sprawie poszczególnych problemów dotyczących sytuacji społecznej.

Artykuł 144

Rada, po konsultacji z Parlamentem Europejskim, ustanawia Komitet ds. ochrony socjalnej o charakterze doradczym, celem wspierania współpracy w dziedzinie polityk ochrony socjalnej między Państwami Członkowskimi oraz z Komisją. Zadania Komitetu to:

- śledzenie sytuacji społecznej i rozwoju ochrony socjalnej w Państwach Członkowskich i we Wspólnocie,
- wspieranie wymiany informacji, doświadczenia i dobrych praktyk między Państwami Członkowskimi oraz z Komisją,
- opracowywanie sprawozdań, formułowanie opinii lub podejmowanie innych prac w ramach swoich kompetencji, na żądanie Rady lub Komisji, bądź z inicjatywy własnej, bez uszczerbku dla artykułu 207.

W wypełnianiu swojego mandatu Komitet nawiązuje odpowiednie kontakty z partnerami społecznymi.

Każde Państwo Członkowskie i Komisja mianują po dwóch członków Komitetu.

Artykuł 145

Komisja włącza do swojego sprawozdania rocznego dla Parlamentu Europejskiego oddzielny rozdział dotyczący rozwoju sytuacji społecznej we Wspólnocie.

Parlament Europejski może wezwać Komisję do opracowania sprawozdań w sprawie poszczególnych problemów dotyczących warunków społecznych.

ROZDZIAŁ 2

EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Artykuł 146

W celu poprawy możliwości zatrudniania pracowników w ramach rynku wewnętrznego i przyczyniania się w ten sposób do podniesienia poziomu życia, ustanawia się zgodnie z poniższymi postanowieniami Europejski Fundusz Społeczny; dąży on do ułatwienia zatrudniania pracowników i zwiększania ich mobilności geograficznej i zawodowej wewnątrz Wspólnoty, jak również do ułatwienia im dostosowania się do zmian w przemyśle i systemach produkcyjnych, zwłaszcza przez kształcenie zawodowe i przekwalifikowanie.

Artykuł 147

Funduszem zarządza Komisja.

Przy wykonywaniu tego zadania Komisję wspomaga komitet złożony z przedstawicieli rządów, związków zawodowych i organizacji pracodawców, któremu przewodniczy członek Komisji.

Artykuł 148

Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251 i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym oraz Komitetem Regionów, podejmuje decyzje wykonawcze dotyczące Europejskiego Funduszu Społecznego.

ROZDZIAŁ 3

EDUKACJA, KSZTAŁCENIE ZAWODOWE I MŁODZIEŻ

Artykuł 149

1. Wspólnota przyczynia się do rozwoju edukacji o wysokiej jakości, poprzez zachęcanie do współpracy między Państwami Członkowskimi oraz, jeśli jest to niezbędne, poprzez wspieranie i uzupełnianie ich działalności, w pełni szanując odpowiedzialność Państw Członkowskich za treść nauczania i organizację systemów edukacyjnych, jak również ich różnorodność kulturową i językową.

2. Działanie Wspólnoty zmierza do:

- rozwoju wymiaru europejskiego w edukacji, zwłaszcza przez nauczanie i upowszechnianie języków Państw Członkowskich,
- sprzyjania mobilności studentów i nauczycieli, między innymi poprzez zachęcanie do akademickiego uznawania dyplomów i okresów studiów,
- promowania współpracy między instytucjami edukacyjnymi,
- rozwoju wymiany informacji i doświadczeń w kwestiach wspólnych dla systemów edukacyjnych Państw Członkowskich,
- sprzyjania rozwojowi wymiany młodzieży i wymiany instruktorów społeczno-oświatowych,
- popierania rozwoju kształcenia na odległość.

3. Wspólnota i Państwa Członkowskie sprzyjają współpracy z państwami trzecimi oraz z kompetentnymi organizacjami międzynarodowymi w dziedzinie edukacji, zwłaszcza z Radą Europy.

4. Aby przyczynić się do osiągnięcia celów określonych w niniejszym artykule, Rada przyjmuje:

- środki zachęcające, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251 i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym i Komitetem Regionów,

- zalecenia, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji.

Artykuł 150

1. Wspólnota urzeczywistnia politykę kształcenia zawodowego, która wspiera i uzupełnia działanie Państw Członkowskich, w pełni szanując odpowiedzialność Państw Członkowskich za treść i organizację kształcenia zawodowego.

2. Działanie Wspólnoty zmierza do:

- ułatwienia przystosowania się do zmian w przemyśle, zwłaszcza przez kształcenie zawodowe i przekwalifikowanie,
- poprawy kształcenia zawodowego wstępnego i ustawicznego w celu ułatwienia integracji zawodowej i reintegracji z rynkiem pracy,
- ułatwienia dostępu do kształcenia zawodowego i sprzyjania mobilności instruktorów i kształcących się, a zwłaszcza młodzieży,
- pobudzania współpracy w dziedzinie kształcenia między instytucjami edukacyjnymi lub kształcenia zawodowego a przedsiębiorstwami,
- rozwoju wymiany informacji i doświadczeń w kwestiach wspólnych dla systemów kształcenia Państw Członkowskich.

3. Wspólnota i Państwa Członkowskie sprzyjają współpracy z państwami trzecimi i kompetentnymi organizacjami międzynarodowymi w dziedzinie kształcenia zawodowego.

4. Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251 i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym i Komitetem Regionów, przyjmuje środki przyczyniające się do osiągnięcia celów określonych w niniejszym artykule, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

TYTUŁ XII

KULTURA

Artykuł 151

1. Wspólnota przyczynia się do rozkwitu kultur Państw Członkowskich, w poszanowaniu ich różnorodności narodowej i regionalnej, równocześnie podkreślając znaczenie wspólnego dziedzictwa kulturowego.

2. Działanie Wspólnoty zmierza do zachęcania do współpracy między Państwami Członkowskimi oraz, jeśli to niezbędne, do wspierania i uzupełniania ich działań w następujących dziedzinach:

- pogłębiania wiedzy oraz upowszechniania kultury i historii narodów europejskich,
- zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego o znaczeniu europejskim,
- niehandlowej wymiany kulturalnej,
- twórczości artystycznej i literackiej, włącznie z sektorem audiowizualnym.

3. Wspólnota i Państwa Członkowskie sprzyjają współpracy z państwami trzecimi oraz z kompetentnymi organizacjami międzynarodowymi w dziedzinie kultury, zwłaszcza z Radą Europy.

4. Wspólnota uwzględnia aspekty kulturalne w swoim działaniu na podstawie innych postanowień niniejszego Traktatu, zwłaszcza w celu poszanowania i popierania różnorodności jej kultur.

5. Aby przyczynić się do osiągnięcia celów określonych w niniejszym artykule, Rada przyjmuje:

- środki zachęcające, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251 i po konsultacji z Komitetem Regionów; Rada stanowi jednomyślnie w toku całej procedury określonej w artykule 251,
- zalecenia, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji.

TYTUŁ XIII

ZDROWIE PUBLICZNE

Artykuł 152

1. Przy określaniu i urzeczywistnianiu wszystkich polityk i działań Wspólnoty zapewnia się wysoki poziom ochrony zdrowia ludzkiego.

Działanie Wspólnoty, które uzupełnia polityki krajowe, nakierowane jest na poprawę zdrowia publicznego, zapobieganie chorobom i dolegliwościom ludzkim oraz usuwanie źródeł zagrożeń dla zdrowia ludzkiego. Działanie to obejmuje zwalczanie epidemii, poprzez wspieranie badań nad ich przyczynami, sposobami ich rozprzestrzeniania się oraz zapobiegania im, jak również informacji i edukacji zdrowotnej.

Wspólnota uzupełnia działanie Państw Członkowskich w celu zmniejszenia szkodliwych dla zdrowia skutków narkomanii, włącznie z informacją i profilaktyką.

2. Wspólnota zachęca do współpracy między Państwami Członkowskimi w dziedzinach określonych w niniejszym artykule oraz, jeśli to konieczne, wspiera ich działania.

Państwa Członkowskie, w powiązaniu z Komisją, koordynują między sobą własne polityki i programy w dziedzinach określonych w ustępie 1. Komisja może podjąć, w ścisłym kontakcie z Państwami Członkowskimi, każdą użyteczną inicjatywę w celu wsparcia tej koordynacji.

3. Wspólnota i Państwa Członkowskie sprzyjają współpracy z państwami trzecimi i kompetentnymi organizacjami międzynarodowymi w dziedzinie zdrowia publicznego.

4. Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251 i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym oraz Komitetem Regionów, przyczynia się do osiągnięcia celów określonych w niniejszym artykule, przyjmując:

- a) środki ustanawiające wysokie standardy jakości i bezpieczeństwa organów i substancji pochodzenia ludzkiego, krwi i pochodnych krwi; środki te nie stanowią przeszkody dla Państwa Członkowskiego w utrzymaniu lub ustanawianiu bardziej rygorystycznych środków ochronnych;
- b) na zasadzie odstępstwa od artykułu 37, środki w dziedzinach weterynaryjnej i fitosanitarnej, mające bezpośrednio na celu ochronę zdrowia publicznego;
- c) środki zachęcające, zmierzające do ochrony i poprawy zdrowia ludzkiego, z wyłączeniem jakiegokolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji, może również przyjąć zalecenia służące osiągnięciu celów określonych w tym artykule.

5. Działanie Wspólnoty w dziedzinie zdrowia publicznego w pełni szanuje odpowiedzialność Państw Członkowskich za organizację i świadczenie usług zdrowotnych i opieki medycznej. W szczególności środki określone w ustępie 4 lit. a) nie naruszają przepisów krajowych dotyczących pozyskiwania organów i krwi lub ich wykorzystywania do celów medycznych.

TYTUŁ XIV

OCHRONA KONSUMENTÓW

Artykuł 153

1. Dążąc do popierania interesów konsumentów i zapewnienia wysokiego poziomu ochrony konsumentów, Wspólnota przyczynia się do ochrony zdrowia, bezpieczeństwa i interesów gospodarczych konsumentów, jak również wspierania ich prawa do informacji, edukacji i organizowania się w celu zachowania ich interesów.

2. Wymogi ochrony konsumentów są uwzględniane przy określaniu i urzeczywistnianiu innych polityk i działań Wspólnoty.
3. Wspólnota przyczynia się do osiągnięcia celów określonych w ustępie 1 poprzez:
 - a) środki, które przyjmuje na podstawie artykułu 95 w ramach urzeczywistniania rynku wewnętrznego;
 - b) środki, które wspierają, uzupełniają i nadzorują politykę prowadzoną przez Państwa Członkowskie.
4. Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251 i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, przyjmuje środki określone w ustępie 3 lit. b).
5. Środki przyjęte na podstawie ustępu 4 nie stanowią przeszkody dla Państwa Członkowskiego w utrzymaniu lub ustanawianiu bardziej rygorystycznych środków ochronnych. Środki te muszą być zgodne z niniejszym Traktatem. Są one notyfikowane Komisji.

TYTUŁ XV

SIECI TRANSEUROPEJSKIE

Artykuł 154

1. Aby pomóc osiągnąć cele określone w artykułach 14 i 158 oraz umożliwić obywatelom Unii, podmiotom gospodarczym, wspólnotom regionalnym i lokalnym pełne czerpanie korzyści z ustanowienia obszaru bez granic wewnętrznych, Wspólnota przyczynia się do ustanowienia i rozwoju sieci transeuropejskich w infrastrukturach transportu, telekomunikacji i energetyki.
2. W ramach systemu wolnych i konkurencyjnych rynków działanie Wspólnoty zmierza do sprzyjania wzajemnym połączeniom oraz interoperacyjności sieci krajowych, jak również dostępowi do tych sieci. Uwzględnia ona w szczególności potrzebę łączenia wysp, regionów zamkniętych i peryferyjnych z centralnymi regionami Wspólnoty.

Artykuł 155

1. Aby osiągnąć cele określone w artykule 154, Wspólnota:
 - ustanawia zbiór wytycznych obejmujących cele, priorytety i ogólne kierunki działań przewidzianych w dziedzinie sieci transeuropejskich; wytyczne te wskazują projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania,

- urzeczywistnia każdy środek, który może się okazać niezbędny do zapewnienia współdziałania między sieciami, w szczególności w dziedzinie normalizacji technicznej,
- może wspierać projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania, popierane przez Państwa Członkowskie, a wskazane w ramach wytycznych określonych w tiret pierwszym, w szczególności poprzez analizy możliwości wykonania, gwarancje kredytowe lub bonifikaty oprocentowania; Wspólnota może się również przyczyniać do finansowania, za pośrednictwem Funduszu Spójności utworzonego zgodnie z artykułem 161, poszczególnych projektów w Państwach Członkowskich w dziedzinie infrastruktury transportu.

Działania Wspólnoty biorą pod uwagę potencjalną efektywność gospodarczą projektów.

2. Państwa Członkowskie, w powiązaniu z Komisją, koordynują między sobą polityki prowadzone na poziomie krajowym, które mogą mieć znaczący wpływ na realizację celów określonych w artykule 154. Komisja może podjąć, w ścisłej współpracy z Państwami Członkowskimi, każdą użyteczną inicjatywę w celu wsparcia tej koordynacji.

3. Wspólnota może zdecydować o współpracy z państwami trzecimi w celu wsparcia projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania oraz zapewnienia współdziałania między sieciami.

Artykuł 156

Wytyczne i inne środki określone w artykule 155 ustęp 1 są przyjmowane przez Radę, stanowiącą zgodnie z procedurą określoną w artykule 251 i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym oraz Komitetem Regionów.

Wytyczne i projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania, które dotyczą terytorium jakiegoś Państwa Członkowskiego, wymagają zgody tego Państwa.

TYTUŁ XVI

PRZEMYSŁ

Artykuł 157

1. Wspólnota i Państwa Członkowskie czuwają nad zapewnieniem warunków niezbędnych dla konkurencyjności przemysłu Wspólnoty.

W tym celu, zgodnie z systemem wolnych i konkurencyjnych rynków, ich działania zmierzają do:

- przyspieszenia dostosowania przemysłu do zmian strukturalnych,
- wspierania środowiska sprzyjającego inicjatywom i rozwojowi przedsiębiorstw w całej Wspólnocie, a zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw,

- wspierania środowiska sprzyjającego współpracy między przedsiębiorstwami,
- sprzyjania lepszemu wykorzystaniu potencjału przemysłowego polityk innowacyjnych, badań i rozwoju technologicznego.

2. Państwa Członkowskie, w powiązaniu z Komisją, konsultują się wzajemnie oraz, w miarę potrzeby, koordynują swoje działania. Komisja może podjąć każdą użyteczną inicjatywę w celu wsparcia tej koordynacji.

3. Wspólnota przyczynia się do osiągania celów określonych w ustępie 1 przez polityki i działania, które prowadzi na podstawie innych postanowień niniejszego Traktatu. Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251 oraz po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, może zdecydować o szczególnych środkach przeznaczonych na wsparcie działań podjętych w Państwach Członkowskich, służących osiągnięciu celów określonych w ustępie 1.

Niniejszy tytuł nie stanowi podstawy do wprowadzenia przez Wspólnotę jakiegokolwiek środka, który mógłby prowadzić do zakłócenia konkurencji, bądź który zawiera przepisy podatkowe lub przepisy odnoszące się do praw i interesów pracowników najemnych.

TYTUŁ XVII

SPÓJNOŚĆ GOSPODARCZA I SPOŁECZNA

Artykuł 158

W celu wspierania harmonijnego rozwoju całej Wspólnoty rozwija ona i prowadzi działania służące wzmocnieniu jej spójności gospodarczej i społecznej.

W szczególności Wspólnota zmierza do zmniejszenia dysproporcji w poziomach rozwoju różnych regionów oraz zacofania regionów lub wysp najmniej uprzywilejowanych, w tym obszarów wiejskich.

Artykuł 159

Państwa Członkowskie prowadzą swoje polityki gospodarcze i koordynują je w taki sposób, aby osiągnąć także cele określone w artykule 158. Przy formułowaniu i urzeczywistnianiu polityk i działań Wspólnoty oraz przy urzeczywistnianiu rynku wewnętrznego bierze się pod uwagę cele określone w artykule 158 i przyczynia się do ich realizacji. Wspólnota wspiera także osiąganie tych celów przez działania, które podejmuje za pośrednictwem funduszy strukturalnych (Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej – Sekcja Orientacji, Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego), Europejskiego Banku Inwestycyjnego oraz innych istniejących instrumentów finansowych.

Co trzy lata Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów sprawozdanie w sprawie postępów w urzeczywistnianiu spójności gospodarczej i społecznej oraz w sprawie sposobu, w jaki różne środki przewidziane w niniejszym artykule przyczyniły się do tego. Sprawozdanie to zawiera, w odpowiednim przypadku, stosowne propozycje.

Jeśli działania szczególne okażą się niezbędne poza funduszami i bez uszczerbku dla środków przyjętych w ramach innych polityk Wspólnoty, działania takie mogą być przyjmowane przez Radę, stanowiącą zgodnie z procedurą określoną w artykule 251 i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym oraz Komitetem Regionów.

Artykuł 160

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ma na celu przyczynianie się do korygowania podstawowych dysproporcji regionalnych we Wspólnocie poprzez udział w rozwoju i dostosowaniu strukturalnym regionów opóźnionych w rozwoju oraz w przekształcaniu upadających regionów przemysłowych.

Artykuł 161

Bez uszczerbku dla artykułu 162, Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji, po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym oraz Komitetem Regionów, określa zadania, cele priorytetowe oraz organizację funduszy strukturalnych, co może obejmować grupowanie funduszy. Rada, stanowiąc według tej samej procedury, określa również ogólne zasady mające do nich zastosowanie, jak również przepisy niezbędne do zapewnienia ich skuteczności oraz koordynacji funduszy między sobą i z innymi istniejącymi instrumentami finansowymi.

Fundusz Spójności, utworzony przez Radę zgodnie z tą samą procedurą, wspiera finansowo projekty w dziedzinach środowiska naturalnego i sieci transeuropejskich w zakresie infrastruktury transportowej.

Od 1 stycznia 2007 roku Rada stanowi większością kwalifikowaną na wniosek Komisji, po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego oraz po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym i Komitetem Regionów, jeżeli do tego dnia zostanie przyjęta wieloletnia perspektywa finansowa, stosowana od 1 stycznia 2007 roku oraz dotyczące jej Porozumienie międzyinstytucjonalne. W przeciwnym przypadku procedurę określoną w niniejszym akapicie stosuje się od dnia ich przyjęcia.

Artykuł 162

Decyzje wykonawcze dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego są podejmowane przez Radę, stanowiącą zgodnie z procedurą określoną w artykule 251 i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym oraz Komitetem Regionów.

W odniesieniu do Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej – Sekcja Orientacji oraz Europejskiego Funduszu Społecznego stosują się w dalszym ciągu odpowiednio artykuły 37 i 148.

TYTUŁ XVIII

BADANIA I ROZWÓJ TECHNOLOGICZNY

Artykuł 163

1. Wspólnota ma na celu wzmocnienie bazy naukowej i technologicznej przemysłu Wspólnoty i sprzyjanie zwiększaniu jego międzynarodowej konkurencyjności, przy jednoczesnym promowaniu działalności badawczej uznanej za niezbędną na mocy innych rozdziałów niniejszego Traktatu.

2. W tym celu sprzyja ona przedsiębiorstwom, w tym małym i średnim przedsiębiorstwom, ośrodkom badawczym i uniwersytetom w ich wysiłkach badawczych i rozwoju technologicznym wysokiej jakości; wspiera ich wysiłki w zakresie wzajemnej współpracy, zmierzając w szczególności do umożliwienia przedsiębiorstwom pełnego wykorzystania potencjału rynku wewnętrznego, zwłaszcza poprzez otwarcie krajowych rynków zamówień publicznych, określanie wspólnych norm i usuwanie przeszkód prawnych i fiskalnych tej współpracy.

3. O wszelkich działaniach Wspólnoty podejmowanych na podstawie niniejszego Traktatu w zakresie badań i rozwoju technologicznego, w tym o projektach demonstracyjnych, decyduje się oraz urzeczywistnia się je zgodnie z postanowieniami niniejszego tytułu.

Artykuł 164

W dążeniu do osiągnięcia tych celów Wspólnota prowadzi następujące działania, które stanowią uzupełnienie działań podejmowanych przez Państwa Członkowskie:

- a) wykonywanie programów badań, rozwoju technologicznego i demonstracyjnych, wraz z promowaniem współpracy z przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczymi i uniwersytetami oraz między nimi;

- b) popieranie współpracy w dziedzinie wspólnotowych badań, rozwoju technologicznego i demonstracji z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi;
- c) upowszechnianie i optymalizację wyników działań w dziedzinie wspólnotowych badań, rozwoju technologicznego i demonstracji;
- d) popieranie kształcenia i mobilności naukowców we Wspólnocie.

Artykuł 165

1. Wspólnota i Państwa Członkowskie koordynują swoje działania w zakresie badań i rozwoju technologicznego, tak aby zapewnić wzajemną spójność polityk krajowych i polityki wspólnotowej.
2. W ścisłej współpracy z Państwami Członkowskimi Komisja może podjąć każdą użyteczną inicjatywę w celu wsparcia koordynacji określonej w ustępie 1.

Artykuł 166

1. Wieloletni program ramowy określający wszystkie działania Wspólnoty jest uchwalany przez Radę, stanowiącą zgodnie z procedurą określoną w artykule 251, po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Program ramowy:

- ustala naukowe i technologiczne cele, które mają być osiągnięte przez działania przewidziane w artykule 164 oraz priorytety, które się z nimi wiążą,
- wskazuje ogólne kierunki tych działań,
- ustala ogólną maksymalną kwotę oraz szczegółowe zasady współuczestnictwa finansowego Wspólnoty w programie ramowym, jak również odpowiednie udziały w każdym z przewidywanych działań.

2. Program ramowy jest dostosowywany lub uzupełniany w zależności od rozwoju sytuacji.
3. Program ramowy jest urzeczywistniany poprzez programy szczegółowe przygotowywane w ramach każdego działania. Każdy program szczegółowy określa szczegółowe zasady jego realizacji, ustala czas jego trwania i przewiduje środki uznane za niezbędne. Suma kwot uznanych za niezbędne, ustalona przez programy szczegółowe, nie może przekroczyć ogólnej maksymalnej kwoty ustalonej dla programu ramowego i dla każdego działania.

4. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, uchwała programy szczegółowe.

Artykuł 167

W celu urzeczywistnienia wieloletniego programu ramowego Rada:

- określa zasady uczestnictwa przedsiębiorstw, ośrodków badawczych i uniwersytetów,
- określa zasady dotyczące upowszechniania wyników badań.

Artykuł 168

Przy urzeczywistnianiu wieloletniego programu ramowego mogą zostać podjęte decyzje o programach uzupełniających, w których uczestniczą tylko niektóre Państwa Członkowskie, które je finansują, z zastrzeżeniem ewentualnego współuczestnictwa Wspólnoty.

Rada uchwała zasady mające zastosowanie do programów uzupełniających, zwłaszcza w odniesieniu do upowszechniania wiedzy i dostępu innych Państw Członkowskich.

Artykuł 169

Przy urzeczywistnianiu wieloletniego programu ramowego Wspólnota może przewidzieć, za zgodą zainteresowanych Państw Członkowskich, udział w programach badawczych i rozwojowych podjętych przez kilka Państw Członkowskich, w tym udział w strukturach utworzonych w celu wykonania tych programów.

Artykuł 170

Przy urzeczywistnianiu wieloletniego programu ramowego Wspólnota może przewidzieć współpracę w dziedzinie wspólnotowych badań, rozwoju technologicznego i demonstracji z państwami trzecimi lub organizacjami międzynarodowymi.

Szczegółowe rozwiązania dotyczące tej współpracy mogą być przedmiotem umów między Wspólnotą i zainteresowanymi stronami trzecimi; umowy te są negocjowane i zawierane zgodnie z artykułem 300.

Artykuł 171

Wspólnota może tworzyć wspólne przedsiębiorstwa lub jakiegokolwiek inne struktury niezbędne do skutecznego wykonywania wspólnotowych programów badawczych, rozwoju technologicznego i demonstracyjnych.

Artykuł 172

Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, uchwała przepisy określone w artykule 171.

Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251 i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, uchwała przepisy określone w artykułach 167, 168 i 169. Przyjęcie programów uzupełniających wymaga zgody zainteresowanych Państw Członkowskich.

Artykuł 173

Na początku każdego roku Komisja przedstawia sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie. Sprawozdanie to zawiera zwłaszcza informację o działaniach w zakresie badań, rozwoju technologicznego oraz upowszechniania wyników w roku poprzednim oraz program pracy na rok bieżący.

TYTUŁ XIX

ŚRODOWISKO NATURALNE

Artykuł 174

1. Polityka Wspólnoty w dziedzinie środowiska naturalnego przyczynia się do osiągnięcia następujących celów:

- zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego,
- ochrony zdrowia ludzkiego,
- ostrożnego i racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych,
- promowania na płaszczyźnie międzynarodowej środków, zmierzających do rozwiązywania regionalnych lub światowych problemów środowiska naturalnego.

2. Polityka Wspólnoty w dziedzinie środowiska naturalnego stawia sobie za cel wysoki poziom ochrony, z uwzględnieniem różnorodności sytuacji w różnych regionach Wspólnoty. Opiera się na zasadzie ostrożności oraz na zasadach działania zapobiegawczego, naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła i na zasadzie „zanieczyszczający płaci”.

W tym kontekście środki harmonizujące odpowiadające wymogom w dziedzinie ochrony środowiska obejmują, w odpowiednich przypadkach, klauzulę zabezpieczającą, która pozwala Państwom Członkowskim na podejmowanie, z pozagospodarczych względów związanych ze środowiskiem naturalnym, środków tymczasowych, podlegających wspólnotowej procedurze kontrolnej.

3. Przy opracowywaniu polityki w dziedzinie środowiska naturalnego Wspólnota uwzględnia:

- dostępne dane naukowo-techniczne,
- warunki środowiska naturalnego w różnych regionach Wspólnoty,
- potencjalne korzyści i koszty, które mogą wynikać z działania lub z zaniechania działania,
- gospodarczy i społeczny rozwój Wspólnoty jako całości i zrównoważony rozwój jej regionów.

4. W zakresie swoich odpowiednich kompetencji Wspólnota i Państwa Członkowskie współpracują z państwami trzecimi i kompetentnymi organizacjami międzynarodowymi. Warunki współpracy Wspólnoty mogą stanowić przedmiot umów między Wspólnotą i zainteresowanymi stronami trzecimi, negocjowanych i zawieranych zgodnie z artykułem 300.

Poprzedni akapit nie narusza kompetencji Państw Członkowskich do negocjowania w organach międzynarodowych i zawierania umów międzynarodowych.

Artykuł 175

1. Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251 i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym oraz Komitetem Regionów, decyduje o działaniu służącym osiągnięciu celów określonych w artykule 174, które ma być podjęte przez Wspólnotę.

2. Na zasadzie odstępstwa od procedury decyzyjnej przewidzianej w ustępie 1 i bez uszczerbku dla artykułu 95, Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, Komitetem Ekonomiczno-Społecznym i Komitetem Regionów, uchwała:

- a) przepisy przede wszystkim o charakterze fiskalnym;
- b) środki wpływające na:
 - zagospodarowanie przestrzenne,
 - zarządzanie ilościowe zasobami wodnymi, w sposób pośredni lub bezpośredni wpływające na dostępność tych zasobów,
 - przeznaczenie gruntów, z wyjątkiem kwestii zarządzania odpadami;

- c) środki wpływające znacząco na wybór Państwa Członkowskiego między różnymi źródłami energii i ogólną strukturę jego zaopatrzenia w energię.

Rada, stanowiąc na warunkach przewidzianych w akapicie pierwszym, może określić te kwestie, o których mowa w niniejszym ustępie, co do których decyzje powinny być podejmowane większością kwalifikowaną.

3. W innych dziedzinach ogólne programy działania określające cele priorytetowe, które mają być osiągnięte, uchwalane są przez Radę, stanowiącą zgodnie z procedurą określoną w artykule 251 i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym oraz Komitetem Regionów.

Rada, stanowiąc na warunkach przewidzianych w ustępie 1 lub w ustępie 2, zależnie od przypadku, przyjmuje środki niezbędne do urzeczywistnienia tych programów.

4. Bez uszczerbku dla niektórych środków mających charakter wspólnotowy, Państwa Członkowskie finansują i wykonują politykę w zakresie środowiska naturalnego.

5. Bez uszczerbku dla zasady „zanieczyszczający płaci”, gdy środek oparty na ustępie 1 niesie ze sobą koszty uznane za nieproporcjonalne dla władz publicznych Państwa Członkowskiego, Rada ustanawia, w akcie dotyczącym przyjęcia takiego środka, właściwe przepisy w formie:

- tymczasowych derogacji, lub
- wsparcia finansowego z Funduszu Spójności utworzonego zgodnie z artykułem 161.

Artykuł 176

Środki ochronne przyjęte na podstawie artykułu 175 nie stanowią przeszkody dla Państwa Członkowskiego w utrzymaniu lub ustanawianiu bardziej rygorystycznych środków ochronnych. Środki te muszą być zgodne z niniejszym Traktatem. Są one notyfikowane Komisji.

TYTUŁ XX

WSPÓŁPRACA NA RZECZ ROZWOJU

Artykuł 177

1. Polityka Wspólnoty w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju, stanowiąc uzupełnienie polityk realizowanych przez Państwa Członkowskie, sprzyja:

- trwałemu rozwojowi gospodarczemu i społecznemu krajów rozwijających się, a w szczególności najmniej uprzywilejowanym spośród nich,

- harmonijnemu i stopniowemu włączaniu krajów rozwijających się do gospodarki światowej,
- walce z ubóstwem w krajach rozwijających się.

2. Polityka Wspólnoty w tej sferze przyczynia się do osiągnięcia ogólnego celu rozwoju i wzmocnienia demokracji i zasady państwa prawnego oraz poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności.

3. Wspólnota i Państwa Członkowskie szanują zobowiązania i uwzględniają cele, na które wyraziły zgodę w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych i innych kompetentnych organizacji międzynarodowych.

Artykuł 178

Przy wykonywaniu polityk, które mogłyby mieć wpływ na kraje rozwijające się, Wspólnota bierze pod uwagę cele określone w artykule 177.

Artykuł 179

1. Z zastrzeżeniem innych postanowień niniejszego Traktatu, Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251, przyjmuje środki niezbędne do osiągnięcia celów określonych w artykule 177. Środki takie mogą przyjąć postać programów wieloletnich.

2. Europejski Bank Inwestycyjny przyczynia się, na warunkach przewidzianych w jego Statucie, do realizacji środków określonych w ustępie 1.

3. Postanowienia niniejszego artykułu nie mają wpływu na współpracę z krajami Afryki, Karaibów i Pacyfiku w ramach konwencji AKP-WE.

Artykuł 180

1. Wspólnota i Państwa Członkowskie koordynują swoje polityki w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju i konsultują się wzajemnie co do swych programów pomocy, w tym w organizacjach międzynarodowych i podczas konferencji międzynarodowych. Mogą one podejmować wspólne działania. Państwa Członkowskie w razie potrzeby przyczyniają się do wykonania programów pomocy Wspólnoty.

2. Komisja może podjąć każdą użyteczną inicjatywę w celu wsparcia koordynacji określonej w ustępie 1.

Artykuł 181

W zakresie swoich odpowiednich kompetencji Wspólnota i Państwa Członkowskie współpracują z państwami trzecimi i kompetentnymi organizacjami międzynarodowymi. Sposoby współpracy Wspólnoty mogą stanowić przedmiot umów między Wspólnotą i zainteresowanymi stronami trzecimi, które są negocjowane i zawierane zgodnie z artykułem 300.

Akapit pierwszy nie narusza kompetencji Państw Członkowskich do negocjowania w organach międzynarodowych i zawierania umów międzynarodowych.

TYTUŁ XXI

WSPÓŁPRACA GOSPODARCZA, FINANSOWA I TECHNICZNA Z PAŃSTWAMI TRZECIMI*Artykuł 181a*

1. Bez uszczerbku dla innych postanowień niniejszego Traktatu, w szczególności postanowień tytułu XX, Wspólnota prowadzi w zakresie swoich kompetencji współpracę gospodarczą, finansową i techniczną z państwami trzecimi. Działania takie stanowią uzupełnienie działań prowadzonych przez Państwa Członkowskie i są zgodnie z polityką Wspólnoty na rzecz rozwoju.

Polityka Wspólnoty w tej dziedzinie przyczynia się do osiągnięcia ogólnego celu rozwoju i wzmocnienia demokracji i zasady państwa prawnego, jak również do osiągnięcia celu poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności.

2. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, przyjmuje środki niezbędne do realizacji ustępu 1. W przypadku umów stowarzyszeniowych określonych w artykule 310 oraz umów zawieranych z Państwami będącymi kandydatami do przystąpienia do Unii, Rada stanowi jednomyślnie.

3. W zakresie swoich odpowiednich kompetencji, Wspólnota i Państwa Członkowskie współpracują z państwami trzecimi i kompetentnymi organizacjami międzynarodowymi. Warunki współpracy Wspólnoty mogą stanowić przedmiot umów między Wspólnotą i zainteresowanymi stronami trzecimi, które są negocjowane i zawierane zgodnie z artykułem 300.

Akapit pierwszy nie narusza kompetencji Państw Członkowskich do negocjowania w organach międzynarodowych i zawierania umów międzynarodowych.

CZĘŚĆ CZWARTA

STOWARZYSZENIE KRAJÓW I TERYTORIÓW ZAMORSKICH

Artykuł 182

Państwa Członkowskie zgadzają się stowarzyszyć ze Wspólnotą kraje i terytoria pozaeuropejskie, które utrzymują szczególne stosunki z Danią, Francją, Niderlandami i Zjednoczonym Królestwem. Lista tych krajów i terytoriów (dalej zwanych „krajami i terytoriami”) zawarta jest w załączniku II do niniejszego Traktatu.

Celem stowarzyszenia jest promowanie rozwoju gospodarczego i społecznego krajów i terytoriów oraz ustanowienie ścisłych stosunków gospodarczych między nimi i Wspólnotą jako całością.

Zgodnie z zasadami wyrażonymi w preambule niniejszego Traktatu stowarzyszenie służy przede wszystkim sprzyjaniu interesom i pomyślności mieszkańców tych krajów i terytoriów, w sposób prowadzący je do rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturalnego, do czego aspirują.

Artykuł 183

Stowarzyszenie ma następujące cele.

1. Państwa Członkowskie stosują w wymianie handlowej z krajami i terytoriami takie same warunki, jakie stosują między sobą na podstawie niniejszego Traktatu.
2. Każdy kraj lub terytorium stosuje w swej wymianie handlowej z Państwami Członkowskimi oraz innymi krajami i terytoriami takie same warunki, jakie stosuje względem Państwa Europejskiego, z którym utrzymuje szczególne stosunki.
3. Państwa Członkowskie przyczyniają się do inwestycji, których wymaga stopniowy rozwój tych krajów i terytoriów.
4. W odniesieniu do inwestycji finansowanych przez Wspólnotę udział w przetargach i dostawach jest otwarty na równych warunkach dla wszystkich osób fizycznych i prawnych, które mają przynależność Państwa Członkowskiego lub jednego z krajów i terytoriów.
5. W stosunkach między Państwami Członkowskimi oraz krajami i terytoriami prawo przedsiębiorczości obywateli i spółek jest regulowane zgodnie z postanowieniami i przy zastosowaniu procedur przewidzianych w rozdziale dotyczącym prawa przedsiębiorczości oraz na niedyskryminacyjnych podstawach, z zastrzeżeniem przepisów szczególnych przyjętych na podstawie artykułu 187.

Artykuł 184

1. Cła na przywóz do Państw Członkowskich towarów pochodzących z krajów i terytoriów są zakazane tak jak cła między Państwami Członkowskimi zgodnie z postanowieniami niniejszego Traktatu.

2. Cła na przywóz do każdego kraju lub terytorium z Państw Członkowskich lub z innego kraju lub terytorium są zakazane zgodnie z postanowieniami artykułu 25.

3. Kraje i terytoria mogą jednak nakładać cła odpowiadające potrzebom ich rozwoju i uprzemysłowienia lub cła o charakterze fiskalnym, mające na celu zasilenie ich budżetu.

Cła określone w poprzednim akapicie nie mogą przewyższać poziomu ceł nałożonych na przywóz produktów pochodzących z Państwa Członkowskiego, z którym każdy kraj lub terytorium utrzymuje szczególne stosunki.

4. Ustęp 2 nie ma zastosowania do krajów lub terytoriów, które z racji ich szczególnych zobowiązań międzynarodowych, którymi są związane, stosują już niedyskryminacyjną taryfę celną.

5. Ustanowienie lub zmiana ceł nałożonych na towary przywożone do krajów i terytoriów nie powinno powodować faktycznej lub prawnej, bezpośredniej lub pośredniej dyskryminacji między przywozem z różnych Państw Członkowskich.

Artykuł 185

Jeżeli poziom ceł mających zastosowanie do towarów pochodzących z państwa trzeciego przy wejściu do kraju lub na terytorium może, po zastosowaniu postanowień artykułu 184 ustęp 1, spowodować zakłócenia w handlu ze szkodą dla Państwa Członkowskiego, może ono żądać od Komisji przedstawienia innym Państw Członkowskim środków niezbędnych do zaradzenia tej sytuacji.

Artykuł 186

Z zastrzeżeniem postanowień dotyczących zdrowia publicznego, bezpieczeństwa publicznego i porządku publicznego, swoboda przepływu pracowników z krajów i terytoriów do Państw Członkowskich oraz z Państw Członkowskich do krajów i terytoriów będzie uregulowana w późniejszych konwencjach, które wymagają jednomyślnej zgody Państw Członkowskich.

Artykuł 187

Rada, stanowiąc jednomyślnie, ustanawia, na podstawie doświadczeń nabytych w ramach stowarzyszenia krajów i terytoriów ze Wspólnotą oraz zasad ustanowionych w niniejszym Traktacie, przepisy dotyczące sposobów i procedury stowarzyszenia krajów i terytoriów ze Wspólnotą.

Artykuł 188

Postanowienia artykułów 182-187 stosują się do Grenlandii, z zastrzeżeniem specyficznych postanowień dotyczących Grenlandii zawartych w Protokole w sprawie szczególnych ustaleń dla Grenlandii, załączonym do niniejszego Traktatu.

CZEŚĆ PIĄTA

INSTYTUCJE WSPÓLNOTY

TYTUŁ I

POSTANOWIENIA INSTYTUCJONALNE

ROZDZIAŁ 1

INSTYTUCJE

SEKCJA 1

PARLAMENT EUROPEJSKI

Artykuł 189

Parlament Europejski, złożony z przedstawicieli narodów państw należących do Wspólnoty, wykonuje uprawnienia przyznane mu niniejszym Traktatem.

Liczba członków Parlamentu Europejskiego nie przekracza 732.

Artykuł 190 ⁽¹⁾

1. Przedstawiciele do Parlamentu Europejskiego narodów państw należących do Wspólnoty są wybierani w powszechnych wyborach bezpośrednich.

⁽¹⁾ Artykuł zmieniony Aktem Przystąpienia z 2003 r. Patrz: dodatek na końcu niniejszej broszury.

2. Liczbę przedstawicieli wybieranych w każdym Państwie Członkowskim ustala się następująco:

Belgia	24
Republika Czeska	24
Dania	14
Niemcy	99
Estonia	6
Grecja	24
Hiszpania	54
Francja	78
Irlandia	13
Włochy	78
Cypr	6
Łotwa	9
Litwa	13
Luksemburg	6
Węgry	24
Malta	5
Niderlandy	27
Austria	18
Polska	54
Portugalia	24
Słowenia	7
Słowacja	14
Finlandia	14
Szwecja	19
Zjednoczone Królestwo	78

W przypadku zmian w niniejszym ustępie liczba przedstawicieli wybieranych w każdym Państwie Członkowskim powinna zapewniać właściwą reprezentację narodów państw należących do Wspólnoty.

3. Przedstawiciele są wybierani na okres pięciu lat.

4. Parlament Europejski opracowuje projekt mający na celu umożliwienie przeprowadzenia powszechnych wyborów bezpośrednich zgodnie z jednolitą procedurą we wszystkich Państwach Członkowskich lub zgodnie z zasadami wspólnymi dla wszystkich Państw Członkowskich.

Rada, stanowiąc jednomyślnie po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego udzielonej większością głosów jego członków, ustanawia właściwe przepisy, których przyjęcie zaleca Państwom Członkowskim, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

5. Parlament Europejski, po zasięgnięciu opinii Komisji i za zgodą Rady stanowiącej większością kwalifikowaną, określa status i ogólne warunki pełnienia funkcji przez jego członków. Wszelkie przepisy lub warunki dotyczące opodatkowania obecnych lub byłych członków wymagają jednomyślności Rady.

Artykuł 191

Partie polityczne na poziomie europejskim są ważnym czynnikiem integracji w ramach Unii. Przyczyniają się one do kształtowania świadomości europejskiej i wyrażania woli politycznej obywateli Unii.

Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251, określa status partii politycznych na poziomie europejskim, w szczególności zasady dotyczące ich finansowania.

Artykuł 192

W zakresie, w jakim przewiduje to niniejszy Traktat, Parlament Europejski uczestniczy w procesie prowadzącym do przyjęcia aktów wspólnotowych, poprzez wykonywanie swych uprawnień w ramach procedur określonych w artykułach 251 i 252, jak również poprzez udzielanie zgody lub wydawanie opinii doradczych.

Parlament Europejski może, stanowiąc większością głosów swoich członków, żądać od Komisji przedłożenia wszelkich właściwych propozycji w kwestiach, co do których uważa on, że akt wspólnotowy jest niezbędny w celu wykonania niniejszego Traktatu.

Artykuł 193

W ramach wykonywania swych zadań Parlament Europejski może, na żądanie jednej czwartej swoich członków, ustanowić tymczasową komisję śledczą do zbadania, bez uszczerbku dla uprawnień przyznanych niniejszym Traktatem innym instytucjom lub organom, zarzutów naruszenia lub niewłaściwego administrowania w stosowaniu prawa wspólnotowego, chyba że podnoszone fakty są rozpatrywane przez sąd i postępowanie sądowe nie jest zakończone.

Tymczasowa komisja śledcza kończy działalność wraz z przedłożeniem swojego sprawozdania.

Szczegółowe postanowienia dotyczące wykonywania uprawnień śledczych są określone za wspólnym porozumieniem Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji.

Artykuł 194

Wszyscy obywatele Unii, jak również wszystkie osoby fizyczne lub prawne mające miejsce zamieszkania lub statutową siedzibę w Państwie Członkowskim, mają prawo kierowania, indywidualnie lub wspólnie z innymi obywatelami lub osobami, petycji do Parlamentu Europejskiego w sprawach objętych zakresem działalności Wspólnoty, które dotyczą ich bezpośrednio.

Artykuł 195

1. Parlament Europejski mianuje Rzecznika Praw Obywatelskich, uprawnionego do przyjmowania od każdego obywatela Unii lub każdej osoby fizycznej bądź prawnej mającej miejsce zamieszkania lub statutową siedzibę w Państwie Członkowskim skarg, które dotyczą przypadków niewłaściwego administrowania w działaniach instytucji lub organów wspólnotowych, z wyłączeniem Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji wykonujących swoje funkcje sądowe.

Zgodnie ze swoimi zadaniami Rzecznik Praw Obywatelskich przeprowadza dochodzenia, które uważa za uzasadnione, bądź z inicjatywy własnej, bądź na podstawie skarg przedstawionych mu bezpośrednio lub za pośrednictwem członka Parlamentu Europejskiego, chyba że podnoszone fakty są lub były przedmiotem postępowania sądowego. Gdy Rzecznik Praw Obywatelskich stwierdzi przypadek niewłaściwego administrowania, przekazuje sprawę do danej instytucji, która ma trzy miesiące, aby poinformować go o swoim stanowisku. Następnie Rzecznik Praw Obywatelskich przesyła sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu i danej instytucji. Osoba, która złożyła skargę, jest informowana o wyniku dochodzenia.

Rzecznik Praw Obywatelskich przedstawia Parlamentowi Europejskiemu roczne sprawozdanie z wyników swoich dochodzeń.

2. Rzecznik Praw Obywatelskich jest mianowany po każdych wyborach do Parlamentu Europejskiego na okres jego kadencji. Rzecznik Praw Obywatelskich może być mianowany ponownie.

Rzecznik Praw Obywatelskich może zostać zdymisjonowany przez Trybunał Sprawiedliwości na żądanie Parlamentu Europejskiego, jeżeli nie spełnia już warunków koniecznych do wykonywania swych funkcji lub jeżeli dopuścił się poważnego uchybienia.

3. Rzecznik Praw Obywatelskich jest w pełni niezależny w wykonywaniu swej funkcji. W wykonywaniu tej funkcji nie zwraca się o instrukcje ani ich nie przyjmuje od żadnego organu. Podczas trwania swej kadencji Rzecznik Praw Obywatelskich nie może wykonywać żadnej innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej.

4. Parlament Europejski, po zasięgnięciu opinii Komisji i za zgodą Rady stanowiącej większością kwalifikowaną, określa status i ogólne warunki pełnienia funkcji Rzecznika Praw Obywatelskich.

Artykuł 196

Parlament Europejski odbywa sesję roczną. Zbiera się on z mocy prawa w drugi wtorek marca.

Parlament Europejski może zebrać się na sesji nadzwyczajnej na żądanie większości jego członków lub na żądanie Rady bądź Komisji.

Artykuł 197

Parlament Europejski wybiera spośród swych członków przewodniczącego i prezydium.

Członkowie Komisji mogą uczestniczyć we wszystkich posiedzeniach, a na swoje żądanie muszą być wysłuchani w imieniu Komisji.

Komisja odpowiada ustnie lub pisemnie na pytania skierowane do niej przez Parlament Europejski lub jego członków.

Rada jest wysłuchiwana przez Parlament Europejski na warunkach określonych przez Radę w jej regulaminie wewnętrznym.

Artykuł 198

Z zastrzeżeniem odmiennych postanowień niniejszego Traktatu, Parlament Europejski stanowi bezwzględną większością oddanych głosów.

Regulamin wewnętrzny określa kworum.

Artykuł 199

Parlament Europejski uchwała swój regulamin wewnętrzny, stanowiąc większością głosów swoich członków.

Protokoły posiedzeń Parlamentu Europejskiego są publikowane na warunkach określonych w tym regulaminie.

Artykuł 200

Parlament Europejski na posiedzeniu jawnym rozpatruje ogólne sprawozdanie roczne przedstawione mu przez Komisję.

Artykuł 201

Jeżeli do Parlamentu Europejskiego wpłynie wniosek o wotum nieufności dla Komisji ze względu na jej działalność, może on głosować w sprawie tego wniosku najwcześniej trzy dni po jego złożeniu i wyłącznie w głosowaniu jawnym.

Jeżeli wniosek o wotum nieufności zostanie przyjęty większością dwóch trzecich oddanych głosów, reprezentującą większość członków Parlamentu Europejskiego, członkowie Komisji kolektywnie rezygnują ze swych funkcji. Prowadzą oni nadal sprawy bieżące do czasu ich zastąpienia zgodnie z artykułem 214. W takim przypadku mandat członków Komisji mianowanych na ich miejsce wygasa z dniem, w którym wygasłby mandat członków Komisji zobowiązanych do kolektywnej rezygnacji.

SEKCJA 2

RADA

Artykuł 202

Aby zapewnić wykonanie celów określonych w niniejszym Traktacie, Rada, zgodnie z postanowieniami niniejszego Traktatu:

- zapewnia koordynację ogólnych polityk gospodarczych Państw Członkowskich,
- ma prawo podejmowania decyzji,
- przyznaje Komisji w aktach przez siebie przyjmowanych uprawnienia do wykonywania norm, które Rada ustanawia. Rada może uzależnić wykonywanie tych uprawnień od pewnych warunków. Może również, w szczególnych przypadkach, zastrzec dla siebie prawo bezpośredniego wykonywania uprawnień wykonawczych. Warunki, o których mowa wyżej, powinny być zgodne z zasadami i normami, które Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji i po uzyskaniu opinii Parlamentu Europejskiego, wcześniej ustanowi.

Artykuł 203

W skład Rady wchodzi jeden przedstawiciel szczebla ministerialnego każdego Państwa Członkowskiego, upoważniony do zaciągania zobowiązań w imieniu rządu tego Państwa Członkowskiego.

Prezydencję sprawuje kolejno przez okres sześciu miesięcy każde Państwo Członkowskie reprezentowane w Radzie, według porządku ustalonego przez Radę stanowiącą jednomyślnie.

Artykuł 204

Posiedzenia Rady zwołuje jej przewodniczący, z własnej inicjatywy lub na wniosek jednego z członków Rady albo Komisji.

Artykuł 205 ⁽¹⁾

1. O ile postanowienia niniejszego Traktatu nie stanowią inaczej, Rada przyjmuje uchwały większością głosów swoich członków.
2. Jeżeli przyjęcie uchwały przez Radę wymaga większości kwalifikowanej, głosy jej członków ważone są następująco:

Belgia	12
Republika Czeska	12
Dania	7
Niemcy	29
Estonia	4
Grecja	12
Hiszpania	27
Francja	29
Irlandia	7
Włochy	29
Cypr	4
Łotwa	4
Litwa	7
Luksemburg	4

⁽¹⁾ Artykuł zmieniony Aktem Przystąpienia z 2003 r. Patrz: dodatek na końcu niniejszej broszury.

Węgry	12
Malta	3
Niderlandy	13
Austria	10
Polska	27
Portugalia	12
Słowenia	4
Słowacja	7
Finlandia	7
Szwecja	10
Zjednoczone Królestwo	29

Uchwały Rady wymagają do ich przyjęcia co najmniej 232 głosów „za”, oddanych przez większość jej członków, jeżeli niniejszy Traktat wymaga, aby były przyjęte na wniosek Komisji.

W innych przypadkach uchwały Rady wymagają do ich przyjęcia co najmniej 232 głosów „za”, oddanych przez co najmniej dwie trzecie jej członków.

3. Wstrzymanie się od głosu przez członków obecnych lub reprezentowanych nie stanowi przeszkody w przyjęciu uchwały, która wymaga jednomyślności.

4. Jeżeli decyzja ma zostać przyjęta przez Radę większością kwalifikowaną, członek Rady może wystąpić o sprawdzenie, czy Państwa Członkowskie stanowiące większość kwalifikowaną reprezentują co najmniej 62 % ogółu ludności Unii. Jeżeli okaże się, że warunek ten nie został spełniony, przedmiotowej decyzji nie przyjmuje się.

Artykuł 206

W przypadku głosowania każdy członek Rady może otrzymać pełnomocnictwo tylko od jednego z pozostałych członków.

Artykuł 207

1. Komitet złożony ze stałych przedstawicieli Państw Członkowskich odpowiada za przygotowanie prac Rady i wykonywanie zadań powierzonych mu przez Radę. Komitet może podejmować decyzje proceduralne w przypadkach przewidzianych w regulaminie wewnętrznym Rady.

2. Radę wspomaga Sekretariat Generalny, działający pod kierunkiem sekretarza generalnego, wysokiego przedstawiciela do spraw wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, któremu pomaga zastępca sekretarza generalnego odpowiedzialny za zarządzanie Sekretariatem Generalnym. Sekretarz generalny i zastępca sekretarza generalnego są mianowani przez Radę stanowiącą większością kwalifikowaną.

Rada decyduje o organizacji Sekretariatu Generalnego.

3. Rada uchwała swój regulamin wewnętrzny.

W celu zastosowania artykułu 255 ustęp 3 Rada opracowuje w tym regulaminie warunki publicznego dostępu do dokumentów Rady. W celu wykonania niniejszego ustępu Rada określa przypadki, w jakich powinna być uważana za działającą w charakterze prawodawcy, aby umożliwić lepszy dostęp do dokumentów w tych przypadkach, przy zachowaniu skuteczności swojego procesu decyzyjnego. W każdym razie, gdy Rada działa jako prawodawca, wyniki i objaśnienia głosowań, jak również oświadczenia wpisywane do protokołu są jawne.

Artykuł 208

Rada może zażądać od Komisji przeprowadzenia wszelkich analiz, które uzna za pożądane dla realizacji wspólnych celów i przedłożenia jej wszelkich właściwych propozycji.

Artykuł 209

Rada określa, po uzyskaniu opinii Komisji, status komitetów przewidzianych w niniejszym Traktacie.

Artykuł 210

Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, ustala uposażenia, dodatki i emerytury przewodniczącego i członków Komisji, prezesa, sędziów, rzeczników generalnych i sekretarza Trybunału Sprawiedliwości oraz członków i sekretarza Sądu Pierwszej Instancji. Ustala ona także, stanowiąc również większością kwalifikowaną, wszelkie należności płatne zamiast wynagrodzenia.

SEKCJA 3

KOMISJA

Artykuł 211

W celu zapewnienia właściwego funkcjonowania i rozwoju wspólnego rynku Komisja:

- czuwa nad stosowaniem postanowień niniejszego Traktatu, jak również środków przyjętych przez instytucje na jego podstawie,

- formułuje zalecenia i wydaje opinie w sprawach będących przedmiotem niniejszego Traktatu, o ile Traktat wyraźnie to przewiduje lub uważa ona to za niezbędne,
- ma własne uprawnienia decyzyjne oraz uczestniczy w formułowaniu aktów Rady i Parlamentu Europejskiego na warunkach przewidzianych w niniejszym Traktacie,
- wykonuje uprawnienia, które Rada jej przyznaje w celu wykonania norm przez nią ustanowionych.

Artykuł 212

Komisja publikuje co roku, nie później niż na miesiąc przed otwarciem sesji Parlamentu Europejskiego, ogólne sprawozdanie z działalności Wspólnoty.

Artykuł 213 ⁽¹⁾

1. Członkowie Komisji wybierani są ze względu na swoje ogólne kwalifikacje. Ich niezależność jest niekwestionowana.

W skład Komisji wchodzi jeden obywatel z każdego Państwa Członkowskiego.

Liczba członków Komisji może zostać zmieniona przez Radę stanowiącą jednomyślnie.

2. Członkowie Komisji są w pełni niezależni w wykonywaniu swych funkcji, w ogólnym interesie Wspólnoty.

W wykonywaniu swych obowiązków nie zwracają się o instrukcje ani ich nie przyjmują od żadnego rządu lub jakiegokolwiek organu. Powstrzymują się od wszelkich czynności niezgodnych z charakterem ich funkcji. Każde Państwo Członkowskie zobowiązuje się szanować tę zasadę i nie dążyć do wywierania wpływu na członków Komisji przy wykonywaniu przez nich zadań.

Członkowie Komisji nie mogą, podczas pełnienia swych funkcji, wykonywać żadnej innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej. Obejmując swoje stanowiska, uroczyście zobowiązują się szanować, w trakcie pełnienia funkcji i po ich zakończeniu, zobowiązania z nich wynikające, zwłaszcza obowiązki uczciwości i roztropności przy obejmowaniu pewnych stanowisk lub przyjmowaniu pewnych korzyści po zakończeniu funkcji. W przypadku naruszenia tych zobowiązań przez członka Komisji Trybunał Sprawiedliwości, na wniosek Rady lub Komisji, może orzec, stosownie do okoliczności, o jego dymisji, zgodnie z artykułem 216, lub o pozbawieniu go prawa do emerytury lub innych podobnych korzyści.

Artykuł 214

1. Członkowie Komisji są mianowani, zgodnie z procedurą określoną w ustępie 2, na okres pięciu lat, z zastrzeżeniem, w odpowiednim przypadku, artykułu 201.

Ich mandat jest odnawialny.

⁽¹⁾ Artykuł zmieniony Protokołem w sprawie rozszerzenia Unii Europejskiej.

2. Rada, zebrana w składzie szefów państw lub rządów i stanowiąca większością kwalifikowaną, nominuje osobę, którą zamierza mianować przewodniczącym Komisji; nominacja ta jest zatwierdzana przez Parlament Europejski.

Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną i za wspólnym porozumieniem z nominowanym przewodniczącym, przyjmuje listę pozostałych osób, które zamierza mianować członkami Komisji, sporządzoną zgodnie z propozycjami każdego z Państw Członkowskich.

Nominowani w ten sposób przewodniczący i pozostali członkowie Komisji podlegają, jako kolegium, zatwierdzeniu przez Parlament Europejski. Po zatwierdzeniu przez Parlament Europejski przewodniczący i pozostali członkowie Komisji zostają mianowani przez Radę, stanowiącą większością kwalifikowaną.

Artykuł 215

Poza przypadkami normalnej wymiany lub śmierci, funkcje członka Komisji kończą się z chwilą jego rezygnacji lub dymisji.

W przypadku wakatu spowodowanego przez rezygnację, dymisję lub śmierć członka Komisji, jest on zastępowany, na czas pozostający do zakończenia kadencji, przez nowego członka mianowanego przez Radę stanowiącą większością kwalifikowaną. Rada, stanowiąc jednomyślnie, może zdecydować, że takie zastępstwo nie jest konieczne.

W przypadku rezygnacji, dymisji lub śmierci przewodniczący jest zastępowany na okres pozostający do zakończenia kadencji. Procedura przewidziana w artykule 214 ustęp 2 ma zastosowanie do zastąpienia przewodniczącego.

Z wyjątkiem przypadku dymisji przewidzianej w artykule 216, członkowie Komisji pełnią swoje funkcje do chwili ich zastąpienia lub do chwili podjęcia przez Radę decyzji, zgodnie z akapitem drugim niniejszego artykułu, że takie zastępstwo nie jest konieczne.

Artykuł 216

Jeśli członek Komisji nie spełnia już warunków koniecznych do wykonywania swych funkcji lub dopuścił się poważnego uchybienia, Trybunał Sprawiedliwości może go zdymisjonować, na wniosek Rady lub Komisji.

Artykuł 217

1. Komisja działa pod politycznym kierownictwem jej przewodniczącego, który decyduje o jej organizacji wewnętrznej, mając na względzie zapewnienie spójności, skuteczności i kolegialności jej działań.

2. Przewodniczący ustala zakres obowiązków Komisji i rozdziela je pomiędzy jej członków. Przewodniczący może dokonywać zmian w rozdziale obowiązków w trakcie kadencji Komisji. Członkowie Komisji wykonują funkcje powierzone im przez przewodniczącego i jemu podlegają.
3. Po uzyskaniu zgody kolegium przewodniczący mianuje wiceprzewodniczących spośród jego członków.
4. Członek Komisji składa rezygnację, jeżeli przewodniczący, po uzyskaniu zgody kolegium, tego zażąda.

Artykuł 218

1. Rada i Komisja konsultują się wzajemnie i ustalają za wspólnym porozumieniem metody współpracy.
2. Komisja uchwala swój regulamin wewnętrzny w celu zapewnienia, że zarówno Komisja, jak i jej służby funkcjonują zgodnie z postanowieniami niniejszego Traktatu. Zapewnia ona publikację tego regulaminu.

Artykuł 219

Komisja podejmuje uchwały większością liczby członków przewidzianej w artykule 213.

Posiedzenia Komisji mogą ważne odbywać się tylko wówczas, gdy obecna jest taka liczba członków, jaka jest określona w jej regulaminie wewnętrznym.

SEKCJA 4

TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI

Artykuł 220

Trybunał Sprawiedliwości i Sąd Pierwszej Instancji, każdy w zakresie swojej właściwości, czuwają nad poszanowaniem prawa w wykładni i stosowaniu niniejszego Traktatu.

Przy Sądzie Pierwszej Instancji mogą zostać ustanowione dodatkowo izby sądowe, na warunkach określonych w artykule 225a, w celu wykonywania, w pewnych szczególnych dziedzinach, właściwości sądowej określonej w niniejszym Traktacie.

Artykuł 221

W skład Trybunału Sprawiedliwości wchodzi jeden sędzia z każdego Państwa Członkowskiego.

Trybunał Sprawiedliwości obraduje w izbach lub w składzie wielkiej izby, na warunkach ustanowionych w tym celu w Statucie Trybunału Sprawiedliwości.

W przypadkach przewidzianych w Statucie Trybunał Sprawiedliwości może obradować również w pełnym składzie Trybunału.

Artykuł 222

Trybunał Sprawiedliwości jest wspomagany przez ośmiu rzeczników generalnych. Jeżeli Trybunał Sprawiedliwości tego zażąda, Rada, stanowiąc jednomyślnie, może zwiększyć liczbę rzeczników generalnych.

Zadaniem rzecznika generalnego jest publiczne przedstawianie, przy zachowaniu całkowitej bezstronności i niezależności, uzasadnionych wniosków w sprawach, które zgodnie ze Statutem Trybunału Sprawiedliwości wymagają jego zaangażowania.

Artykuł 223

Sędziowie i rzecznicy generalni Trybunału Sprawiedliwości są wybierani spośród osób o niekwestionowanej niezależności i mających kwalifikacje wymagane w ich państwach do zajmowania najwyższych stanowisk sądowych lub są prawnikami o uznanej kompetencji. Są oni mianowani za wspólnym porozumieniem przez rządy Państw Członkowskich na okres sześciu lat.

Co trzy lata następuje częściowe odnowienie składu sędziowskiego i składu rzeczników generalnych, na warunkach określonych w Statucie Trybunału Sprawiedliwości.

Sędziowie wybierają spośród siebie na okres trzech lat prezesa Trybunału Sprawiedliwości. Jego mandat jest odnawialny.

Ustępujący sędziowie i rzecznicy generalni mogą być mianowani ponownie.

Trybunał Sprawiedliwości mianuje swojego sekretarza i określa jego status.

Trybunał Sprawiedliwości ustanawia swój regulamin proceduralny. Wymaga on zatwierdzenia przez Radę, stanowiącą większością kwalifikowaną.

Artykuł 224

W skład Sądu Pierwszej Instancji wchodzi co najmniej jeden sędzia z każdego Państwa Członkowskiego. Liczbę sędziów określa Statut Trybunału Sprawiedliwości. Statut może przewidywać, że Sąd Pierwszej Instancji wspierany będzie przez rzeczników generalnych.

Członkowie Sądu Pierwszej Instancji są wybierani spośród osób o niekwestionowanej niezależności i mogących zajmować wysokie stanowiska sądowe. Są oni mianowani za wspólnym porozumieniem przez rządy Państw Członkowskich na okres sześciu lat. Co trzy lata następuje częściowa wymiana składu. Ustępujący członkowie mogą być mianowani ponownie.

Sędziowie wybierają spośród siebie na okres trzech lat prezesa Sądu Pierwszej Instancji. Jego mandat jest odnawialny.

Sąd Pierwszej Instancji mianuje swojego sekretarza i określa jego status.

Sąd Pierwszej Instancji ustanawia swój regulamin proceduralny w porozumieniu z Trybunałem Sprawiedliwości. Wymaga on zatwierdzenia przez Radę, stanowiącą większością kwalifikowaną.

Z zastrzeżeniem odmiennych postanowień Statutu Trybunału Sprawiedliwości, postanowienia niniejszego Traktatu dotyczące Trybunału Sprawiedliwości stosują się do Sądu Pierwszej Instancji.

Artykuł 225

1. Sąd Pierwszej Instancji jest właściwy do rozpoznawania w pierwszej instancji skarg określonych w artykułach 230, 232, 235, 236 i 238, z wyjątkiem skarg powierzonych izmom sądowym lub skarg zastrzeżonych na mocy Statutu dla Trybunału Sprawiedliwości. Statut może przyznać Sądowi Pierwszej Instancji właściwość w innych kategoriach skarg.

Od orzeczeń wydanych przez Sąd Pierwszej Instancji na mocy niniejszego ustępu przysługuje, na warunkach i w zakresie określonym przez Statut, prawo odwołania się do Trybunału Sprawiedliwości, ograniczone do kwestii prawnych.

2. Sąd Pierwszej Instancji jest właściwy do rozpoznawania skarg wniesionych przeciwko orzeczeniom izb sądowych, utworzonych na mocy artykułu 225a.

Orzeczenia wydane przez Sąd Pierwszej Instancji na mocy niniejszego ustępu mogą zostać w drodze wyjątku, na warunkach i w zakresie określonym przez Statut, poddane kontroli Trybunału Sprawiedliwości, jeżeli zachodzi poważne ryzyko naruszenia jedności lub spójności prawa wspólnotowego.

3. Sąd Pierwszej Instancji jest właściwy do rozpoznawania pytań prejudycjalnych przedkładanych na mocy artykułu 234, w poszczególnych dziedzinach określonych w Statucie.

Jeżeli Sąd Pierwszej Instancji uzna, że sprawa wymaga orzeczenia co do zasad, które może mieć wpływ na jedność lub spójność prawa wspólnotowego, może on przekazać tę sprawę do rozpoznania Trybunałowi Sprawiedliwości.

Orzeczenia wydane przez Sąd Pierwszej Instancji w sprawach pytań prejudycjalnych mogą zostać w drodze wyjątku, na warunkach i w zakresie określonym przez Statut, poddane kontroli Trybunału Sprawiedliwości, jeżeli zachodzi poważne ryzyko naruszenia jedności lub spójności prawa wspólnotowego.

Artykuł 225a

Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Trybunałem Sprawiedliwości, bądź na żądanie Trybunału Sprawiedliwości i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komisją, może tworzyć izby sądowe rozpoznające w pierwszej instancji niektóre kategorie skarg wniesionych w szczególnych dziedzinach.

Decyzja ustanawiająca izbę sądową określa zasady organizacji izby i zakres przyznanej jej właściwości.

Od orzeczeń wydanych przez izby sądowe przysługuje prawo odwołania się do Sądu Pierwszej Instancji, ograniczone do kwestii prawnych lub – jeżeli jest to przewidziane w decyzji ustanawiającej izbę – obejmujące również kwestie faktyczne.

Członkowie izb sądowych są wybierani spośród osób o niekwestionowanej niezależności i mogących zajmować stanowiska sądowe. Są oni mianowani przez Radę, stanowiącą jednomyślnie.

Izby sądowe ustanawiają swój regulamin proceduralny w porozumieniu z Trybunałem Sprawiedliwości. Wymaga on zatwierdzenia przez Radę, stanowiącą większością kwalifikowaną.

Z zastrzeżeniem odmiennych postanowień decyzji ustanawiającej izbę sądową, postanowienia niniejszego Traktatu dotyczące Trybunału Sprawiedliwości oraz postanowienia Statutu Trybunału Sprawiedliwości stosują się do izb sądowych.

Artykuł 226

Jeśli Komisja uzna, że Państwo Członkowskie uchybiło jednemu z zobowiązań, które na nim ciąży na mocy niniejszego Traktatu, wydaje ona uzasadnioną opinię w tym przedmiocie, po uprzednim umożliwieniu temu Państwu przedstawienia swych uwag.

Jeśli Państwo to nie zastosuje się do opinii w terminie określonym przez Komisję, może ona wnieść sprawę do Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł 227

Każde Państwo Członkowskie może wnieść sprawę do Trybunału Sprawiedliwości, jeśli uznaje, że inne Państwo Członkowskie uchybiło jednemu z zobowiązań, które na nim ciąży na mocy niniejszego Traktatu.

Zanim Państwo Członkowskie wnieś przeciwko innemu Państwu Członkowskiemu skargę opartą na zarzucanym naruszeniu zobowiązania, które na nim ciąży na podstawie niniejszego Traktatu, powinno wnieść sprawę do Komisji.

Komisja wydaje uzasadnioną opinię, po umożliwieniu zainteresowanym Państwom przedstawienia, na zasadzie spornej, uwag pisemnych i ustnych.

Jeśli Komisja nie wyda opinii w terminie trzech miesięcy od wniesienia sprawy, brak opinii nie stanowi przeszkody we wniesieniu sprawy do Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł 228

1. Jeśli Trybunał Sprawiedliwości stwierdza, że Państwo Członkowskie uchybiło jednemu z zobowiązań, które na nim ciąży na mocy niniejszego Traktatu, Państwo to jest zobowiązane podjąć środki, które zapewnią wykonanie wyroku Trybunału Sprawiedliwości.

2. Jeśli Komisja uznaje, że dane Państwo Członkowskie nie podjęło takich środków, wydaje, po umożliwieniu temu Państwu przedstawienia uwag, uzasadnioną opinię precyzującą punkty, w których Państwo Członkowskie nie zastosowało się do wyroku Trybunału Sprawiedliwości.

Jeśli dane Państwo Członkowskie nie podjęło środków, które zapewnią wykonanie wyroku Trybunału w terminie określonym przez Komisję, może ona wnieść sprawę do Trybunału Sprawiedliwości. Czyniąc to, wskazuje ona wysokość ryczału lub okresowej kary pieniężnej do zapłacenia przez dane Państwo Członkowskie, jaką uzna za odpowiednią do okoliczności.

Jeżeli Trybunał Sprawiedliwości stwierdza, że dane Państwo Członkowskie nie zastosowało się do jego wyroku, może na nie nałożyć ryczałt lub okresową karę pieniężną.

Procedura ta nie narusza artykułu 227.

Artykuł 229

Rozporządzenia uchwalone wspólnie przez Parlament Europejski i Radę, i przez Radę, na mocy postanowień niniejszego Traktatu, mogą przyznać Trybunałowi Sprawiedliwości nieograniczone prawo orzekania w odniesieniu do kar przewidzianych w tych rozporządzeniach.

Artykuł 229a

Bez uszczerbku dla innych postanowień niniejszego Traktatu, Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, może przyjąć postanowienia w sprawie przyznania Trybunałowi Sprawiedliwości, w określonym przez nią zakresie, właściwości w odniesieniu do sporów dotyczących stosowania aktów przyjętych na podstawie niniejszego Traktatu, które tworzą wspólnotowe prawo własności przemysłowej. Rada zaleca przyjęcie tych postanowień Państwom Członkowskim, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

Artykuł 230

Trybunał Sprawiedliwości kontroluje legalność aktów uchwalonych wspólnie przez Parlament Europejski i Radę, aktów Rady, Komisji i EBC, innych niż zalecenia i opinie, oraz aktów Parlamentu Europejskiego zmierzających do wywarcia skutków prawnych wobec podmiotów trzecich.

W tym celu Trybunał jest właściwy do orzekania w zakresie skarg wniesionych przez Państwo Członkowskie, Parlament Europejski, Radę lub Komisję, podnoszących zarzut braku kompetencji, naruszenia istotnych wymogów proceduralnych, naruszenia niniejszego Traktatu lub jakiegokolwiek reguły prawnej związanej z jego stosowaniem lub nadużycia władzy.

Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy, na tych samych warunkach, do orzekania w zakresie skarg wniesionych przez Trybunał Obrachunkowy i przez EBC, zmierzających do zapewnienia ochrony ich prerogatyw.

Każda osoba fizyczna lub prawna może wnieść, na tych samych warunkach, skargę na decyzję, których jest adresatem oraz na decyzję, które mimo przyjęcia w formie rozporządzenia lub decyzji skierowanej do innej osoby, dotyczą jej bezpośrednio i indywidualnie.

Skargi przewidziane w niniejszym artykule wnosi się w terminie dwóch miesięcy, stosownie do przypadku, od daty publikacji aktu lub jego notyfikowania skarżącemu lub, w razie ich braku, od daty powzięcia przez niego wiadomości o tym akcie.

Artykuł 231

Jeżeli skarga jest zasadna, Trybunał Sprawiedliwości orzeka o nieważności danego aktu.

Jednakże w odniesieniu do rozporządzeń, Trybunał Sprawiedliwości, jeśli uzna to za niezbędne, wskazuje, jakie skutki rozporządzenia, o którego nieważności orzekł, powinny być uważane za ostateczne.

Artykuł 232

Jeśli Parlament Europejski, Rada lub Komisja, z naruszeniem niniejszego Traktatu, zaniechają działania, Państwa Członkowskie i inne instytucje Wspólnoty mogą wnieść skargę do Trybunału Sprawiedliwości w celu stwierdzenia tego naruszenia.

Skarga ta jest dopuszczalna tylko wtedy, gdy dana instytucja została uprzednio wezwana do działania. Jeśli w terminie dwóch miesięcy od tego wezwania instytucja nie zajęła stanowiska, skarga może być wniesiona w ciągu następnych dwóch miesięcy.

Każda osoba fizyczna lub prawna może wnieść sprawę do Trybunału Sprawiedliwości, na warunkach określonych w poprzednich akapitach, stawiając zarzut jednej z instytucji Wspólnoty, iż zaniechała wydania aktu skierowanego do niej, innego niż zalecenie lub opinia.

Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania, na tych samych warunkach, w zakresie skarg wniesionych przez EBC w dziedzinach podlegających jego kompetencji lub wniesionych przeciwko niemu.

Artykuł 233

W przypadku orzeczenia o nieważności aktu przyjętego przez instytucję lub instytucje lub stwierdzenia, iż zaniechanie przez nie działania jest sprzeczne z niniejszym Traktatem, są one zobowiązane do podjęcia środków, które zapewnią wykonanie wyroku Trybunału Sprawiedliwości.

Zobowiązanie to nie narusza zobowiązania, jakie może wynikać z zastosowania artykułu 288 akapit drugi.

Niniejszy artykuł stosuje się również do EBC.

Artykuł 234

Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania w trybie prejudycjalnym:

- a) o wykładni niniejszego Traktatu;
- b) o ważności i wykładni aktów przyjętych przez instytucje Wspólnoty i EBC;
- c) o wykładni statutów organów utworzonych aktem Rady, gdy te statuty to przewidują.

W przypadku gdy pytanie z tym związane jest podniesione przed sądem jednego z Państw Członkowskich, sąd ten może, jeśli uzna, że decyzja w tej kwestii jest niezbędna do wydania wyroku, zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości z wnioskiem o rozpatrzenie tego pytania.

W przypadku gdy takie pytanie jest podniesione w sprawie zawisłej przed sądem krajowym, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, sąd ten jest zobowiązany wnieść sprawę do Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł 235

Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania w sporach dotyczących odszkodowań określonych w artykule 288 akapit drugi.

Artykuł 236

Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania w każdym sporze między Wspólnotą i jej pracownikami, w granicach i na warunkach określonych w regulaminie pracowniczym lub warunkach zatrudnienia.

Artykuł 237

Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania, w poniższych granicach, w sporach dotyczących:

- a) wykonywania zobowiązań Państw Członkowskich, wynikających ze Statutu Europejskiego Banku Inwestycyjnego. W tym zakresie Rada Dyrektorów Banku ma uprawnienia przyznane Komisji przez artykuł 226;
- b) środków przyjętych przez Radę Gubernatorów Europejskiego Banku Inwestycyjnego. W tym zakresie każde Państwo Członkowskie, Komisja i Rada Dyrektorów Banku mogą wnieść skargę na warunkach przewidzianych w artykule 230;
- c) środków przyjętych przez Radę Dyrektorów Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Skargi na te środki mogą być wniesione, na warunkach określonych w artykule 230, tylko przez Państwa Członkowskie lub Komisję i jedynie w związku z naruszeniem procedur przewidzianych w artykule 21 ustępy 2 i 5-7 Statutu Banku;
- d) wykonywania przez krajowe banki centralne zobowiązań wynikających z niniejszego Traktatu i Statutu ESBC. W tym zakresie Rada EBC dysponuje wobec krajowych banków centralnych uprawnieniami przyznanymi Komisji wobec Państw Członkowskich przez artykuł 226. Jeśli Trybunał Sprawiedliwości stwierdza, że krajowy bank centralny uchybił jednemu ze zobowiązań, które na nim ciążyą na mocy niniejszego Traktatu, bank ten jest zobowiązany podjąć środki, które zapewnią wykonanie wyroku Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł 238

Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania na mocy klauzuli arbitrażowej umieszczonej w umowie prawa publicznego lub prywatnego, zawartej przez Wspólnotę lub w jej imieniu.

Artykuł 239

Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania w każdym sporze między Państwami Członkowskimi, związanym z przedmiotem niniejszego Traktatu, jeśli spór ten jest mu przedłożony na mocy kompromisu.

Artykuł 240

Z zastrzeżeniem właściwości Trybunału Sprawiedliwości określonej niniejszym Traktatem, spory, których stroną jest Wspólnota, nie są z tego tytułu wyłączone spod jurysdykcji sądów krajowych.

Artykuł 241

Bez względu na upływ terminu przewidzianego w artykule 230 akapit piąty, każda strona może, w postępowaniu dotyczącym rozporządzenia uchwalonego wspólnie przez Parlament Europejski i Radę lub rozporządzenia Rady, Komisji, lub EBC, podnieść zarzuty określone w artykule 230 akapit drugi, w celu powołania się przed Trybunałem Sprawiedliwości na niemożność stosowania tego rozporządzenia.

Artykuł 242

Skargi wniesione do Trybunału Sprawiedliwości nie mają skutku zawieszającego. Jednakże Trybunał Sprawiedliwości może, jeśli uzna, że okoliczności tego wymagają, zarządzić zawieszenie wykonania zaskarżonego aktu.

Artykuł 243

W sprawach, które rozpatruje, Trybunał Sprawiedliwości może zarządzić niezbędne środki tymczasowe.

Artykuł 244

Wyroki Trybunału Sprawiedliwości podlegają wykonaniu na warunkach określonych w artykule 256.

Artykuł 245

Statut Trybunału Sprawiedliwości jest określony w odrębnym protokole.

Rada, stanowiąc jednomyślnie na żądanie Trybunału Sprawiedliwości i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komisją, bądź na żądanie Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Trybunałem Sprawiedliwości, może zmienić postanowienia Statutu, z wyjątkiem postanowień tytułu I.

SEKCJA 5

TRYBUNAŁ OBRACHUNKOWY

Artykuł 246

Trybunał Obrachunkowy sprawuje kontrolę rachunków.

Artykuł 247

1. W skład Trybunału Obrachunkowego wchodzi jeden obywatel z każdego Państwa Członkowskiego.

2. Członkowie Trybunału Obrachunkowego są wybierani spośród osób, które wchodzi lub wchodziły w swych krajach w skład organów kontroli zewnętrznej lub mających szczególne kwalifikacje do zajmowania tego stanowiska. Ich niezależność musi być niekwestionowana.

3. Członkowie Trybunału Obrachunkowego są mianowani na okres sześciu lat. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną po konsultacji z Parlamentem Europejskim, przyjmuje listę członków, sporządzoną zgodnie z propozycjami każdego z Państw Członkowskich. Mandat członków Trybunału Obrachunkowego jest odnawialny.

Wybierają oni spośród siebie, na okres trzech lat, prezesa Trybunału Obrachunkowego. Jego mandat jest odnawialny.

4. Członkowie Trybunału Obrachunkowego są w pełni niezależni w wykonywaniu swych funkcji, w ogólnym interesie Wspólnoty.

W wykonywaniu swych obowiązków nie zwracają się o instrukcje ani ich nie przyjmują od żadnego rządu lub jakiegokolwiek organu. Powstrzymują się od wszelkich czynności niezgodnych z charakterem ich funkcji.

5. Członkowie Trybunału Obrachunkowego nie mogą podczas pełnienia swych funkcji wykonywać żadnej innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej. Obejmując stanowiska, uroczyście zobowiązują się szanować, w trakcie pełnienia funkcji i po ich zakończeniu, zobowiązania z nich wynikające, zwłaszcza obowiązki uczciwości i roztropności przy obejmowaniu pewnych stanowisk lub przyjmowaniu pewnych korzyści po zakończeniu funkcji.

6. Poza przypadkami normalnej wymiany lub śmierci, funkcje członka Trybunału Obrachunkowego kończą się z chwilą jego rezygnacji lub dymisji, orzeczonej przez Trybunał Sprawiedliwości zgodnie z ustępem 7.

Osoba ta jest zastępowana na okres pozostający do zakończenia mandatu.

Z wyjątkiem przypadku dymisji, członkowie Trybunału Obrachunkowego pełnią swoje funkcje do chwili ich zastąpienia.

7. Członkowie Trybunału Obrachunkowego mogą być zwolnieni z funkcji lub pozbawieni prawa do emerytury bądź innych podobnych korzyści tylko wówczas, gdy Trybunał Sprawiedliwości stwierdzi, na żądanie Trybunału Obrachunkowego, że przestali odpowiadać wymaganym warunkom lub czynić zadość zobowiązaniom wynikającym z ich urzędu.

8. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, ustala warunki zatrudnienia prezesa i członków Trybunału Obrachunkowego, a zwłaszcza ich uposażeń, dodatków i emerytur. Ustala ona także, stanowiąc tą samą większością, wszelkie należności płatne zamiast wynagrodzenia.

9. Postanowienia Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Wspólnot Europejskich, które mają zastosowanie do sędziów Trybunału Sprawiedliwości, stosuje się także do członków Trybunału Obrachunkowego.

Artykuł 248

1. Trybunał Obrachunkowy kontroluje rachunki wszystkich dochodów i wydatków Wspólnoty. Kontroluje również rachunki wszystkich dochodów i wydatków wszystkich organów utworzonych przez Wspólnotę, w zakresie, w jakim akt założycielski nie wyklucza takiej kontroli.

Trybunał Obrachunkowy przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie poświadczenie wiarygodności rachunków, jak również legalności i prawidłowości operacji leżących u ich podstaw, które jest publikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*. Poświadczenie to może zostać uzupełnione przez szczegółowe oceny każdego z głównych obszarów działalności Wspólnoty.

2. Trybunał Obrachunkowy kontroluje legalność i prawidłowość dochodów i wydatków oraz upewnia się co do należytego zarządzania finansami. Czyniąc to, sygnalizuje w szczególności wszelkie nieprawidłowości.

Kontrolę dochodów przeprowadza się zarówno na podstawie założeń dochodowych, jak i płatności przekazanych Wspólnocie.

Kontrolę wydatków przeprowadza się zarówno na podstawie podjętych zobowiązań, jak i dokonanych wypłat.

Kontrole te mogą być przeprowadzane przed zamknięciem rozliczeń w danym roku budżetowym.

3. Kontrola dotyczy dokumentów, a w razie potrzeby przeprowadzana jest na miejscu w innych instytucjach Wspólnoty, w pomieszczeniach każdego organu zarządzającego dochodami i wydatkami w imieniu Wspólnoty oraz w Państwach Członkowskich, w tym w pomieszczeniach każdej osoby fizycznej lub prawnej otrzymującej płatności z budżetu. Kontrolę w Państwach Członkowskich przeprowadza się w powiązaniu z krajowymi instytucjami kontrolnymi lub, jeśli nie mają one niezbędnych uprawnień, z właściwymi służbami krajowymi. Trybunał Obrachunkowy oraz krajowe instytucje kontrolne Państw Członkowskich współpracują na zasadzie wzajemnego zaufania, zachowując swoją niezależność. Instytucje te lub służby zawiadamiają Trybunał Obrachunkowy, czy zamierzają uczestniczyć w kontroli.

Inne instytucje Wspólnoty, organy zarządzające dochodami i wydatkami w imieniu Wspólnoty, osoby fizyczne lub prawne otrzymujące płatności z budżetu oraz krajowe instytucje kontrolne bądź, jeśli nie mają one niezbędnych uprawnień, właściwe służby krajowe, przekazują Trybunałowi Obrachunkowemu, na jego żądanie, wszelkie dokumenty lub informacje niezbędne do wykonywania jego zadania.

W odniesieniu do działalności Europejskiego Banku Inwestycyjnego związanej z zarządzaniem dochodami i wydatkami wspólnotowymi, prawo dostępu Trybunału do informacji posiadanych przez Bank jest regulowane umową zawartą między Trybunałem, Bankiem oraz Komisją. W przypadku braku umowy Trybunał ma wszakże dostęp do informacji niezbędnych do przeprowadzania kontroli dochodów i wydatków wspólnotowych zarządzanych przez Bank.

4. Trybunał Obrachunkowy sporządza roczne sprawozdanie po zamknięciu każdego roku budżetowego. Sprawozdanie to jest przesyłane innym instytucjom Wspólnoty i publikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* wraz z odpowiedziami tych instytucji na uwagi Trybunału Obrachunkowego.

Ponadto Trybunał Obrachunkowy może przedstawiać w każdej chwili swoje uwagi, zwłaszcza w formie sprawozdań specjalnych w poszczególnych sprawach oraz wydawać opinie na żądanie jednej z pozostałych instytucji Wspólnoty.

Przyjmuje on swoje sprawozdania roczne, sprawozdania specjalne lub opinie większością członków wchodzących w jego skład. Jednakże może on ustanowić wewnętrzne izby, w celu przyjmowania pewnych kategorii sprawozdań lub opinii, na warunkach określonych w jego regulaminie wewnętrznym.

Pomaga on Parlamentowi Europejskiemu i Radzie w wykonywaniu ich funkcji kontrolnych w zakresie wykonania budżetu.

Trybunał Obrachunkowy uchwała swój regulamin wewnętrzny. Wymaga on zatwierdzenia przez Radę, stanowiącą większością kwalifikowaną.

ROZDZIAŁ 2

POSTANOWIENIA WSPÓLNE DLA WIELU INSTYTUCJI

Artykuł 249

W celu wykonania swych zadań oraz na warunkach przewidzianych w niniejszym Traktacie Parlament Europejski wspólnie z Radą, Rada i Komisja uchwalają rozporządzenia i dyrektywy, podejmują decyzje, wydają zalecenia i opinie.

Rozporządzenie ma zasięg ogólny. Wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich Państwach Członkowskich.

Dyrektywa wiąże każde Państwo Członkowskie, do którego jest kierowana, w odniesieniu do rezultatu, który ma być osiągnięty, pozostawia jednak organom krajowym swobodę wyboru formy i środków.

Decyzja wiąże w całości adresatów, do których jest kierowana.

Zalecenia i opinie nie mają mocy wiążącej.

Artykuł 250

1. Jeśli na mocy niniejszego Traktatu Rada wydaje akt na wniosek Komisji, akt stanowiący zmianę projektu Rada może przyjąć wyłącznie jednomyślnie, z zastrzeżeniem artykułu 251 ustępy 4 i 5.

2. Dopóki Rada nie podjęła działań, Komisja może zmienić swój projekt w każdej chwili w toku procedur prowadzących do przyjęcia aktu wspólnotowego.

Artykuł 251

1. W przypadku gdy w niniejszym Traktacie czyni się odwołanie do niniejszego artykułu w celu przyjęcia aktu, stosowana jest następująca procedura.

2. Komisja przedstawia projekt Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną po uzyskaniu opinii Parlamentu Europejskiego:

- jeśli przyjmuje wszystkie poprawki zawarte w opinii Parlamentu Europejskiego, może uchwalić akt zmieniony w ten sposób,
- jeśli Parlament Europejski nie proponuje żadnej poprawki, może uchwalić projektowany akt,
- w innych przypadkach uchwała wspólne stanowisko i przekazuje je Parlamentowi Europejskiemu. Rada informuje w pełni Parlament Europejski o powodach, które doprowadziły ją do uchwalenia wspólnego stanowiska. Komisja informuje w pełni Parlament Europejski o swoim stanowisku.

Jeśli w terminie trzech miesięcy od tego przekazania Parlament Europejski:

- a) zatwierdzi wspólne stanowisko lub nie wypowiada się, dany akt uważa się za uchwalony zgodnie z tym wspólnym stanowiskiem;
- b) odrzuci bezwzględną większością głosów swoich członków wspólne stanowisko, projektowany akt uważa się za nieprzyjęty;
- c) zaproponuje bezwzględną większością swoich członków poprawki do wspólnego stanowiska, zmieniony tekst jest przesyłany do Rady i Komisji, która wydaje opinię w przedmiocie tych poprawek.

3. Jeśli w terminie trzech miesięcy od otrzymania poprawek Parlamentu Europejskiego Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, przyjmuje wszystkie te poprawki, akt uważa się za uchwalony w postaci wspólnego stanowiska zmienionego w ten sposób; jednakże Rada stanowi jednomyślnie w sprawie poprawek, które stały się przedmiotem negatywnej opinii Komisji. Jeśli Rada nie przyjmie wszystkich poprawek, przewodniczący Rady w porozumieniu z przewodniczącym Parlamentu Europejskiego zwołuje komitet pojednawczy w terminie sześciu tygodni.

4. Komitet pojednawczy, w którego skład wchodzi członkowie Rady lub ich przedstawiciele oraz taka sama liczba przedstawicieli Parlamentu Europejskiego, ma za zadanie doprowadzić do porozumienia w sprawie wspólnego projektu większością kwalifikowaną członków Rady lub ich przedstawicieli oraz większością głosów przedstawicieli Parlamentu Europejskiego. Komisja uczestniczy w pracach komitetu pojednawczego i podejmuje wszelkie niezbędne inicjatywy na rzecz zbliżenia stanowisk Parlamentu Europejskiego i Rady. W celu wywiązania się z tego zadania komitet pojednawczy analizuje wspólne stanowisko na podstawie poprawek zgłoszonych przez Parlament Europejski.

5. Jeśli w terminie sześciu tygodni od jego zwołania komitet pojednawczy zatwierdzi wspólny projekt, Parlament Europejski i Rada mają termin sześciu tygodni od tego zatwierdzenia na uchwalenie danego aktu zgodnie ze wspólnym projektem, jeśli chodzi o Parlament Europejski – bezwzględną większością oddanych głosów, a jeśli chodzi o Radę – większością kwalifikowaną. Jeżeli jedna z tych dwóch instytucji nie zatwierdzi proponowanego aktu w przewidzianym terminie, uważa się go za nieprzyjęty.

6. W przypadku gdy komitet pojednawczy nie zatwierdzi wspólnego projektu, proponowany akt uważa się za nieprzyjęty.

7. Terminy trzech miesięcy i sześciu tygodni przewidziane w niniejszym artykule są przedłużone najwyżej, odpowiednio, o miesiąc i o dwa tygodnie, z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 252

W przypadku gdy w niniejszym Traktacie czyni się odwołanie do niniejszego artykułu w celu przyjęcia aktu, stosowana jest następująca procedura:

- a) Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji i po uzyskaniu opinii Parlamentu Europejskiego, uchwała wspólne stanowisko;
- b) wspólne stanowisko Rady jest przekazywane Parlamentowi Europejskiemu. Rada i Komisja w pełni informują Parlament Europejski o powodach, które doprowadziły Radę do przyjęcia wspólnego stanowiska, jak również o stanowisku Komisji.

Jeśli w terminie trzech miesięcy od przekazania wspólnego stanowiska Parlament Europejski zatwierdzi je lub jeśli nie wypowie się w tym terminie, Rada ostatecznie uchwała akt, zgodnie ze wspólnym stanowiskiem;

- c) Parlament Europejski w terminie trzech miesięcy, o którym mowa w literze b), może bezwzględną większością głosów swoich członków zaproponować poprawki do wspólnego stanowiska Rady. Może również, taką samą większością, odrzucić wspólne stanowisko Rady. Wynik głosowania jest przesyłany Radzie i Komisji.

Jeśli Parlament Europejski odrzucił wspólne stanowisko Rady, Rada może stanowić w drugim czytaniu wyłącznie jednomyślnie;

- d) Komisja ponownie rozpatruje, w terminie miesiąca, projekt, na podstawie którego Rada uchwaliła wspólne stanowisko, biorąc pod uwagę poprawki proponowane przez Parlament Europejski.

Komisja przesyła Radzie, w tym samym czasie, co swój powtórnie rozpatrzony projekt, poprawki Parlamentu Europejskiego, których nie uwzględniła, wyrażając swoją opinię w tym przedmiocie. Rada może przyjąć te poprawki jednomyślnie;

- e) Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, przyjmuje projekt powtórnie rozpatrzony przez Komisję.

Rada może zmienić projekt powtórnie rozpatrzony przez Komisję wyłącznie jednomyślnie.

- f) w przypadkach określonych w literach c), d) i e) Rada jest zobowiązana stanować w terminie trzech miesięcy. W przypadku braku decyzji w tym terminie, wniosek Komisji uważa się za nieprzyjęty;
- g) okresy określone w literach b) i f) mogą być przedłużone za wspólnym porozumieniem między Radą i Parlamentem Europejskim najwyżej o miesiąc.

Artykuł 253

Rozporządzenia, dyrektywy i decyzje przyjęte wspólnie przez Parlament Europejski i Radę, jak również takie akty przyjęte przez Radę albo Komisję, są uzasadniane i odnoszą się do wniosków lub opinii, które były wymagane zgodnie z niniejszym Traktatem.

Artykuł 254

1. Rozporządzenia, dyrektywy i decyzje przyjęte zgodnie z procedurą określoną w artykule 251 są podpisywane przez przewodniczącego Parlamentu Europejskiego i przewodniczącego Rady oraz publikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*. Wchodzą one w życie z dniem w nich określonym lub, w jego braku, dwudziestego dnia po ich publikacji.

2. Rozporządzenia Rady i Komisji, jak również dyrektywy tych instytucji, które są skierowane do wszystkich Państw Członkowskich, są publikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*. Wchodzą one w życie z dniem w nich określonym lub, w jego braku, dwudziestego dnia po ich publikacji.

3. Inne dyrektywy, jak również decyzje, są notyfikowane ich adresatom i stają się skuteczne wraz z tą notyfikacją.

Artykuł 255

1. Każdy obywatel Unii i każda osoba fizyczna lub prawna mająca miejsce zamieszkania lub siedzibę w Państwie Członkowskim ma prawo dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji, z zastrzeżeniem zasad i warunków określonych zgodnie z ustępami 2 i 3.

2. Zasady ogólne i ograniczenia, które z uwagi na interes publiczny lub prywatny regulują korzystanie z tego prawa dostępu do dokumentów, są określone przez Radę, stanowiącą zgodnie z procedurą określoną w artykule 251, w ciągu dwóch lat od wejścia w życie Traktatu z Amsterdamu.

3. Każda instytucja wskazana powyżej opracowuje w swoim regulaminie wewnętrznym przepisy szczególne dotyczące dostępu do jej dokumentów.

Artykuł 256

Decyzje Rady lub Komisji, które nakładają zobowiązanie pieniężne na podmioty inne niż Państwa, stanowią tytuł wykonawczy.

Postępowanie egzekucyjne jest regulowane przez przepisy procedury cywilnej obowiązujące w Państwie, na terytorium którego ma ono miejsce. Klauzula wykonalności jest nadawana, bez jakiegokolwiek kontroli innej niż weryfikacja autentyczności tytułu, przez wyznaczony w tym celu przez rząd Państwa Członkowskiego organ krajowy, o którym zostanie powiadomiona Komisja i Trybunał Sprawiedliwości.

Po dopełnieniu tych formalności na wniosek zainteresowanego, może on przystąpić do egzekucji zgodnie z ustawodawstwem krajowym, wnosząc sprawę bezpośrednio do właściwego organu.

Postępowanie egzekucyjne może być zawieszone wyłącznie na mocy orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości. Jednakże kontrola prawidłowości przeprowadzenia egzekucji podlega właściwości sądów krajowych.

ROZDZIAŁ 3

KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

Artykuł 257

Ustanawia się Komitet Ekonomiczno-Społeczny. Ma on charakter doradczy.

Komitet składa się z przedstawicieli różnych gospodarczych i społecznych grup zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego, zwłaszcza przedstawicieli producentów, rolników, przewoźników, pracowników, kupców, rzemieślników, wolnych zawodów, konsumentów i przedstawicieli interesu ogólnego.

Artykuł 258 ⁽¹⁾

Liczba członków Komitetu Ekonomiczno-Społecznego nie przekracza 350.

⁽¹⁾ Artykuł zmieniony Aktem Przystąpienia z 2003 r. Patrz: dodatek na końcu niniejszej broszury.

Liczbę członków Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ustala się następująco:

Belgia	12
Republika Czeska	12
Dania	9
Niemcy	24
Estonia	7
Grecja	12
Hiszpania	21
Francja	24
Irlandia	9
Włochy	24
Cypr	6
Łotwa	7
Litwa	9
Luksemburg	6
Węgry	12
Malta	5
Niderlandy	12
Austria	12
Polska	21
Portugalia	12
Słowenia	7
Słowacja	9
Finlandia	9
Szwecja	12
Zjednoczone Królestwo	24

Członków Komitetu nie wiąże żadna instrukcja. Są w pełni niezależni w wykonywaniu swych funkcji, w ogólnym interesie Wspólnoty.

Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, określa diety członków Komitetu.

Artykuł 259

1. Członkowie Komitetu są mianowani na okres czterech lat, na wniosek Państw Członkowskich. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, przyjmuje listę członków sporządzoną zgodnie z propozycjami każdego z Państw Członkowskich. Mandat członków Komitetu jest odnawialny.

2. Rada konsultuje się z Komisją. Może ona zasięgnąć opinii organizacji europejskich reprezentujących różne sektory gospodarcze i społeczne zainteresowane działalnością Wspólnoty.

Artykuł 260

Komitet wybiera spośród swoich członków przewodniczącego i prezydium na okres dwóch lat.

Uchwala on swój regulamin wewnętrzny.

Komitet jest zwoływany przez przewodniczącego na żądanie Rady lub Komisji. Może również zbierać się z inicjatywy własnej.

Artykuł 261

Komitet składa się z sekcji wyspecjalizowanych w zakresie głównych dziedzin objętych niniejszym Traktatem.

Funkcjonowanie sekcji wyspecjalizowanych odbywa się w ramach ogólnych kompetencji Komitetu. Sekcje wyspecjalizowane nie mogą być konsultowane niezależnie od Komitetu.

W ramach Komitetu mogą także być ustanawiane podkomitety z zadaniem opracowania, w poszczególnych kwestiach lub w określonych dziedzinach, projektów opinii, które są przedkładane pod obrady Komitetu.

Regulamin wewnętrzny określa sposoby powoływania oraz przepisy kompetencyjne dotyczące sekcji wyspecjalizowanych i podkomitetów.

Artykuł 262

Komitet jest obowiązkowo konsultowany przez Radę lub Komisję w przypadkach przewidzianych w niniejszym Traktacie. Może być konsultowany przez te instytucje w przypadkach gdy uznają to za stosowne. Może on wydawać opinie z własnej inicjatywy w przypadkach gdy uzna to za stosowne.

Rada lub Komisja wyznaczają Komitetowi, jeśli uznają to za niezbędne, termin na dostarczenie opinii, który nie może być krótszy niż miesiąc od daty skierowania do przewodniczącego zawiadomienia w tej sprawie. Po upływie wyznaczonego terminu brak opinii nie stanowi przeszkody w podjęciu dalszych działań.

Opinia Komitetu i opinia sekcji wyspecjalizowanej, jak również protokół z obrad, są przesyłane Radzie i Komisji.

Komitet może być konsultowany przez Parlament Europejski.

ROZDZIAŁ 4

KOMITET REGIONÓW

Artykuł 263 ⁽¹⁾

Ustanawia się komitet o charakterze doradczym, zwany dalej „Komitetem Regionów”, składający się z przedstawicieli wspólnot regionalnych i lokalnych, posiadających mandat wyborczy społeczności regionalnej lub lokalnej, bądź odpowiedzialnych politycznie przed wybranym zgromadzeniem.

Liczba członków Komitetu Regionów nie przekracza 350.

Liczbę członków Komitetu Regionów ustala się następująco:

Belgia	12
Republika Czeska	12
Dania	9
Niemcy	24
Estonia	7
Grecja	12
Hiszpania	21
Francja	24
Irlandia	9
Włochy	24
Cypr	6
Łotwa	7

⁽¹⁾ Artykuł zmieniony Aktem Przystąpienia z 2003 r. Patrz: dodatek na końcu niniejszej broszury.

Litwa	9
Luksemburg	6
Węgry	12
Malta	5
Niderlandy	12
Austria	12
Polska	21
Portugalia	12
Słowenia	7
Słowacja	9
Finlandia	9
Szwecja	12
Zjednoczone Królestwo	24

Członkowie Komitetu oraz w równej liczbie zastępcy członków są mianowani na okres czterech lat, na wniosek odpowiednich Państw Członkowskich. Ich mandat jest odnawialny. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, przyjmuje listę członków oraz zastępców członków, sporządzoną zgodnie z propozycjami każdego z Państw Członkowskich. Kadencja członków Komitetu kończy się automatycznie, gdy mandat, o którym mowa w akapicie pierwszym, na podstawie którego zostali zaproponowani, dobiega końca. Są oni wówczas zastępowani na czas pozostający do zakończenia kadencji, zgodnie z tą samą procedurą. Członkowie Komitetu nie mogą być równocześnie członkami Parlamentu Europejskiego.

Członków Komitetu nie wiąże żadna instrukcja. Są w pełni niezależni w wykonywaniu swych funkcji, w ogólnym interesie Wspólnoty.

Artykuł 264

Komitet Regionów wybiera spośród swoich członków przewodniczącego i prezydium na okres dwóch lat.

Uchwala on swój regulamin wewnętrzny.

Komitet jest zwoływany przez przewodniczącego na żądanie Rady lub Komisji. Może również zbierać się z inicjatywy własnej.

Artykuł 265

Komitet Regionów jest konsultowany przez Radę lub Komisję w przypadkach przewidzianych w niniejszym Traktacie oraz we wszelkich innych przypadkach, w szczególności gdy mają one związek ze współpracą transgraniczną, o ile jedna z tych dwóch instytucji uzna to za stosowne.

Rada lub Komisja wyznaczają Komitetowi, jeśli uznają to za niezbędne, termin na dostarczenie opinii, który nie może być krótszy niż miesiąc od daty skierowania do przewodniczącego zawiadomienia w tej sprawie. Po upływie wyznaczonego terminu brak opinii nie stanowi przeszkody w podjęciu dalszych działań.

W przypadku gdy Komitet Ekonomiczno-Społeczny jest konsultowany na mocy artykułu 262, Komitet Regionów jest informowany przez Radę lub Komisję o żądaniu wydania opinii. Komitet Regionów może, jeśli uzna, że wchodzi w grę specyficzne interesy regionalne, wydać opinię w tym przedmiocie.

Komitet Regionów może być konsultowany przez Parlament Europejski.

Może on wydawać opinie z własnej inicjatywy w przypadkach gdy uzna to za stosowne.

Opinia Komitetu, jak również protokół z obrad są przesyłane Radzie i Komisji.

ROZDZIAŁ 5

EUROPEJSKI BANK INWESTYCYJNY

Artykuł 266

Europejski Bank Inwestycyjny ma osobowość prawną.

Członkami Europejskiego Banku Inwestycyjnego są Państwa Członkowskie.

Statut Europejskiego Banku Inwestycyjnego stanowi przedmiot protokołu załączonego do niniejszego Traktatu. Rada, stanowiąc jednomyślnie na żądanie Europejskiego Banku Inwestycyjnego i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komisją, bądź na żądanie Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, może zmienić artykuły 4, 11 i 12 oraz artykuł 18 ustęp 5 Statutu Banku.

Artykuł 267

Zadaniem Europejskiego Banku Inwestycyjnego jest przyczynianie się, poprzez odwołanie się do rynku kapitałowego i zasobów własnych, do zrównoważonego i stałego rozwoju wspólnego rynku w interesie Wspólnoty. W tym celu Bank, nie dążąc do osiągnięcia zysków, udziela pożyczek i gwarancji, które sprzyjają finansowaniu poniższych projektów we wszystkich sektorach gospodarki:

- a) projektów zmierzających do rozwoju regionów mniej rozwiniętych;
- b) projektów modernizacji lub przekształcania przedsiębiorstw lub tworzenia nowych dziedzin działalności, wynikających ze stopniowego ustanawiania wspólnego rynku, które z uwagi na swoje rozmiary lub charakter nie mogą być całkowicie sfinansowane z różnych środków dostępnych w poszczególnych Państwach Członkowskich;
- c) projektów stanowiących przedmiot wspólnego zainteresowania kilku Państw Członkowskich, które z uwagi na swoje rozmiary lub charakter nie mogą być całkowicie sfinansowane z różnych środków dostępnych w poszczególnych Państwach Członkowskich.

Wykonując swoje zadania, Bank ułatwia finansowanie programów inwestycyjnych w powiązaniu z pomocą funduszy strukturalnych i innych instrumentów finansowych Wspólnoty.

TYTUŁ II

POSTANOWIENIA FINANSOWE

Artykuł 268

Wszystkie dochody i wydatki Wspólnoty, w tym dotyczące Europejskiego Funduszu Społecznego, powinny stanowić przedmiot preliminarza na każdy rok budżetowy i być wpisane do budżetu.

Wydatki administracyjne wynikłe dla instytucji w związku z postanowieniami Traktatu o Unii Europejskiej dotyczącymi wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz współpracy w dziedzinach wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych obciążają budżet. Wydatki operacyjne wynikłe w związku z wprowadzaniem w życie tych postanowień, mogą, na warunkach w nich określonych, obciążać budżet.

Budżet powinien być zrównoważony w odniesieniu do dochodów i wydatków.

Artykuł 269

Bez uszczerbku dla innych dochodów budżet jest finansowany całkowicie z zasobów własnych.

Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, uchwala przepisy dotyczące systemu zasobów własnych Wspólnoty, których przyjęcie zaleca Państwom Członkowskim, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

Artykuł 270

W celu zapewnienia dyscypliny budżetowej Komisja nie przedkłada projektu aktu wspólnotowego, nie zmienia swych projektów i nie przyjmuje środków wykonawczych, które mogą mieć odczuwalny wpływ na budżet, bez zagwarantowania, że taki projekt lub środek może być sfinansowany w granicach zasobów własnych Wspólnoty, wynikających z przepisów ustanowionych przez Radę na mocy artykułu 269.

Artykuł 271

O ile rozporządzenie uchwalone na mocy artykułu 279 nie stanowi inaczej, wydatki wpisane do budżetu są dozwolone w czasie trwania roku budżetowego.

Zgodnie z warunkami określonymi na mocy artykułu 279, środki inne niż dotyczące wydatków personalnych, które nie zostaną wykorzystane na koniec roku budżetowego, mogą być przeniesione wyłącznie na następny rok budżetowy.

Wydatki klasyfikowane są w rozdziały grupujące wydatki według ich charakteru i przeznaczenia, oraz dzielone dalej, w miarę potrzeby, zgodnie z rozporządzeniem uchwalonym na mocy artykułu 279.

Wydatki Parlamentu Europejskiego, Rady, Komisji i Trybunału Sprawiedliwości są przedmiotem odrębnych części budżetu, bez uszczerbku dla szczególnych zasad odnoszących się do niektórych wydatków wspólnych.

Artykuł 272

1. Rok budżetowy rozpoczyna się 1 stycznia i kończy 31 grudnia.
2. Każda instytucja Wspólnoty sporządza przed 1 lipca swój preliminarz wydatków. Komisja łączy te preliminarze we wstępny projekt budżetu. Dołącza do tego opinię, która może zawierać różne warianty preliminarzy.

Wstępny projekt budżetu obejmuje prognozę dochodów i wydatków.

3. Komisja przedkłada wstępny projekt budżetu Radzie najpóźniej 1 września roku, który poprzedza rok, w którym budżet ma być wykonywany.

Rada konsultuje Komisję i, w stosownym przypadku, inne zainteresowane instytucje za każdym razem, kiedy zamierza odstąpić od wstępnego projektu budżetu.

Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, uchwała projekt budżetu i przedkłada go Parlamentowi Europejskiemu.

4. Projekt budżetu jest przedkładany Parlamentowi Europejskiemu najpóźniej 5 października roku, który poprzedza rok, w którym budżet ma być wykonywany.

Ma on prawo, stanowiąc większością głosów swoich członków, zmienić projekt budżetu i zaproponować Radzie, stanowiąc bezwzględną większością oddanych głosów, poprawki do projektu co do wydatków wynikających obowiązkowo z niniejszego Traktatu lub z aktów uchwalonych zgodnie z nim.

Jeśli w terminie 45 dni od chwili przedłożenia projektu budżetu Parlament Europejski wyrazi zgodę, budżet jest ostatecznie uchwalony. Jeśli w tym terminie Parlament Europejski nie zmienił projektu budżetu, ani nie zaproponował do niego poprawek, budżet uważa się za ostatecznie uchwalony.

Jeśli w tym terminie Parlament Europejski przyjął zmiany lub zaproponował poprawki, projekt budżetu ze zmianami lub proponowanymi poprawkami jest przesyłany do Rady.

5. Po rozważeniu projektu budżetu z Komisją i, w stosownych przypadkach, z innymi zainteresowanymi instytucjami, Rada stanowi zgodnie z następującymi warunkami:

- a) Rada może, stanowiąc większością kwalifikowaną, zmodyfikować każdą zmianę przyjętą przez Parlament Europejski;
- b) w odniesieniu do proponowanych poprawek:
 - jeśli poprawka proponowana przez Parlament Europejski nie spowoduje zwiększenia ogólnej kwoty wydatków instytucji, zwłaszcza przez to, że zwiększenie wydatków byłoby wyraźnie kompensowane jedną lub większą liczbą proponowanych poprawek polegających na odpowiednim zmniejszeniu wydatków, Rada może, stanowiąc większością kwalifikowaną, odrzucić proponowaną poprawkę. W razie braku decyzji o jej odrzuceniu proponowana poprawka jest przyjęta,
 - jeśli poprawka proponowana przez Parlament Europejski powoduje zwiększenie ogólnej kwoty wydatków instytucji, Rada może, stanowiąc większością kwalifikowaną, zaakceptować proponowaną poprawkę. W razie braku decyzji o jej akceptacji proponowana poprawka jest odrzucana,
 - jeśli, zgodnie z jednym z dwóch poprzednich akapitów, Rada odrzuciła proponowaną poprawkę, może ona, stanowiąc większością kwalifikowaną, bądź utrzymać kwotę znajdującą się w projekcie budżetu, bądź określić inną kwotę.

Projekt budżetu jest modyfikowany stosownie do proponowanych poprawek zaakceptowanych przez Radę.

Jeśli w terminie 15 dni od chwili przedłożenia projektu budżetu Rada nie zmodyfikowała żadnej ze zmian przyjętych przez Parlament Europejski i jeśli proponowane poprawki przez niego przedstawione zostały zaakceptowane, budżet uważa się za ostatecznie uchwalony. Rada informuje Parlament Europejski, że nie zmodyfikowała żadnej ze zmian i że proponowane poprawki zostały zaakceptowane.

Jeśli w tym terminie Rada zmodyfikowała jedną lub więcej zmian przyjętych przez Parlament Europejski lub jeśli proponowane poprawki przez niego przedstawione zostały odrzucone lub zmodyfikowane, zmodyfikowany projekt budżetu jest ponownie przekazywany do Parlamentu Europejskiego. Rada przedstawia Parlamentowi Europejskiemu wynik swoich obrad.

6. W terminie 15 dni od chwili przedłożenia projektu budżetu Parlament Europejski, poinformowany o biegu nadanym proponowanym przez niego poprawkom, może, stanowiąc większością głosów swoich członków i trzech piątych oddanych głosów, zmieniać lub odrzucać poprawki do jego zmian dokonane przez Radę i, w konsekwencji, uchwała budżet. Jeśli w tym terminie Parlament Europejski nie podjął uchwały, budżet uważa się za ostatecznie uchwalony.

7. W przypadku gdy procedura przewidziana w niniejszym artykule została zakończona, przewodniczący Parlamentu Europejskiego stwierdza, że budżet jest ostatecznie uchwalony.

8. Jednakże Parlament Europejski, stanowiąc większością głosów swoich członków i dwóch trzecich oddanych głosów, może z ważnych powodów odrzucić projekt budżetu i zażądać, aby został mu przedłożony nowy projekt.

9. Dla całości wydatków innych niż wynikające obowiązkowo z niniejszego Traktatu lub z aktów uchwalonych zgodnie z nim, maksymalna stopa wzrostu w stosunku do wydatków tej samej natury wykonywanych w bieżącym roku budżetowym jest ustalana corocznie.

Komisja, po konsultacji z Komitetem Polityki Gospodarczej, ustala maksymalną stopę, biorąc pod uwagę:

— tendencję wielkości produktu narodowego brutto we Wspólnocie,

— średnie zmiany budżetów Państw Członkowskich,

oraz

— tendencję kosztów utrzymania w poprzednim roku budżetowym.

Maksymalna stopa jest komunikowana przed 1 maja wszystkim instytucjom Wspólnoty. Zobowiązane są one do jej poszanowania w trakcie procedury budżetowej, z zastrzeżeniem postanowień czwartego i piątego akapitu niniejszego ustępu.

Jeśli w odniesieniu do wydatków innych niż wynikające obowiązkowo z niniejszego Traktatu lub z aktów uchwalonych na jego mocy, rzeczywista stopa wzrostu w projekcie budżetu przyjętym przez Radę jest wyższa od połowy maksymalnej stopy, Parlament Europejski w wykonaniu swojego prawa wnoszenia zmian, może zwiększyć jeszcze całkowitą kwotę tych wydatków do wysokości nie przekraczającej połowy maksymalnej stopy.

W przypadku gdy Parlament Europejski, Rada lub Komisja uznają, że działania Wspólnot wymagają przekroczenia stopy ustalonej według procedury określonej w niniejszym ustępie, nowa stopa może być ustalona w drodze porozumienia między Radą, stanowiącą większość kwalifikowaną, a Parlamentem Europejskim, stanowiącym większość głosów swoich członków i trzech piątych oddanych głosów.

10. Każda instytucja wykonuje uprawnienia, które są jej przyznane niniejszym artykułem, w poszanowaniu postanowień niniejszego Traktatu oraz aktów uchwalonych na jego mocy, zwłaszcza dotyczących zasobów własnych Wspólnot oraz równowagi dochodów i wydatków.

Artykuł 273

Jeśli na początku roku budżetowego budżet nie był jeszcze poddany głosowaniu, wydatki mogą być dokonywane miesięcznie na rozdział lub inną jednostkę podziału, według przepisów rozporządzenia wydanego w wykonaniu artykułu 279, w granicach jednej dwunastej środków przyznanych w budżecie w poprzednim roku budżetowym na każdą pozycję budżetu, z zastrzeżeniem, iż nie może to spowodować pozostawienia do dyspozycji Komisji środków w kwocie przewyższającej jedną dwunastą środków przewidzianych w przygotowywanym projekcie budżetu.

Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną i z zastrzeżeniem poszanowania innych warunków określonych w poprzednim akapicie, może upoważnić do dokonywania wydatków przekraczających jedną dwunastą.

Jeśli decyzja dotyczy wydatków innych niż wynikające obowiązkowo z Traktatu lub aktów uchwalonych na jego mocy, Rada przekazuje ją niezwłocznie do Parlamentu Europejskiego; w terminie 30 dni Parlament Europejski, stanowiąc większością głosów swoich członków i trzech piątych oddanych głosów, może podjąć inną decyzję w sprawie wydatków w części przekraczającej jedną dwunastą kwoty określonej w pierwszym akapicie. Ta część decyzji Rady jest zawieszona do czasu podjęcia decyzji przez Parlament Europejski. Jeśli w tym terminie Parlament Europejski nie podjął decyzji odmiennej od decyzji Rady, ta ostatnia uważana jest za ostatecznie uchwaloną.

Decyzje określone w drugim i trzecim akapicie przewidują niezbędne środki w zakresie zasobów pozwalających na stosowanie niniejszego artykułu.

Artykuł 274

Komisja wykonuje budżet zgodnie z przepisami rozporządzeń wydanych na podstawie artykułu 279, na własną odpowiedzialność i w granicach przyznanych środków, zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami. Państwa Członkowskie współpracują z Komisją w celu zapewnienia, aby środki były wykorzystywane zgodnie z zasadami należytego zarządzania finansami.

Rozporządzenia przewidują szczegółowe sposoby, według których każda instytucja uczestniczy w wykonywaniu swych własnych wydatków.

W ramach budżetu Komisja może, w granicach i na warunkach określonych w rozporządzeniach wydanych w wykonaniu artykułu 279, przenosić środki z rozdziału do rozdziału bądź z podrozdziału do podrozdziału.

Artykuł 275

Komisja przedkłada corocznie Radzie i Parlamentowi Europejskiemu rozliczenia za poprzedni rok budżetowy odnoszące się do wykonania budżetu. Komisja przekazuje im także bilans finansowy przedstawiający aktywa i pasywa Wspólnoty.

Artykuł 276

1. Parlament Europejski, na zalecenie Rady, która stanowi większością kwalifikowaną, udziela Komisji absolutorium z wykonania budżetu. W tym celu Rada i Parlament kolejno badają rachunki i bilans finansowy określone w artykule 275, roczne sprawozdanie Trybunału Obrachunkowego, wraz z odpowiedziami kontrolowanych instytucji na uwagi Trybunału Obrachunkowego, oświadczenie o wiarygodności określone w artykule 248 ustęp 1 drugi akapit, jak również odpowiednie sprawozdania specjalne Trybunału Obrachunkowego.

2. Przed udzieleniem Komisji absolutorium lub w jakichkolwiek innych celach pozostających w związku z wykonywaniem jego uprawnień w dziedzinie realizacji budżetu, Parlament Europejski może żądać przesłuchania Komisji w sprawie wykonywania wydatków lub funkcjonowania systemów kontroli finansowej. Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu, na jego żądanie, wszelkie niezbędne informacje.

3. Komisja podejmuje wszelkie działania w celu uwzględnienia uwag towarzyszących decyzjom o absolutorium i innych uwag Parlamentu Europejskiego dotyczących wykonywania wydatków, jak również komentarzy towarzyszących zaleceniom odnoszącym się do absolutorium przyjętem przez Radę.

Na żądanie Parlamentu Europejskiego lub Rady Komisja składa sprawozdanie co do środków podjętych w kontekście tych uwag i komentarzy, a zwłaszcza co do instrukcji udzielonych służbom odpowiedzialnym za wykonanie budżetu. Sprawozdania te są również przesyłane do Trybunału Obrachunkowego.

Artykuł 277

Budżet jest ustanawiany w jednostkach rozliczeniowych określonych zgodnie z przepisami rozporządzenia przyjętego w wykonaniu artykułu 279.

Artykuł 278

Komisja może, z zastrzeżeniem, iż poinformuje o tym właściwe władze zainteresowanych Państw Członkowskich, przelewać w walucie jednego z Państw Członkowskich aktywa, które posiada w walucie innego Państwa Członkowskiego, w zakresie koniecznym do ich wykorzystania w celach, na które są one przeznaczone w niniejszym Traktacie. Komisja unika w miarę możliwości dokonywania takich przelewów, jeśli ma dostępne lub dające się zgromadzić aktywa w walutach, których potrzebuje.

Komisja komunikuje się z każdym z Państw Członkowskich za pośrednictwem organu, który one wyznaczają. W wykonywaniu operacji finansowych korzysta ona z usług banku emisyjnego zainteresowanego Państwa Członkowskiego lub innej instytucji finansowej przez niego uznanej.

Artykuł 279

1. Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i uzyskaniu opinii Trybunału Obrachunkowego:

- a) uchwala rozporządzenia finansowe określające w szczególności procedurę stanowienia i wykonywania budżetu oraz przedstawiania i kontrolowania rachunków;
- b) określa reguły i organizuje kontrolę odpowiedzialności kontrolerów finansowych, intendentów i księgowych.

Od 1 stycznia 2007 roku Rada stanowi większością kwalifikowaną, na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz po uzyskaniu opinii Trybunału Obrachunkowego.

2. Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz po uzyskaniu opinii Trybunału Obrachunkowego, określa sposoby i procedurę, według których dochody budżetowe przewidziane w ramach systemu zasobów własnych Wspólnoty są pozostawione do dyspozycji Komisji, oraz określa środki stosowane, w razie potrzeby, w celu zaspokojenia potrzeb gotówkowych.

Artykuł 280

1. Wspólnota i Państwa Członkowskie zwalczają nadużycia finansowe i wszelkie inne działania nielegalne naruszające interesy finansowe Wspólnoty za pomocą środków podejmowanych zgodnie z niniejszym artykułem, które mają skutek odstraszący i zapewniają skuteczną ochronę w Państwach Członkowskich.

2. Państwa Członkowskie podejmują takie same środki do zwalczania nadużyć finansowych naruszających interesy finansowe Wspólnoty, jakie podejmują do zwalczania nadużyć finansowych naruszających ich własne interesy finansowe.

3. Z zastrzeżeniem innych postanowień niniejszego Traktatu, Państwa Członkowskie koordynują swoje działania zmierzające do ochrony interesów finansowych Wspólnoty przed nadużyciami finansowymi. W tym celu organizują z Komisją ścisłą i regularną współpracę między właściwymi władzami.

4. Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251, po konsultacji z Trybunałem Obrachunkowym, uchwala niezbędne środki w dziedzinach zapobiegania nadużyciom finansowym naruszającym interesy finansowe Wspólnoty i zwalczania tych nadużyć w celu zapewnienia skutecznej i równoważnej ochrony w Państwach Członkowskich. Środki te nie dotyczą ani stosowania krajowego prawa karnego, ani krajowej administracji wymiaru sprawiedliwości.

5. Komisja, we współpracy z Państwami Członkowskimi kieruje corocznie do Parlamentu Europejskiego i Rady sprawozdanie w sprawie środków podjętych w celu wykonania niniejszego artykułu.

CZĘŚĆ SZÓSTA

POSTANOWIENIA OGÓLNE I KOŃCOWE

Artykuł 281

Wspólnota ma osobowość prawną.

Artykuł 282

W każdym z Państw Członkowskich Wspólnota posiada zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych o najszerszym zakresie przyznanym przez ustawodawstwa krajowe osobom prawnym; może ona zwłaszcza nabywać lub zbywać mienie ruchome i nieruchome oraz stawać przed sądem. W tym zakresie jest ona reprezentowana przez Komisję.

Artykuł 283

Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji i po konsultacji z innymi zainteresowanymi instytucjami, uchwała regulamin pracowniczy urzędników Wspólnot Europejskich oraz warunki zatrudnienia innych pracowników Wspólnot.

Artykuł 284

W celu wypełnienia zadań, które są jej powierzone, Komisja może zbierać wszelkie informacje i dokonywać wszelkich niezbędnych weryfikacji w granicach i na warunkach określonych przez Radę zgodnie z postanowieniami niniejszego Traktatu.

Artykuł 285

1. Z zastrzeżeniem artykułu 5 Protokołu w sprawie Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego, Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251, uchwała środki w celu tworzenia statystyk, jeżeli jest to konieczne do wykonywania działań Wspólnoty.

2. Tworzenie statystyk odbywa się w poszanowaniu bezstronności, rzetelności, obiektywizmu, niezależności naukowej, efektywności pod względem kosztów oraz poufności informacji statystycznych; nie powinno to pociągać za sobą nadmiernych obciążeń dla podmiotów gospodarczych.

Artykuł 286

1. Począwszy od 1 stycznia 1999 roku, akty wspólnotowe dotyczące ochrony osób fizycznych w odniesieniu do przetwarzania danych osobowych oraz swobodnego przepływu tych danych mają zastosowanie do instytucji i organów ustanowionych niniejszym Traktatem lub na jego podstawie.

2. Przed nadejściem daty określonej w ustępie 1 Rada, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w artykule 251, ustanawia niezależny organ kontrolny odpowiedzialny za nadzorowanie stosowania tych aktów wspólnotowych do instytucji i organów wspólnotowych oraz, w odpowiednim przypadku, przyjmuje wszelkie inne właściwe przepisy.

Artykuł 287

Członkowie instytucji Wspólnoty, członkowie komitetów, jak również urzędnicy i inni pracownicy Wspólnoty są zobowiązani, również po zaprzestaniu pełnienia swoich funkcji, nie ujawniać informacji objętych ze względu na swój charakter tajemnicą zawodową, a zwłaszcza informacji dotyczących przedsiębiorstw i ich stosunków handlowych lub kosztów własnych.

Artykuł 288

Odpowiedzialność umowna Wspólnoty podlega prawu właściwemu dla danej umowy.

W dziedzinie odpowiedzialności pozaumownej Wspólnota powinna naprawić, zgodnie z zasadami ogólnymi, wspólnymi dla praw Państw Członkowskich, szkody wyrządzone przez jej instytucje lub jej pracowników przy wykonywaniu ich funkcji.

Akapit drugi stosuje się na tych samych zasadach do szkód spowodowanych przez EBC lub jego pracowników przy wykonywaniu ich funkcji.

Odpowiedzialność osobistą pracowników wobec Wspólnoty określają przepisy ich regulaminu pracowniczego lub mających zastosowanie warunków zatrudnienia.

Artykuł 289

Siedzibę instytucji Wspólnoty określa wspólne porozumienie rządów Państw Członkowskich.

Artykuł 290

System językowy instytucji Wspólnoty określa Rada, stanowiąc jednomyślnie, bez uszczerbku dla postanowień Statutu Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł 291

Wspólnota korzysta na terytorium Państw Członkowskich z przywilejów i immunitetów koniecznych do wykonywania jej zadań, na warunkach określonych w Protokole z 8 kwietnia 1965 roku w sprawie przywilejów i immunitetów Wspólnot Europejskich. Jest tak również w przypadku Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Instytutu Walutowego i Europejskiego Banku Inwestycyjnego.

Artykuł 292

Państwa Członkowskie zobowiązują się nie poddawać sporów dotyczących wykładni lub stosowania niniejszego Traktatu procedurze rozstrzygania innej niż w nim przewidziana.

Artykuł 293

Państwa Członkowskie w miarę potrzeby podejmują między sobą rokowania w celu zapewnienia swoim obywatelom:

- ochrony osób, jak również korzystania z praw i ich ochrony na warunkach przyznanych przez każde Państwo własnym obywatelom,
- zniesienia podwójnego opodatkowania wewnątrz Wspólnoty,
- wzajemnego uznania spółek w rozumieniu artykułu 48 akapit drugi, utrzymania osobowości prawnej w przypadku przeniesienia siedziby z kraju do kraju oraz możliwości łączenia spółek podlegających ustawodawstwu różnych krajów,
- uproszczenia formalności dotyczących wzajemnego uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych i arbitrażowych.

Artykuł 294

Państwa Członkowskie przyznają traktowanie narodowe obywatelom innych Państw Członkowskich w odniesieniu do udziału finansowego w kapitale spółek w rozumieniu artykułu 48, bez uszczerbku dla stosowania innych postanowień niniejszego Traktatu.

Artykuł 295

Niniejszy Traktat nie przesądza w niczym zasad prawa własności w Państwach Członkowskich.

Artykuł 296

1. Postanowienia niniejszego Traktatu nie stanowią przeszkody w stosowaniu następujących reguł:

- a) żadne Państwo Członkowskie nie ma obowiązku udzielania informacji, których ujawnienie uznaje za sprzeczne z podstawowymi interesami jego bezpieczeństwa;
- b) każde Państwo Członkowskie może podejmować środki, jakie uważa za konieczne w celu ochrony podstawowych interesów jego bezpieczeństwa, a które odnoszą się do produkcji lub handlu bronią, amunicją lub materiałami wojennymi; środki takie nie mogą negatywnie wpływać na warunki konkurencji na wspólnym rynku w odniesieniu do produktów, które nie są przeznaczone wyłącznie do celów wojskowych.

2. Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji, może wprowadzać zmiany do sporządzonej przez siebie 15 kwietnia 1958 roku listy produktów, do których mają zastosowanie postanowienia ustępu 1 litera b).

Artykuł 297

Państwa Członkowskie konsultują się ze sobą w celu wspólnego podjęcia działań niezbędnych, aby środki do podjęcia których Państwo Członkowskie może być skłonięte w przypadku poważnych zaburzeń wewnętrznych zagrażających porządkowi publicznemu, w przypadku wojny, poważnego napięcia międzynarodowego stanowiącego groźbę wojny lub w celu wypełnienia zobowiązań przyjętych przez nie w celu utrzymania pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego, nie miały wpływu na funkcjonowanie wspólnego rynku.

Artykuł 298

Jeżeli środki podjęte w przypadkach przewidzianych w artykułach 296 i 297 powodują zakłócenie warunków konkurencji na wspólnym rynku, Komisja bada z zainteresowanym Państwem sposoby dostosowania tych środków do zasad ustanowionych w niniejszym Traktacie.

Na zasadzie odstępstwa od procedury przewidzianej w artykułach 226 i 227, Komisja lub każde Państwo Członkowskie mogą wnieść bezpośrednio do Trybunału Sprawiedliwości skargę, jeżeli uznają, że inne Państwo Członkowskie nadużywa uprawnień przewidzianych w artykułach 296 i 297. Trybunał Sprawiedliwości orzeka z wyłączeniem jawności.

Artykuł 299 ⁽¹⁾

1. Niniejszy Traktat stosuje się do Królestwa Belgii, Republiki Czeskiej, Królestwa Danii, Republiki Federalnej Niemiec, Republiki Estońskiej, Republiki Greckiej, Królestwa Hiszpanii, Republiki Francuskiej, Irlandii, Republiki Włoskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Wielkiego Księstwa Luksemburga, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Królestwa Niderlandów, Republiki Austrii, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Portugalskiej, Republiki Słowenii, Republiki Słowackiej, Republiki Finlandii, Królestwa Szwecji oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej.

2. Postanowienia niniejszego Traktatu stosują się do francuskich departamentów zamorskich, Azorów, Madery i Wysp Kanaryjskich.

Jednakże, biorąc pod uwagę strukturalną sytuację gospodarczą i społeczną francuskich departamentów zamorskich, Azorów, Madery i Wysp Kanaryjskich, pogorszoną ich oddaleniem, charakterem wyspiarskim, niewielkimi rozmiarami, trudną topografią i klimatem, ich zależnością gospodarczą od niewielkiej liczby produktów, podczas gdy trwałość i łączne występowanie tych czynników poważnie szkodzą ich rozwojowi, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, przyjmuje specyficzne środki zmierzające w szczególności do określenia warunków stosowania niniejszego Traktatu do tych regionów, w tym wspólnych polityk.

⁽¹⁾ Artykuł zmieniony Aktem Przystąpienia z 2003 r. Patrz: dodatek na końcu niniejszej broszury.

Rada, przyjmując środki określone w akapicie drugim, uwzględnia takie dziedziny, jak polityki celne i handlowe, polityka fiskalna, strefy wolnocłowe, polityki w dziedzinach rolnictwa i rybołówstwa, warunki zaopatrzenia w surowce i dobra konsumpcyjne pierwszej potrzeby, pomoc państwową i warunki dostępu do funduszy strukturalnych oraz programów horyzontalnych Wspólnoty.

Rada przyjmuje środki określone w akapicie drugim, biorąc pod uwagę szczególne cechy charakterystyczne i ograniczenia regionów najbardziej oddalonych, bez podważania integralności i spójności wspólnotowego porządku prawnego, w tym rynku wewnętrznego i wspólnych polityk.

3. Szczególne zasady stowarzyszania określone w części czwartej niniejszego Traktatu stosują się do krajów i terytoriów zamorskich, których lista zawarta jest w załączniku II do niniejszego Traktatu.

Niniejszy Traktat nie ma zastosowania do krajów i terytoriów zamorskich utrzymujących szczególne stosunki ze Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, które nie są umieszczone na wymienionej liście.

4. Postanowienia niniejszego Traktatu stosują się do terytoriów europejskich, za których stosunki zewnętrzne odpowiedzialne jest Państwo Członkowskie.

5. Postanowienia niniejszego Traktatu stosują się do Wysp Alandzkich, zgodnie z postanowieniami Protokołu nr 2 do Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji.

6. Na zasadzie odstępstwa od ustępów poprzednich:

- a) niniejszy Traktat nie ma zastosowania do Wysp Owczych;
- b) niniejszy Traktat stosuje się do stref suwerennych Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w Akrotiri i Dhekelia na Cyprze tylko w zakresie niezbędnym do zapewnienia wykonania uzgodnień określonych w Protokole w sprawie stref suwerennych Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej na Cyprze dołączonym do Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej do Unii Europejskiej i na warunkach określonych w tym Protokole;
- c) niniejszy Traktat stosuje się do wysp kanału La Manche i wyspy Man tylko w zakresie niezbędnym do zapewnienia stosowania ustaleń dotyczących tych wysp, zawartych w traktacie dotyczącym przystąpienia nowych Państw Członkowskich do Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej oraz Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej podpisanym 22 stycznia 1972 roku.

Artykuł 300

1. W przypadku gdy postanowienia niniejszego Traktatu przewidują zawarcie umów między Wspólnotą a jednym lub większą liczbą państw albo organizacji międzynarodowych, Komisja przedstawia zalecenie Radzie, która ją upoważnia do rozpoczęcia niezbędnych rokowań. Komisja prowadzi rokowania w konsultacji ze specjalnymi komitetami wyznaczonymi przez Radę w celu wsparcia jej w tym zadaniu i w ramach dyrektyw, jakie Rada może do niej kierować.

W wykonywaniu uprawnień przyznanych jej niniejszym ustępem Rada stanowi większością kwalifikowaną, z wyjątkiem przypadków przewidzianych w ustępie 2 akapit pierwszy, w których Rada stanowi jednomyślnie.

2. Z zastrzeżeniem uprawnień przyznanych Komisji w tej dziedzinie, o podpisaniu, któremu może towarzyszyć decyzja o tymczasowym stosowaniu przed wejściem w życie, jak również o zawarciu umów decyduje Rada, stanowiąca większością kwalifikowaną na wniosek Komisji. Rada stanowi jednomyślnie, gdy umowa dotyczy dziedziny, w której do przyjęcia przepisów wewnętrznych wymagana jest jednomyślność, jak również gdy chodzi o umowy określone w artykule 310.

Na zasadzie odstępstwa od reguł ustępu 3, te same procedury mają zastosowanie do decyzji o zawieszeniu stosowania umowy, jak również do ustalenia stanowisk, które mają być zajęte w imieniu Wspólnoty w organie utworzonym przez umowę, gdy organ ten ma przyjąć decyzje mające skutki prawne, z wyjątkiem decyzji uzupełniających lub zmieniających ramy instytucjonalne umowy.

Parlament Europejski jest natychmiast i w pełni informowany o każdej decyzji podjętej na mocy niniejszego ustępu, dotyczącej tymczasowego stosowania lub zawieszenia umów lub ustalenia stanowiska wspólnotowego w organie utworzonym przez umowę.

3. Rada zawiera umowy po konsultacji z Parlamentem Europejskim, z wyjątkiem umów określonych w artykule 133 ustęp 3, włącznie z przypadkami, gdy umowa dotyczy dziedziny, w której do przyjęcia wewnętrznych przepisów wymagana jest procedura określona w artykule 251 lub określona w artykule 252. Parlament Europejski wyraża swoją opinię w terminie, który może ustalić Rada, stosownie do pilności sprawy. W przypadku braku opinii w tym terminie Rada może stanowić samodzielnie.

Na zasadzie odstępstwa od postanowień poprzedniego akapitu, umowy określone w artykule 310, inne umowy, które tworzą specyficzne ramy instytucjonalne poprzez organizację procedur współpracy, umowy mające istotne implikacje budżetowe dla Wspólnoty oraz umowy powodujące zmianę aktu przyjętego według procedury określonej w artykule 251 są zawierane po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.

Rada i Parlament Europejski mogą, w pilnych przypadkach, uzgodnić termin wyrażenia zgody.

4. Zawierając umowę, Rada może, na zasadzie odstępstwa od ustępu 2, upoważnić Komisję do zatwierdzania poprawek w imieniu Wspólnoty, gdy umowa przewiduje, że poprawki te powinny być przyjęte według procedury uproszczonej lub przez organ utworzony przez tę umowę; Rada może dołączyć do takiego upoważnienia pewne warunki specyficzne.

5. W przypadku gdy Rada zamierza zawrzeć umowę zmieniającą niniejszy Traktat, zmiany takie powinny być najpierw przyjęte zgodnie z procedurą określoną w artykule 48 Traktatu o Unii Europejskiej.

6. Parlament Europejski, Rada, Komisja lub Państwo Członkowskie mogą uzyskać opinię Trybunału Sprawiedliwości w sprawie zgodności przewidywanej umowy z postanowieniami niniejszego Traktatu. Jeśli opinia Trybunału Sprawiedliwości jest negatywna, umowa może wejść w życie wyłącznie na warunkach określonych w artykule 48 Traktatu o Unii Europejskiej.

7. Umowy zawarte zgodnie z warunkami określonymi w niniejszym artykule wiążą instytucje Wspólnoty oraz Państwa Członkowskie.

Artykuł 301

Jeżeli wspólne stanowisko lub wspólne działanie przyjęte na podstawie postanowień Traktatu o Unii Europejskiej dotyczących wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa przewidują działanie Wspólnoty zmierzające do zerwania lub ograniczenia w części lub w całości stosunków gospodarczych z jednym lub większą liczbą państw trzecich, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji, podejmuje niezbędne pilne środki.

Artykuł 302

Komisja jest zobowiązana zapewnić utrzymanie wszelkich właściwych stosunków z organami Organizacji Narodów Zjednoczonych i jej organizacjami wyspecjalizowanymi.

Komisja utrzymuje także właściwe stosunki ze wszystkimi organizacjami międzynarodowymi.

Artykuł 303

Wspólnota ustanawia wszelkie właściwe formy współpracy z Radą Europy.

Artykuł 304

Wspólnota ustanawia ścisłą współpracę z Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju; szczegóły tej współpracy są ustalane za wspólnym porozumieniem.

Artykuł 305

1. Postanowienia niniejszego Traktatu nie zmieniają postanowień Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali, zwłaszcza jeśli chodzi o prawa i obowiązki Państw Członkowskich, kompetencje instytucji tej Wspólnoty oraz ustalonych przez ten Traktat reguł funkcjonowania wspólnego rynku węgla i stali.

2. Postanowienia niniejszego Traktatu nie stanowią odstępstwa od postanowień Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej.

Artykuł 306

Postanowienia niniejszego Traktatu nie wykluczają istnienia lub powstania związków regionalnych między Belgią i Luksemburgiem, jak również między Belgią, Luksemburgiem i Niderlandami, w zakresie, w jakim cele tych związków regionalnych nie są osiągnięte w wyniku zastosowania niniejszego Traktatu.

Artykuł 307

Postanowienia niniejszego Traktatu nie naruszają praw i obowiązków wynikających z umów zawartych przed 1 stycznia 1958 roku lub, wobec Państw przystępujących, przed datą ich przystąpienia, między jednym lub większą liczbą Państw Członkowskich, z jednej strony, a jednym lub większą liczbą państw trzecich, z drugiej strony.

W zakresie, w jakim umowy te nie są zgodne z niniejszym Traktatem, dane Państwo lub Państwa Członkowskie zastosują wszelkie właściwe środki w celu wyeliminowania stwierdzonych niezgodności. W razie potrzeby Państwa Członkowskie udzielają sobie wzajemnie pomocy dla osiągnięcia tego celu i w odpowiednim przypadku przyjmują wspólną postawę.

Przy stosowaniu umów, o których mowa w pierwszym akapicie, Państwa Członkowskie uwzględniają fakt, że korzyści uzgodnione w niniejszym Traktacie przez każde Państwo Członkowskie wiążą się integralnie z ustanowieniem Wspólnoty i z tego tytułu są nierozzerwalnie związane z utworzeniem wspólnych instytucji, powierzeniem im kompetencji i przyznaniem takich samych korzyści przez wszystkie pozostałe Państwa Członkowskie.

Artykuł 308

Jeżeli działanie Wspólnoty okaże się niezbędne do osiągnięcia, w ramach funkcjonowania wspólnego rynku, jednego z celów Wspólnoty, a niniejszy Traktat nie przewidział kompetencji do działania wymaganego w tym celu, Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, podejmuje właściwe działania.

Artykuł 309

1. Jeżeli zdecydowano o zawieszeniu prawa do głosowania przedstawiciela rządu Państwa Członkowskiego, zgodnie z artykułem 7 ustęp 3 Traktatu o Unii Europejskiej, prawo to jest również zawieszone w odniesieniu do niniejszego Traktatu.

2. Poza tym, jeżeli istnienie poważnego i stałego naruszenia przez Państwo Członkowskie zasad wyrażonych w artykule 6 ustęp 1 Traktatu o Unii Europejskiej stwierdzono zgodnie z artykułem 7 ustęp 2 tego Traktatu, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, może zdecydować o zawieszeniu niektórych praw wynikających ze stosowania niniejszego Traktatu dla tego Państwa Członkowskiego. Rada uwzględnia przy tym możliwe skutki takiego zawieszenia dla praw i obowiązków osób fizycznych i prawnych.

Zobowiązania, które ciążą na tym Państwie Członkowskim na mocy niniejszego Traktatu, pozostają w każdym przypadku wiążące dla tego Państwa.

3. Rada może następnie, stanowiąc większością kwalifikowaną, zdecydować o zmianie lub uchyleniu środków podjętych na podstawie ustępu 2, w przypadku zmiany sytuacji, która doprowadziła do ich ustanowienia.

4. Podejmując decyzje przewidziane w ustępach 2 i 3, Rada stanowi, nie biorąc pod uwagę głosów przedstawiciela rządu danego Państwa Członkowskiego. Na zasadzie odstępstwa od artykułu 205 ustęp 2, większość kwalifikowana oznacza taki sam udział głosów ważonych danych członków Rady, jak ustalony w artykule 205 ustęp 2.

Niniejszy ustęp stosuje się również w przypadku zawieszenia prawa do głosowania zgodnie z ustępem 1. W tych przypadkach decyzja wymagająca jednomyślności podejmowana jest bez głosu przedstawiciela rządu danego Państwa Członkowskiego.

Artykuł 310

Wspólnota może zawrzeć z jednym lub większą liczbą państw lub organizacji międzynarodowych umowy tworzące stowarzyszenie, charakteryzujące się wzajemnością praw i obowiązków, wspólnymi działaniami i szczególnymi procedurami.

Artykuł 311

Protokoły załączone do niniejszego Traktatu za wspólnym porozumieniem Państw Członkowskich stanowią jego integralną część.

Artykuł 312

Niniejszy Traktat zawiera się na czas nieograniczony.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Artykuł 313

Niniejszy Traktat podlega ratyfikacji przez Wysokie Umawiające się Strony, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi. Dokumenty ratyfikacyjne zostaną złożone do depozytu Rządowi Republiki Włoskiej.

Niniejszy Traktat wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po złożeniu do depozytu dokumentu ratyfikacyjnego przez Państwo-Sygnatariusza, które jako ostatnie spełni tę formalność. Jeżeli jednak złożenie to ma miejsce w okresie krótszym niż 15 dni przed rozpoczęciem następnego miesiąca, wejście w życie Traktatu jest odłożone do pierwszego dnia drugiego miesiąca po dacie złożenia do depozytu.

Artykuł 314 ⁽¹⁾

Niniejszy Traktat został sporządzony w jednym oryginalnym egzemplarzu w językach francuskim, niderlandzkim, niemieckim, włoskim, przy czym teksty w każdym z tych języków są na równi autentyczne. Zostaje on złożony do depozytu w archiwum Rządu Republiki Włoskiej, który przekaże uwierzytelniony odpis każdemu z rządów pozostałych Państw-Sygnatariuszy.

Na mocy Traktatów o Przystąpieniu, teksty niniejszego Traktatu w językach angielskim, czeskim, duńskim, estońskim, fińskim, greckim, hiszpańskim, irlandzkim, litewskim, łotewskim, maltańskim, polskim, portugalskim, słowackim, słoweńskim, szwedzkim i węgierskim są również autentyczne.

W DOWÓD CZEGO niżej wymienieni pełnomocnicy złożyli swoje podpisy pod niniejszym Traktatem.

Sporządzono w Rzymie, dwudziestego piątego marca roku tysiąc dziewięćset pięćdziesiątego siódmego.

(lista pełnomocników została pominięta)

⁽¹⁾ Patrz: dodatek na końcu niniejszej broszury.

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK I

LISTA

o której mowa w artykule 32 Traktatu

(1) Numer nomenklatury brukselskiej	(2) Opis produktów
Dział 1	Zwierzęta żywe
Dział 2	Mięso i podroby jadalne
Dział 3	Ryby, skorupiaki, mięczaki i inne bezkręgowce wodne
Dział 4	Produkty mleczarskie; jaja ptasie; miód naturalny; jadalne produkty pochodzenia zwierzęcego, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone
Dział 5	
05.04	Jelita, pęcherze i żołądki zwierząt (z wyjątkiem rybich), całe lub w kawałkach, świeże, chłodzone, mrożone, solone, w solance, suszone lub wędzone
05.15	Produkty pochodzenia zwierzęcego, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone; martwe zwierzęta objęte działami 1 lub 3, nienadające się do spożycia przez ludzi
Dział 6	Żywe drzewa i inne rośliny; bulwy, korzenie i podobne; cięte i ozdobne liście
Dział 7	Warzywa oraz niektóre korzenie i bulwy jadalne
Dział 8	Owoce i orzechy jadalne; skórki owoców cytrusowych lub melonów
Dział 9	Kawa, herbata i przyprawy, z wyjątkiem herba mate (pozycja Nr 09.03)
Dział 10	Zboża
Dział 11	Produkty przemysłu młynarskiego; sód; skrobie; inulina; gluten pszeniczny
Dział 12	Nasiona i owoce oleiste; ziarna, nasiona i owoce różne; rośliny przemysłowe i lecznicze; słoma i pasza
Dział 13	
ex 13.03	Pektyna
Dział 15	
15.01	Słonina i inny przetworzony tłuszcz wieprzowy; przetworzony tłuszcz drobiowy

(1) Numer nomenklatury brukselskiej	(2) Opis produktów
15.02	Nieprzetworzone tłuszcze wołowe, owcze i koźle; łój (łącznie z „premier jus”) wytwarzany z tych tłuszczu
15.03	Stearyna z tłuszczu, oleju i łoju; olej z tłuszczu, oliwy i łoju, nieemulgowany, niemieszany i niepreparowany
15.04	Tłuszcze i oleje z ryb i ssaków morskich, oczyszczane lub nie
15.07	Tłuszcze roślinne, płynne lub stałe, surowe, rafinowane lub oczyszczane
15.12	Tłuszcze i oleje zwierzęce oraz roślinne, uwodorniane, rafinowane lub nie, ale bez dalszej przeróbki
15.13	Margaryna, sztuczna słonina i inne preparowane tłuszcze jadalne
15.17	Pozostałości po oczyszczaniu substancji tłuszczowych i wosków zwierzęcych lub roślinnych
Dział 16	Przetwory z mięsa, ryb lub skorupiaków, mięczaków i innych bezkręgowców wodnych
Dział 17	
17.01	Cukier trzcinowy lub buraczany i chemicznie czysta sacharoza, w postaci stałej;
17.02	Inne rodzaje cukru; syropy cukrowe; miód syntetyczny (zmieszany z naturalnym lub nie); karmel
17.03	Melasa, odbarwiona lub nie
17.05	Cukry, syropy, aromatyzowana melasa lub z dodatkiem barwników (w tym cukier waniliowy lub wanilina), z wyjątkiem soków owocowych z dodatkiem cukru w jakichkolwiek proporcjach
Dział 18	
18.01	Ziarna kakaowe, całe lub łamane, surowe lub palone
18.02	Kakaowe łuski, łupiny, osłonki i inne odpady z kakao

(1) Numer nomenklatury brukselskiej	(2) Opis produktów
Dział 20	Przetwory z warzyw, owoców, orzechów lub innych części roślin
Dział 22	
22.04	Moszcz winogronowy, fermentujący lub z fermentacją zatrzymaną w inny sposób niż przez dodanie alkoholu
22.05	Wino ze świeżych winogron; moszcz winogronowy z fermentacją zatrzymaną przez dodanie alkoholu
22.07	Inne napoje na bazie fermentacji (np. jabłecznik, wino z gruszek i miód pitny)
ex 22.08 ex 22.09	Alkohol etylowy, denaturowany lub nie, o jakiegokolwiek mocy, otrzymywany z produktów rolnych, o których mowa w załączniku I do Traktatu, z wyłączeniem wódek, likierów i innych napojów spirytusowych, złożone preparaty alkoholowe (znane jako „skoncentrowane ekstrakty”) do wyrobu napojów
ex 22.10	Ocet i jego substytuty
Dział 23	Pozostałości i odpady przemysłu spożywczego; gotowa pasza dla zwierząt
Dział 24	
24.01	Tytoń nieprzetworzony; odpady tytoniowe
Dział 45	
45.01	Korek naturalny surowy; odpady korka; korek kruszony, granulowany lub mielony;
Dział 54	
54.01	Len surowy lub przetworzony ale nieprzędzony; pakuły i odpady lniane (w tym skrawki workowe lub rozwłóknianie)
Dział 57	
57.01	Konopie naturalne (<i>Cannabis sativa</i>), surowe lub przetworzone ale nieprzędzone; pakuły i odpady z konopi naturalnych (w tym liny oraz skrawki workowe lub rozwłókniane)

ZAŁĄCZNIK II**KRAJE I TERYTORIA ZAMORSKIE****OBJĘTE POSTANOWIENIAMI CZĘŚCI IV TRAKTATU**

- Grenlandia,
- Nowa Kaledonia oraz terytoria zależne,
- Polinezja Francuska,
- Francuskie Terytoria Południowe i Antarktyczne,
- Wyspy Wallis i Futuna,
- Mayotte,
- Saint Pierre i Miquelon,
- Aruba,
- Antyle Niderlandzkie:
 - Bonaire,
 - Curaçao,
 - Saba,
 - Sint Eustasius,
 - Sint Maarten,
- Anguilla,
- Kajmany,
- Falklandy,
- Georgia Południowa i wyspy Sandwich Południowy,
- Montserrat,
- Pitcairn,
- Święta Helena i terytoria zależne,
- Brytyjskie Terytorium Antarktyczne,
- Brytyjskie Terytorium Oceanu Indyjskiego,
- Wyspy Turks i Caicos,
- Brytyjskie Wyspy Dziewicze,
- Bermudy.

PROTOKOŁY

SPIS TRESCI**A. Protokół dołączony do Traktatu o Unii Europejskiej**

- Protokół (nr 1) w sprawie artykułu 17 Traktatu o Unii Europejskiej (1997)

B. Protokoły dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską

- Protokół (nr 2) włączający dorobek Schengen w ramy Unii Europejskiej (1997)
- Protokół (nr 3) w sprawie stosowania niektórych aspektów artykułu 14 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską do Zjednoczonego Królestwa i Irlandii (1997)
- Protokół (nr 4) w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii (1997)
- Protokół (nr 5) w sprawie stanowiska Danii (1997)

C. Protokoły dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej, Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską oraz Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej

- Protokół (nr 6) w sprawie statutu Trybunału Sprawiedliwości (2001)
- Protokół (nr 7) dołączony do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatów ustanawiających Wspólnoty Europejskie (1992)
- Protokół (nr 8) w sprawie ustalenia siedzib instytucji i niektórych organów i służb Wspólnot Europejskich oraz Europolu (1997)
- Protokół (nr 9) w sprawie roli parlamentów państw członkowskich w Unii Europejskiej (1997)
- Protokół (nr 10) w sprawie rozszerzenia Unii Europejskiej (2001)

D. Protokoły dołączone do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską

- Protokół (nr 11) w sprawie statutu Europejskiego Banku Inwestycyjnego (1957)
- Protokół (nr 12) w sprawie Włoch (1957)
- Protokół (nr 13) w sprawie towarów pochodzących i przywożonych z niektórych krajów i będących przedmiotem szczególnego traktowania przy wwozie do Państwa Członkowskiego (1957)
- Protokół (nr 14) w sprawie przywozu do Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej produktów naftowych rafinowanych w Antylach Niderlandzkich (1962)
- Protokół (nr 15) w sprawie szczególnych ustaleń dla Grenlandii (1985)
- Protokół (nr 16) w sprawie nabywania własności w Danii (1992)

- Protokół (nr 17) dotyczący artykułu 141 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (1992)
- Protokół (nr 18) w sprawie statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego (1992)
- Protokół (nr 19) w sprawie Statutu Europejskiego Instytutu Walutowego (1992)
- Protokół (nr 20) w sprawie procedury dotyczącej nadmiernego deficytu (1992)
- Protokół (nr 21) w sprawie kryteriów konwergencji określonych w artykule 121 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (1992)
- Protokół (nr 22) w sprawie Danii (1992)
- Protokół (nr 23) w sprawie Portugalii (1992)
- Protokół (nr 24) w sprawie przejścia do trzeciego etapu Unii Gospodarczej i Walutowej (1992)
- Protokół (nr 25) w sprawie niektórych postanowień dotyczących Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej (1992)
- Protokół (nr 26) w sprawie niektórych postanowień dotyczących Danii (1992)
- Protokół (nr 27) w sprawie Francji (1992)
- Protokół (nr 28) w sprawie spójności gospodarczej i społecznej (1992)
- Protokół (nr 29) w sprawie prawa azylu dla obywateli Państw Członkowskich Unii Europejskiej (1997)
- Protokół (nr 30) w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności (1997)
- Protokół (nr 31) w sprawie stosunków zewnętrznych Państw Członkowskich dotyczących przekraczania zewnętrznych granic (1997)
- Protokół (nr 32) w sprawie systemu publicznego nadawania w Państwach Członkowskich (1997)
- Protokół (nr 33) w sprawie dobrobytu zwierząt (1997)
- Protokół (nr 34) w sprawie skutków finansowych wygaśnięcia Traktatu EWWiS oraz w sprawie funduszu badawczego węgla i stali (2001)
- Protokół (nr 35) w sprawie artykułu 67 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (2001)

E. Protokół dołączony do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską i Europejską Wspólnotę Energii Atomowej

- Protokół (nr 36) w sprawie przywilejów i immunitetów Wspólnot Europejskich (1965)

A. PROTOKÓŁ DOŁĄCZONY DO TRAKTATU O UNII EUROPEJSKIEJ

Protokół (nr 1)

w sprawie artykułu 17 Traktatu o Unii Europejskiej (1997)

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

MAJĄC NA UWADZE konieczność pełnego stosowania postanowień artykułu 17 ustęp 1 akapit drugi i ustęp 3 Traktatu o Unii Europejskiej,

MAJĄC NA UWADZE, że polityka Unii w znaczeniu nadanym artykułem 17 nie powinna uchybiać specyficznemu charakterowi polityki bezpieczeństwa i obronnej niektórych Państw Członkowskich, powinna szanować zobowiązania wynikające z Traktatu Północnoatlantyckiego w stosunku do niektórych Państw Członkowskich, które uważają, że ich wspólna polityka obronna jest wykonywana w ramach NATO i powinna być zgodna ze wspólną polityką bezpieczeństwa i obroną przyjętą w tych ramach,

PRZYJĘŁY następujące postanowienie, które jest dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej:

Unia Europejska, we współpracy z Unią Zachodnioeuropejską, opracowuje uzgodnienia mające na celu pogłębienie współpracy między nimi w terminie roku od wejścia w życie Traktatu z Amsterdamu.

**B. PROTOKOŁY DOŁĄCZONE DO TRAKTATU O UNII
EUROPEJSKIEJ I TRAKTATU USTANAWIAJĄCEGO
WSPÓLNOTĘ EUROPEJSKĄ**

Protokół (nr 2)

włączający dorobek Schengen w ramy Unii Europejskiej (1997)

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

ZWRACAJĄC UWAGĘ, że układy w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach, podpisane przez niektóre Państwa Członkowskie Unii Europejskiej w Schengen dnia 14 czerwca 1985 roku i dnia 19 czerwca 1990 roku oraz układy z nimi związane i przepisy wydane na podstawie tych układów mają na celu wzmocnienie integracji europejskiej i, w szczególności, umożliwienie Unii Europejskiej, aby szybciej stała się przestrzenią wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości,

PRAGNĄC włączyć wspomniane układy i przepisy w ramy Unii Europejskiej,

POTWIERDZAJĄC, że postanowienia dorobku Schengen mają zastosowanie jedynie wtedy i w zakresie, w jakim są zgodne z prawem Unii Europejskiej i Wspólnoty,

BIORĄC POD UWAGĘ szczególne stanowisko Danii,

BIORĄC POD UWAGĘ, że Irlandia oraz Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej nie są stronami wspomnianych układów i ich nie podpisały oraz że należy przewidzieć dla tych Państw Członkowskich możliwość przyjęcia całości lub części postanowień tych układów,

UZNAJĄC, że w konsekwencji konieczne jest odwołanie się do postanowień Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską dotyczących wzmocnionej współpracy między niektórymi Państwami Członkowskimi i że należy się odwoływać do nich tylko w ostateczności,

BIORĄC POD UWAGĘ potrzebę utrzymania uprzywilejowanych stosunków z Republiką Islandii i Królestwem Norwegii, jako że te państwa potwierdziły swój zamiar związania się wspomnianymi postanowieniami na podstawie układu podpisanego w Luksemburgu 19 grudnia 1996 roku,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską:

Artykuł 1

Królestwo Belgii, Królestwo Danii, Republika Federalna Niemiec, Republika Grecka, Królestwo Hiszpanii, Republika Francuska, Republika Włoska, Wielkie Księstwo Luksemburga, Królestwo Niderlandów, Republika Austrii, Republika Portugalska, Republika Finlandii i Królestwo Szwecji, sygnatariusze układów z Schengen, są upoważnione do ustanowienia między sobą wzmocnionej współpracy w dziedzinach objętych tymi układami i postanowieniami z nimi związanymi, wymienionymi w załączniku do niniejszego Protokołu, dalej nazywanymi „dorobkiem Schengen”. Współpraca ta jest prowadzona w ramach prawnych i instytucjonalnych Unii Europejskiej i z poszanowaniem stosownych postanowień Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

Artykuł 2

1. Z chwilą wejścia w życie Traktatu z Amsterdamu dorobek Schengen, w tym decyzje Komitetu Wykonawczego utworzonego na mocy układów z Schengen, które zostały wydane przed tą datą, stosuje się bezzwłocznie do trzynastu Państw Członkowskich wymienionych w artykule 1, bez uszczerbku dla ustępu 2 niniejszego artykułu. Z tą chwilą Rada zastępuje wspomniany Komitet Wykonawczy.

Rada, stanowiąc na zasadzie jednomyślności swych członków wymienionych w artykule 1, podejmuje wszystkie środki konieczne do wprowadzenia w życie niniejszego ustępu. Rada, stanowiąc jednomyślnie, określa, zgodnie ze stosownymi postanowieniami traktatów, podstawę prawną dla każdego z postanowień lub decyzji stanowiących dorobek Schengen.

W odniesieniu do tych postanowień i decyzji oraz zgodnie z podstawą prawną, którą określiła Rada, Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich wykonuje kompetencje, które są mu powierzone przez mające zastosowanie odpowiednie postanowienia traktatów. W żadnym razie Trybunał Sprawiedliwości nie jest właściwy do orzekania w sprawie środków lub decyzji dotyczących utrzymania porządku publicznego i ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego.

Dopóki nie zostały podjęte powyższe środki i bez uszczerbku dla artykułu 5 ustęp 2, przepisy lub decyzje stanowiące dorobek Schengen są uznawane za akty wydane na podstawie tytułu VI Traktatu o Unii Europejskiej.

2. Ustęp 1 stosuje się do Państw Członkowskich, które podpisały Protokół o przystąpieniu do układów z Schengen, poczynwszy od dat ustalonych przez Radę, stanowiącą na zasadzie jednomyślności swych członków wymienionych w artykule 1, o ile warunki przystąpienia jednego z tych państw do dorobku Schengen nie zostały spełnione przed datą wejścia w życie Traktatu z Amsterdamu.

Artykuł 3

W wyniku postanowienia, o którym mowa w artykule 2 ustęp 1 akapit drugi, Dania zachowuje te same prawa i obowiązki wobec innych sygnatariuszy układów z Schengen jak przed tym postanowieniem w odniesieniu do tych części dorobku Schengen, które uznaje się za mające podstawę prawną w tytule IV Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

W odniesieniu do tych części dorobku Schengen, które mają podstawę prawną w tytule VI Traktatu o Unii Europejskiej, Dania zachowuje takie same prawa i obowiązki jak inni sygnatariusze układów z Schengen.

Artykuł 4

Irlandia oraz Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, które nie są związane dorobkiem Schengen, mogą w każdej chwili wystąpić z wnioskiem o zastosowanie wobec nich wszystkich lub niektórych przepisów tego dorobku.

Rada rozstrzyga o takim wniosku, stanowiąc na zasadzie jednomyślności swych członków wymienionych w artykule 1 i przedstawiciela rządu państwa, którego ten wniosek dotyczy.

Artykuł 5

1. Propozycje i inicjatywy formułowane na podstawie dorobku Schengen podlegają stosownym postanowieniom traktatów.

W związku z tym, jeżeli Irlandia lub Zjednoczone Królestwo albo oba te państwa nie notyfikowały Przewodniczącemu Rady na piśmie, w rozsądnym terminie, że pragną uczestniczyć, przyjmuje się, że upoważnienie określone w artykule 11 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską lub artykule 40 Traktatu o Unii Europejskiej jest przyznane Państwom Członkowskim wymienionym w artykule 1 oraz Irlandii lub Zjednoczonemu Królestwu, jeżeli którekolwiek z nich pragnie uczestniczyć w odpowiednich dziedzinach współpracy.

2. Właściwe postanowienia traktatów, o których mowa w ustępie 1 akapit pierwszy, mają zastosowanie wówczas, gdy Rada nie przyjęła środków określonych w artykule 2 ustęp 1 akapit drugi.

Artykuł 6

Republika Islandii i Królestwo Norwegii są włączone we wprowadzanie w życie dorobku Schengen i w jego dalszy rozwój na podstawie układu podpisanego w Luksemburgu 19 grudnia 1996 roku. Właściwe procedury uzgadnia się w tym celu w układzie z tymi państwami zawartym przez Radę stanowiącą na zasadzie jednomyślności członków wymienionych w artykule 1. Układ taki zawiera postanowienia dotyczące udziału Islandii i Norwegii w ponoszeniu wszelkich skutków finansowych wynikających z wprowadzenia w życie niniejszego Protokołu.

Odrębny układ Rada zawiera z Islandią i Norwegią, stanowiąc jednomyślnie, w celu określenia praw i obowiązków między Irlandią oraz Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej — z jednej strony oraz Islandią i Norwegią — z drugiej strony, w tych dziedzinach dorobku Schengen, które stosują się do tych Państw.

Artykuł 7

Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, określa szczegółowe warunki włączenia Sekretariatu Schengen do Sekretariatu Generalnego Rady.

Artykuł 8

W negocjacjach dotyczących przystąpienia nowych Państw Członkowskich do Unii Europejskiej dorobek Schengen i inne środki podjęte przez instytucje w zakresie jego zastosowania są uznawane za dorobek, który powinien być w pełni przyjęty przez wszystkie państwa kandydujące do przystąpienia.

ZAŁĄCZNIK

DOROBEK SCHENGEN

1. Układ, podpisany w Schengen dnia 14 czerwca 1985 roku, między rządami państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec i Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach.
 2. Konwencja wykonawcza do Układu z Schengen, podpisanego dnia 14 czerwca 1985 roku, w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach, podpisana dnia 19 czerwca 1990 roku między Królestwem Belgii, Republiką Federalną Niemiec, Republiką Francuską, Wielkim Księstwem Luksemburga i Królestwem Niderlandów oraz Akt końcowy i dołączone deklaracje wspólne.
 3. Protokoły i układy o przystąpieniu do Układu z 1985 roku oraz do Konwencji wykonawczej z 1990 roku, zawarte z Włochami (podpisane w Paryżu dnia 27 listopada 1990 roku), Hiszpanią i Portugalią (podpisane w Bonn dnia 25 czerwca 1991 roku), Grecją (podpisane w Madrycie dnia 6 listopada 1992 roku), Austrią (podpisane w Brukseli dnia 28 kwietnia 1995 roku) oraz Danią, Finlandią i Szwecją (podpisane w Luksemburgu dnia 19 grudnia 1996 roku) oraz dołączone akty końcowe i deklaracje.
 4. Decyzje i deklaracje przyjęte przez Komitet Wykonawczy, utworzony na mocy Konwencji wykonawczej z 1990 roku, oraz akty przyjęte w celu wprowadzenia w życie Konwencji przez organy, którym Komitet Wykonawczy przyznał uprawnienia decyzyjne.
-

Protokół (nr 3)
**w sprawie stosowania niektórych aspektów artykułu 14
Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską do Zjednoczo-
nego Królestwa i Irlandii (1997)**

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC uregulować niektóre kwestie dotyczące Zjednoczonego Królestwa i Irlandii,

BIORĄC POD UWAGĘ istnienie od wielu lat szczególnych uzgodnień dotyczących podróżowania między Zjednoczonym Królestwem i Irlandią,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską i Traktatu o Unii Europejskiej:

Artykuł 1

Zjednoczone Królestwo jest uprawnione — bez względu na artykuł 14 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, bez względu na każde inne postanowienie tego Traktatu lub Traktatu o Unii Europejskiej, każdy środek przyjęty na mocy tych traktatów lub każdą umowę międzynarodową zawartą przez Wspólnotę lub Wspólnotę i jej Państwa Członkowskie z jednym lub wieloma państwami trzecimi — do wykonywania na swych granicach z innymi Państwami Członkowskimi kontroli, które uważa za konieczne, wobec osób zamierzających wjechać na jego terytorium. Celem takich kontroli jest:

- a) sprawdzenie, czy obywatele państw-stron Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub osoby pozostające na ich utrzymaniu, wykonujące prawa przyznane przez prawo wspólnotowe oraz obywatele innych państw, którym te prawa zostały przyznane na mocy umowy wiążącej Zjednoczone Królestwo, mają prawo wjazdu na terytorium Zjednoczonego Królestwa; oraz
- b) podjęcie decyzji o przyznaniu lub nieprzyznaniu innym osobom zezwolenia na wjazd na terytorium Zjednoczonego Królestwa.

Artykuł 14 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską ani inne postanowienie tego Traktatu lub Traktatu o Unii Europejskiej, ani żaden środek przyjęty w ich wykonaniu w niczym nie naruszają praw Zjednoczonego Królestwa do ustanowienia i przeprowadzania tych kontroli. Nawiązania w niniejszym artykule do Zjednoczonego Królestwa dotyczą również terytoriów, za których stosunki zewnętrzne Zjednoczone Królestwo ponosi odpowiedzialność.

Artykuł 2

Zjednoczone Królestwo i Irlandia mogą nadal uzgadniać między sobą kwestie dotyczące przepływu osób między ich terytoriami („wspólna strefa podróżowania”), w pełni szanując prawa osób określonych w artykule 1 pierwszy akapit litera a) niniejszego Protokołu. Zgodnie z powyższym, dopóki uzgodnienia te obowiązują, postanowienia artykułu 1 niniejszego Protokołu stosują się do Irlandii na takich samych zasadach i przy spełnieniu takich samych przesłanek jak w przypadku Zjednoczonego Królestwa. Artykuł 14 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, inne postanowienie tego Traktatu lub Traktatu o Unii Europejskiej, ani żaden środek przyjęty w ich wykonaniu w niczym nie naruszają tych uzgodnień.

Artykuł 3

Inne Państwa Członkowskie są uprawnione do wykonywania, na ich granicach lub w każdym punkcie wjazdu na ich terytorium, odpowiednich kontroli wobec osób, które chcą wjechać na ich terytorium ze Zjednoczonego Królestwa lub każdego terytorium, za którego stosunki zewnętrzne ponosi ono odpowiedzialność, w tych samych celach co określone w artykule 1 niniejszego Protokołu, lub z Irlandii, w zakresie, w jakim postanowienia artykułu 1 niniejszego Protokołu mają zastosowanie do Irlandii.

Artykuł 14 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską ani inne postanowienie tego Traktatu lub Traktatu o Unii Europejskiej ani żaden środek przyjęty w ich wykonaniu w niczym nie naruszają praw innych Państw Członkowskich do ustanowienia i przeprowadzania tych kontroli.

Protokół (nr 4)
**w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii
(1997)**

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC uregulować niektóre kwestie dotyczące Zjednoczonego Królestwa i Irlandii,

BIORĄC POD UWAGĘ Protokół w sprawie stosowania niektórych aspektów artykułu 14 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską do Zjednoczonego Królestwa i Irlandii,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską i Traktatu o Unii Europejskiej.

Artykuł 1

Z zastrzeżeniem artykułu 3, Zjednoczone Królestwo i Irlandia nie uczestniczą w przyjmowaniu przez Radę środków objętych tytułem IV Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską. Na zasadzie odstępstwa od artykułu 205 ustęp 2 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, kwalifikowana większość oznacza taki sam udział głosów ważonych danych członków Rady, jak ustalony w artykule 205 ustęp 2. Do decyzji Rady, w odniesieniu do których wymagana jest jednomyślność, konieczna jest zgoda wszystkich członków Rady, z wyjątkiem przedstawicieli rządów Zjednoczonego Królestwa i Irlandii.

Artykuł 2

Na mocy artykułu 1 i z zastrzeżeniem artykułów 3, 4 i 6, Zjednoczonego Królestwa lub Irlandii nie wiążą ani nie mają do nich zastosowania postanowienia tytułu IV Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, środki przyjęte na podstawie tego tytułu, postanowienia jakiegokolwiek umowy międzynarodowej zawartej przez Wspólnotę w wykonaniu tego tytułu, ani orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości interpretujące te postanowienia lub środki. Postanowienia te, środki lub orzeczenia w niczym nie naruszają kompetencji, praw i obowiązków tych Państw. Postanowienia te, środki lub orzeczenia w niczym nie zmieniają dorobku wspólnotowego i nie stanowią części prawa wspólnotowego w zakresie, w jakim stosują się do Zjednoczonego Królestwa i Irlandii.

Artykuł 3

1. Zjednoczone Królestwo lub Irlandia mogą pisemnie notyfikować Przewodniczącemu Rady, w terminie trzech miesięcy od przedstawienia Radzie propozycji lub inicjatywy w wykonaniu tytułu IV Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, swoje życzenie uczestniczenia w przyjęciu

i stosowaniu zaproponowanego środka, na podstawie czego państwo to uzyskuje do tego uprawnienie. Na zasadzie odstępstwa od artykułu 205 ustęp 2 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, kwalifikowana większość oznacza taki sam udział głosów ważonych danych członków Rady, jak ustalony w artykule 205 ustęp 2.

Do decyzji Rady, w odniesieniu do których wymagana jest jednomyślność, konieczna jest zgoda wszystkich członków Rady, z wyjątkiem członka, który nie dokonał takiej notyfikacji. Środek przyjęty stosownie do niniejszego ustępu wiąże wszystkie Państwa Członkowskie, które uczestniczyły w jego przyjęciu.

2. Jeżeli po upływie rozsądnego terminu środek określony w ustępie 1 nie może być przyjęty z udziałem Zjednoczonego Królestwa lub Irlandii, Rada może przyjąć ten środek zgodnie z artykułem 1, bez udziału Zjednoczonego Królestwa lub Irlandii. W takim przypadku stosuje się artykuł 2.

Artykuł 4

Zjednoczone Królestwo lub Irlandia może, w każdym czasie po przyjęciu środka przez Radę, stosownie do tytułu IV Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, notyfikować Radzie i Komisji swój zamiar przyjęcia tego środka. W tym przypadku procedura przewidziana w artykule 11 ustęp 3 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską stosuje się *mutatis mutandis*.

Artykuł 5

Państwa Członkowskiego, które nie jest związane środkiem przyjętym stosownie do tytułu IV Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, nie obciążają skutki finansowe tego środka, inne niż koszty administracyjne ponoszone przez instytucje.

Artykuł 6

Jeżeli w przypadkach określonych w niniejszym Protokole Zjednoczone Królestwo lub Irlandia są związane środkiem przyjętym przez Radę stosownie do tytułu IV Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, odpowiednie postanowienia tego Traktatu, w tym artykuł 68, stosują się do tego państwa w związku z tym środkiem.

Artykuł 7

Artykuły 3 i 4 nie naruszają Protokołu włączającego dorobek Schengen w ramy Unii Europejskiej.

Artykuł 8

Irlandia może na piśmie notyfikować Przewodniczącemu Rady swoją wolę niepodlegania już dalej postanowieniom niniejszego Protokołu. W tym przypadku wobec Irlandii stosują się zwykłe postanowienia traktatowe.

Protokół (nr 5)
w sprawie stanowiska Danii (1997)

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRZYWOŁUJĄC decyzję szefów państw lub rządów, zebranych w ramach Rady Europejskiej w Edynburgu 12 grudnia 1992 roku, dotyczącą niektórych problemów poruszonych przez Danię w kwestii Traktatu o Unii Europejskiej,

PRZYJĄWSZY DO WIADOMOŚCI stanowisko Danii w sprawie obywatelstwa, Unii Gospodarczej i Walutowej, polityki obronnej oraz sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, ustalone w decyzji z Edynburga,

BIORĄC POD UWAGĘ artykuł 3 Protokołu włączającego dorobek Schengen w ramy Unii Europejskiej,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską i Traktatu o Unii Europejskiej:

CZĘŚĆ I

Artykuł 1

Dania nie uczestniczy w przyjęciu przez Radę środków zaproponowanych na podstawie tytułu IV Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską. Na zasadzie odstępstwa od artykułu 205 ustęp 2 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, kwalifikowana większość oznacza taki sam udział głosów ważonych danych członków Rady, jak ustalony w artykule 205 ustęp 2. Do decyzji Rady, w odniesieniu do których wymagana jest jednomyślność, konieczna jest zgoda wszystkich członków Rady, z wyjątkiem przedstawiciela rządu Danii.

Artykuł 2

Danii nie wiążą ani nie mają do niej zastosowania inne postanowienia tytułu IV Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, środki przyjęte na podstawie tego tytułu, postanowienia jakiegokolwiek umowy międzynarodowej zawartej przez Wspólnotę w wykonaniu tego tytułu, ani orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości interpretujące te postanowienia lub środki. Postanowienia te, środki lub orzeczenia w niczym nie naruszają kompetencji, praw i obowiązków Danii. Postanowienia te, środki lub orzeczenia w niczym nie zmieniają dorobku wspólnotowego i nie stanowią części prawa wspólnotowego w zakresie, w jakim stosują się do Danii.

Artykuł 3

Danii nie obciążają skutki finansowe środków określonych w artykule 1, inne niż koszty administracyjne ponoszone przez instytucje.

Artykuł 4

Artykułów 1, 2 i 3 nie stosuje się do środków określających państwa trzecie, których obywatele muszą mieć wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych Państw Członkowskich ani do środków odnoszących się do jednolitego wzorca wiz.

Artykuł 5

1. Dania podejmuje decyzję, w terminie sześciu miesięcy po podjęciu przez Radę decyzji w sprawie propozycji lub inicjatywy mającej na celu rozwój dorobku Schengen, stosownie do postanowień tytułu IV Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, czy dokona transpozycji tej decyzji do swego prawa krajowego. Jeżeli podejmie taką decyzję, to decyzja ta tworzy zobowiązanie prawa międzynarodowego między Danią i innymi Państwami Członkowskimi wymienionymi w artykule 1 Protokołu włączającego dorobek Schengen w ramy Unii Europejskiej oraz Irlandią lub Zjednoczonym Królestwem, jeżeli te Państwa Członkowskie uczestniczą w stosownych dziedzinach współpracy.

2. Jeżeli Dania podejmie decyzję, że nie dokona transpozycji decyzji Rady w rozumieniu ustępu 1, Państwa Członkowskie wymienione w artykule 1 Protokołu włączającego dorobek Schengen w ramy Unii Europejskiej rozważą, jakie właściwe środki należy podjąć.

CZĘŚĆ II

Artykuł 6

W odniesieniu do środków przyjętych przez Radę w dziedzinie objętej artykułem 13 ustęp 1 i artykułem 17 Traktatu o Unii Europejskiej Dania nie uczestniczy w opracowaniu oraz wprowadzaniu w życie decyzji i działań Unii, które mają wpływ na kwestie polityczno-obronne, nie będzie jednak zakłócać rozwoju ściślejszej współpracy między Państwami Członkowskimi w tej dziedzinie. Dania nie uczestniczy zatem w ich przyjęciu. Dania nie jest zobowiązana do współfinansowania wydatków operacyjnych wynikających z tych środków.

CZĘŚĆ III

Artykuł 7

Dania może w każdej chwili, zgodnie ze swymi odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi powiadomić pozostałe Państwa Członkowskie, że nie zamierza już korzystać ze wszystkich lub niektórych postanowień niniejszego Protokołu. W tym przypadku Dania będzie w pełni stosować wszystkie obowiązujące w tym momencie właściwe środki podjęte w ramach Unii Europejskiej.

C. PROTOKOŁY DOŁĄCZONE DO TRAKTATU O UNII EUROPEJSKIEJ, TRAKTATU USTANAWIAJĄCEGO WSPÓLNOTĘ EUROPEJSKĄ ORAZ TRAKTATU USTANAWIAJĄCEGO EUROPEJSKĄ WSPÓLNOTĘ ENERGII ATOMOWEJ

Protokół (nr 6)

w sprawie Statutu Trybunału Sprawiedliwości (2001)

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC uchwalić Statut Trybunału Sprawiedliwości, przewidziany w artykule 245 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską oraz w artykule 160 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej, Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską i Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej:

Artykuł 1

Trybunał Sprawiedliwości jest powołany i funkcjonuje zgodnie z postanowieniami Traktatu o Unii Europejskiej (Traktatu UE), Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Traktatu WE), Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (Traktatu EWEA) oraz niniejszego Statutu.

TYTUŁ I

SĘDZIOWIE I RZECZNICY GENERALNI

Artykuł 2

Przed podjęciem obowiązków każdy z sędziów na posiedzeniu jawnym ślubuje wykonywać swe obowiązki bezstronnie i sumiennie oraz utrzymać w tajemnicy treść obrad Trybunału.

Artykuł 3

Sędziów chroni immunitet jurysdykcyjny. Po zakończeniu funkcji są nadal objęci immunitetem w odniesieniu do działań podejmowanych przez nich w ramach czynności służbowych, obejmującym również słowa wypowiedziane lub napisane.

Trybunał obradujący w pełnym składzie może uchylić immunitet.

W przypadku uchylenia immunitetu i wszczęcia postępowania karnego przeciwko sędziemu, jest on sądzony w Państwie Członkowskim jedynie przez sąd uprawniony do sądenia członków najwyższych krajowych organów sadowniczych.

Artykuły 12-15 i artykuł 18 Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Wspólnot Europejskich stosuje się wobec sędziów, rzeczników generalnych, sekretarza i sprawozdawców pomocniczych Trybunału, bez uszczerbku dla postanowień zawartych w poprzednich ustępach, dotyczących immunitetu jurysdykcyjnego sędziów.

Artykuł 4

Sędziowie nie mogą sprawować żadnych funkcji politycznych ani administracyjnych.

Nie mogą oni wykonywać żadnej innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej, o ile Rada w drodze wyjątku nie zwolni ich od tego zakazu.

Podejmując swoje obowiązki, uroczyście zobowiązują się szanować, w trakcie pełnienia funkcji i po ich zakończeniu, zobowiązania z nich wynikające, zwłaszcza obowiązki uczciwości i roztropności przy obejmowaniu pewnych stanowisk lub przyjmowaniu pewnych korzyści po zakończeniu funkcji.

Wszelkie związane z tą sprawą wątpliwości rozstrzyga Trybunał.

Artykuł 5

Poza przypadkami normalnej wymiany lub śmierci, funkcje sędziego kończą się z chwilą jego rezygnacji.

Sędzia składa rezygnację przesyłając ją w formie pisemnej do prezesa Trybunału, który przekazuje ją do przewodniczącego Rady. W momencie tego zawiadomienia w składzie sędziowskim powstaje wakat.

Z wyjątkiem okoliczności, których dotyczy artykuł 6, sędzia nadal pełni funkcję do momentu podjęcia obowiązków przez następcę.

Artykuł 6

Sędzia może być zwolniony z funkcji lub pozbawiony prawa do emerytury bądź innych podobnych korzyści tylko wówczas, gdy w jednomyślnej opinii sędziów i rzeczników generalnych Trybunału, nie spełnia on już wymaganych warunków lub nie czyni zadość zobowiązaniom wynikającym z jego urzędu. Dany sędzia nie bierze udziału w tych obradach.

Sekretarz Trybunału przekazuje decyzję Trybunału przewodniczącemu Parlamentu Europejskiego i przewodniczącemu Komisji oraz zawiadamia o niej przewodniczącego Rady.

W przypadku decyzji o zwolnieniu sędziego z funkcji, w momencie zawiadomienia przewodniczącego Rady w składzie sędziowskim powstaje wakat.

Artykuł 7

Sędzia, który ma zastąpić członka Trybunału przed upływem jego kadencji, jest mianowany na okres pozostający do zakończenia kadencji jego poprzednika.

Artykuł 8

Postanowienia artykułów 2-7 mają zastosowanie do rzeczników generalnych.

TYTUŁ II

ORGANIZACJA

Artykuł 9 ⁽¹⁾

Gdy co trzy lata następuje częściowe odnowienie składu sędziowskiego, dotyczy ono przemienne trzynastu i dwunastu sędziów.

Gdy co trzy lata następuje częściowe odnowienie składu rzeczników generalnych, dotyczy ono za każdym razem czterech rzeczników generalnych.

Artykuł 10

Przed podjęciem obowiązków sekretarz ślubuje wykonywać swe obowiązki bezstronnie i sumiennie oraz utrzymać w tajemnicy treść obrad Trybunału.

Artykuł 11

Trybunał uzgadnia zastępstwo dla sekretarza, gdy ten nie może uczestniczyć w posiedzeniach Trybunału.

⁽¹⁾ Artykuł zmieniony Aktem Przystąpienia z 2003 r. Patrz: dodatek na końcu niniejszej broszury.

Artykuł 12

Trybunałowi przydziela się urzędników i innych pracowników, aby umożliwić mu funkcjonowanie. Są oni odpowiedzialni przed sekretarzem, który podlega prezesowi.

Artykuł 13

Na wniosek Trybunału Rada, stanowiąc jednomyślnie, może postanowić o mianowaniu sprawozdawców pomocniczych i określić zasady, jakim będzie podporządkowana ich praca. Od sprawozdawców pomocniczych można wymagać, zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie proceduralnym, aby uczestniczyli we wstępnych postępowaniach wyjaśniających dotyczących spraw, które będą rozpatrywane przez Trybunał oraz współpracować z sędzią pełniącym rolę sprawozdawcy.

Sprawozdawców pomocniczych wybiera się spośród osób o niekwestionowanej niezależności i które posiadają niezbędne kwalifikacje prawnicze; mianuje ich Rada. Przed podjęciem obowiązków ślubują oni wykonywać swe obowiązki bezstronnie i sumiennie oraz utrzymać w tajemnicy treść obrad Trybunału.

Artykuł 14

Od sędziów, rzeczników generalnych i sekretarza wymaga się, aby zamieszkiwali w miejscu, w którym znajduje się siedziba Trybunału.

Artykuł 15

Obrady Trybunału odbywają się w trybie ciągłym. Czas trwania urlopów sędziowskich ustala Trybunał, mając na względzie potrzeby wynikające z własnej pracy.

Artykuł 16

Trybunał powołuje izby składające się z trzech lub pięciu sędziów. Sędziowie wybierają spośród siebie prezesów izb. Prezesi izb złożonych z pięciu sędziów wybierani są na trzy lata. Ich mandat może być jednokrotnie odnowiony.

Wielka izba składa się z trzynastu sędziów. Przewodniczy jej prezes Trybunału. Prezesi izb złożonych z pięciu sędziów oraz sędziowie mianowani zgodnie z regulaminem proceduralnym stanowią również część wielkiej izby.

Wielka izba obraduje na żądanie Państwa Członkowskiego lub instytucji Wspólnot, które są stroną w postępowaniu.

Trybunał Sprawiedliwości obraduje w pełnym składzie w sprawach wniesionych na mocy artykułu 195 ustęp 2, artykułu 213 ustęp 2, artykułu 216 lub 247 ustęp 7 Traktatu WE lub artykułu 107d ustęp 2, 126 ustęp 2, 129 lub 160b ustęp 7 Traktatu EWEA.

Ponadto jeśli Trybunał uzna, że wniesiona sprawa ma wyjątkowe znaczenie, po wysłuchaniu rzecznika generalnego może skierować tę sprawę do pełnego składu Trybunału.

Artykuł 17

Obrady Trybunału są ważne jedynie wtedy, gdy zasiada nieparzysta liczba jego członków.

Obrady izb złożonych z trzech lub pięciu sędziów są ważne jedynie wtedy, gdy zasiada trzech sędziów.

Obrady wielkiej izby są ważne jedynie wtedy, gdy zasiada dziewięciu sędziów.

Obrady pełnego składu Trybunału są ważne jedynie wtedy, gdy zasiada piętnastu sędziów.

W sytuacji, gdy jeden z sędziów izby nie może uczestniczyć w obradach, można, zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie proceduralnym, wezwać do uczestnictwa w obradach sędziego z innej izby.

Artykuł 18

Żaden sędzia ani rzecznik generalny nie może współdecydować o sprawie, w której uczestniczył jako pełnomocnik lub doradca lub działał na rzecz jednej ze stron lub jeśli został powołany do orzekania w niej jako członek sądu, komisji śledczej lub w jeszcze innej roli.

Jeśli z jakiegoś szczególnego powodu sędzia lub rzecznik generalny uzna, że nie powinien brać udziału w orzekaniu w jakiejś konkretnej sprawie lub badaniu jej, informuje o tym prezesa. Jeśli z jakiegoś szczególnego powodu prezes uzna, że sędzia lub rzecznik generalny nie powinien uczestniczyć w jakiejś konkretnej sprawie lub przedkładać w niej wniosków, zawiadamia o tym zainteresowanego.

Wszelkie trudności powstające w związku ze stosowaniem niniejszego artykułu rozstrzyga Trybunał.

Strona nie może wnosić o zmianę składu Trybunału lub jednej z jego izb, podając za powód bądź obywatelstwo sędziego, bądź brak w składzie Trybunału lub izby sędziego mającego obywatelstwo to samo co ta strona.

TYTUŁ III

PROCEDURA

Artykuł 19

Państwa Członkowskie i instytucje Wspólnot reprezentuje przed Trybunałem pełnomocnik, ustanawiany dla każdej sprawy; pełnomocnika może wspomagać doradca albo adwokat lub radca prawny.

Państwa będące stronami Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, niebędące Państwami Członkowskimi oraz Urząd Nadzoru EFTA, określony w tym Porozumieniu, są reprezentowane w taki sam sposób.

Inne strony muszą być reprezentowane przez adwokatów lub radców prawnych.

Jedynie adwokat lub radca prawny uprawniony do występowania przed sądem Państwa Członkowskiego lub innego państwa, które jest stroną Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, może reprezentować lub wspomagać stronę przed Trybunałem.

Gdy pełnomocnicy, doradcy i adwokaci lub radcy prawni występują przed Trybunałem, korzystają, zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie proceduralnym, z praw i immunitetów niezbędnych do wykonywania obowiązków w sposób niezależny.

W stosunku do doradców i adwokatów lub radców prawnych występujących przed Trybunałem, Trybunał ma uprawnienia właściwe dla sądów powszechnych, zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie proceduralnym.

Nauczyciele akademicki będący obywatelami Państwa Członkowskiego, którego prawo przyznaje im prawo reprezentowania stron przed sądem, mają takie same prawa przed Trybunałem jak te, które niniejszy artykuł przyznaje adwokatom lub radcom prawnym.

Artykuł 20

Stosowana przed Trybunałem procedura składa się z dwóch części: pisemnej i ustnej.

Na procedurę pisemną składa się przekazywanie stronom oraz instytucjom Wspólnot, których decyzje są przedmiotem sporu, wniosków, memoriałów, argumentów obrony i uwag oraz odpowiedzi na nie, jeśli takowe są, jak też wszelkich akt i dokumentów stanowiących dowody w sprawie lub ich uwierzytelnionych odpisów.

Materiały przekazuje sekretarz w trybie i w terminie określonych w regulaminie proceduralnym.

Na procedurę ustną składa się odczytywanie sprawozdania przedłożonego przez sędziego pełniącego rolę sprawozdawcy, wysłuchiwanie przez Trybunał pełnomocników, doradców i adwokatów lub radców prawnych oraz wniosków rzecznika generalnego jak również, w miarę możliwości, przesłuchiwanie świadków i wysłuchiwanie opinii biegłych.

Jeśli Trybunał uzna, że w sprawie nie występuje nowe zagadnienie prawne, po wysłuchaniu rzecznika generalnego może zadecydować o rozstrzygnięciu sprawy bez wniosku rzecznika generalnego.

Artykuł 21

Wniesienie skargi do Trybunału następuje poprzez skierowanie jej w formie pisemnej do sekretarza Trybunału. Skarga musi zawierać nazwisko i adres zamieszkania skarżącego oraz charakter osoby podpisującej, wskazanie strony lub stron, przeciw którym wnosi się skargę, przedmiot sporu, wnioski oraz zwięzłe przedstawienie zarzutów prawnych stanowiących podstawę skargi.

Skardze towarzyszy, w stosownych przypadkach, akt, którego unieważnienia się żąda lub, w okolicznościach przewidzianych w artykule 232 Traktatu WE i artykule 148 Traktatu EWEA, dokumenty dowodowe wskazujące datę wezwania instytucji do działania zgodnie z tymi artykułami. Gdy dokumenty nie zostają przedłożone razem ze skargą, sekretarz zwraca się do zainteresowanej strony o przedstawienie ich w rozsądnym terminie, lecz w takim przypadku prawa strony nie wygasają nawet wtedy, gdy takie dokumenty są przedstawione po terminie wyznaczonym do wszczęcia postępowania.

Artykuł 22

W przypadkach objętych artykułem 18 Traktatu EWEA, wniesienie sprawy do Trybunału następuje poprzez odwołanie skierowane do sekretarza Trybunału. Odwołanie musi zawierać nazwisko i adres zamieszkania skarżącego oraz charakter osoby podpisującej, wskazanie decyzji, od której wnosi się odwołanie, wskazanie stron przeciwnych, przedmiot sporu, wnioski i zwięzłe przedstawienie podstaw odwołania.

Do odwołania dołącza się uwierzytelniony odpis zaskarżanej decyzji Komitetu Arbitrażowego.

W wypadku odrzucenia odwołania przez Trybunał decyzja Komitetu Arbitrażowego jest ostateczna.

W wypadku orzeczenia o nieważności decyzji Komitetu Arbitrażowego przez Trybunał sprawa może zostać wznowiona, w stosownych przypadkach, z inicjatywy jednej ze stron postępowania, przed Komitetem Arbitrażowym. Podlega on wszelkim decyzjom w kwestiach prawnych wydanym przez Trybunał.

Artykuł 23

W sprawach objętych artykułem 35 ustęp 1 Traktatu UE, artykułem 234 Traktatu WE i artykułem 150 Traktatu EWEA sąd Państwa Członkowskiego podejmujący decyzję o zawieszeniu postępowania i przekazaniu sprawy do Trybunału zawiadamia o niej Trybunał. Następnie sekretarz Trybunału zawiadamia o tej decyzji strony, Państwa Członkowskie i Komisję, jak również Radę lub Europejski Bank Centralny, jeśli spór dotyczy ważności lub wykładni aktu wydanego przez Radę lub Europejski Bank Centralny, oraz Parlament Europejski i Radę, jeśli spór dotyczy ważności lub wykładni aktu, przyjętego wspólnie przez te dwie instytucje.

W terminie dwóch miesięcy od tego zawiadomienia strony, Państwa Członkowskie, Komisja oraz, w stosownych przypadkach, Parlament Europejski, Rada i Europejski Bank Centralny, są uprawnione do przedłożenia Trybunałowi memoriałów lub uwag na piśmie.

Ponadto, w sprawach objętych artykułem 234 Traktatu WE, o decyzjach sądu krajowego sekretarz Trybunału zawiadamia państwa będące stronami Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, a niebędące Państwami Członkowskimi, oraz określony w Porozumieniu o Europejskim Obszarze Gospodarczym Urząd Nadzoru EFTA, które mogą, w sprawach dotyczących jednej z dziedzin stosowania tego Porozumienia, w terminie dwóch miesięcy od zawiadomienia, przedłożyć Trybunałowi memoriały lub uwagi na piśmie.

W przypadku gdy porozumienie dotyczące określonej dziedziny, zawarte przez Radę i jedno lub więcej państw trzecich przewiduje, że państwa te są uprawnione do przedkładania memoriałów lub uwag na piśmie, w przypadku gdy sąd Państwa Członkowskiego kieruje do Trybunału Sprawiedliwości pytanie prejudycjalne dotyczące dziedziny stosowania porozumienia, o decyzji sądu krajowego zawierającej to pytanie prejudycjalne powiadamia się również zainteresowane państwa trzecie, które terminie dwóch miesięcy od takiego powiadomienia mogą przedłożyć Trybunałowi memoriały lub uwagi na piśmie.

Artykuł 24

Trybunał może nakazać stronom, aby przedstawiły wszelkie dokumenty i dostarczyły wszelkich informacji, które Trybunał uzna za pożądane. Odmowa zostanie formalnie zaprotokołowana.

Trybunał może również nakazać Państwom Członkowskim i instytucjom niebędącym stronami w sprawie, aby dostarczyły wszelkich informacji, które Trybunał uzna za niezbędne w postępowaniu.

Artykuł 25

Trybunał może również w dowolnym momencie powierzyć każdej osobie, organowi, władzy, komitetowi lub innej wybranej przez siebie organizacji zadanie sporządzenia ekspertyzy.

Artykuł 26

Świadkowie mogą być przesłuchiwani na warunkach określonych w regulaminie proceduralnym.

Artykuł 27

W stosunku do świadków, którzy nie stawili się, Trybunał ma uprawnienia powszechnie przyznane sądom i może nakładać kary pieniężne, zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie proceduralnym.

Artykuł 28

Świadkowie i biegli mogą być przesłuchiwani pod przysięgą składaną w formie określonej w regulaminie proceduralnym lub w sposób określony przepisami prawa kraju, z którego pochodzi świadek lub biegły.

Artykuł 29

Trybunał może zarządzić przesłuchanie świadka lub biegłego przez organ sądowy w miejscu jego zamieszkania.

Zarządzenie w tej sprawie wysyła się do wykonania właściwemu organowi sądowemu zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie proceduralnym. Dokumenty sporządzone w ramach pomocy prawnej odsyła się Trybunałowi na tych samych warunkach.

Trybunał pokrywa koszty, bez uszczerbku dla prawa obciążania nimi stron, w stosownych przypadkach.

Artykuł 30

Państwo Członkowskie traktuje każde złamanie przysięgi przez świadka lub biegłego tak, jakby przestępstwo to popełniono przed jednym z jego sądów właściwych do orzekania w sprawach cywilnych. Na wniosek Trybunału Państwo Członkowskie ściga i sądzi sprawcę przed właściwym sądem krajowym.

Artykuł 31

Rozprawa jest jawna, chyba że Trybunał, działając z urzędu lub na wniosek stron, z ważnych powodów postanowi inaczej.

Artykuł 32

W czasie rozpraw Trybunał może przesłuchiwać biegłych, świadków i strony. Jednakże strony mogą zwracać się do Trybunału jedynie poprzez swych przedstawicieli.

Artykuł 33

Z każdej rozprawy sporządza się protokół, podpisywany przez prezesa i sekretarza.

Artykuł 34

Wokanda ustalana jest przez prezesa.

Artykuł 35

Obrady Trybunału są i pozostają niejawne.

Artykuł 36

Orzeczenia zawierają uzasadnienie oraz nazwiska sędziów uczestniczących w obradach.

Artykuł 37

Orzeczenia podpisują prezes i sekretarz. Odczytuje się je na posiedzeniu jawnym.

Artykuł 38

Trybunał orzeka w sprawie kosztów.

Artykuł 39

Stosując procedurę doraźną, określoną w regulaminie proceduralnym, która, w niezbędnym zakresie, może różnić się od postanowień niniejszego Statutu, prezes Trybunału może rozstrzygać wnioski o zawieszenie wykonania, zgodnie z artykułem 242 Traktatu WE i artykułem 157 Traktatu EWEA, bądź zalecić środki tymczasowe zgodnie z artykułem 243 Traktatu WE lub artykułem 158 Traktatu EWEA albo zawiesić postępowanie egzekucyjne zgodnie z akapitem czwartym artykułu 256 Traktatu WE lub akapitem trzecim artykułu 164 Traktatu EWEA.

Jeśli nie może tego uczynić prezes, zastępuje go inny sędzia zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie proceduralnym.

Orzeczenie prezesa lub sędziego, który go zastępuje, jest tymczasowe i w żadnym wypadku nie przesądza decyzji Trybunału co do istoty sprawy.

Artykuł 40

Państwa Członkowskie i instytucje Wspólnot mogą interweniować w sprawach rozpatrywanych przez Trybunał.

Takie samo prawo przysługuje każdej innej osobie, która uzasadni interes w rozstrzygnięciu sprawy przedłożonej Trybunałowi, z wyjątkiem sporów między Państwami Członkowskimi, między instytucjami Wspólnot lub między Państwami Członkowskimi a instytucjami Wspólnot.

Bez uszczerbku dla drugiego akapitu, państwa będące stronami Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, nie będące Państwami Członkowskimi oraz Urząd Nadzoru EFTA, określony w tym Porozumieniu, mogą interweniować w sprawach rozpatrywanych przez Trybunał, dotyczących jednej z dziedzin stosowania tego Porozumienia.

Wniosek interwencyjny ogranicza się do poparcia wniosków jednej ze stron.

Artykuł 41

Jeśli należycie zawiadomiona strona pozwana nie złoży pisemnych wniosków, wydaje się przeciwko tej stronie wyrok zaoczny. Od wyroku zaocznego można wnieść sprzeciw w terminie jednego miesiąca od zawiadomienia o nim. Sprzeciw nie ma skutku zawieszającego wykonanie przymusowe wyroku zaocznego, o ile Trybunał nie postanowi inaczej.

Artykuł 42

W sprawach oraz na warunkach określonych w regulaminie proceduralnym Państwa Członkowskie, instytucje Wspólnot i inne osoby fizyczne lub prawne mogą wnieść przeciw wyrokowi powództwo przeciwegzekucyjne, jeżeli wyrok ten narusza ich prawa i został wydany w sprawie, do udziału w której nie zostali wezwani.

Artykuł 43

Jeśli zachodzi wątpliwość co do znaczenia lub zakresu wyroku, Trybunał jest właściwy do dokonania jego wykładni na wniosek którejkolwiek ze stron lub instytucji Wspólnoty, która uzasadni swój interes w tym zakresie.

Artykuł 44

Wniosek o rewizję wyroku można wnieść do Trybunału jedynie w związku z ujawnieniem okoliczności faktycznej, mogącej mieć decydujące znaczenie, nieznanej w chwili wydania wyroku ani Trybunałowi, ani stronie żądającej rewizji.

Postępowanie rewizyjne wszczyna się na mocy orzeczenia Trybunału, wyraźnie stwierdzającego istnienie nowej okoliczności faktycznej uzasadniającej rewizję i — tym samym — stwierdzającego dopuszczalność wniosku w tej sprawie.

Wniosku o rewizję nie można wnieść po upływie dziesięciu lat od wydania wyroku.

Artykuł 45

Regulamin proceduralny określa szczególne terminy, uwzględniające odległości.

Upływ terminu nie narusza uprawnień, jeśli strona dowiedzie zaistnienie nieprzewidywalnych okoliczności lub siły wyższej.

Artykuł 46

Roszczenia wynikające z odpowiedzialności pozaumownej Wspólnot ulegają przedawnieniu z upływem pięciu lat od zdarzenia stanowiącego podstawę tej odpowiedzialności. Okres przedawnienia przerywa wniesienie skargi do Trybunału lub uprzednie wniesienie przez poszkodowanego wniosku do właściwej instytucji Wspólnoty. W ostatnim przypadku wniosek musi być wniesiony w ciągu dwóch miesięcy, zgodnie z artykułem 230 Traktatu WE i artykułem 146 Traktatu EWEA; postanowienia drugiego akapitu artykułu 232 Traktatu WE oraz drugiego akapitu artykułu 148 Traktatu EWEA stosuje się odpowiednio.

TYTUŁ IV

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Artykuł 47

Artykuły 2-8, artykuł 14, artykuł 15, akapity pierwszy, drugi, czwarty i piąty artykułu 17 oraz artykuł 18 stosują się do Sądu Pierwszej Instancji i jego członków. Ślubowanie, przewidziane w artykule 2, składa się przed Trybunałem Sprawiedliwości, a decyzje określone w artykułach 3, 4 i 6 Trybunał podejmuje po wysłuchaniu Sądu Pierwszej Instancji.

Czwarty akapit artykułu 3 oraz artykuły 10, 11 i 14 stosują się do sekretarza Sądu Pierwszej Instancji *mutatis mutandis*.

Artykuł 48 ⁽¹⁾

Sąd Pierwszej Instancji składa się z 25 sędziów.

Artykuł 49

Członkowie Sądu Pierwszej Instancji mogą być wezwani do wykonywania zadań rzecznika generalnego.

Obowiązkiem rzecznika generalnego jest publiczne przedstawianie, przy zachowaniu całkowitej bezstronności i niezależności, uzasadnionych wniosków w niektórych sprawach wnoszonych do Sądu, w celu wspomaganie go w wykonywaniu powierzonego mu zadania.

Kryteria wyboru tego typu spraw, jak też procedury wyznaczania rzeczników generalnych określa regulamin proceduralny Sądu Pierwszej Instancji.

⁽¹⁾ Artykuł zmieniony Aktem Przystąpienia z 2003 r. Patrz: dodatek na końcu niniejszej broszury.

Członek Sądu wezwany do pełnienia obowiązków rzecznika generalnego w danej sprawie nie może brać udziału w orzekaniu w tej sprawie.

Artykuł 50

Sąd Pierwszej Instancji obraduje w izbach złożonych z trzech lub pięciu sędziów. Sędziowie wybierają spośród siebie prezesów izb. Prezesów izb złożonych z pięciu sędziów wybiera się na trzy lata. Ich mandat może być jednokrotnie odnowiony.

Skład izb i przydzielanie im spraw określa regulamin proceduralny. Przy rozpatrywaniu niektórych spraw objętych regulaminem proceduralnym Sąd Pierwszej Instancji może obradować w pełnym składzie lub w składzie jednoosobowym.

Regulamin proceduralny może również przewidywać, że Sąd Pierwszej Instancji obraduje w składzie wielkiej izby w sprawach i na warunkach w nim wyszczególnionych.

Artykuł 51

Na zasadzie odstępstwa od zasady określonej w artykule 225 ustęp 1 Traktatu WE oraz artykułu 140a ustęp 1 Traktatu EWEA, Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania w zakresie skarg o których mowa w artykułach 230 i 232 Traktatu WE oraz artykułach 146 i 148 EWEA, które zostały wniesione przez Państwo Członkowskie, kierowanych:

- a) przeciwko aktowi lub zaniechaniu Parlamentu Europejskiego lub Rady lub obu tych instytucji stanowiących wspólnie, z wyjątkiem:
 - decyzji przyjętych przez Radę na podstawie artykułu 88 ustęp 2 akapit trzeci Traktatu WE,
 - aktów Rady przyjętych zgodnie z rozporządzeniem Rady dotyczącym handlowych środków ochronnych w rozumieniu artykułu 133 Traktatu WE,
 - aktów Rady, poprzez które Rada wykonuje uprawnienia wykonawcze zgodnie z artykułem 202 tiret trzecie Traktatu WE;
- b) przeciwko aktowi lub zaniechaniu Komisji na podstawie artykułu 11a Traktatu WE.

Trybunał Sprawiedliwości jest również właściwy do orzekania w zakresie skarg określonych w tych samych artykułach, wniesionych przez jedną z instytucji Wspólnot lub przez Europejski Bank Centralny przeciwko aktowi lub zaniechaniu Parlamentu Europejskiego, Rady, obu tych instytucji stanowiących wspólnie lub Komisji, jak również w przypadkach skarg jednej z instytucji Wspólnoty przeciwko aktowi lub zaniechaniu Europejskiego Banku Centralnego.

Artykuł 52

Prezes Trybunału Sprawiedliwości i prezes Sądu Pierwszej Instancji za wspólnym porozumieniem określają warunki, na jakich urzędnicy i inni pracownicy zatrudnieni przy Trybunale Sprawiedliwości świadczą wobec Sądu Pierwszej Instancji usługi umożliwiające jego funkcjonowanie. Niektórzy urzędnicy i inni pracownicy odpowiadają przed sekretarzem Sądu, który podlega prezesowi Sądu Pierwszej Instancji.

Artykuł 53

Procedurę Sądu Pierwszej Instancji reguluje tytuł III.

Jej postanowienia szczegółowe określa i uzupełnia w razie potrzeby regulamin proceduralny Sądu. Regulamin proceduralny może odbiegać od akapitu czwartego artykułu 40 oraz od artykułu 41, tak aby uwzględnić szczególny charakter sporów prawnych z dziedziny własności intelektualnej.

Na zasadzie odstępstwa od czwartego akapitu artykułu 20, rzecznik generalny może składać swe uzasadnione wnioski w formie pisemnej.

Artykuł 54

Jeśli skarga lub inny dokument procesowy skierowany do Sądu Pierwszej Instancji zostanie omyłkowo złożony u sekretarza Trybunału Sprawiedliwości, ten przekazuje go natychmiast sekretarzowi Sądu Pierwszej Instancji; jeśli skarga lub inny dokument procesowy skierowany do Trybunału Sprawiedliwości zostanie omyłkowo złożony u sekretarza Sądu Pierwszej Instancji, ten przekazuje go natychmiast sekretarzowi Trybunału Sprawiedliwości.

Jeśli Sąd Pierwszej Instancji stwierdzi, że nie jest właściwy do rozpoznawania skargi, dla której właściwy jest Trybunał Sprawiedliwości, kieruje ją do Trybunału Sprawiedliwości. Jeśli Trybunał Sprawiedliwości stwierdzi, że skarga należy do właściwości Sądu Pierwszej Instancji, kieruje ją do Sądu Pierwszej Instancji, który nie może odmówić właściwości.

Jeżeli w Trybunale Sprawiedliwości i Sądzie Pierwszej Instancji są zawisłe sprawy mające ten sam przedmiot, dotyczące tej samej kwestii wykładni lub dotyczące ważności tego samego aktu, Sąd Pierwszej Instancji po wysłuchaniu stron może zawiesić toczące się przed nim postępowanie do czasu wydania wyroku przez Trybunał Sprawiedliwości lub w przypadku skarg na podstawie artykułu 230 Traktatu WE lub artykułu 146 Traktatu EWEA Sąd Pierwszej Instancji może odmówić właściwości, tak aby Trybunał Sprawiedliwości mógł rozstrzygnąć takie skargi. Na takich samych warunkach Trybunał Sprawiedliwości może również zadecydować o zawieszeniu toczącego się przed nim postępowania; w takim przypadku kontynuowane jest postępowanie przed Sądem Pierwszej Instancji.

Jeżeli Państwo Członkowskie i instytucja Wspólnot podważają ten sam akt, Sąd Pierwszej Instancji odmawia właściwości w celu umożliwienia Trybunałowi Sprawiedliwości wydania orzeczenia w sprawie tych skarg.

Artykuł 55

O ostatecznych orzeczeniach Sądu Pierwszej Instancji, orzeczeniach rozstrzygających kwestie merytoryczne tylko w części lub rozstrzygających kwestię proceduralną dotyczącą zarzutu braku kompetencji lub niedopuszczalności sekretarz Sądu Pierwszej Instancji zawiadamia wszystkie strony, a także wszystkie Państwa Członkowskie i instytucje Wspólnot, nawet jeżeli nie interweniowały w danej sprawie przed Sądem Pierwszej Instancji.

Artykuł 56

Odwołanie może zostać wniesione do Trybunału Sprawiedliwości w terminie dwóch miesięcy od zawiadomienia o orzeczeniu, od którego wnoszone jest odwołanie, od ostatecznych orzeczeń Sądu Pierwszej Instancji i orzeczeń tego Sądu rozstrzygających kwestie merytoryczne jedynie w części, lub rozstrzygających kwestię proceduralną dotyczącą zarzutu braku kompetencji lub niedopuszczalności.

Odwołanie takie może zostać wniesione przez każdą stronę, której wnioski nie zostały uwzględnione, w całości lub w części. Jednakże interwenienci, nie będący ani Państwami Członkowskimi ani instytucjami Wspólnot, mogą wnieść takie odwołanie jedynie wtedy, gdy orzeczenie Sądu Pierwszej Instancji dotyczy ich bezpośrednio.

Z wyjątkiem spraw dotyczących sporów między Wspólnotami a jej pracownikami, odwołanie może być również wniesione przez Państwa Członkowskie i instytucje Wspólnot, które nie interweniowały w postępowaniach przed Sądem Pierwszej Instancji. Sytuacja takich Państw Członkowskich i instytucji jest taka sama jak Państw Członkowskich i instytucji, które interweniowały w pierwszej instancji.

Artykuł 57

Każda osoba, której wniosek interwencyjny został oddalony przez Sąd Pierwszej Instancji, może wnieść odwołanie do Trybunału Sprawiedliwości w ciągu dwóch tygodni od zawiadomienia o orzeczeniu oddalającym wniosek.

Strony postępowania mogą wnieść odwołanie do Trybunału Sprawiedliwości od wszelkich orzeczeń Sądu Pierwszej Instancji wydanych na mocy artykułu 242 lub artykułu 243 lub czwartego akapitu artykułu 256 Traktatu WE, lub artykułu 157 lub artykułu 158 lub trzeciego akapitu artykułu 164 Traktatu EWEA, w terminie dwóch miesięcy od zawiadomienia o nich.

Odwołanie, o którym mowa w dwóch pierwszych akapitach niniejszego artykułu, jest rozpoznawane zgodnie z procedurą określoną w artykule 39 niniejszego Statutu.

Artykuł 58

Odwołanie do Trybunału Sprawiedliwości jest ograniczone do kwestii prawnych. Podstawę odwołania stanowi brak właściwości Sądu Pierwszej Instancji, naruszenie procedury w postępowaniu przed Sądem wpływające niekorzystnie na interesy wnoszącego odwołanie oraz naruszenie prawa wspólnotowego przez Sąd Pierwszej Instancji.

Odwołanie nie może dotyczyć wyłącznie ustalenia wysokości kosztów postępowania lub wskazania strony je ponoszącej.

Artykuł 59

W wypadku wniesienia odwołania od orzeczenia Sądu Pierwszej Instancji procedura postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości składa się z części pisemnej i ustnej. Zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie proceduralnym Trybunału Sprawiedliwości, po wysłuchaniu rzecznika generalnego i stron, może odstąpić od procedury ustnej.

Artykuł 60

Z zastrzeżeniem artykułów 242 i 243 Traktatu WE i artykułów 157 i 158 Traktatu EWEA, odwołanie nie ma skutku zawieszającego.

Na zasadzie odstępstwa od artykułu 244 Traktatu WE i artykułu 159 Traktatu EWEA, orzeczenia Sądu Pierwszej Instancji o nieważności rozporządzenia stają się skuteczne dopiero po upływie terminu określonego w pierwszym akapicie artykułu 56 niniejszego Statutu, bądź jeśli w terminie tym wniesiono odwołanie — od daty jego oddalenia, jednak bez uszczerbku dla prawa strony do wystąpienia do Trybunału, zgodnie z artykułami 242 i 243 Traktatu WE lub artykułami 157 i 158 Traktatu EWEA, o zawieszenie skutków rozporządzenia, o nieważności którego orzeczono, lub o podjęcie innych środków tymczasowych.

Artykuł 61

Jeśli odwołanie jest zasadne, Trybunał Sprawiedliwości uchyla orzeczenie Sądu Pierwszej Instancji. Może on wydać orzeczenie ostateczne w sprawie, jeśli stan postępowania na to pozwala lub skierować sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd Pierwszej Instancji.

Gdy sprawa zostanie skierowana do ponownego rozpoznania przez Sąd Pierwszej Instancji, jest on związany orzeczeniem Trybunału Sprawiedliwości co do kwestii prawnych.

Jeśli odwołanie wniesione przez Państwo Członkowskie lub instytucję Wspólnot, które nie interweniowały w postępowaniu przed Sądem Pierwszej Instancji, jest zasadne, Trybunał Sprawiedliwości może określić, jeśli uzna to za konieczne, które ze skutków uchylonego orzeczenia Sądu Pierwszej Instancji uważa się za ostateczne wobec stron sporu.

Artykuł 62

Jeżeli w sprawach przewidzianych w artykule 225 ustęp 2 i 3 Traktatu WE oraz artykule 140a ustęp 2 i 3 Traktatu EWEA, pierwszy rzecznik generalny uzna, że zachodzi poważne ryzyko naruszenia jedności lub spójności prawa wspólnotowego, może wystąpić do Trybunału Sprawiedliwości z wnioskiem o poddanie orzeczenia Sądu Pierwszej Instancji kontroli.

Wniosek musi zostać złożony w terminie jednego miesiąca od wydania orzeczenia przez Sąd Pierwszej Instancji. W terminie miesiąca od otrzymania wniosku pierwszego rzecznika generalnego, Trybunał Sprawiedliwości decyduje, czy poddać orzeczenie kontroli.

Artykuł 62a

Trybunał orzeka w sprawie pytań będących przedmiotem kontroli zgodnie z procedurą nadzwyczajną na podstawie dokumentów przekazanych mu przez Sąd.

Zainteresowani, o których mowa w artykule 23 niniejszego Statutu, a także w przypadkach przewidzianych w artykule 225 ustęp 2 Traktatu WE oraz w artykule 140a ustęp 2 Traktatu EWEA, strony postępowania przed Sądem mają prawo, w wyznaczonym w tym celu terminie, przedstawić Trybunałowi pisma procesowe lub uwagi na piśmie odnośnie do pytań będących przedmiotem kontroli.

Trybunał może podjąć decyzję o otwarciu procedury ustnej przed wydaniem orzeczenia.

Artykuł 62b

W przypadkach przewidzianych w artykule 225 ustęp 2 Traktatu WE oraz w artykule 140a ustęp 2 Traktatu EWEA, bez uszczerbku dla artykułów 242 i 243 Traktatu WE, wniosek o poddanie orzeczenia kontroli oraz decyzja w sprawie otwarcia procedury kontroli nie mają skutku zawieszającego. Jeżeli Trybunał stwierdzi, że orzeczenie Sądu narusza jedność i spójność prawa wspólnotowego, kieruje sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd, który jest związany orzeczeniem Trybunału co do kwestii prawnych; Trybunał może określić, które ze skutków orzeczenia Sądu uważa się za ostateczne wobec stron sporu. Jednakże jeżeli rozstrzygnięcie sporu, przy uwzględnieniu rezultatu kontroli, wynika z ustaleń stanu faktycznego, na których oparte zostało orzeczenie Sądu, Trybunał wydaje orzeczenie ostateczne.

W przypadkach przewidzianych w artykule 225 ustęp 3 Traktatu WE i w artykule 140a ustęp 3 Traktatu EWEA, w przypadku braku wniosku o poddanie orzeczenia kontroli lub decyzji o otwarciu procedury kontroli, odpowiedzi udzielone przez Sąd na zadane mu pytania stają się skuteczne z chwilą wygaśnięcia terminów określonych w artykule 62 akapit drugi. W przypadku otwarcia procedury kontroli odpowiedzi, które zostały poddane kontroli stają się skuteczne wraz z zakończeniem tej procedury, chyba że Trybunał postanowi inaczej. Jeżeli Trybunał uzna, że orzeczenie Sądu narusza jedność lub spójność prawa wspólnotowego, odpowiedź udzielona przez Trybunał na pytania będące przedmiotem kontroli zastępuje odpowiedź Sądu.

TYTUŁ IV A IZBY SĄDOWE

Artykuł 62c

Przepisy odnoszące się do właściwości, składu, organizacji i procedury izb sądowych ustanowionych na mocy artykułów 225a Traktatu WE i 140b Traktatu EWEA są zawarte w załączniku do niniejszego Statutu.

TYTUŁ V POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Artykuł 63

Regulamin proceduralny Trybunału Sprawiedliwości zawiera wszelkie postanowienia niezbędne do stosowania niniejszego Statutu, a w razie potrzeby do jego uzupełnienia.

Artykuł 64

Do chwili przyjęcia w niniejszym Statucie reguł dotyczących systemu językowego stosowanego w Trybunale Sprawiedliwości i Sądzie Pierwszej Instancji, stosują się postanowienia regulaminu proceduralnego Trybunału Sprawiedliwości oraz regulaminu proceduralnego Sądu Pierwszej Instancji dotyczące systemu językowego. Postanowienia te można zmienić lub uchylić jedynie zgodnie z procedurą dokonywania zmian określoną w niniejszym Statucie.

ZAŁĄCZNIK I

SĄD DO SPRAW SŁUŻBY PUBLICZNEJ UNII EUROPEJSKIEJ*Artykuł 1*

Sąd do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej, zwany dalej „Sądem do spraw Służby Publicznej”, jest właściwy do rozpoznawania w pierwszej instancji sporów między Wspólnotami a jej pracownikami na mocy art. 236 Traktatu WE i art. 152 Traktatu EWEA, w tym sporów między organami i jednostkami organizacyjnymi a ich personelem, w odniesieniu do których przyznano właściwość Trybunałowi Sprawiedliwości.

Artykuł 2

W skład Sądu do spraw Służby Publicznej wchodzi siedmiu sędziów. Jeżeli Trybunał Sprawiedliwości tego zażąda, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, może zwiększyć liczbę sędziów.

Sędziowie są mianowani na okres sześciu lat. Ustupający sędziowie mogą być mianowani ponownie.

Wakaty uzupełnia się przez mianowanie nowego sędziego na okres sześciu lat.

Artykuł 3

1. Sędziowie są mianowani przez Radę, stanowiącą zgodnie z art. 225a akapit czwarty Traktatu WE i art. 140b akapit czwarty Traktatu EWEA, po konsultacji z komitetem przewidzianym w niniejszym artykule. Przy mianowaniu sędziów Rada zapewnia zrównoważony skład Sądu w odniesieniu do obywateli Państw Członkowskich pochodzących z możliwie najszerzego obszaru geograficznego oraz w odniesieniu do reprezentowanych krajowych systemów sądowniczych.

2. Każda osoba posiadająca obywatelstwo Unii i spełniająca warunki przewidziane w art. 225a akapit czwarty Traktatu WE i art. 140b akapit czwarty Traktatu EWEA może przedstawić swoją kandydaturę. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na zalecenie Trybunału Sprawiedliwości, określa warunki i zasady dotyczące przedstawiania i rozpatrywania kandydatur.

3. Tworzy się komitet składający się z siedmiu osobistości wybranych spośród byłych członków Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji oraz prawników o uznanej kompetencji. O mianowaniu członków komitetu oraz zasadach jego działania decyduje Rada stanowiąca większością kwalifikowaną na zalecenie prezesa Trybunału Sprawiedliwości.

4. Komitet wydaje opinię, czy kandydat jest odpowiedni do pełnienia funkcji sędziego Sądu do spraw Służby Publicznej. Komitet dołącza do tej opinii listę kandydatów o najbardziej odpowiednim doświadczeniu na najwyższym poziomie. Lista taka powinna zawierać co najmniej dwukrotnie większą liczbę kandydatów od liczby sędziów, którzy mają być mianowani przez Radę.

Artykuł 4

1. Sędziowie wybierają spośród siebie na okres trzech lat prezesa Sądu do spraw Służby Publicznej. Jego mandat jest odnawialny.

2. Sąd do spraw Służby Publicznej obraduje w izbach składających się z trzech sędziów. W niektórych przypadkach określonych w jego regulaminie Sąd może obradować w pełnym składzie, w składzie pięcioosobowym lub jednoosobowym.
3. Prezes Sądu do spraw Służby Publicznej przewodniczy obradom w pełnym składzie i w składzie pięcioosobowym. Prezesi składów trzyosobowych są wyznaczani na warunkach określonych w ust. 1. Jeżeli prezes Sądu do spraw Służby Publicznej jest przydzielony do izby trzyosobowej, przewodniczy on takiej izbie.
4. Właściwości i quorum pełnego składu, jak również skład izb i przydzielanie im spraw określa regulamin.

Artykuł 5

Artykuły 2–6, 14, 15 i 17 akapity pierwszy, drugi i piąty, a także art. 18 Statutu Trybunału Sprawiedliwości stosują się do Sądu do spraw Służby Publicznej i jego członków.

Ślubowanie, o którym mowa w art. 2 Statutu, składa się przed Trybunałem Sprawiedliwości, a decyzje, o których mowa w art. 3, 4 i 6, są podejmowane przez Trybunał Sprawiedliwości po konsultacji z Sądem do spraw Służby Publicznej.

Artykuł 6

1. Sąd do spraw Służby Publicznej jest wspierany przez służby administracyjne Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji. Prezes Trybunału Sprawiedliwości lub, w stosownym przypadku, prezes Sądu Pierwszej Instancji określa za wspólnym porozumieniem z prezesem Sądu do spraw Służby Publicznej warunki, na jakich urzędnicy i inni pracownicy zatrudnieni przy Trybunale Sprawiedliwości lub Sądzie Pierwszej Instancji świadczą wobec Sądu do spraw Służby Publicznej usługi umożliwiające jego funkcjonowanie. Niektórzy urzędnicy lub inni pracownicy odpowiadają przed sekretarzem Sądu do spraw Służby Publicznej, który podlega prezesowi tego Sądu.
2. Sąd do spraw Służby Publicznej mianuje swojego sekretarza i określa jego status. Artykuł 3 akapit czwarty, art. 10, 11 i 14 Statutu Trybunału Sprawiedliwości stosują się do sekretarza tego Sądu.

Artykuł 7

1. Postępowanie przed Sądem do spraw Służby Publicznej określają przepisy tytułu III Statutu Trybunału Sprawiedliwości, z wyjątkiem jego art. 22 i 23. W miarę potrzeb ustanawia się bardziej szczegółowe i szersze przepisy w regulaminie tego Sądu.
2. Przepisy odnoszące się do systemu językowego Sądu Pierwszej Instancji mają zastosowanie do Sądu do spraw Służby Publicznej.
3. Część pisemna postępowania obejmuje przedstawienie skargi i odpowiedzi na skargę, o ile Sąd do spraw Służby Publicznej nie podejmie decyzji, że niezbędna jest kolejna wymiana pism procesowych. W przypadku gdy przeprowadza się taką kolejną wymianę pism procesowych, Sąd do spraw Służby Publicznej może, za zgodą stron, zadecydować o rozstrzygnięciu sprawy bez przeprowadzenia postępowania ustnego.
4. W każdym stadium postępowania, w tym od chwili złożenia wniosku, Sąd do spraw Służby Publicznej może badać możliwość polubownego rozstrzygnięcia sporu i przyczyniać się do osiągnięcia ugody.
5. Sąd do spraw Służby Publicznej rozstrzyga o kosztach postępowania. Z zastrzeżeniem przepisów szczególnych regulaminu, strona przegrywająca zostaje obciążona kosztami, jeżeli sąd tak orzeknie.

Artykuł 8

1. Jeśli skarga lub inny dokument procesowy skierowany do Sądu do spraw Służby Publicznej zostanie omyłkowo złożony u sekretarza Trybunału Sprawiedliwości lub Sądu Pierwszej Instancji, ten przekazuje go natychmiast sekretarzowi Sądu do spraw Służby Publicznej. Podobnie jeśli skarga lub inny dokument procesowy skierowany do Trybunału Sprawiedliwości lub Sądu Pierwszej Instancji zostanie omyłkowo złożony u sekretarza Sądu do spraw Służby Publicznej, ten przekazuje go natychmiast sekretarzowi Trybunału Sprawiedliwości lub Sądu Pierwszej Instancji.

2. Jeśli Sąd do spraw Służby Publicznej stwierdzi, że nie jest właściwy do rozpoznawania skargi, dla której właściwy jest Trybunał Sprawiedliwości lub Sąd Pierwszej Instancji, kieruje ją do Trybunału Sprawiedliwości lub Sądu Pierwszej Instancji. Podobnie jeśli Trybunał Sprawiedliwości lub Sąd Pierwszej Instancji stwierdzi, że skarga należy do właściwości Sądu do spraw Służby Publicznej, kieruje ją do Sądu do spraw Służby Cywilnej, który nie może odmówić właściwości.

3. Jeśli w Sądzie do spraw Służby Publicznej i Sądzie Pierwszej Instancji są zawisłe sprawy dotyczące tej samej kwestii wykładni lub dotyczące ważności tego samego aktu, Sąd do spraw Służby Publicznej, po wysłuchaniu stron, może zawiesić postępowanie do czasu wydania wyroku przez Sąd Pierwszej Instancji.

Jeśli w Sądzie do spraw Służby Publicznej i Sądzie Pierwszej Instancji są zawisłe sprawy mające ten sam przedmiot, Sąd do spraw Służby Publicznej odmawia właściwości, tak aby Sąd Pierwszej Instancji mógł orzec w tych sprawach.

Artykuł 9

Odwołanie może zostać wniesione do Sądu Pierwszej Instancji w terminie dwóch miesięcy od zawiadomienia o orzeczeniu, od którego wnoszone jest odwołanie, od ostatecznych orzeczeń Sądu do spraw Służby Publicznej i orzeczeń tego Sądu rozstrzygających kwestie merytoryczne jedynie w części lub rozstrzygających kwestię proceduralną dotyczącą zarzutu braku kompetencji lub niedopuszczalności.

Odwołanie takie może zostać wniesione przez każdą stronę, której wnioski nie zostały uwzględnione, w całości lub w części. Jednakże interwenienci niebędący ani Państwami Członkowskimi, ani instytucjami Wspólnot mogą wnieść takie odwołanie jedynie wtedy, gdy orzeczenie Sądu do spraw Służby Cywilnej dotyczy ich bezpośrednio.

Artykuł 10

1. Każda osoba, której wniosek interwencyjny został oddalony przez Sąd do spraw Służby Publicznej, może wnieść odwołanie do Sądu Pierwszej Instancji w ciągu dwóch tygodni od zawiadomienia o orzeczeniu oddalającym wniosek.

2. Strony postępowania mogą wnieść odwołanie do Sądu Pierwszej Instancji od wszelkich orzeczeń Sądu do spraw Służby Publicznej wydanych na mocy art. 242 lub art. 243 lub art. 256 akapit czwarty Traktatu WE lub art. 157 lub art. 158 lub art. 164 akapit trzeci Traktatu EWEA, w terminie dwóch miesięcy od zawiadomienia o nich.

3. Prezes Sądu Pierwszej Instancji może rozstrzygać odwołania, o których mowa w ust. 1 i 2 niniejszego artykułu, stosując procedurę doraźną, która, w niezbędnym zakresie, może różnić się od przepisów niniejszego załącznika i która zostanie określona w regulaminie Sądu Pierwszej Instancji.

Artykuł 11

1. Odwołanie do Sądu Pierwszej Instancji jest ograniczone do kwestii prawnych. Podstawę odwołania może stanowić brak właściwości Sądu do spraw Służby Publicznej, naruszenie procedury w postępowaniu przed Sądem wpływające niekorzystnie na interesy wnoszącego odwołanie oraz naruszenie prawa wspólnotowego przez Sąd do spraw Służby Publicznej.

2. Odwołanie nie może dotyczyć wyłącznie ustalenia wysokości kosztów postępowania i wskazania strony je ponoszącej.

Artykuł 12

1. Z zastrzeżeniem art. 242 i 243 Traktatu WE i art. 157 i 158 Traktatu EWEA, odwołanie do Sądu Pierwszej Instancji nie ma skutku zawieszającego.

2. W przypadku wniesienia odwołania od orzeczenia Sądu do spraw Służby Publicznej postępowanie przed Sądem Pierwszej Instancji składa się z części pisemnej i ustnej. Zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie Sąd Pierwszej Instancji może, po wysłuchaniu stron, odstąpić od postępowania ustnego.

Artykuł 13

1. Jeśli odwołanie jest zasadne, Sąd Pierwszej Instancji uchyla orzeczenie Sądu do spraw Służby Publicznej i sam wydaje orzeczenie w sprawie. Jeżeli stan postępowania nie pozwala na wydanie orzeczenia przez Sąd Pierwszej Instancji, kieruje on sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd do spraw Służby Publicznej.

2. Gdy sprawa zostanie skierowana do ponownego rozpoznania przez Sąd do spraw Służby Publicznej, jest on związany orzeczeniem Sądu Pierwszej Instancji co do kwestii prawnych.

Protokół (nr 7)
**dołączony do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatów
ustanawiających Wspólnoty Europejskie (1992)**

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRZYJEŁY następujące postanowienie, które jest dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatów ustanawiających Wspólnoty Europejskie:

Postanowienia Traktatu o Unii Europejskiej, Traktatów ustanawiających Wspólnoty Europejskie ani postanowienia innych Traktatów czy Aktów zmieniających lub uzupełniających te Traktaty w niczym nie naruszają stosowania w Irlandii artykułu 40.3.3 Konstytucji Irlandii.

Protokół (nr 8)
**w sprawie ustalenia siedzib instytucji i niektórych organów
i służb Wspólnot Europejskich oraz Europolu (1997)**

PRZEDSTAWICIELE RZĄDÓW PAŃSTW CZŁONKOWSKICH,

UWZGLĘDNIAJĄC artykuł 289 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, artykuł 77 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali i artykuł 189 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej,

UWZGLĘDNIAJĄC Traktat o Unii Europejskiej,

PRZYWOŁUJĄC I POTWIERDZAJĄC decyzję z 8 kwietnia 1965 roku, bez uszczerbku dla decyzji dotyczących siedziby przyszłych instytucji, organów i służb,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatów ustanawiających Wspólnoty Europejskie:

Artykuł

- a) Parlament Europejski ma siedzibę w Strasburgu, gdzie odbywa się 12 posiedzeń plenarnych, w tym posiedzenie budżetowe. Dodatkowe posiedzenia plenarne odbywają się w Brukseli. Komisje Parlamentu Europejskiego obradują w Brukseli. Sekretariat Generalny Parlamentu Europejskiego i jego służby pozostają w Luksemburgu.
- b) Rada ma siedzibę w Brukseli. Posiedzenia Rady w kwietniu, czerwcu i październiku odbywają się w Luksemburgu.
- c) Komisja ma siedzibę w Brukseli. Służby wymienione w artykułach 7, 8 i 9 decyzji z 8 kwietnia 1965 roku mieszczą się w Luksemburgu.
- d) Trybunał Sprawiedliwości i Sąd Pierwszej Instancji mają siedziby w Luksemburgu.
- e) Trybunał Obrachunkowy ma siedzibę w Luksemburgu.
- f) Komitet Ekonomiczno-Społeczny ma siedzibę w Brukseli.
- g) Komitet Regionów ma siedzibę w Brukseli.
- h) Europejski Bank Inwestycyjny ma siedzibę w Luksemburgu.
- i) Europejski Instytut Walutowy i Europejski Bank Centralny mają siedziby we Frankfurcie.
- j) Europejski Urząd Policji (Europol) ma siedzibę w Hadze.

Protokół (nr 9)
w sprawie roli parlamentów Państw Członkowskich w Unii
Europejskiej (1997)

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRZYPOMINAJĄC, że kontrola sprawowana przez poszczególne parlamenty Państw Członkowskich nad ich rządami w zakresie działań Unii należy do organizacji i praktyki konstytucyjnej każdego Państwa Członkowskiego,

PRAGNĄC jednak zachęcić parlamenty Państw Członkowskich do aktywnego udziału w przedsięwzięciach Unii Europejskiej i zwiększyć możliwość wyrażania ich punktu widzenia w kwestiach, które mogą stanowić dla nich szczególnie przedmiot zainteresowania,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatów ustanawiających Wspólnoty Europejskie:

I. Informacje dla parlamentów Państw Członkowskich

1. Wszystkie dokumenty konsultacyjne Komisji (zielone księgi, białe księgi i komunikaty) są bezzwłocznie przekazywane parlamentom Państw Członkowskich.
2. Projekty aktów prawnych wnoszone przez Komisję, określone przez Radę zgodnie z artykułem 207 ustęp 3 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, są przedkładane na tyle wcześniej, by rząd każdego Państwa Członkowskiego mógł zapewnić, aby parlament tego państwa otrzymał je w sposób należyty.
3. Między chwilą, kiedy projekt aktu prawnego lub projekt środka, który ma być przyjęty stosownie do tytułu VI Traktatu o Unii Europejskiej, jest przedstawiony we wszystkich językach przez Komisję Parlamentowi Europejskiemu i Radzie a datą jego wpisania do porządku obrad Rady w celu podjęcia decyzji bądź w celu przyjęcia aktu, bądź w celu przyjęcia wspólnego stanowiska, zgodnie z artykułem 251 lub 252 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, musi upłynąć sześć tygodni, z zastrzeżeniem nie cierpiących zwłoki wyjątków uzasadnionych w tym akcie lub we wspólnym stanowisku.

II. Konferencja komisji wyspecjalizowanych w sprawach wspólnotowych

4. Konferencja komisji wyspecjalizowanych w sprawach wspólnotowych, dalej zwana „COSAC”, utworzona w Paryżu 16 i 17 listopada 1989 roku, może przedkładać wszelkie uwagi, które uzna za właściwe, pod rozwagę instytucjom Unii Europejskiej, w szczególności na podstawie projektów aktów przekazanych jej na mocy zgodnej decyzji przedstawicieli rządów Państw Członkowskich, uwzględniającej charakter zagadnienia.

5. COSAC może rozważyć każdy projekt lub inicjatywę aktu prawnego w związku z ustanowieniem przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości mogące mieć bezpośredni wpływ na prawa i wolności jednostek. Parlament Europejski, Rada i Komisja są informowane o wszelkich uwagach przedkładanych przez COSAC na mocy niniejszego ustępu.
 6. COSAC może skierować do Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji wszelkie uwagi, które uzna za właściwe, na temat działań legislacyjnych Unii, zwłaszcza w odniesieniu do stosowania zasady pomocniczości, przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości oraz zagadnień związanych z prawami podstawowymi.
 7. Uwagi przedłożone przez COSAC w żadnym razie nie wiążą parlamentów Państw Członkowskich ani nie przesądzają ich stanowiska.
-

Protokół (nr 10)
w sprawie rozszerzenia Unii Europejskiej (2001)

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatów ustanawiających Wspólnoty Europejskie:

Artykuł 1

Uchylenie Protokołu w sprawie instytucji

Uchyla się Protokół w sprawie instytucji w perspektywie rozszerzenia Unii Europejskiej, dołączony do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatów ustanawiających Wspólnoty Europejskie.

Artykuł 2

Postanowienia dotyczące Parlamentu Europejskiego

1. 1 stycznia 2004 roku i z mocą od początku okresu 2004–2009, pierwszy akapit w artykule 190 ustęp 2 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską i w artykule 108 ustęp 2 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej otrzymuje brzmienie:

„Liczbę przedstawicieli wybieranych w każdym Państwie Członkowskim ustala się następująco:

Belgia	22
Dania	13
Niemcy	99
Grecja	22
Hiszpania	50
Francja	72
Irlandia	12
Włochy	72
Luksemburg	6
Niderlandy	25

Austria	17
Portugalia	22
Finlandia	13
Szwecja	18
Zjednoczone Królestwo	72”.

2. Z zastrzeżeniem ustępu 3, całkowita liczba przedstawicieli w Parlamencie Europejskim w okresie 2004–2009 jest równa liczbie przedstawicieli określonej w artykule 190 ustęp 2 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską i w artykule 108 ustęp 2 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, powiększonej o liczbę przedstawicieli nowych Państw Członkowskich, wynikającą z traktatów o przystąpieniu podpisanych najpóźniej do 1 stycznia 2004 roku.

3. Jeżeli całkowita liczba członków określona w ustępie 2 jest mniejsza niż 732, stosuje się korektę proporcjonalną do liczby przedstawicieli wybieranych w każdym Państwie Członkowskim, tak aby całkowita liczba była jak najbardziej zbliżona do 732. Korekta taka nie może prowadzić do zwiększenia liczby przedstawicieli wybieranych w każdym Państwie Członkowskim ponad liczbę określoną w artykule 190 ustęp 2 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską oraz w artykule 108 ustęp 2 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej w odniesieniu do okresu 1999–2004.

Rada przyjmuje w tym celu decyzję.

4. Na zasadzie odstępstwa od drugiego akapitu artykułu 189 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską i drugiego akapitu artykułu 107 ustęp 2 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, w przypadku wejścia w życie traktatów o przystąpieniu po przyjęciu przez Radę decyzji określonej w drugim akapicie ustępu 3 niniejszego artykułu, liczba członków Parlamentu Europejskiego może na okres stosowania tej decyzji tymczasowo przekroczyć 732. W odniesieniu do liczby przedstawicieli wybieranych w danych Państwach Członkowskich stosuje się taką samą korektę, jak określona w pierwszym akapicie ustępu 3 niniejszego artykułu.

Artykuł 3

Postanowienia dotyczące ważenia głosów w Radzie

1 ⁽¹⁾. (Uchylony)

(¹) Ustęp 1 uchylony Aktem Przystąpienia z 2003 r.

2. W chwili każdego przystąpienia próg ustalony w drugim akapicie artykułu 205 ustęp 2 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską i w drugim akapicie artykułu 118 ustęp 2 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, oblicza się tak, aby próg większości kwalifikowanej wyrażony w liczbie głosów nie przekroczył progu wynikającego z tabeli zamieszczonej w Deklaracji w sprawie rozszerzenia Unii Europejskiej, zawartej w Akcie Końcowym Konferencji, która przyjęła Traktat z Nicei.

Artykuł 4

Postanowienia dotyczące Komisji

1.⁽¹⁾ Dnia 1 listopada 2004 roku i z mocą od dnia podjęcia obowiązków przez pierwszą Komisję po tej dacie, artykuł 213 ustęp 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską i artykuł 126 ustęp 1 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej otrzymują brzmienie:

„1. Członkowie Komisji wybierani są ze względu na swoje ogólne kwalifikacje. Ich niezależność jest niekwestionowana.

W skład Komisji wchodzi jeden obywatel z każdego Państwa Członkowskiego.

Liczba członków Komisji może zostać zmieniona przez Radę stanowiącą jednomyślnie.”.

2. Kiedy Unia składać się będzie z 27 Państw Członkowskich, artykuł 213 ustęp 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską i artykuł 126 ustęp 1 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, otrzymają brzmienie:

„1. Członkowie Komisji są wybierani ze względu na swoje ogólne kwalifikacje. Ich niezależność jest niekwestionowana.

Liczba członków Komisji jest mniejsza niż liczba Państw Członkowskich. Członkowie Komisji są wybierani zgodnie z opartym na zasadzie równości systemem rotacji, którego zasady wykonawcze przyjmuje Rada, stanowiąc jednomyślnie.

Liczba członków Komisji jest ustalana przez Radę stanowiącą jednomyślnie.”.

Niniejsza zmiana stosuje się od dnia podjęcia obowiązków przez pierwszą Komisję po dacie przystąpienia dwudziestego siódmego Państwa Członkowskiego Unii.

3. Po podpisaniu traktatu o przystąpieniu dwudziestego siódmego Państwa Członkowskiego Unii, Rada, stanowiąc jednomyślnie, uchwała:

— liczbę członków Komisji,

⁽¹⁾ Ustęp 1 zmieniony Aktem Przystąpienia z 2003 r.

- zasady wykonawcze opartego na zasadzie równości systemu rotacji, zawierające wszelkie kryteria i normy niezbędne do automatycznego określenia składu kolejnych kolegiów, na podstawie następujących zasad:
- a) Państwa Członkowskie są traktowane na zasadzie ścisłej równości przy ustalaniu kolejności i długości pełnienia przez ich obywateli funkcji członków Komisji; tym samym różnica między całkowitą liczbą kadencji pełnionych przez obywateli którychkolwiek dwóch Państw Członkowskich nie może nigdy przewyższać jednej kadencji;
 - b) z zastrzeżeniem litery a), skład każdego kolejnego kolegium odzwierciedla zadowalająco demograficzny i geograficzny zakres wszystkich Państw Członkowskich Unii.
4. Do chwili, w której znajdzie zastosowanie ustęp 2, każde Państwo przystępujące do Unii jest uprawnione, w chwili przystąpienia, do posiadania w składzie Komisji jednego swojego obywatela w charakterze jej członka.
-

D. PROTOKOŁY DOŁĄCZONE DO TRAKTATU USTANAWIAJĄCEGO WSPÓLNOTĘ EUROPEJSKĄ

Protokół (nr 11)

w sprawie Statutu Europejskiego Banku Inwestycyjnego (1957)

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC określić Statut Europejskiego Banku Inwestycyjnego przewidziany w artykule 266 niniejszego Traktatu,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, załączone do niniejszego Traktatu:

Artykuł 1

Niniejszym tworzy się Europejski Bank Inwestycyjny, ustanowiony artykułem 266 Traktatu (zwany dalej „Bankiem”), który wykonuje swoje funkcje i prowadzi działalność zgodnie z postanowieniami niniejszego Traktatu i niniejszego Statutu.

Siedzibę Banku ustalają rządy Państw Członkowskich za wspólnym porozumieniem.

Artykuł 2

Zadanie Banku zdefiniowano w artykule 267 niniejszego Traktatu.

Artykuł 3 ⁽¹⁾

Zgodnie z artykułem 266 niniejszego Traktatu członkami Banku są:

- Królestwo Belgii,
- Republika Czeska,
- Królestwo Danii,
- Republika Federalna Niemiec,
- Republika Estońska,
- Republika Grecka,

⁽¹⁾ Artykuł zmieniony Protokołem nr 1 do Aktu Przystąpienia z 2003 r. Patrz: dodatek na końcu niniejszej broszury.

- Królestwo Hiszpanii,
- Republika Francuska,
- Irlandia,
- Republika Włoska,
- Republika Cypryjska,
- Republika Łotewska,
- Republika Litewska,
- Wielkie Księstwo Luksemburga,
- Republika Węgierska,
- Republika Malty,
- Królestwo Niderlandów,
- Republika Austrii,
- Rzeczpospolita Polska,
- Republika Portugalska,
- Republika Słowenii,
- Republika Słowacka,
- Republika Finlandii,
- Królestwo Szwecji,
- Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej.

Artykuł 4

1. ⁽¹⁾ Kapitał Banku wynosi 1 63 727 670 000 EUR subskrybowanych przez Państwa Członkowskie w następujący sposób (*):

Niemcy	26 649 532 500
Francja	26 649 532 500

⁽¹⁾ Ustęp zmieniony Protokołem nr 1 do Aktu Przystąpienia z 2003 r. Patrz: dodatek na końcu niniejszej broszury.

(*) Liczby dla nowych Państw Członkowskich są przybliżone i oparte na danych prognostycznych z 2002 r. opublikowanych przez Eurostat (New Cronos).

Włochy	26 649 532 500
Zjednoczone Królestwo	26 649 532 500
Hiszpania	15 989 719 500
Belgia	7 387 065 000
Niderlandy	7 387 065 000
Szwecja	4 900 585 500
Dania	3 740 283 000
Austria	3 666 973 500
Polska	3 635 030 500
Finlandia	2 106 816 000
Grecja	2 003 725 500
Portugalia	1 291 287 000
Republika Czeska	1 212 590 000
Węgry	1 121 583 000
Irlandia	935 070 000
Słowacja	408 489 500
Słowenia	379 429 000
Litwa	250 852 000
Luksemburg	187 015 500
Cypr	180 747 000
Łotwa	156 192 500
Estonia	115 172 000
Malta	73 849 000

Jednostką rozliczeniową jest euro ustanowione jako wspólna waluta Państw Członkowskich uczestniczących w trzecim etapie unii gospodarczo-walutowej. Rada Gubernatorów, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Rady Dyrektorów, może zmienić definicję jednostki rozliczeniowej.

Państwa Członkowskie ponoszą odpowiedzialność wyłącznie do wysokości kapitału subskrybowanego, który nie został pokryty.

2. Przyjęcie nowego członka stanowi podwyższenie subskrybowanego kapitału proporcjonalnie do wysokości kapitału wniesionego przez tego członka.
3. Rada Gubernatorów może jednomyślnie zdecydować o podwyższeniu subskrybowanego kapitału.
4. Udział w subskrybowanym kapitale nie może zostać przeniesiony, zastawiony ani zajęty.

Artykuł 5

1. Kapitał subskrybowany wpłacany jest przez Państwa Członkowskie średnio w wysokości 5 % kwot określonych w art. 4 ust. 1.
2. W przypadku podwyższenia kapitału subskrybowanego, Rada Gubernatorów jednogłośnie ustala procent przewidziany do zapłaty i sposób uregulowania płatności.
3. Rada Dyrektorów może żądać wyrównania salda kapitału subskrybowanego w wysokości niezbędnej dla Banku do spełnienia jego zobowiązań w stosunku do wierzycieli.

Państwa Członkowskie dokonują płatności proporcjonalnie do ich udziałów w subskrybowanym kapitale, w walutach wymaganych przez Bank do spełnienia jego zobowiązań.

Artykuł 6

1. Rada Gubernatorów może, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Rady Dyrektorów, zdecydować o udzieleniu Bankowi przez Państwa Członkowskie specjalnych oprocentowanych pożyczek w celu sfinansowania określonych projektów, o ile Rada Dyrektorów wykaże niezdolność Banku do uzyskania niezbędnych środków na rynkach kapitałowych na warunkach odpowiednich do charakteru i celu tych projektów.
2. O specjalne pożyczki można występować po upływie czterech lat od wejścia w życie niniejszego Traktatu. Ich wysokość nie może przekraczać 400 milionów jednostek rozliczeniowych łącznie lub 100 milionów jednostek rozliczeniowych rocznie.
3. Okres specjalnych pożyczek ustala się w zależności od okresu pożyczek lub gwarancji proponowanych przez Bank przy udzieleniu tych pożyczek i nie może przekroczyć dwudziestu lat. Rada Gubernatorów może podjąć decyzję, kwalifikowaną większością głosów na wniosek Rady Dyrektorów, o przedterminowej spłacie specjalnych pożyczek.

4. Specjalne pożyczki są oprocentowane w wysokości 4 % rocznie, chyba że Rada Gubernatorów ustali inną stopę, z uwzględnieniem poziomu stóp na rynkach kapitałowych.
5. Państwa Członkowskie udzielają specjalnych pożyczek proporcjonalnie do ich udziału w subskrybowanym kapitale; płatność dokonywana jest w walutach krajowych, w ciągu sześciu miesięcy od daty wystąpienia o takie pożyczki.
6. W przypadku likwidacji Banku specjalne pożyczki udzielone przez Państwa Członkowskie podlegają zwrotowi dopiero po uregulowaniu innych długów Banku.

Artykuł 7

1. W przypadku zmniejszenia wartości waluty Państwa Członkowskiego w stosunku do jednostki rozliczeniowej zdefiniowanej w artykule 4, państwo to dostosowuje wysokość swojego udziału kapitałowego pokrytego w swojej walucie, proporcjonalnie do zmiany wartości dokonując dopłaty na rzecz Banku.
2. W przypadku zwiększenia wartości waluty Państwa Członkowskiego w stosunku do jednostki rozliczeniowej zdefiniowanej w artykule 4, należy dostosować wysokość udziału kapitałowego tego Państwa Członkowskiego pokrytego w walucie tego państwa, proporcjonalnie do zmiany wartości dokonując zwrotu na rzecz tego państwa.
3. Dla celów niniejszego artykułu wartość waluty Państwa Członkowskiego w stosunku do jednostki rozliczeniowej, określonej w artykule 4, będzie odpowiadać kursowi wymiany tej jednostki rozliczeniowej na tę walutę i odwrotnie, ustalonemu na podstawie kursów rynkowych.
4. Rada Gubernatorów, działając jednomyślnie na wniosek Rady Dyrektorów, może zmienić metodę przeliczenia kwot wyrażonych w jednostkach rozliczeniowych na waluty krajowe i odwrotnie.

Ponadto, działając jednomyślnie na wniosek Rady Dyrektorów, może określić metodę dostosowania kapitału wymienionego w ustępach 1 i 2 niniejszego artykułu; dostosowanie płatności musi być dokonywane co najmniej raz w roku.

Artykuł 8

Bankiem kieruje i zarządza Rada Gubernatorów, Rada Dyrektorów i Komitet Zarządzający.

Artykuł 9

1. Rada Gubernatorów składa się z ministrów wyznaczonych przez Państwa Członkowskie.
2. Rada Gubernatorów ustala ogólne wytyczne polityki kredytowej Banku, ze szczególnym uwzględnieniem celów, jakie mają być osiągnęte w związku ze stopniową realizacją wspólnego rynku.

Rada Gubernatorów zapewnia wykonanie tych wytycznych.

3. Ponadto Rada Gubernatorów:
 - a) podejmuje decyzje o podwyższeniu subskrybowanego kapitału zgodnie z artykułem 4 ustęp 3 i artykułem 5 ustęp 2;
 - b) wykonuje uprawnienia przewidziane w artykule 6 w odniesieniu do specjalnych pożyczek;
 - c) wykonuje uprawnienia przewidziane w artykułach 11 i 13 odnośnie mianowania i dymisjonowania członków Rady Dyrektorów i Komitetu Zarządzającego, jak również uprawnienia przewidziane w drugim akapicie artykułu 13 ustęp 1;
 - d) zezwala na odstępstwo przewidziane w artykule 18 ustęp 1;
 - e) zatwierdza roczne sprawozdanie Rady Dyrektorów;
 - f) zatwierdza roczny bilans i rachunek zysków i strat;
 - g) wykonuje uprawnienia i funkcje przewidziane w artykułach 4, 7, 14, 17, 26 i 27;
 - h) zatwierdza regulamin wewnętrzny Banku.
4. W ramach niniejszego Traktatu i niniejszego Statutu, Rada Gubernatorów może jednomyślnie podejmować decyzje dotyczące wstrzymania operacji Banku oraz, w miarę potrzeby, jego likwidacji.

Artykuł 10

O ile w niniejszym Statucie nie przewidziano inaczej, decyzje Rady Gubernatorów są podejmowane większością głosów jej członków. Większość ta musi być reprezentowana przez co najmniej 50 % subskrybowanego kapitału. Do głosowania Rady Gubernatorów mają zastosowanie postanowienia artykułu 205 niniejszego Traktatu.

Artykuł 11

1. Rada Dyrektorów ma wyłączne prawo podejmowania decyzji dotyczących udzielania pożyczek i związanych z nimi gwarancji; ustala oprocentowanie udzielanych pożyczek i marże z tytułu gwarancji, nadzoruje właściwe zarządzanie Bankiem oraz zapewnia kierowanie Bankiem zgodnie z postanowieniami niniejszego Traktatu, Statutu i ogólnymi wytycznymi Rady Gubernatorów.

Na koniec roku budżetowego Rada Dyrektorów składa sprawozdanie Radzie Gubernatorów i publikuje je po zatwierdzeniu.

2. ⁽¹⁾ Rada Dyrektorów składa się z dwudziestu sześciu dyrektorów i szesnastu zastępców.

Dyrektorów mianuje Rada Gubernatorów na okres pięciu lat, jeden jest nominowany przez każde Państwo Członkowskie, a jeden jest nominowany przez Komisję.

Zastępcy dyrektorów są mianowani przez Radę Gubernatorów na okres pięciu lat w następujący sposób:

- dwóch zastępców nominowanych przez Republikę Federalną Niemiec,
- dwóch zastępców nominowanych przez Republikę Francuską,
- dwóch zastępców nominowanych przez Republikę Włoską,
- dwóch zastępców nominowanych przez Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej,
- jeden zastępca nominowany za wspólnym porozumieniem Królestwa Hiszpanii i Republiki Portugalskiej,
- jeden zastępca nominowany za wspólnym porozumieniem Królestwa Belgii i Wielkiego Księstwa Luksemburga oraz Królestwa Nederlandów,
- jeden zastępca nominowany za wspólnym porozumieniem Królestwa Danii, Republiki Greckiej i Irlandii,
- jeden zastępca nominowany za wspólnym porozumieniem Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji,
- trzech zastępców nominowanych za wspólnym porozumieniem Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej,

(¹) Ustęp zmieniony Protokołem nr 1 do Aktu Przystąpienia z 2003 r. Patrz: dodatek na końcu niniejszej broszury.

— jeden zastępca nominowany przez Komisję.

Rada Dyrektorów dobiera sobie sześciu ekspertów bez prawa głosu: trzech jako członków i trzech jako zastępców.

Dyrektorzy i zastępcy mogą zostać mianowani ponownie.

Zastępcy mogą uczestniczyć w posiedzeniach Zarządu. Zastępcy mianowani przez jedno państwo, kilka państw lub Komisję mogą zastępować dyrektorów mianowanych odpowiednio przez to państwo, kilka państw lub Komisję. Zastępcom nie przysługuje prawo głosu, chyba że zastępują jednego lub więcej dyrektorów lub zostali do tego upoważnieni w trybie artykułu 12 ustęp 1.

Posiedzeniami Rady Dyrektorów kieruje przewodniczący Komitetu Zarządzającego lub, w przypadku jego nieobecności, jeden z wiceprzewodniczących, bez prawa głosu.

Członków Rady Dyrektorów wybiera się spośród osób o niekwestionowanej niezależności i kompetencji. Są oni odpowiedzialni wyłącznie przed Bankiem.

3. Dyrektor może zostać zdymisjonowany przez Radę Gubernatorów wyłącznie, jeżeli nie spełnia już warunków niezbędnych do wykonywania swych funkcji. Rada stanowi większością kwalifikowaną.

Jeżeli sprawozdanie roczne nie zostanie zatwierdzone, Rada Dyrektorów składa rezygnację.

4. Wakat powstały wskutek śmierci, rezygnacji, dymisji lub rezygnacji kolektywnej zapełnia się zgodnie z ustępem 2. Członków zastępuje się na okres pozostający do zakończenia kadencji, chyba że wymianie podlega cała Rada Dyrektorów.

5. Rada Gubernatorów ustala wynagrodzenie członków Rady Dyrektorów. Rada Gubernatorów, stanowiąc jednomyślnie, określa jakie działania są nie do pogodzenia z obowiązkami dyrektora lub zastępcy.

Artykuł 12

1. Każdy dyrektor dysponuje jednym głosem w Radzie Dyrektorów. Swój głos może w każdej sprawie scedować, zgodnie z regulaminem Banku.

2.⁽¹⁾ O ile w niniejszym Statucie nie przewidziano inaczej, decyzje Rady Dyrektorów są podejmowane co najmniej jedną trzecią głosów członków uprawnionych do głosowania, reprezentujących co najmniej pięćdziesiąt procent subskrybowanego kapitału. Większość kwalifikowana wymaga oddania osiemnastu głosów „za” i sześćdziesięciu ośmiu procent subskrybowanego kapitału. Regulamin wewnętrzny Banku określa kworum wymagane do ważności decyzji podejmowanych przez Radę Dyrektorów.

⁽¹⁾ Ustęp zmieniony Protokołem nr 1 do Aktu Przystąpienia z 2003 r.

Artykuł 13

1. ⁽¹⁾ Komitet Zarządzający składa się z przewodniczącego i ośmiu wiceprzewodniczących mianowanych na okres sześciu lat przez Radę Gubernatorów na wniosek Rady Dyrektorów. Ich mandat jest odnawialny.

Rada Dyrektorów może jednogłośnie zmienić liczbę członków Komitetu Zarządzającego.

2. Na wniosek Rady Dyrektorów, przyjęty większością kwalifikowaną, Rada Gubernatorów, stanowiąc również większością kwalifikowaną, może zdymisjonować członka Komitetu Zarządzającego.

3. Komitet Zarządzający jest odpowiedzialny za bieżące działania Banku, pod kierownictwem przewodniczącego i nadzorem Rady Dyrektorów.

Komitet Zarządzający opracowuje decyzje Rady Dyrektorów, zwłaszcza dotyczące zaciągania i udzielania pożyczek i gwarancji, jak również zapewnia ich wykonanie.

4. Komitet Zarządzający stanowi większością, gdy wydaje opinie na temat propozycji dotyczących zaciągania i udzielania pożyczek oraz udzielania gwarancji.

5. Rada Gubernatorów ustala wynagrodzenie członków Komitetu Zarządzającego i określa, jakie działania są nie do pogodzenia z ich obowiązkami.

6. W sprawach sądowych i pozasądowych Bank reprezentuje przewodniczący lub, jeżeli nie jest to możliwe, wiceprzewodniczący.

7. Urzędnicy i inni pracownicy Banku podlegają przewodniczącemu, przez którego są zatrudniani i zwalniani. Przy doborze personelu uwzględnia się nie tylko osobiste umiejętności i kwalifikacje zawodowe, ale także sprawiedliwą reprezentację obywateli Państw Członkowskich.

8. Komitet Zarządzający i personel Banku podlega wyłącznie Bankowi i jest całkowicie niezależny w wykonywaniu swoich obowiązków.

Artykuł 14

1. Komitet składający się z trzech członków, mianowanych na podstawie ich kompetencji przez Radę Gubernatorów, przeprowadza coroczną weryfikację operacji i ksiąg Banku.

(¹) Ustęp zmieniony Protokołem nr 1 do Aktu Przystąpienia z 2003 r.

2. Komitet potwierdza zgodność bilansu i rachunku zysków i strat z księgami oraz prawdziwość przedstawionej w nich sytuacji w zakresie aktywów i pasywów Banku.

Artykuł 15

Bank komunikuje się z każdym z Państw Członkowskich za pośrednictwem wyznaczonego przez nie organu. W wykonywaniu operacji finansowych Bank korzysta z usług banku emisyjnego zainteresowanego Państwa Członkowskiego lub innej instytucji finansowej przez dane państwo uznanej.

Artykuł 16

1. Bank współpracuje ze wszystkimi organizacjami międzynarodowymi działającymi w podobnych dziedzinach.

2. Bank dąży do nawiązywania właściwych kontaktów, w celu współpracy z instytucjami bankowymi i finansowymi w krajach, w których prowadzi operacje.

Artykuł 17

Na wniosek Państwa Członkowskiego lub Komisji albo z własnej inicjatywy Rada Gubernatorów interpretuje i uzupełnia wytyczne przyjęte przez nią na podstawie artykułu 9 niniejszego Statutu, zgodnie z przepisami regulującymi ich przyjmowanie.

Artykuł 18

1. W ramach zadań określonych w artykule 267 niniejszego Traktatu Bank udziela pożyczek swoim członkom oraz przedsiębiorstwom prywatnym i publicznym na realizację projektów inwestycyjnych na europejskich terytoriach Państw Członkowskich, o ile nie jest możliwe uzyskanie środków z innych źródeł na rozsądnych warunkach.

Niemniej, w drodze odstępstwa przyjętego przez Radę Gubernatorów, stanowiącą jednomyślnie na wniosek Rady Dyrektorów, Bank może udzielać pożyczki na projekty inwestycyjne realizowane w całości lub w części poza europejskimi terytoriami Państw Członkowskich.

2. O ile to możliwe, pożyczki są udzielane wyłącznie pod warunkiem korzystania także z innych źródeł finansowania.

3. Udzielając pożyczki przedsiębiorstwu lub innemu podmiotowi niż Państwo Członkowskie, Bank uzależnia tę pożyczkę od udzielenia gwarancji przez Państwo Członkowskie, na którego obszarze projekt będzie realizowany lub innej odpowiedniej gwarancji.

4. Bank może gwarantować pożyczki uzyskane przez przedsiębiorstwa prywatne lub publiczne lub inne podmioty w celu realizacji projektów przewidzianych w artykule 267 niniejszego Traktatu.
5. Łączna kwota pożyczek i gwarancji udzielonych przez Bank nie może w żadnym momencie przekroczyć 250 % subskrybowanego kapitału.
6. Bank chroni się przed ryzykiem kursowym, włączając do umów pożyczek i gwarancji klauzule uznane przez siebie za odpowiednie.

Artykuł 19

1. Oprocentowanie pożyczek udzielanych przez Bank i prowizje gwarancyjne dostosowuje się do warunków przeważających na rynku kapitałowym i oblicza w taki sposób, aby dochód uzyskany z tych odsetek i prowizji umożliwił Bankowi wywiązanie się z jego zobowiązań, pokrycie kosztów i stworzenie funduszu rezerw, przewidzianego w artykule 24.
2. Bank nie zmniejsza stóp oprocentowania. Jeżeli redukcja oprocentowania wydaje się być niezbędną z uwagi na szczególny charakter finansowanego projektu, dane Państwo Członkowskie lub inna instytucja może udzielić pomocy na spłatę odsetek, w zakresie zgodnym z artykułem 87 niniejszego Traktatu.

Artykuł 20

Realizując operacje pożyczkowe i gwarancyjne, Bank kieruje się następującymi zasadami:

1. Bank zapewnia wykorzystanie funduszy w sposób maksymalnie racjonalny, w interesie Wspólnoty.

Pożyczki i gwarancje mogą być udzielane wyłącznie:

- a) jeżeli odsetki i płatności z tytułu umorzenia są pokrywane, w przypadku projektów realizowanych przez przedsiębiorstwa z sektora produkcji, z zysków operacyjnych lub, w pozostałych przypadkach, poprzez podjęcie zobowiązania przez państwo, w którym realizowany jest projekt, albo w jakikolwiek sposób przy innych projektach; oraz
- b) jeżeli realizacja projektu przyczynia się generalnie do zwiększenia produktywności ekonomicznej i ułatwia stworzenie wspólnego rynku.

2. Bank nie nabywa udziałów w przedsiębiorstwach i nie podejmuje zobowiązań odnośnie zarządzania nimi, chyba że jest to niezbędne do zabezpieczenia praw Banku do zwrotu pożyczonych funduszy.

3. Bank może zbywać swoje roszczenia na rynku kapitałowym i może w tym celu zobowiązywać swoich pożyczkobiorców do wydania obligacji lub innych papierów wartościowych.
4. Bank i Państwa Członkowskie nie mogą nakładać warunków wymagających wydatkowania środków pożyczonych przez Bank w określonym Państwie Członkowskim.
5. Bank może uzależnić przyznanie pożyczki od zorganizowania międzynarodowego przetargu.
6. Bank nie finansuje żadnych projektów, w całości ani w części, kwestionowanych przez Państwo Członkowskie, na którego obszarze mają one zostać zrealizowane.

Artykuł 21

1. Wnioski o pożyczki i gwarancje należy kierować do Banku za pośrednictwem Komisji lub Państwa Członkowskiego, na którego obszarze projekt ma zostać zrealizowany. Przedsiębiorstwa mogą także występować z wnioskiem o pożyczkę lub gwarancję bezpośrednio do Banku.

2. Wnioski złożone za pośrednictwem Komisji są przekazywane do zaopiniowania przez Państwo Członkowskie, na którego terytorium projekt ma być realizowany. Wnioski złożone za pośrednictwem Państwa Członkowskiego są przekazywane do zaopiniowania przez Komisję. Wnioski złożone bezpośrednio przez przedsiębiorstwa przekazuje się zainteresowanemu Państwu Członkowskiemu i Komisji.

Zainteresowane Państwo Członkowskie i Komisja przedstawiają swoje opinie najpóźniej w ciągu dwóch miesięcy. Brak odpowiedzi jest uważany przez Bank za brak zastrzeżeń co do danego projektu.

3. Rada Dyrektorów podejmuje decyzje w sprawie wniosków o pożyczki i gwarancje, otrzymanych od Komitetu Zarządzającego.

4. Komitet Zarządzający bada zgodność otrzymanych wniosków o pożyczki lub gwarancje z postanowieniami niniejszego Statutu, zwłaszcza jego artykułem 20. Jeżeli Komitet Zarządzający opowiada się za przyznaniem pożyczki lub gwarancji, przekazuje projekt umowy Radzie Dyrektorów. Komitet może uzależnić swoją aprobatę od spełnienia warunków, jakie uzna za istotne. Jeżeli Komitet jest przeciwny udzieleniu pożyczki lub gwarancji, przekazuje odpowiednie dokumenty wraz z opinią Radzie Dyrektorów.

5. W przypadku wydania negatywnej opinii przez Komitet Zarządzający, Rada Dyrektorów może udzielić pożyczki lub gwarancji jedynie na podstawie decyzji przyjętej jednomyślnie.

6. W przypadku wydania negatywnej opinii przez Komisję, Rada Dyrektorów może udzielić pożyczki lub gwarancji jedynie na podstawie decyzji przyjętej jednomyślnie, przy czym dyrektor nominowany przez Komisję wstrzymuje się od głosu.

7. W przypadku wydania negatywnej opinii zarówno przez Komitet Zarządzający i przez Komisję, Rada Dyrektorów nie może udzielić pożyczki lub gwarancji.

Artykuł 22

1. Bank nabywa na międzynarodowych rynkach kapitałowych środki niezbędne do wykonywania swoich zadań.

2. Bank może zaciągać pożyczki na rynku kapitałowym Państwa Członkowskiego zgodnie z przepisami mającymi zastosowanie do emisji wewnętrznych lub, jeżeli w państwie tym nie ma takich przepisów, po omówieniu i osiągnięciu porozumienia co do proponowanej pożyczki z zainteresowanym Państwem Członkowskim.

Właściwe organy zainteresowanego Państwa Członkowskiego mogą odmówić zgody wyłącznie w przypadku ryzyka poważnych zakłóceń na rynku kapitałowym tego państwa.

Artykuł 23

1. Bank może wykorzystywać wszelkie dostępne fundusze, które nie są natychmiastowo niezbędne do spełnienia jego zobowiązań, w następujący sposób:

- a) inwestowanie na rynkach pieniężnych;
- b) z zastrzeżeniem postanowień artykułu 20 ustęp 2, nabywanie i zbywanie papierów wartościowych wydanych przez niego lub przez jego dłużników;
- c) dokonywanie wszelkich innych operacji finansowych powiązanych z jego celami.

2. Nie naruszając postanowień artykułu 25, zarządzając swoimi inwestycjami Bank nie może wykonywać arbitrażu walutowego, który nie jest bezpośrednio wymagany do wykonania jego operacji pożyczkowych lub realizacji zobowiązań wynikających z udzielonych pożyczek lub gwarancji.

3. W sferze objętej postanowieniami niniejszego artykułu Bank działa w porozumieniu z właściwymi organami lub bankiem centralnym zainteresowanego Państwa Członkowskiego.

Artykuł 24

1. Stopniowo tworzy się fundusz rezerwowy w wysokości 10 % objętego kapitału. Jeżeli wymaga tego stan zobowiązań Banku, Rada Dyrektorów może zdecydować o utworzeniu dodatkowych rezerw. W okresie kiedy fundusz rezerwowy nie jest jeszcze w całości utworzony, jest on zasilany z:

- a) odsetek od pożyczek udzielonych przez Bank z sum wpłaconych przez Państwa Członkowskie na mocy artykułu 5;

- b) odsetek od pożyczek udzielonych przez Bank z sum uzyskanych ze zwrotu pożyczek wymienionych w lit. a);

w zakresie, w jakim odsetki te nie są wymagane do spełnienia zobowiązań Banku ani na pokrycie jego wydatków.

2. Środki z funduszu rezerwowego są inwestowane w taki sposób, aby były dostępne w dowolnym czasie na realizację celów funduszu.

Artykuł 25

1. Bank może w dowolnym czasie wymienić swoje aktywa w walucie jednego Państwa Członkowskiego na walutę innego Państwa Członkowskiego w celu wykonania operacji finansowych odpowiadających zadaniom określonym w artykule 267 niniejszego Traktatu, z uwzględnieniem postanowień artykułu 23 niniejszego Statutu. Bank unika w miarę możliwości dokonywania takiej wymiany, jeśli ma dostępne lub dające się zgromadzić aktywa w wymaganej walucie.

2. Bank nie może wymieniać aktywów w walucie Państwa Członkowskiego na walutę państwa trzeciego bez zgody tego Państwa Członkowskiego.

3. Bank może dowolnie zbywać część swojego kapitału pokrytą w złocie lub walucie wymiennej oraz wszelkie waluty pożyczone na rynkach poza Wspólnotą.

4. Państwa Członkowskie zobowiązują się udostępniać dłużnikom Banku środki walutowe niezbędne do spłaty pożyczek z odsetkami lub prowizji gwarancyjnych udzielonych przez Bank na cele projektów realizowanych na ich obszarach.

Artykuł 26

Jeżeli Państwo Członkowskie nie wywiąże się ze swoich zobowiązań członkowskich wynikających z niniejszego Statutu, w szczególności z zobowiązania pokrycia swojego udziału, udzielenia specjalnych pożyczek lub obsługi swoich pożyczek, udzielanie pożyczek lub gwarancji temu Państwu Członkowskiemu lub jego obywatelom może zostać wstrzymane decyzją Rady Gubernatorów, podjętą większością kwalifikowaną.

Decyzja taka nie zwalnia tego Państwa Członkowskiego ani jego obywateli z zobowiązań w stosunku do Banku.

Artykuł 27

1. W przypadku podjęcia decyzji przez Radę Gubernatorów o wstrzymaniu operacji Banku, wszelkie jego działania zostają niezwłocznie zawieszone, za wyjątkiem operacji koniecznych dla zapewnienia właściwego wykorzystania, ochrony i zabezpieczenia aktywów Banku oraz uregulowania jego zobowiązań.

2. W przypadku likwidacji Rada Gubernatorów wyznacza likwidatorów i udziela im instrukcji odnośnie do przeprowadzenia likwidacji.

Artykuł 28

1. W każdym z Państw Członkowskich Bank ma zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych o najszerszym zakresie przyznanym przez ustawodawstwa krajowe osobom prawnym; może on zwłaszcza nabywać lub zbywać mienie ruchome i nieruchome oraz stawać przed sądem.

[Patrz także: artykuł 9 ustęp 4 Traktatu z Amsterdamu, który brzmi następująco:

Wspólnota korzysta na terytorium Państw Członkowskich z przywilejów i immunitetów niezbędnych do wykonywania jej zadań, na warunkach określonych w Protokole określonym w ustępie 5. Dotyczy to także Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Instytutu Walutowego i Europejskiego Banku Inwestycyjnego.]

2. Mienie Banku nie podlega żadnym formom przejęcia ani wywłaszczenia.

Artykuł 29

Spory pomiędzy Bankiem, z jednej strony, a jego wierzycielami, pożyczkobiorcami lub osobami trzecimi, z drugiej strony, rozstrzygają właściwe sądy krajowe, chyba że właściwość ta zostanie przyznana Trybunałowi Sprawiedliwości.

Bank ma adres do doręczeń pism w każdym Państwie Członkowskim. Niemniej w umowach może on wskazać inny szczególny adres do doręczeń pism lub przewidzieć postępowanie arbitrażowe.

Mienie i aktywa Banku nie podlegają zajęciu ani konfiskacie z tytułu egzekucji, chyba że na mocy orzeczenia sądowego.

Artykuł 30

1. Rada Gubernatorów, stanowiąc jednomyślnie, może zadecydować o utworzeniu Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego, który będzie miał osobowość prawną i autonomię finansową, i którego Bank będzie członkiem-założycielem.

2. Rada Gubernatorów ustanawia Statut Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego na mocy jednomyślnej decyzji. Statut określa, w szczególności, jego cele, strukturę, kapitał, członkostwo, zasoby finansowe, środki interwencyjne i ustalenia dotyczące audytu, a także stosunki pomiędzy organami Banku i organami Funduszu.

3. Na zasadzie odstępstwa od postanowień artykułu 20 ustęp 2, Bank jest upoważniony do uczestniczenia w zarządzaniu Funduszem i do wnoszenia wkładu do jego subskrybowanego kapitału do wysokości określonej przez Radę Gubernatorów, stanowiącą jednomyślnie.

4. Wspólnota Europejska może zostać członkiem Funduszu i wnieść wkład do jego subskrybowanego kapitału. Instytucje finansowe zainteresowane celami Funduszu mogą zostać zaproszone do członkostwa w nim.

5. Protokół w sprawie przywilejów i immunitetów Wspólnot Europejskich ma zastosowanie do Funduszu, członków jego organów przy wykonywaniu swoich funkcji oraz do jego personelu.

Fundusz jest dodatkowo zwolniony z wszelkich form opodatkowania lub obciążeń o podobnym charakterze w związku ze podwyższeniem jego kapitału, jak również z wszelkich formalności, które mogą być z tym związane w państwie, w którym Fundusz ma swoją siedzibę. Podobnie też, jego rozwiązanie lub likwidacja nie stanowią podstaw do pobrania podatku. Ponadto działalność Funduszu i jego organów, prowadzona zgodnie z jego Statutem, nie podlega żadnemu podatkowi obrotowemu.

Dywidenda, zyski kapitałowe lub inne formy dochodu pochodzące z Funduszu, do których są uprawnieni członkowie inni niż Wspólnota Europejska i Bank, jednak będą nadal podlegać przepisom fiskalnym właściwego ustawodawstwa.

6. Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania, w poniższych granicach, w sporach dotyczących środków uchwalonych przez organy Funduszu. Skarga przeciwko takim środkom może zostać wniesiona przez jakiegokolwiek członka Funduszu występującego w charakterze członka lub przez Państwa Członkowskie na warunkach określonych w artykule 230 niniejszego Traktatu.

Sporządzono w Rzymie, dwudziestego piątego marca roku tysiąc dziewięćset pięćdziesiątego siódmego.

Protokół (nr 12)
w sprawie Włoch (1957)

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC rozwiązać niektóre szczególne problemy dotyczące Włoch,

PODJEŁY następujące postanowienia, załączone do niniejszego Traktatu:

PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE WSPÓLNOTY

BIORĄ POD UWAGĘ fakt, iż rząd Włoch jest w trakcie realizacji dziesięcioletniego programu rozwoju gospodarczego, którego celem jest zniesienie nierówności w gospodarce Włoch, w szczególności przez rozwijanie infrastruktury mniej rozwiniętych obszarów południowych Włoch oraz włoskich wysp, a także przez tworzenie nowych stanowisk pracy w celu likwidacji bezrobocia;

PRZYPOMINAJĄ, że zasady i cele tego rządowego programu Włoch zostały przeanalizowane i zaakceptowane przez organizacje współpracy międzynarodowej, których Państwa Członkowskie są członkami;

UZNAJĄ, że osiągnięcie celów włoskiego programu leży w ich wspólnym interesie;

POSTANAWIAJĄ, pragnąc ułatwić wypełnienie tego zadania rządowi włoskiemu, zalecić instytucjom Wspólnoty stosowanie wszelkich metod i procedur przewidzianych w niniejszym Traktacie, i w szczególności odpowiednie korzystanie z zasobów Europejskiego Banku Inwestycyjnego i Europejskiego Funduszu Społecznego;

SĄ ZDANIA, że instytucje Wspólnoty, stosując niniejszy Traktat, powinny brać pod uwagę wysiłek, któremu będzie musiała podołać gospodarka Włoch w najbliższych latach oraz działania zmierzające do uniknięcia niebezpiecznych napięć związanych w szczególności z równowagą bilansu płatniczego lub poziomem bezrobocia, które mogą utrudnić stosowanie niniejszego Traktatu we Włoszech;

UZNAJĄ, że w przypadku stosowania artykułów 119 i 120 należy dołożyć szczególnej troski, aby środki nałożone na rząd Włoch nie wpłynęły negatywnie na realizację programu rozwoju gospodarczego i podniesienia poziomu życia ludności.

Sporządzono w Rzymie, dwudziestego piątego marca roku tysiąc dziewięćset pięćdziesiątego siódmego.

Protokół (nr 13)

**w sprawie towarów pochodzących i przywożonych
z niektórych krajów i będących przedmiotem szczególnego
traktowania przy wwozie do Państwa Członkowskiego (1957)**

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC bardziej szczegółowo określić zakres stosowania niniejszego Traktatu odnośnie do towarów pochodzących i przywożonych z niektórych krajów i będących przedmiotem szczególnego traktowania przy wwozie do Państwa Członkowskiego,

PODJEŁY następujące postanowienia, załączone do niniejszego Traktatu:

1. Stosowanie Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą nie wymaga żadnych zmian w systemie ceł mającym zastosowanie w dniu 1 stycznia 1958 roku, do przywozu do krajów Beneluksu towarów pochodzących z Surinamu (*) lub Antyli Niderlandzkich (**).
2. Towarów wwiezionych do Państwa Członkowskiego i objętych określonym powyżej traktowaniem nie uznaje się za pozostające w swobodnym obrocie w tym Państwie w rozumieniu artykułu 24 niniejszego Traktatu przy ich ponownym wywozie do innego Państwa Członkowskiego.
3. Państwa Członkowskie przekażą Komisji i pozostałym Państwom Członkowskim postanowienia rządzące szczególnym traktowaniem, o którym mowa w niniejszym protokole, wraz z wykazem towarów objętych takim traktowaniem.
Powiadomią także Komisję i pozostałe Państwa Członkowskie o wszelkich późniejszych zmianach wprowadzanych w wykazach lub dotyczących tego traktowania.
4. Komisja zapewni, że stosowanie tych postanowień nie wpłynie negatywnie na pozostałe Państwa Członkowskie; w tym celu może podjąć wszelkie właściwe środki dotyczące stosunków między Państwami Członkowskimi.

Sporządzono w Rzymie, dwudziestego piątego marca roku tysiąc dziewięćset pięćdziesiątego siódmego.

(*) Postanowienia części czwartej Traktatu stosowały się do Surinamu, na mocy Dodatkowego Aktu Królestwa Niderlandów, jako uzupełnienie jego instrumentu ratyfikacyjnego, od 1 września 1962 r. do 16 lipca 1976 r.

(**) Zgodnie z artykułem 1 Konwencji z dnia 13 listopada 1962 roku zmieniającej Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą (Dz.U 150 z 1.10.1964, str. 2414), protokół już nie stosuje się do Antyli Niderlandzkich.

Protokół (nr 14)
**w sprawie przywozu do Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej
produktów naftowych rafinowanych w Antylach Nider-
landzkich (*) (1962)**

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC dokładniej określić system dotyczący wymiany handlowej, stosujący się do przywozu do Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej produktów naftowych rafinowanych w Antylach Niderlandzkich,

UZGODNIŁY treść następujących postanowień, które są dołączone do niniejszego Traktatu:

Artykuł 1

Niniejszy protokół stosuje się do produktów naftowych znajdujących pod poz. 27.10, 27.11, 27.12, ex 27.13 (parafina, woski naftowe lub łupki i pozostałości parafinowe) i 27.14 nomenklatury brukselskiej, przywożonych w celu konsumpcyjnym do Państw Członkowskich.

Artykuł 2

Państwa Członkowskie zgadzają się przyznać produktom naftowym rafinowanym w Antylach Niderlandzkich ulgi taryfowe wynikające z ich stowarzyszenia we Wspólnotę na warunkach określonych w niniejszym protokole. Postanowienia te są ważne niezależnie od reguł pochodzenia stosowanych przez Państwa Członkowskie.

Artykuł 3

1. Jeżeli Komisja, na wniosek Państwa Członkowskiego lub z własnej inicjatywy, stwierdzi, że przywóz produktów rafinowanych w Antylach Niderlandzkich do Wspólnoty na zasadach określonych w artykule 2 powyżej jest przyczyną rzeczywistych trudności na rynku jednego lub więcej Państw Członkowskich, postanawia o wprowadzeniu, zwiększeniu lub przywróceniu opłat celnych stosujących się do tych przywozów przez zainteresowane Państwa Członkowskie, w takim stopniu i na okres, który okaże się niezbędny do sprostania zaistniałej sytuacji. Wprowadzone, zwiększone lub przywrócone w ten sposób opłaty celne nie mogą przewyższać opłat celnych stosujących się do państw trzecich odnośnie do tych samych produktów.

2. Postanowienia określone w poprzednim ustępie mogą być stosowane, gdy przywóz do Wspólnoty produktów rafinowanych w Antylach Niderlandzkich osiąga dwa miliony ton rocznie.

(*) Dodany do artykułu 2 Konwencji z dnia 13 listopada 1962 r. zmieniającej Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą (Dz.U. 150 z 1.10.1964).

3. Decyzje podjęte przez Komisję na mocy poprzednich ustępów, łącznie z odrzuceniem wniosku Państwa Członkowskiego, są przekazywane Radzie do wiadomości. Rada może się od nich odwołać na wniosek Państwa Członkowskiego i w każdej chwili je zmienić lub uchylić stanowiąc większością kwalifikowaną.

Artykuł 4

1. Jeżeli Państwo Członkowskie jest zdania, że przywóz produktów naftowych rafinowanych w Antylach Niderlandzkich, który odbywa się bezpośrednio lub za pośrednictwem innego Państwa Członkowskiego na zasadach określonych w artykule 2 powyżej, są przyczyną rzeczywistych trudności oraz że należy podjąć natychmiastowe działania zaradcze, może z własnej inicjatywy zdecydować o nałożeniu na ten przywóz opłat celnych, których wysokość nie może przekroczyć opłat celnych stosowanych do państw trzecich do tych samych produktów. Powiadamia Komisję o swojej decyzji, która orzeka w terminie jednego miesiąca o tym, czy środki podjęte przez to państwo mogą zostać utrzymane, czy należy je zmienić lub znieść. Postanowienia artykułu 3 ustęp 3 stosują się do tej decyzji Komisji.

2. Jeżeli przywóz produktów naftowych rafinowanych w Antylach Niderlandzkich, który odbywa się bezpośrednio lub za pośrednictwem innego Państwa Członkowskiego na zasadach określonych w artykule 2 powyżej do jednego lub więcej Państw Członkowskich EWG przekracza w jednym roku kalendarzowym objętości wskazane w załączniku do niniejszego protokołu, środki ewentualnie podjęte na mocy ustępu 1 przez to lub inne Państwa Członkowskie, dotyczące bieżącego roku, uznaje się za zgodne z prawem: po upewnieniu się, że osiągnięto już ustalone limity objętości, Komisja przyjmie do wiadomości podjęte środki. W takim przypadku pozostałe Państwa Członkowskie nie będą odwoływały się do Rady.

Artykuł 5

Jeżeli Wspólnota postanowi o nałożeniu ograniczeń ilościowych w przywozie produktów naftowych wszelkiego pochodzenia, mogą one także być stosowane względem przywozu tych produktów z Antyli Niderlandzkich. W takim przypadku Antyle Niderlandzkie będą przedmiotem preferencyjnego traktowania w stosunku do państw trzecich.

Artykuł 6

1. Postanowienia określone w artykułach 2-5 zostaną przejrzane przez Radę, stanowiącą jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komisją, przy przyjmowaniu wspólnej definicji o pochodzeniu mającej zastosowanie do produktów naftowych pochodzących z państw trzecich i państw stowarzyszonych lub przy podejmowaniu decyzji w ramach wspólnej polityki handlowej dotyczącej tych produktów przy ustanawianiu wspólnej polityki energetycznej.

2. Jednakże podczas takiego przeglądu zachowane zostają ulgi o równoważnym zakresie stosujące się do Antyli Niderlandzkich w odpowiedniej formie i dotyczące co najmniej dwóch i pół miliona ton produktów naftowych.

3. Zobowiązania Wspólnoty w odniesieniu do ulg o równoważnym zakresie, o których mowa w ustępie 2 niniejszego artykułu, można, w razie potrzeby, rozdzielić między poszczególne państwa, uwzględniając tonaż wskazany w Załączniku do niniejszego Protokołu.

Artykuł 7

W celu wykonania niniejszego protokołu, Komisja jest zobowiązana śledzić przebieg przywozów produktów naftowych rafinowanych w Antylach Niderlandzkich. Państwa Członkowskie przekazują Komisji, która zapewnia ich rozpowszechnianie, wszelkie użyteczne w tym celu informacje zgodnie ze wskazanymi przez nią przepisami administracyjnymi.

Sporządzono w Brukseli, trzynastego listopada tysiąc dziewięćset sześćdziesiątego drugiego roku.

Załącznik do protokołu

W celu wykonania artykułu 4 ustęp 2 protokołu w sprawie przywozu do Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej produktów naftowych rafinowanych w Antylach Niderlandzkich, Wysokie Umawiające się Strony uzgodniły następujący podział objętości 2 milionów ton antylskich produktów naftowych pomiędzy Państwa Członkowskie:

Niemcy	625 000 ton
Unia Gospodarcza Belgijsko-Luksemburska	200 000 ton
Francja	75 000 ton
Włochy	100 000 ton
Niderlandy	1 000 000 ton

Protokół (*) (nr 15)
w sprawie szczególnych ustaleń dla Grenlandii (1985)

Artykuł 1

1. Traktowanie produktów importowanych do Wspólnoty objętych wspólną organizacją rynku produktów rybołówstwa, a pochodzących z Grenlandii, przy zachowaniu zgodności z mechanizmami wspólnej organizacji rynku, zakłada zwolnienie z opłat celnych i opłat o skutku równoważnym oraz brak ograniczeń ilościowych lub środków o skutku równoważnym, jeżeli Wspólnota uzna możliwości dostępu do stref połowowych Grenlandii przyznane Wspólnocie na mocy umowy zawartej między Wspólnotą a władzami odpowiedzialnymi za Grenlandię za wystarczające.

2. Wszystkie środki odnoszące się do ustaleń przywozowych dla takich produktów, włącznie z tymi odnoszącymi się do przyjęcia takich środków, przyjmuje się zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 37 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą.

Artykuł 2

Komisja przedstawi Radzie, podejmującej decyzję większością kwalifikowaną, propozycje Radzie, która podejmie swoją decyzję większością kwalifikowaną, dotyczące środków przejściowych, których przyjęcie uznaje za konieczne z powodu wejścia w życie nowych ustaleń w zakresie utrzymania praw nabytych przez osoby fizyczne lub prawne w okresie, gdy Grenlandia należała do Wspólnoty oraz unormowania sytuacji w zakresie pomocy finansowej udzielanej Grenlandii przez Wspólnotę w tym okresie.

(*) Artykuł 3 Traktatu Grenlandii stanowi, że niniejszy Protokół, dołączony do tego ostatniego Traktatu, załączony jest do Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą (Dz.U. L 29 z 1.2.1985).

Protokół (nr 16)
w sprawie nabywania własności w Danii (1992)

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC uregulować pewne szczególne problemy dotyczące Danii,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą:

Nie naruszając postanowień niniejszego Traktatu Dania może zachować swoje obecne prawodawstwo dotyczące nabywania drugich domów.

Protokół (nr 17)
dotyczący artykułu 141 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (1992)

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRZYJĘŁY następujące postanowienie, które jest dołączone do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską:

Do celów artykułu 141 niniejszego Traktatu, korzyści w ramach pracowniczych ubezpieczeń społecznych nie są traktowane jako wynagrodzenie, jeżeli są one, i w takim zakresie, w jakim są one możliwe do przypisania do okresów zatrudnienia przed 17 maja 1990 roku, z wyjątkiem przypadków pracowników lub innych osób zgłaszających roszczenia w tej kwestii, którzy przed tą datą rozpoczęli postępowanie sądowe lub zgłosili równorzędne roszczenie zgodnie z mającym zastosowanie prawem krajowym.

Protokół (nr 18)
**w sprawie Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych
i Europejskiego Banku Centralnego (1992)**

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC określić Statut Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego wymienionych w artykule 8 niniejszego Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską:

ROZDZIAŁ I

USTANOWIENIE ESBC

Artykuł 1

Europejski System Banków Centralnych

1.1. Europejski System Banków Centralnych (ESBC) i Europejski Bank Centralny (EBC) zostają ustanowione na mocy artykułu 8 Traktatu; wypełniają swoje zadania i działają zgodnie z postanowieniami niniejszego Traktatu i niniejszego Statutu.

1.2. Zgodnie z artykułem 107 ustęp 1 niniejszego Traktatu, ESBC złożony jest z EBC i krajowych banków centralnych Państw Członkowskich („krajowe banki centralne”). *Insitut monetaire luxembourgeois* jest bankiem centralnym Luksemburga.

ROZDZIAŁ II

CELE I ZADANIA ESBC

Artykuł 2

Cele

Zgodnie z artykułem 105 ustęp 1 niniejszego Traktatu, głównym celem ESBC jest utrzymywanie stabilności cen. Bez uszczerbku dla celu stabilności cen, ESBC wspiera ogólne polityki gospodarcze we Wspólnocie, mając na względzie przyczynianie się do osiągnięcia celów Wspólnoty przedstawionych w artykule 2 niniejszego Traktatu. ESBC działa w poszanowaniu zasady otwartej gospodarki rynkowej z wolną konkurencją, sprzyjając efektywnej alokacji zasobów oraz zgodnie z zasadami określonymi w artykule 4 niniejszego Traktatu.

Artykuł 3

Zadania

3.1. Zgodnie z artykułem 105 ustęp 2 niniejszego Traktatu podstawowe zadania ESBC polegają na:

- definiowaniu i urzeczywistnianiu polityki pieniężnej Wspólnoty,
- przeprowadzaniu operacji walutowych zgodnie z artykułem 111 niniejszego Traktatu,
- utrzymywaniu i zarządzaniu oficjalnymi rezerwami walutowymi Państw Członkowskich,
- popieraniu sprawnego funkcjonowania systemów płatniczych.

3.2. Zgodnie z artykułem 105 ustęp 3 niniejszego Traktatu, trzecie tiret artykułu 3.1 stosuje się bez uszczerbku dla utrzymywania i zarządzania przez rządy Państw Członkowskich walutowymi kapitałami obrotowymi.

3.3. Zgodnie z artykułem 105 ustęp 5 niniejszego Traktatu ESBC przyczynia się do należytego wykonywania polityk prowadzonych przez właściwe władze w odniesieniu do nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i do stabilności systemu finansowego.

Artykuł 4

Funkcje doradcze

Zgodnie z artykułem 105 ustęp 4 niniejszego Traktatu:

a) EBC jest konsultowany:

- w sprawie każdego projektowanego aktu wspólnotowego w dziedzinach podlegających jego kompetencji,
- przez władze krajowe w sprawie każdego projektu regulacji w dziedzinach podlegających jego kompetencji, lecz w granicach i na warunkach określonych przez Radę zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 42;

b) EBC może w dziedzinach podlegających jego kompetencji przedkładać opinie właściwym instytucjom lub organom Wspólnoty bądź władzom krajowym.

Artykuł 5

Gromadzenie informacji statystycznych

5.1. W celu realizacji zadań ESBC, EBC, wspomagany przez krajowe banki centralne, gromadzi niezbędne informacje statystyczne bądź od właściwych władz krajowych, bądź bezpośrednio od podmiotów gospodarczych. W tym celu współpracuje z instytucjami lub organami Wspólnoty i właściwymi władzami Państw Członkowskich lub państw trzecich oraz organizacjami międzynarodowymi.

5.2. Krajowe banki centralne wykonują, w miarę możliwości, zadania określone w artykule 5.1.

5.3. EBC przyczynia się do harmonizacji, w miarę potrzeb, reguł i praktyk rządzących gromadzeniem, tworzeniem i upowszechnianiem informacji statystycznej w dziedzinie podlegającej jego kompetencji;

5.4. Rada, zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 42, określa osoby fizyczne i prawne poddane wymogom sprawozdawczości, zasady poufności oraz odpowiednie przepisy wykonawcze.

Artykuł 6

Współpraca międzynarodowa

6.1. W dziedzinie współpracy międzynarodowej związanej z zadaniami powierzonymi ESBC, EBC decyduje o sposobie reprezentacji ESBC.

6.2. EBC i, za jego zgodą, krajowe banki centralne mogą uczestniczyć w międzynarodowych instytucjach walutowych.

6.3. Artykuły 6.1 i 6.2 stosuje się bez uszczerbku dla artykułu 111 ustęp 4 niniejszego Traktatu.

ROZDZIAŁ III

ORGANIZACJA ESBC

Artykuł 7

Niezależność

Zgodnie z artykułem 108 niniejszego Traktatu przy wykonywaniu uprawnień oraz zadań i obowiązków, które zostały im powierzone niniejszym Traktatem i Statutem ESBC, ani EBC, ani krajowy bank centralny, ani członek któregośkolwiek z ich organów decyzyjnych, nie zwracają się o instrukcje ani ich nie przyjmują od instytucji czy organów wspólnotowych, rządów Państw Członkowskich, ani jakiegokolwiek innego organu. Instytucje i organy wspólnotowe oraz rządy Państw Członkowskich zobowiązują się respektować tę zasadę i nie dążyć do wywierania wpływu na członków organów decyzyjnych EBC lub krajowych banków centralnych przy wykonywaniu ich zadań.

Artykuł 8

Zasada ogólna

ESBC jest kierowany przez organy decyzyjne EBC.

Artykuł 9

Europejski Bank Centralny

9.1. EBC, który na mocy artykułu 107 ustęp 2 niniejszego Traktatu, ma osobowość prawną, posiada w każdym z Państw Członkowskich zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych o najszerszym zakresie przyznanym przez ustawodawstwa krajowe osobom prawnym; może on zwłaszcza nabywać i zbywać mienie ruchome i nieruchome oraz stawać przed sądem.

9.2. EBC zapewnia realizację zadań powierzonych ESBC na mocy artykułu 105 ustępy 2, 3 i 5 niniejszego Traktatu, bądź to przez własne działania zgodnie z niniejszym Statutem, bądź poprzez działania krajowych banków centralnych zgodnie z artykułami 12.1 i 14.

9.3. Zgodnie z artykułem 107 ustęp 3 niniejszego Traktatu organami decyzyjnymi EBC są Rada Prezesów i Zarząd.

Artykuł 10

Rada Prezesów

10.1. Zgodnie z artykułem 112 ustęp 1 niniejszego Traktatu Rada Prezesów EBC składa się z członków Zarządu EBC i prezesów krajowych banków centralnych.

10.2. Każdy członek Rady Prezesów ma jeden głos. Od dnia, w którym liczba członków Rady Prezesów przekroczy 21, każdy członek Zarządu będzie miał jeden głos, a liczba prezesów z prawem do głosowania wynosić będzie 15. Te prawa do głosowania zostają przydzielone, a ich rotacja odbywa się następująco:

- od dnia, w którym liczba członków Rady Prezesów przekroczy 15, do chwili gdy osiągnie 22, prezesi zostają przydzieleni do dwóch grup, zgodnie z uszeregowaniem wielkości udziału Państwa Członkowskiego danego KBC w całkowitym produkcie krajowym brutto w cenach rynkowych oraz w łącznym zagregowanym bilansie pieniężnych instytucji finansowych Państw Członkowskich, które przyjęły euro. Udziały w całkowitym produkcie krajowym brutto w cenach rynkowych oraz w łącznym zagregowanym bilansie pieniężnych instytucji finansowych zostają przydzielone odpowiednio w wagach 5/6 i 1/6. Pierwsza grupa złożona jest z pięciu prezesów, a druga z pozostałych prezesów. Częstotliwość praw do głosowania prezesów przydzielonych do pierwszej grupy nie będzie niższa od częstotliwości praw do głosowania prezesów z grupy drugiej. Z zastrzeżeniem poprzedniego zdania, pierwszej grupie zostają przydzielone cztery prawa do głosowania, a drugiej grupie jedenaście praw do głosowania,

- od dnia, w którym liczba prezesów osiągnie 22 prezesi zostaną przydzieleni do trzech grup zgodnie z uszeregowaniem na podstawie powyższych kryteriów. Pierwsza grupa złożona jest z pięciu prezesów i zostaną jej przydzielone cztery prawa do głosowania. Druga grupa złożona jest z połowy łącznej liczby prezesów, w przypadku jakiegokolwiek ułamka zaokrąglonego do najbliższej liczby całkowitej, i zostanie jej przydzielone osiem praw do głosowania. Trzecia grupa złożona jest z pozostałych prezesów i zostaną jej przydzielone trzy prawa do głosowania,
- prezesi w każdej grupie mają swoje prawa do głosowania w równych okresach czasu,
- do obliczania udziałów w całkowitym produkcie krajowym brutto w cenach rynkowych stosuje się art. 29.2. Łączny zagregowany bilans pieniężnych instytucji finansowych obliczany jest zgodnie z ramami statystycznymi stosowanymi we Wspólnocie Europejskiej w momencie obliczania,
- w każdym przypadku gdy całkowity produkt krajowy brutto w cenach rynkowych jest dostosowywany zgodnie z art. 29.3, lub w każdym przypadku gdy zwiększa się liczba prezesów, wielkość lub struktura grup jest dostosowywana zgodnie z powyższymi zasadami,
- Rada Prezesów, stanowiąca większością dwóch trzecich głosów wszystkich jej członków, mających lub nie prawo do głosowania, przyjmuje wszelkie środki niezbędne do wykonania powyższych zasad oraz może podjąć decyzję o opóźnieniu rozpoczęcia systemu rotacji do dnia, w którym liczba prezesów przekroczy 18.

Prawo do głosowania jest wykonywane osobiście. Na zasadzie odstępstwa od tej reguły, regulamin wewnętrzny określony w art. 12.3 może ustanowić, że członkowie Rady Prezesów mogą oddać swój głos za pomocą środków telekonferencyjnych. Reguły te stanowią również, że członek Rady Prezesów, który nie może uczestniczyć w jej posiedzeniach przez dłuższy okres, może wyznaczyć zastępcę jako członka Rady Prezesów.

Przepisy poprzednich akapitów pozostają bez uszczerbku dla praw do głosowania wszystkich członków Rady Prezesów, mających lub nie prawo do głosowania, na podstawie art. 10.3, 10.6 i 41.2.

O ile w niniejszym Statucie nie przewidziano inaczej, Rada Prezesów stanowi zwykłą większością członków mających prawo do głosowania. W przypadku równej liczby głosów, głos przewodniczącego jest decydujący.

W celu umożliwienia głosowania Radzie Prezesów wymagane jest kworum dwóch trzecich członków mających prawo do głosowania. Jeżeli nie osiągnięto kworum, Przewodniczący może zwołać nadzwyczajne posiedzenie, na którym decyzje mogą być podejmowane bez względu na kworum.

10.3. Dla wszelkich decyzji podjętych zgodnie z artykułami 28, 29, 30, 32, 33 i 51 głosy członków Rady Prezesów ważne są zgodnie z udziałami krajowych banków centralnych w subskrybowanym kapitale EBC. Waga głosów członków Zarządu wynosi zero. Decyzja wymagająca kwalifikowanej większości zostaje podjęta, jeżeli głosy za jej przyjęciem reprezentują przynajmniej dwie trzecie subskrybowanego kapitału EBC i przynajmniej połowę akcjonariuszy. Jeżeli jeden z prezesów nie może być obecny, może on wyznaczyć swego zastępcę w celu oddania jego ważnego głosu.

10.4. Zebrania są poufne. Rada Prezesów może zdecydować o podaniu wyniku swoich obrad do publicznej wiadomości.

10.5. Rada Prezesów zbiera się przynajmniej 10 razy w roku.

10.6. Artykuł 10.2 może zostać zmieniony przez Radę zebraną w składzie szefów państw lub rządów, stanowiącą jednomyślnie na zalecenie EBC po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komisją, bądź na zalecenie Komisji oraz po konsultacji z Parlamentem Europejskim i EBC. Rada zaleca przyjęcie tych zmian Państwom Członkowskim. Zmiany te wchodzi w życie po ich ratyfikowaniu przez wszystkie Państwa Członkowskie, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

Wydanie zalecenia przez EBC na mocy niniejszego ustępu wymaga decyzji Rady Prezesów, stanowiącej jednomyślnie.

Artykuł 11

Zarząd

11.1. Zgodnie z artykułem 112 ustęp 2 litera a) niniejszego Traktatu Zarząd składa się z prezesa, wiceprezesa i czterech innych członków.

Członkowie wykonują swoje obowiązki w pełnym wymiarze czasowym. Członkowie nie mogą wykonywać żadnej innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej, chyba że Rada Prezesów w drodze wyjątku zwolni z tego zakazu.

11.2. Zgodnie z artykułem 112 ustęp 2 litera b) niniejszego Traktatu prezes, wiceprezes i pozostali członkowie Zarządu są mianowani za wspólnym porozumieniem przez rządy Państw Członkowskich na szczeblu szefów państw lub rządów, na zalecenie Rady i po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz Radą Prezesów spośród osób o uznanym autorytecie i doświadczeniu zawodowym w dziedzinie pieniądza lub bankowości.

Ich mandat trwa osiem lat i nie jest odnawialny.

Członkami Zarządu mogą być tylko obywatele Państw Członkowskich.

11.3. Okresy i warunki zatrudnienia członków Zarządu, w szczególności ich wynagrodzenia, emerytury i inne świadczenia z tytułu ubezpieczeń społecznych są przedmiotem umów zawieranych z EBC i są ustalane przez Radę Prezesów na wniosek Komitetu składającego się z trzech członków mianowanych przez Radę Prezesów i trzech członków mianowanych przez Radę. Członkowie Zarządu nie mają prawa głosu w sprawach określonych w niniejszym punkcie.

11.4. Jeśli członek Zarządu nie spełnia już warunków koniecznych do wykonywania swych funkcji lub dopuścił się poważnego uchybienia, Trybunał Sprawiedliwości może go zdymisjonować na wniosek Rady Prezesów lub Zarządu.

11.5. Każdy członek Zarządu obecny osobiście na posiedzeniach ma prawo głosu i dysponuje w tym celu jednym głosem. Z zastrzeżeniem odmiennych postanowień Zarząd stanowi zwykłą większością oddanych głosów. W przypadku jednakowej liczby głosów przeważa głos prezesa. Procedury głosowania są szczegółowo określone w regulaminie wewnętrznym przewidzianym w artykule 12.3.

11.6. Zarząd odpowiada za bieżące sprawy ECB.

11.7. Każdy wakat w Zarządzie jest obsadzany w drodze mianowania nowego członka zgodnie z artykułem 11.2.

Artykuł 12

Obowiązki organów decyzyjnych

12.1. Rada Prezesów uchwała wytyczne i podejmuje decyzje niezbędne do zapewnienia wykonania zadań powierzonych ESBC na podstawie niniejszego Traktatu i niniejszego Statutu. Rada Prezesów ustala politykę pieniężną Wspólnoty, włącznie z odpowiednimi decyzjami w sprawach pośrednich celów pieniężnych, podstawowych stóp procentowych i wielkości rezerw w ESBC oraz określa wytyczne konieczne do ich realizacji.

Zarząd realizuje politykę pieniężną zgodnie z wytycznymi i postanowieniami Rady Prezesów. W tych ramach Zarząd udziela niezbędnych instrukcji krajowym bankom centralnym. Ponadto, Zarząd może uzyskać w drodze delegacji pewne uprawnienia, o ile Rada Prezesów tak zadecyduje.

W zakresie uznanym za możliwy i odpowiedni oraz bez uszczerbku dla postanowień niniejszego artykułu EBC ma prawo zwracać się do krajowych banków centralnych w celu przeprowadzenia operacji stanowiących część zadań ESBC.

- 12.2. Zarząd jest odpowiedzialny za przygotowanie posiedzeń Rady Prezesów.
- 12.3. Rada Prezesów przyjmuje regulamin wewnętrzny, który określa wewnętrzną organizację EBC i jego organów decyzyjnych.
- 12.4. Rada Prezesów wykonuje funkcje doradcze określone w artykule 4.
- 12.5. Rada Prezesów podejmuje decyzje określone w artykule 6.

Artykuł 13

Prezes EBC

- 13.1. Prezes lub, w razie jego nieobecności, wiceprezes przewodniczy Radzie Prezesów i Zarządowi EBC.
- 13.2. Z zastrzeżeniem artykułu 39 prezes EBC lub osoba przez niego wyznaczona reprezentuje EBC na zewnątrz.

Artykuł 14

Krajowe banki centralne

- 14.1. Zgodnie z artykułem 109 niniejszego Traktatu każde Państwo Członkowskie zapewnia, najpóźniej z datą ustanowienia ESBC, zgodność swojego ustawodawstwa, w tym statutu krajowego banku centralnego, z niniejszym Traktatem i niniejszym Statutem.
- 14.2. Statuty krajowych banków centralnych przewidują w szczególności, że kadencja prezesa krajowego banku centralnego nie będzie krótsza niż pięć lat.

Prezes może zostać zwolniony z urzędu wyłącznie wówczas, gdy nie spełnia już warunków koniecznych do wykonywania swych funkcji lub dopuścił się poważnego uchybienia. Decyzja w tej sprawie może być zaskarżona do Trybunału Sprawiedliwości przez prezesa, którego dotyczy, lub Radę Prezesów z powodu naruszenia niniejszego Traktatu lub jakiejkolwiek reguły prawnej dotyczącej jego stosowania. Skargi takie powinny być wniesione w terminie dwóch miesięcy, stosownie do przypadku, od daty publikacji decyzji lub jej notyfikowania skarżącemu lub, w razie ich braku, od daty powzięcia przez niego wiadomości o tej decyzji.

14.3. Krajowe banki centralne są integralną częścią ESBC i działają zgodnie z wytycznymi i instrukcjami EBC. Rada Prezesów podejmuje kroki niezbędne w celu zapewnienia poszanowania wytycznych i instrukcji EBC oraz wymaga, aby dostarczano jej wszelkich niezbędnych informacji.

14.4. Krajowe banki centralne mogą wykonywać inne funkcje niż określone niniejszym Statutem, chyba że Rada Prezesów, stanowiąc większością dwóch trzecich oddanych głosów, uzna, że są one sprzeczne z celami i zadaniami ESBC. Funkcje te krajowe banki centralne wykonują na własną odpowiedzialność i nie uważa się ich za część funkcji ESBC.

Artykuł 15

Obowiązek składania sprawozdań

15.1. Co najmniej raz na kwartał EBC opracowuje i publikuje sprawozdania z działalności ESBC.

15.2. Skonsolidowane zestawienie finansowe ESBC jest publikowane co tydzień.

15.3. Zgodnie z artykułem 113 ustęp 3 niniejszego Traktatu EBC kieruje sprawozdanie roczne z działalności ESBC i w sprawie polityki pieniężnej za rok ubiegły i rok bieżący do Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji, jak również do Rady Europejskiej.

15.4. Sprawozdania i zestawienia określone w niniejszym artykule udostępnia się zainteresowanym stronom bezpłatnie.

Artykuł 16

Banknoty

Zgodnie z artykułem 106 ustęp 1 niniejszego Traktatu Rada Prezesów ma wyłączne prawo do upoważnienia do emisji banknotów we Wspólnocie. Banknoty takie mogą emitować EBC i krajowe banki centralne. Banknoty emitowane przez EBC i krajowe banki centralne są jedynym legalnym środkiem płatniczym we Wspólnocie.

EBC respektuje, w miarę możliwości, istniejące praktyki związane z emisją i projektowaniem banknotów.

ROZDZIAŁ IV

FUNKCJE MONETARNE I OPERACJE WYKONYWANE PRZEZ ESBC

Artykuł 17

Rachunki bankowe w EBC i krajowych bankach centralnych

W celu przeprowadzania swoich operacji, EBC i krajowe banki centralne mogą otwierać rachunki bankowe instytucjom kredytowym, organom publicznym i innym uczestnikom rynku oraz akceptować aktywa, w tym papiery wartościowe, na rachunku bieżącym jako zabezpieczenie.

Artykuł 18

Operacje na otwartym rynku i operacje kredytowe

18.1. Aby osiągnąć cele ESBC i wykonywać swe zadania EBC i krajowe banki centralne mogą:

- dokonywać operacji na rynkach finansowych w formie kupna i sprzedaży bezwarunkowej (za gotówkę i na kredyt), albo z zastrzeżeniem prawa odkupu, oraz udzielając i zaciągając pożyczki wyrażone w wierzytelnościach i papierach zbywalnych, w walutach Wspólnoty lub niewspólnotowych, jak również w odniesieniu do metali szlachetnych,
- dokonywać właściwie zabezpieczonych operacji kredytowych z instytucjami kredytowymi oraz innymi uczestnikami rynku.

18.2. EBC określa ogólne zasady dokonywania przez niego lub przez krajowe banki centralne operacji na otwartym rynku i operacji kredytowych, w tym ogłaszania warunków, na jakich są one gotowe dokonywać powyższe operacje.

Artykuł 19

Rezerwy obowiązkowe

19.1. Z zastrzeżeniem artykułu 2, realizując cele polityki pieniężnej, EBC ma prawo żądać od instytucji kredytowych ustanowionych w Państwach Członkowskich utrzymywania obowiązkowych rezerw na rachunkach EBC i krajowych banków centralnych. Zasady dotyczące obliczania i określania wymaganych rezerw obowiązkowych mogą być ustalane przez Radę Prezesów. W przypadkach niestosowania się do powyższych wymagań EBC jest uprawniony pobierać odsetki karne oraz nakładać inne sankcje o porównywalnym skutku.

19.2. W celu stosowania niniejszego artykułu Rada, zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 42, ustala podstawę dla rezerw obowiązkowych oraz dopuszczalne maksymalne proporcje pomiędzy tymi rezerwami a ich podstawami, a także stosowne sankcje w razie nieprzestrzegania tych zasad.

Artykuł 20

Inne narzędzia kontroli pieniężnej

Rada Prezesów może, większością dwóch trzecich oddanych głosów, zdecydować o zastosowaniu innych operacyjnych metod kontroli pieniężnej, jakie uzna za stosowne, z uwzględnieniem artykułu 2.

Rada, zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 42, określa zakres powyższych metod, jeżeli nakładają one zobowiązania na osoby trzecie.

Artykuł 21

Operacje z podmiotami publicznymi

21.1. Zgodnie z artykułem 101 niniejszego Traktatu zakazane jest udzielanie przez EBC lub krajowe banki centralne pożyczek na pokrycie deficytu lub jakichkolwiek innych kredytów instytucjom lub organom Wspólnoty, rządowi centralnemu, władzom regionalnym, lokalnym lub innym władzom publicznym, innym instytucjom lub przedsiębiorstwom publicznym Państw Członkowskich, jak również nabywanie bezpośrednio od nich przez EBC lub krajowe banki centralne ich papierów dłużnych.

21.2. EBC i krajowe banki centralne mogą działać jako agenci skarbowi na rzecz jednostek wymienionych w artykule 21.1.

21.3. Postanowienia niniejszego artykułu nie mają zastosowania do publicznych instytucji kredytowych, które, w ramach utrzymywania rezerw przez banki centralne, korzystają ze strony krajowych banków centralnych i EBC z takiego samego traktowania jak prywatne instytucje kredytowe.

Artykuł 22

Systemy rozliczeń i płatności

EBC i krajowe banki centralne mogą stwarzać udogodnienia, a EBC może uchylać rozporządzenia, w celu zapewnienia skuteczności i rzetelności systemów rozliczeń i płatności w ramach Wspólnoty i z innymi krajami.

Artykuł 23

Operacje zewnętrzne

EBC i krajowe banki centralne mogą:

- ustanawiać stosunki z bankami centralnymi i instytucjami finansowymi innych krajów oraz, w miarę potrzeby, z organizacjami międzynarodowymi,
- nabywać i zbywać, za gotówkę i na kredyt, wszystkie rodzaje rezerwowych aktywów walutowych i metale szlachetne; termin „aktywa walutowe” oznacza papiery wartościowe i wszystkie inne aktywa wyrażone w walucie dowolnego państwa lub w jednostkach rachunkowych, bez względu na formę, w jakiej są przechowywane,
- utrzymywać i zarządzać aktywami określonymi w niniejszym artykule,
- przeprowadzać wszystkie typy operacji bankowych z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi, w tym operacje udzielania i zaciągania pożyczek.

Artykuł 24

Inne operacje

Poza operacjami wynikającymi z ich zadań EBC i krajowe banki centralne mogą wykonywać inne operacje dla celów swojej infrastruktury administracyjnej lub na rzecz swojego personelu.

ROZDZIAŁ V

NADZÓR OSTROŻNOŚCIOWY

Artykuł 25

Nadzór ostrożnościowy

25.1. EBC jest uprawniony do wyrażania opinii i udzielania konsultacji Radzie, Komisji i właściwym organom Państw Członkowskich w sprawie zakresu i stosowania ustawodawstwa wspólnotowego odnoszącego się do nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i do stabilności systemu finansowego.

25.2. Zgodnie z każdą decyzją Rady podjętą na podstawie artykułu 105 ustęp 6 niniejszego Traktatu, EBC może wykonywać specyficzne zadania, związane z polityką nadzoru ostrożnościowego instytucji kredytowych i innych instytucji finansowych, z wyłączeniem przedsiębiorstw ubezpieczeniowych.

ROZDZIAŁ VI

PRZEPISY FINANSOWE ESBC

Artykuł 26

Sprawozdania finansowe

26.1. Rok obrachunkowy EBC i krajowych banków centralnych rozpoczyna się pierwszego dnia stycznia i kończy ostatniego dnia grudnia.

26.2. Sprawozdania roczne EBC sporządza Zarząd zgodnie z zasadami określonymi przez Radę Prezesów. Sprawozdania zatwierdza Rada Prezesów, a następnie są one publikowane.

26.3. Dla potrzeb analizy i zarządzania Zarząd sporządza łączny bilans ESBC, zawierający aktywa i pasywa krajowych banków centralnych wchodzących w skład ESBC.

26.4. W celu stosowania niniejszego artykułu Rada Prezesów przyjmuje zasady konieczne do normalizacji procedur rachunkowych i sprawozdawczych dotyczących operacji krajowych banków centralnych.

Artykuł 27

Kontrola rachunków

27.1. Rachunki EBC i rachunki narodowych banków centralnych są kontrolowane przez niezależnych rewidentów z zewnątrz wyznaczonych na zalecenie Rady Prezesów i zatwierdzonych przez Radę. Rewidenci księgowi mają wszelkie pełnomocnictwa do badania wszystkich ksiąg i rachunków EBC i krajowych banków centralnych oraz do otrzymywania wszystkich informacji na temat ich operacji.

27.2. Postanowienia artykułu 248 Traktatu stosują się tylko do badania skuteczności zarządzania EBC.

Artykuł 28

Kapitał EBC

28.1. Kapitał EBC, który staje się aktywny od chwili jego ustanowienia, wynosi 5 miliardów ECU. Kapitał ten może zostać podwyższony o kwotę określoną przez Radę Prezesów, stanowiącą większością kwalifikowaną przewidzianą w artykule 10.3, w granicach i na warunkach ustanowionych przez Radę, zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 42.

28.2. Wyłącznie krajowe banki centralne są uprawnione do subskrybowania i rozporządzania kapitałem EBC. Kapitał jest subskrybowany zgodnie z kluczem określonym w artykule 29.

28.3. Rada Prezesów, stanowiąc większością kwalifikowaną przewidzianą w artykule 10.3, określa wymaganą wysokość i sposoby objęcia kapitału.

28.4. Z zastrzeżeniem artykułu 28.5 udziały krajowych banków centralnych w subskrybowanym kapitale EBC nie mogą być zbywane, zastawiane ani zajmowane.

28.5. Jeżeli klucz określony w artykule 29 ulega zmianie, krajowe banki centralne przekazują sobie udziały kapitałowe w taki sposób, aby podział tych udziałów odpowiadał nowemu kluczowi. Rada Prezesów określa terminy i warunki tych transferów.

Artykuł 29

Klucz subskrypcji kapitału

29.1. Po ustanowieniu ESBC i EBC zgodnie z procedurą określoną w artykule 123 ustęp 1 niniejszego Traktatu, ESBC i EBC, określa się klucz subskrypcji kapitału EBC. Każdemu krajowemu bankowi centralnemu przyznane jest ważenie w tym kluczu, które jest równe sumie:

- 50 % udziału danego Państwa Członkowskiego w ludności Wspólnoty w przedostatnim roku poprzedzającym ustanowienie ESBC,
- 50 % udziału danego Państwa Członkowskiego w produkcie wewnętrznym brutto Wspólnoty w cenach rynkowych, stwierdzonego w trakcie pięciu lat poprzedzających przedostatni rok przed ustanowieniem ESBC.

Udziały określone w procentach są zaokrąglone w górę do 0,05 %.

29.2. Dane statystyczne konieczne do stosowania niniejszego artykułu są sporządzane przez Komisję zgodnie z zasadami przyjętymi przez Radę stosownie do procedury przewidzianej w artykule 42.

29.3. Ważenia przyznane krajowym bankom centralnym są dostosowywane co pięć lat po ustanowieniu ESBC, analogicznie do przepisów artykułu 29.1. Dostosowany klucz wywiera skutek pierwszego dnia następnego roku.

29.4. Rada Prezesów podejmie wszelkie inne środki konieczne do zastosowania niniejszego artykułu.

Artykuł 30

Przekazanie rezerw walutowych do EBC

30.1. Bez uszczerbku dla artykułu 28, EBC jest wyposażony przez krajowe banki centralne w rezerwowe aktywa walutowe inne niż waluty Państw Członkowskich, ECU, pozycje rezerwowe w MFW i specjalne prawa ciągnięcia (SDR), do kwoty stanowiącej równowartość 50 miliardów ECU. Rada Prezesów decyduje o proporcjach wymaganych przez EBC po jego ustanowieniu i o kwotach, które będą wymagane w późniejszych terminach. EBC ma pełne prawo do utrzymywania i zarządzania rezerwami walutowymi, które zostały mu przekazane, i używania ich dla celów ustalonych w niniejszym Statucie.

30.2. Udział każdego krajowego banku centralnego jest ustalony proporcjonalnie do jego udziału w subskrybowanym kapitale EBC.

30.3. Każdy krajowy bank centralny uzyskuje od EBC wierzytelność stanowiącą równowartość jego udziału. Rada Prezesów określa wartość nominalną i należność za te wierzytelności.

30.4. Dodatkowe aktywa rezerwowe mogą być wymagane przez EBC, zgodnie z artykułem 30.2, ponad limit określony w artykule 30.1, w granicach i na warunkach określonych przez Radę zgodnie z procedurą określoną w artykule 42.

30.5. EBC może utrzymywać i zarządzać pozycjami rezerwowymi w MFW i specjalnymi prawami ciągnięcia oraz akceptować łączenie tych aktywów.

30.6. Rada Prezesów podejmuje wszystkie inne środki niezbędne do stosowania niniejszego artykułu.

Artykuł 31

Rezerwy walutowe utrzymywane przez krajowe banki centralne

31.1. Krajowe banki centralne są upoważnione do dokonywania operacji związanych z wypełnianiem ich zobowiązań w stosunku do organizacji międzynarodowych zgodnie z artykułem 23.

31.2. Wszelkie inne operacje związane z rezerwami walutowymi, które pozostają w krajowych bankach centralnych po transferach określonych w artykule 30 oraz transakcje dokonywane przez Państwa Członkowskie ich walutowymi kapitałami obrotowymi, powyżej pewnej granicy ustalonej w ramach artykułu 31.3, podlegają zatwierdzeniu przez EBC w celu zagwarantowania spójności z polityką kursów walutowych i polityką pieniężną Wspólnoty.

31.3. Rada Prezesów określa wytyczne w celu ułatwienia powyższych operacji.

Artykuł 32

Podział dochodów pieniężnych krajowych banków centralnych

32.1. Dochód osiągany przez krajowe banki centralne w wyniku realizowania zadań polityki pieniężnej ESBC, nazywany dalej „dochodem pieniężnym”, jest rozdzielany pod koniec każdego roku obrachunkowego zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu.

32.2. Z zastrzeżeniem artykułu 32.3 wysokość dochodu pieniężnego każdego krajowego banku centralnego równa jest jego rocznemu dochodowi uzyskanemu z jego aktywów zestawionych z wartością pieniądza w obiegu i zobowiązań wynikających z depozytów instytucji kredytowych. Powyższe aktywa są asygnowane przez krajowe banki centralne zgodnie z wytycznymi przyjętymi przez Radę Prezesów.

32.3. Jeżeli, po rozpoczęciu trzeciego etapu, struktury bilansów krajowych banków centralnych, w ocenie Rady Prezesów, nie pozwalają na zastosowanie artykułu 32.2, Rada Prezesów, stanowiąc kwalifikowaną większością, może zdecydować, że w drodze odstępstwa od artykułu 32.2 dochód pieniężny będzie obliczany według innej metody, przez okres nie dłuższy niż pięć lat.

32.4. Kwota dochodu pieniężnego każdego krajowego banku centralnego jest zmniejszana o wszelkie odsetki zapłacone przez ten bank centralny od zobowiązań wynikających z depozytów ustanowionych przez instytucje kredytowe zgodnie z artykułem 19.

Rada Prezesów może zdecydować o wyrównaniu narodowym bankom centralnym kosztów związanych z emisją banknotów lub, w wyjątkowych okolicznościach, o wyrównaniu konkretnych strat spowodowanych operacjami polityki pieniężnej realizowanej dla ESBC. Wyrównanie dokonywane jest w formie uznanej za odpowiednią przez Radę Prezesów; powyższe sumy mogą być potrącone z dochodu pieniężnego krajowych banków centralnych. Wyrównanie dokonywane jest w formie uznanej za odpowiednią przez Radę Prezesów; powyższe sumy mogą być potrącone z dochodu pieniężnego krajowych banków centralnych.

32.5. Suma dochodu pieniężnego krajowych banków centralnych zostaje rozdzielona pomiędzy krajowe banki centralne proporcjonalnie do ich wpłaconych udziałów w kapitale EBC, z zastrzeżeniem wszelkich decyzji podjętych przez Radę Prezesów zgodnie z artykułem 33.2.

32.6. Wyrównanie i rozliczanie bilansów wynikających z podziału dochodu pieniężnego przeprowadza EBC zgodnie z wytycznymi ustanowionymi przez Radę Prezesów.

32.7. Rada Prezesów podejmie wszelkie inne środki konieczne do zastosowania niniejszego artykułu.

Artykuł 33

Podział zysków netto i strat EBC

33.1. Zysk netto EBC jest przekazywany w następującym porządku:

- a) suma określona przez Radę Prezesów, która nie może przekroczyć 20 % zysku netto, jest przekazywana do ogólnego funduszu rezerwowego ograniczonego do 100 % kapitału;
- b) pozostały zysk netto zostaje podzielony między akcjonariuszy EBC proporcjonalnie do ich wpłaconych udziałów.

33.2. W przypadku strat poniesionych przez EBC deficyt może być potrącony z ogólnego funduszu rezerwowego EBC i, jeżeli będzie to konieczne, po podjęciu decyzji przez Radę Prezesów, z dochodów pieniężnych odpowiedniego finansowego roku obrachunkowego proporcjonalnie i do wysokości sum podzielonych pomiędzy krajowe banki centralne zgodnie z artykułem 32.5.

ROZDZIAŁ VII

POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 34

Akty prawne

34.1. Zgodnie z artykułem 110 niniejszego Traktatu, EBC:

- uchwala rozporządzenia w zakresie koniecznym do wykonania zadań określonych w artykule 3.1 pierwsze tiret, w artykułach 19.1, 22 i 25.2 jak również w przypadkach przewidzianych w aktach Rady, o których mowa w artykule 42,
- podejmuje decyzje niezbędne do wykonania zadań powierzonych ESBC na podstawie niniejszego Traktatu i Statutu ESBC,
- wydaje zalecenia i opinie.

34.2. Rozporządzenie ma zasięg ogólny. Wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich Państwach Członkowskich.

Zalecenia i opinie nie mają mocy wiążącej.

Decyzja wiąże w całości adresatów, do których jest kierowana.

Artykuły 253, 254 i 256 niniejszego Traktatu stosują się do rozporządzeń i decyzji przyjętych przez EBC.

EBC może zadecydować o opublikowaniu swych decyzji, zaleceń i opinii.

34.3. W granicach i na warunkach uchwalonych przez Radę zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 42, EBC jest upoważniony, w przypadku nieposzanowania jego rozporządzeń i decyzji, do nakładania na przedsiębiorstwa grzywien i okresowych kar pieniężnych.

Artykuł 35

Kontrola sądowa i związane z nią kwestie

35.1. Trybunał Sprawiedliwości może kontrolować działania i zaniechania EBC bądź interpretować je w sprawach i na warunkach określonych niniejszym Traktatem. EBC może wszczynać postępowanie w sprawach i na warunkach określonych niniejszym Traktatem.

35.2. Spory pomiędzy EBC a jego wierzycielami, dłużnikami lub innymi stronami rozstrzygają właściwe sądy krajowe, chyba że właściwość ta zostanie przyznana Trybunałowi Sprawiedliwości.

35.3. EBC podlega systemowi odpowiedzialności przewidzianemu w artykule 288 niniejszego Traktatu. Odpowiedzialność krajowych banków centralnych jest określona stosownie do ich krajowych systemów prawnych.

35.4. Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania na mocy klauzuli arbitrażowej umieszczonej w umowie prawa publicznego lub prywatnego, zawartej przez EBC lub w jego imieniu.

35.5. Decyzja EBC o wszczęciu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości podejmowana jest przez Radę Prezesów.

35.6. Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania w każdym sporze związanym z wypełnianiem przez krajowe banki centralne zobowiązań określonych w niniejszym Statucie. Jeżeli EBC uznaje, że krajowy bank centralny uchybił jednemu z zobowiązań, które na nim ciąży na mocy niniejszego Traktatu, wydaje on uzasadnioną opinię w tym przedmiocie, po uprzednim umożliwieniu temu bankowi przedstawienia swych uwag. Jeśli dany krajowy bank centralny nie zastosuje się do opinii w terminie określonym przez EBC, ten ostatni może wnieść sprawę do Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł 36

Personel

36.1. Rada Prezesów na wniosek Zarządu ustanawia warunki zatrudnienia personelu EBC.

36.2. Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania w każdym sporze między EBC i jego pracownikami, w granicach i na warunkach określonych w warunkach zatrudnienia.

Artykuł 37

Siedziba

Przed końcem 1992 roku zostanie podjęta decyzja co do siedziby EBC, za wspólnym porozumieniem rządów Państw Członkowskich, na szczeblu szefów państw lub rządów.

Artykuł 38

Tajemnica służbowa

38.1. Członkowie organów decyzyjnych i personelu EBC oraz krajowych banków centralnych są obowiązani, nawet po zakończeniu pełnienia swoich obowiązków do nieudzielania informacji objętych tajemnicą służbową.

38.2. Osoby mające dostęp do danych podlegających prawodawstwu wspólnotowemu nakładającemu obowiązek zachowania tajemnicy podlegają temu prawu.

Artykuł 39

Sygnatariusze

Prawne zobowiązania EBC w stosunku do osób trzecich są podejmowane przez prezesa EBC lub przez dwóch członków Zarządu, lub na podstawie podpisów dwóch członków personelu EBC, którzy zostali należycie upoważnieni przez prezesa do składania podpisów w imieniu EBC.

Artykuł 40

Przywileje i immunitety

EBC korzysta na terenie Państw Członkowskich z wszelkich przywilejów i immunitetów jakie są niezbędne do wykonywania swoich zadań, na warunkach ustanowionych w Protokole w sprawie przywilejów i immunitetów Wspólnot Europejskich.

ROZDZIAŁ VIII

ZMIANA STATUTU I PRAWODAWSTWO UZUPEŁNIAJĄCE

Artykuł 41

Uproszczona procedura zmian

41.1. Zgodnie z artykułem 107 ustęp 5 niniejszego Traktatu, artykuły 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4, 32.6, 33.1 litera a) i 36 niniejszego Statutu mogą zostać zmienione przez Radę, stanowiącą albo kwalifikowaną większość na zalecenie EBC i po zasięgnięciu opinii Komisji, albo jednomyślnie na wniosek Komisji i po zasięgnięciu opinii EBC. W obu przypadkach wymagana jest zgoda Parlamentu Europejskiego.

41.2. Zalecenie wydane przez EBC zgodnie z niniejszym artykułem wymaga jednomyślnej decyzji Rady Prezesów.

Artykuł 42

Prawodawstwo uzupełniające

Zgodnie z artykułem 107 ustęp 6 niniejszego Traktatu, niezwłocznie po podjęciu decyzji o terminie rozpoczęcia trzeciego etapu, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, bądź na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz EBC, bądź na zalecenie EBC i po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz Komisją, uchwała przepisy, o których mowa w artykułach 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 i 34.3 niniejszego Statutu.

ROZDZIAŁ IX

POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE ORAZ INNE POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE ESBC

Artykuł 43

Postanowienia ogólne

43.1. Derogacja określona w artykule 122 ustęp 1 niniejszego Traktatu powoduje, że następujące artykuły niniejszego Statutu nie przyznają żadnych praw ani nie nakładają żadnych zobowiązań na dane Państwa Członkowskie: 3, 6, 9.2, 12.1, 14.3, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 26.2, 27, 30, 31, 32, 33, 34, 50 i 52.

43.2. Banki centralne Państw Członkowskich objętych derogacją, określoną w artykule 122 ustęp 1 niniejszego Traktatu, zachowują swoje uprawnienia w zakresie polityki pieniężnej zgodnie z prawem krajowym.

43.3. Zgodnie z artykułem 122 ustęp 4 niniejszego Traktatu określenie „Państwa Członkowskie” rozumie się jako „Państwa Członkowskie nieobjęte derogacją” w następujących artykułach niniejszego Statutu: 3, 11.2, 19, 34.2 i 50.

43.4 Określenie „krajowe banki centralne” należy rozumieć jako „banki centralne Państw Członkowskich nieobjętych derogacją” w następujących artykułach niniejszego Statutu: 9.2, 10.1, 10.3, 12.1, 16, 17, 18, 22, 23, 27, 30, 31, 32, 33.2 i 52.

43.5. W artykułach 10.3 i 33.1 przez „akcjonariuszy” należy rozumieć „banki centralne Państw Członkowskich nieobjętych derogacją”.

43.6. W artykułach 10.3 i 30.2 przez „kapitał subskrybowany” należy rozumieć „kapitał EBC subskrybowany przez banki centralne Państw Członkowskich nieobjęte derogacją”.

Artykuł 44

Zadania przejściowe EBC

EBC przejmie te zadania Europejskiego Instytutu Walutowego, które, z powodu objęcia derogacją jednego lub więcej Państw Członkowskich, muszą być nadal realizowane w trzecim etapie.

EBC pełni funkcję doradczą w przygotowaniach do zniesienia derogacji określonych artykułem 122 niniejszego Traktatu.

Artykuł 45

Rada Ogólna EBC

45.1. Z zastrzeżeniem postanowień artykułu 107 ustęp 3 niniejszego Traktatu, Rada Ogólna jest ustanowiona jako trzeci organ decyzyjny EBC.

45.2. Rada Ogólna składa się z prezesa i wiceprezesa EBC oraz prezesów krajowych banków centralnych. Pozostali członkowie Zarządu mogą uczestniczyć w posiedzeniach Rady Ogólnej, ale bez prawa do głosowania.

45.3. Obowiązki Rady Ogólnej wymieniono w sposób wyczerpujący w artykule 47 niniejszego Statutu.

Artykuł 46

Regulamin wewnętrzny Rady Ogólnej

- 46.1. Radzie Ogólnej EBC przewodniczy prezes lub, w razie jego nieobecności, wiceprezes EBC.
- 46.2. Przewodniczący Rady i członek Komisji mogą uczestniczyć w posiedzeniach Rady Ogólnej, ale bez prawa głosowania.
- 46.3. Prezes EBC przygotowuje posiedzenia Rady Ogólnej.
- 46.4. W drodze odstępstwa od artykułu 12.3, Rada Ogólna uchwała swój regulamin wewnętrzny.
- 46.5. Sekretariat Rady Ogólnej jest zapewniony przez EBC.

Artykuł 47

Obowiązki Rady Ogólnej

- 47.1. Rada Ogólna:
- wykonuje zadania wymienione w artykule 44,
 - współdziała w wykonywaniu funkcji doradczych określonych w artykułach 4 i 25.1.
- 47.2. Rada Ogólna wspiera:
- gromadzenie informacji statystycznych określonych w artykule 5,
 - działalność sprawozdawczą EBC określoną w artykule 15,
 - ustanawianie zasad koniecznych dla zastosowania artykułu 26, określonych w artykule 26.4,
 - podejmowanie wszelkich innych środków koniecznych dla zastosowania artykułu 29, określonych w artykule 29.4,
 - ustanawianie warunków zatrudnienia personelu EBC przewidzianych w artykule 36.

47.3. Rada Ogólna wspomaga wszelkie przygotowania niezbędne do nieodwołalnego ustalenia kursów walut Państw Członkowskich objętych derogacją w odniesieniu do walut, lub jednej waluty, Państw Członkowskich nieobjętych derogacją, zgodnie z artykułem 123 ustęp 5 niniejszego Traktatu.

47.4. Rada Ogólna jest informowana przez prezesa EBC o decyzjach podjętych przez Radę Prezesów.

Artykuł 48

Postanowienia przejściowe dotyczące kapitału EBC

Zgodnie z artykułem 29-1 każdemu krajowemu bankowi centralnemu zostaje przyznana — zgodnie z kluczem subskrypcji — część kapitału EBC. W drodze odstępstwa od artykułu 28.3, banki centralne Państw Członkowskich objętych derogacją nie wpłacają swojego subskrybowanego kapitału, chyba że Rada Ogólna, stanowiąc większością reprezentującą przynajmniej dwie trzecie subskrybowanego kapitału EBC i przynajmniej połowę akcjonariuszy, podejmie decyzję, że musi zostać wpłacony minimalny procent jako wkład w koszty operacyjne EBC.

Artykuł 49

Odroczona wpłata kapitału, rezerw i zasobów EBC

49.1. Bank centralny Państwa Członkowskiego, którego derogacja została uchylona, wpłaca swój subskrybowany udział w kapitale EBC w takim samym stopniu jak banki centralne innych Państw Członkowskich nieobjętych derogacją i przekazuje do EBC rezerwy walutowe zgodnie z artykułem 30.1. Przekazywana kwota jest określona poprzez pomnożenie określonych w ECU zgodnie z obowiązującymi kursami walut wartości rezerw walutowych, które zostały już przekazane do EBC zgodnie z artykułem 30.1, przez stosunek pomiędzy liczbą udziałów subskrybowanych przez dany krajowy bank centralny a liczbą udziałów uprzednio wpłaconych przez inne krajowe banki centralne.

49.2. Oprócz wpłaty, która jest dokonywana zgodnie z artykułem 49.1, dany bank centralny uczestniczy w rezerwach EBC, zasobach równoważnych rezerwom i kwocie, która ma zostać dodana do rezerw i zasobów odpowiadających saldu rachunku zysków i strat z 31 grudnia roku poprzedzającego uchylenie derogacji. Suma, którą należy wyasygnować, zostaje ustalona poprzez pomnożenie sumy rezerw, określonej powyżej i zapisanej w zatwierdzonym bilansie EBC, przez stosunek liczby udziałów subskrybowanych przez dany bank centralny a liczbą udziałów uprzednio wpłaconych przez inne banki centralne.

49.3. ⁽¹⁾ Po tym jak jedno lub więcej państw stanie się Państwami Członkowskimi, a ich krajowe banki centralne staną się częścią Europejskiego Systemu Banków Centralnych (ESBC), kapitał subskrybowany EBC oraz ograniczenie ilości rezerwowych aktywów walutowych, które mogą być przekazywane EBC zostają podwyższone automatycznie. Wzrost ustala się poprzez pomnożenie odpowiednich wartości obowiązujących w danym czasie przez stosunek, w ramach rozszerzonego klucza kapitałowego, pomiędzy ważeniem przystępujących krajowych banków centralnych a ważeniem krajowych banków centralnych już będących członkami ESBC. Ważenie każdego z krajowych banków centralnych w kluczu kapitałowym oblicza się przez analogię z artykułem 29.1 oraz zgodnie z artykułem 29.2. Okresy referencyjne, które mają być stosowane do celów danych statystycznych są identyczne z zastosowanymi do celów ostatniego dostosowywania ważenia dokonywanego co pięć lat, zgodnie z artykułem 29.3.

Artykuł 50

Pierwsze mianowanie członków Zarządu

W chwili ustanawiania Zarządu EBC jego prezes, wiceprezes i pozostali członkowie Zarządu są mianowani za wspólnym porozumieniem przez rządy Państw Członkowskich na szczeblu szefów państw lub rządów, na zalecenie Rady i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Radą EIW. Prezes Zarządu jest mianowany na osiem lat. Na zasadzie odstępstwa od artykułu 11.2 wiceprezes jest mianowany na cztery lata, a pozostali członkowie Zarządu na kadencję trwającą od pięciu do ośmiu lat. Żaden mandat nie jest odnawialny. Liczba członków Zarządu może być mniejsza niż przewidziana w artykule 11.1 ale w żadnym wypadku nie może być mniejsza od czterech.

Artykuł 51

Odstępstwo od artykułu 32

51.1. Jeżeli po rozpoczęciu trzeciego etapu Rada Prezesów podejmie decyzję, że zastosowanie artykułu 32 zmienia w sposób istotny względne pozycje dochodowe krajowych banków centralnych, suma dochodu do podziału zgodnie z artykułem 32 zostanie obniżona w jednakowym określonym procentowo stopniu, który nie może przekraczać 60 % w pierwszym roku obrachunkowym po rozpoczęciu trzeciego etapu i który będzie obniżany o 12 punktów procentowych w każdym następnym roku obrachunkowym.

51.2. Artykuł 51.1 stosuje się nie dłużej niż przez pięć lat obrachunkowych po rozpoczęciu trzeciego etapu.

⁽¹⁾ Ustęp dodany Aktem Przystąpienia z 2003 r.

*Artykuł 52***Wymiana banknotów w walucie wspólnotowej**

Po nieodwołalnym ustaleniu kursów walut Rada Prezesów podejmie konieczne środki w celu zapewnienia, że banknoty w walutach o nieodwołalnie ustalonym kursie walut są wymieniane przez krajowe banki centralne według wartości nominalnej.

*Artykuł 53***Stosowanie środków przejściowych.**

Artykuły 43-48 są stosowane jeśli i tak długo jak istnieją Państwa Członkowskie objęte derogacją.

Protokół (nr 19)
w sprawie Statutu Europejskiego Instytutu Walutowego (1992)

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC ustanowić Statut Europejskiego Instytutu Walutowego,

ZGODZIŁY SIĘ przyjąć następujące postanowienia, które załącza się do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską:

Artykuł 1

Ustanowienie i nazwa

1.1. Niniejszym ustanawia się, zgodnie z artykułem 117 niniejszego Traktatu, Europejski Instytut Walutowy (EIW), który będzie wykonywał swoje funkcje i prowadził działalność zgodnie z postanowieniami niniejszego Traktatu i niniejszego Statutu.

1.2. Członkami EIW są banki centralne Państw Członkowskich („krajowe banki centralne”). Dla celów niniejszego Statutu *Institut monétaire luxembourgeois* będzie uznawany za bank centralny Luksemburga.

1.3. Zgodnie z artykułem 117 niniejszego Traktatu rozwiązuje się Komitet Prezesów oraz Europejski Fundusz Współpracy Walutowej (EFWW). Jakikolwiek aktywa oraz pasywa EFWW zostają wprost przeniesione na EIW.

Artykuł 2

Cele

EIW przyczynia się do realizacji celów niezbędnych dla przejścia do trzeciego etapu Unii Gospodarczej i Walutowej, w szczególności poprzez:

- wzmocnienie koordynacji polityk pieniężnych Państw Członkowskich, dążąc do zapewnienia stabilności cen,
- konieczne przygotowania zmierzające do ustanowienia Europejskiego Systemu Banków Centralnych (ESBC),
- prowadzenie jednolitej polityki pieniężnej i utworzenie jednej waluty w trzecim etapie,
- nadzorowanie rozwoju ECU.

Artykuł 3

Zasady ogólne

3.1. EIW wypełnia zadania i funkcje nadane mu niniejszym Traktatem oraz niniejszym Statutem przy zachowaniu odpowiedzialności właściwych władz za prowadzenie polityki pieniężnej w poszczególnych Państwach Członkowskich.

3.2. EIW działa zgodnie z celami i zasadami określonymi w artykule 2 Statutu ESBC.

Artykuł 4

Podstawowe zadania

4.1. Zgodnie z artykułem 117 ustęp 2 niniejszego Traktatu, EIW:

- umacnia współpracę między krajowymi bankami centralnymi,
- umacnia koordynację polityk pieniężnych Państw Członkowskich, dążąc do zapewnienia stabilności cen,
- nadzoruje funkcjonowanie Europejskiego Systemu Walutowego (ESW),
- udziela konsultacji w kwestiach, które podlegają kompetencji krajowych banków centralnych i wpływają na stabilność instytucji i rynków finansowych,
- przejmuje zadania EFWW: w szczególności wykonuje funkcje określone w artykułach 6.1, 6.2 i 6.3,
- ułatwia korzystanie z ECU i nadzoruje jego rozwój, w tym sprawne funkcjonowanie systemu rozliczeniowego w ECU.

Ponadto EIW:

- przeprowadza regularne konsultacje w zakresie kierunku polityki pieniężnej i korzystania z instrumentów tej polityki,
- udziela konsultacji w trybie zwykłym krajowym władzom monetarnym zanim powezmą decyzję w zakresie kierunku polityki walutowej w ramach wspólnej procedury wstępnej koordynacji (procedura ex ante).

4.2. Najpóźniej do 31 grudnia 1996 roku EIW sprecyzuje ramy regulacyjne, organizacyjne i logistyczne, które są potrzebne ESBC do realizacji zadań podczas trzeciego etapu, w zgodzie z zasadą otwartej gospodarki rynkowej z wolną konkurencją.

Powyższe ramy przedłożone zostaną są przez Radę EIW do zatwierdzenia przez EBC w dniu jego ustanowienia.

Zgodnie z procedurą określoną w artykule 117 ustęp 3 EIW w szczególności:

- przygotowuje dokumenty i procedury niezbędne do prowadzenia jednolitej polityki pieniężnej w trakcie trzeciego etapu,
- zachęca, w razie potrzeby, do harmonizacji reguł i praktyk rządzących gromadzeniem, tworzeniem i upowszechnianiem statystyk w dziedzinie podlegającej jego kompetencji,
- opracowuje reguły operacji, które będą przeprowadzane przez krajowe banki centralne w ramach ESBC,
- wspiera skuteczność płatności transgranicznych,
- nadzoruje techniczne przygotowanie banknotów ECU.

Artykuł 5

Funkcje doradcze

5.1. Zgodnie z artykułem 117 ustęp 4 niniejszego Traktatu Rada EIW jest uprawniona do formułowania opinii lub zaleceń w sprawie ogólnego kierunku polityki pieniężnej i polityki kursów wymiany walut, jak również w sprawie związanych z nimi środków podjętych w każdym Państwie Członkowskim.

EIW może przedkładać opinie lub zalecenia rządów i Radzie w sprawie polityk, które mogą wpłynąć na wewnętrzną lub zewnętrzną sytuację pieniężną we Wspólnocie, a zwłaszcza na funkcjonowanie Europejskiego Systemu Walutowego.

5.2. Rada EIW może również kierować zalecenia do władz monetarnych Państw Członkowskich w sprawie prowadzenia ich polityk pieniężnych.

5.3. Zgodnie z artykułem 117 ustęp 6 Traktatu EIW jest konsultowany przez Radę w sprawie jakiegokolwiek projektowanego aktu wspólnotowego w dziedzinie podlegającej jego kompetencji.

W granicach i na warunkach określonych przez Radę, stanowiącą większością kwalifikowaną na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, EIW jest konsultowany przez władze Państw Członkowskich w sprawie jakiegokolwiek projektu aktu prawnego w dziedzinie podlegającej jego kompetencji, w szczególności przy uwzględnieniu artykułu 4.2.

5.4. Zgodnie z artykułem 117 ustęp 5 niniejszego Traktatu EIW może zdecydować o podaniu swoich opinii i zaleceń do publicznej wiadomości.

Artykuł 6

Funkcje operacyjne i techniczne

6.1. EIW:

- zapewnia wielostronność efektów interwencji krajowych banków centralnych w waluty Wspólnoty oraz wielostronność rozliczeń wewnątrz Wspólnoty,
- zarządza mechanizmem finansowania na bardzo krótki okres, przewidzianym w umowie z 13 marca 1979 roku pomiędzy bankami centralnymi państw członkowskich Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej, ustanawiającej procedury operacyjne dla Europejskiego Systemu Walutowego (zwana dalej „Umową ESW”) i mechanizmem krótkookresowego wsparcia walutowego, przewidzianym w umowie pomiędzy bankami centralnymi Państw Członkowskich Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej z 9 lutego 1970 roku, wraz ze zmianami,
- pełni funkcje wymienione w artykule 11 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1969/88 z dnia 24 czerwca 1988 roku ustanawiającego jednolity mechanizm zapewniający średniookresowe wsparcie finansowe bilansów płatniczych Państw Członkowskich.

6.2. EIW może otrzymywać rezerwy walutowe od krajowych banków centralnych i emitować w zamian ECU w celu realizacji Umowy ESW.

Takie ECU mogą być wykorzystane przez EIW i krajowe banki centralne jako środki rozliczeniowe oraz w transakcjach pomiędzy nimi a EIW. EIW podejmie konieczne kroki administracyjne w celu wykonania postanowień niniejszego ustępu.

6.3. EIW może przyznawać władzom walutowym państw trzecich i międzynarodowym instytucjom walutowym status „Innych Posiadaczy” ECU oraz ustalać zasady i warunki na jakich mogą one nabywać, przechowywać i korzystać z ECU.

6.4. EIW ma prawo posiadać i zarządzać rezerwami dewizowymi jako przedstawiciel działający w imieniu i na rzecz krajowych banków centralnych. Zyski i straty związane z tymi rezerwami przypisuje się krajowemu bankowi centralnemu, deponentowi rezerw. EIW wykonuje powyższą funkcję na podstawie umów dwustronnych zgodnie z zasadami określonymi decyzją EIW. Powyższe zasady zapewniają, że transakcje rezerwami nie zakłócą polityki pieniężnej i walutowej właściwych władz monetarnych któregośkolwiek z Państw Członkowskich i będą zgodne z celami EIW i odpowiednim funkcjonowaniem mechanizmu kursów walut ESW.

Artykuł 7

Inne zadania

7.1. Raz w roku EIW kieruje do Rady sprawozdanie dotyczące stanu przygotowań do trzeciego etapu. Powyższe sprawozdanie zawiera ocenę postępu w osiągnięciu konwergencji we Wspólnocie, a w szczególności omawia przystosowanie instrumentów polityki pieniężnej i przygotowanie procedur niezbędnych dla prowadzenia jednolitej polityki pieniężnej w trzecim etapie jak również wymogi prawne, które muszą zostać spełnione, aby krajowe banki centralne stały się integralną częścią ESBC.

7.2. Zgodnie z decyzjami Rady wymienionymi w artykule 117 ustęp 7 niniejszego Traktatu EIW może wykonywać inne zadania w ramach przygotowań do trzeciego etapu.

Artykuł 8

Niezależność

Członkowie Rady EIW, reprezentując własne instytucje, w swych czynnościach działają zgodnie z zakresem swoich obowiązków. Wykonując uprawnienia, zadania, i obowiązki nałożone na nią niniejszym Traktatem i niniejszym Statutem, Rada EIW nie zabiega ani nie przyjmuje instrukcji żadnej z instytucji Wspólnoty lub jej organów czy rządów Państw Członkowskich. Instytucje i organy Wspólnoty, jak również rządy Państw Członkowskich zobowiązują się respektować tę zasadę i nie dążą do wywierania wpływu na Radę EIW w wykonywaniu jej zadań.

Artykuł 9

Administracja

9.1. Zgodnie z artykułem 117 ustęp 1 niniejszego Traktatu EIW jest kierowany i zarządzany przez Radę EIW.

9.2. Rada EIW składa się z prezesa EIW i prezesów krajowych banków centralnych, z których jeden będzie jej wiceprezesem. Jeżeli prezes krajowego banku centralnego nie uczestniczy w posiedzeniu, może wyznaczyć przedstawiciela swojej instytucji.

9.3. Prezes EIW jest mianowany za wspólnym porozumieniem przez rządy Państw Członkowskich na szczereblu szefów państw lub rządów na zalecenie, stosownie do sytuacji, Komitetu Prezesów lub Rady EIW oraz po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Radą. Prezes EIW jest wybierany spośród osób o uznanym autorytecie i doświadczeniu zawodowym w dziedzinie pieniądza lub bankowości. Prezes EIW musi być obywatelem Państwa Członkowskiego. Rada EIW mianuje wiceprezesa. Prezes i wiceprezes są mianowani na trzy lata.

9.4. Prezes EIW wykonuje swoje obowiązki w pełnym wymiarze czasowym. Nie może on wykonywać żadnej innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej, o ile Rada EIW w drodze wyjątku nie zwolni go od tego zakazu.

9.5. Prezes EIW:

- przygotowuje i przewodniczy posiedzeniom Rady EIW,
- z zastrzeżeniem artykułu 22, reprezentuje stanowisko EIW na zewnątrz,
- jest odpowiedzialny za bieżące zarządzanie EIW.

W razie nieobecności prezesa jego obowiązki wykonuje wiceprezes.

9.6. Warunki zatrudnienia prezesa EIW, w szczególności jego wynagrodzenie, emerytura i inne świadczenia socjalne są przedmiotem umowy z EIW i są ustalane przez Radę EIW na wniosek Komitetu składającego się z trzech członków mianowanych przez Komitet Prezesów Banków Centralnych lub stosownie do sytuacji przez Radę EIW i trzech członków mianowanych przez Radę. Prezes EIW nie ma prawa głosowania w sprawach określonych niniejszym ustępem.

9.7. Jeśli prezes EIW nie spełnia już warunków koniecznych do wykonywania swych funkcji lub dopuścił się poważnego uchybienia, Trybunał Sprawiedliwości może go zdymisjonować na wniosek Rady EIW.

9.8. Rada EIW uchwała regulamin wewnętrzny EIW.

Artykuł 10

Posiedzenia Rady EIW i zasady głosowania

10.1 Rada EIW zbiera się przynajmniej dziesięć razy w roku. Posiedzenia Rady są tajne. Rada EIW, stanowiąc jednomyślnie, może postanowić o podaniu wyniku swoich obrad do wiadomości publicznej.

10.2. Każdy członek Rady EIW lub jego przedstawiciel dysponuje jednym głosem.

10.3. O ile postanowienia niniejszego Statutu nie stanowią inaczej, Rada EIW stanowi zwykłą większością głosów swoich członków.

10.4. Decyzje podejmowane na podstawie artykułów 4.2, 5.4, 6.2 i 6.3 wymagają jednomyślności członków Rady EIW.

Wyrażenie opinii i zaleceń zgodnie z artykułami 5.1 i 5.2, podjęcie decyzji zgodnie z artykułami 6.4, 16 i 23.6 oraz przyjęcie wytycznych zgodnie z artykułem 15.3 wymagają kwalifikowanej większości dwóch trzecich głosów członków Rady EIW.

Artykuł 11

Współpraca międzyinstytucjonalna i sprawozdawczość

11.1 Przewodniczący Rady i członek Komisji mogą uczestniczyć, bez prawa głosu, w posiedzeniach Rady EIW.

11.2. Prezes EIW jest zapraszany do uczestniczenia w posiedzeniach Rady, gdy dyskutuje ona o sprawach dotyczące celów i zadań EIW.

11.3. W terminie określonym w regulaminie wewnętrznym EIW przygotowuje roczne sprawozdanie dotyczące jego działalności oraz sytuacji walutowej i finansowej we Wspólnocie. Roczne sprawozdanie wraz z rocznym zestawieniem rachunków EIW są kierowane do Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji, jak również do Rady Europejskiej.

Prezes EIW może, na żądanie Parlamentu Europejskiego lub z inicjatywy własnej, być przesłuchiwany przez właściwe komisje Parlamentu Europejskiego.

11.4. Sprawozdania opublikowane przez EIW udostępnia się zainteresowanym bezpłatnie.

Artykuł 12

Określenie waluty

Operacje EIW są wyrażane w ECU.

Artykuł 13

Siedziba

Przed końcem 1992 roku podjęta zostanie za wspólnym porozumieniem przez rządy Państw Członkowskich na szczepu szefów państw lub rządów decyzja w sprawie ustanowienia siedziby EIW.

Artykuł 14

Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych

EIW, który zgodnie z artykułem 117 ustęp 1 niniejszego Traktatu ma osobowość prawną, w każdym z Państw Członkowskich korzysta ze zdolności prawnej i zdolności do czynności prawnych w najszerszym zakresie przyznawanym przez ustawodawstwa krajowe osobom prawnym; może on zwłaszcza nabywać lub zbywać majątek ruchomy lub nieruchomy oraz stawać przed sądem.

Artykuł 15

Akty prawne

15.1. Wykonując swoje obowiązki, na warunkach określonych w niniejszym Statucie, EIW:

- wydaje opinie,
- wydaje zalecenia,
- uchwała wytyczne i podejmuje decyzje, które są kierowane do krajowych banków centralnych.

15.2. Zalecenia i opinie EIW nie mają mocy wiążącej.

15.3. Rada EIW może przyjąć wytyczne ustalające metody realizacji warunków koniecznych do wykonywania funkcji ESBC w trzecim etapie. Wytyczne EIW nie mają mocy wiążącej; są przedkładane do decyzji EBC.

15.4. Z zastrzeżeniem artykułu 3.1 decyzja obowiązuje w całości adresatów, do których jest kierowana. Do decyzji mają zastosowanie postanowienia artykułów 253 i 254 niniejszego Traktatu.

Artykuł 16

Zasoby finansowe

16.1. EIW jest wyposażony w środki własne. Rozmiar tych środków określa Rada EIW mając na uwadze zapewnienie niezbędnego dochodu w celu pokrycia wydatków administracyjnych ponoszonych w wykonaniu funkcji i zadań EIW.

16.2. Środki EIW określone zgodnie z artykułem 16.1 pochodzą z wkładów krajowych banków centralnych, zgodnie z kluczem opisanym w artykule 29.1 Statutu ESBC i zostają wpłacone przy utworzeniu EIW. W tym celu dane statystyczne do określenia klucza są zapewniane przez Komisję zgodnie z zasadami przyjętymi przez Radę działającą kwalifikowaną większością głosów, na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, Komitetem Prezesów oraz Komitetem określonym w artykule 114 niniejszego Traktatu.

16.3. Rada EIW określa formę, w jakiej mają zostać dokonane wpłaty.

Artykuł 17

Roczne zestawienie rachunków i badanie sprawozdań finansowych

17.1. Rok obrachunkowy EIW rozpoczyna się pierwszego dnia stycznia i kończy ostatniego dnia grudnia.

17.2. Rada EIW przyjmuje roczny budżet przed rozpoczęciem każdego roku obrachunkowego.

17.3. Roczne zestawienie rachunków jest sporządzane zgodnie z zasadami ustalonymi przez Radę EIW. Roczne zestawienie rachunków zatwierdza Rada EIW, a następnie jest ono publikowane.

17.4. Roczne zestawienie rachunków podlega kontroli niezależnych zewnętrznych rewidentów, którzy zostali zatwierdzeni przez Radę EIW. Rewidenci dysponują pełnymi upoważnieniami do badania wszelkich ksiąg i rachunków EIW oraz do uzyskania wyczerpujących informacji o jego transakcjach.

Postanowienia artykułu 248 Traktatu stosują się tylko do badania skuteczności zarządzania EIW.

17.5. Wszelkie nadwyżki EIW są przekazywane w następującym porządku:

- a) suma, którą określa Rada EIW, jest przekazywana do ogólnego funduszu rezerwowego EIW;
- b) pozostała nadwyżka jest rozdzielana pomiędzy krajowe banki centralne zgodnie z kluczem opisanym w artykule 16.2.

17.6. W przypadku straty spowodowanej przez EIW, deficyt jest pokrywany z ogólnego funduszu rezerwowego EIW. Pozostała część deficytu jest wyrównywana przez wkłady krajowych banków centralnych, zgodnie z kluczem opisanym w artykule 16.2.

Artykuł 18

Personel

18.1. Rada EIW ustanawia warunki zatrudnienia personelu EIW.

18.2. Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania w każdym sporze między EIW i jego pracownikami, w granicach i na zasadach określonych w warunkach zatrudnienia.

Artykuł 19

Kontrola sądowa i sprawy z nią związane

19.1. Trybunał Sprawiedliwości może kontrolować działania lub zaniechania EIW bądź interpretować je w sprawach i na warunkach określonych niniejszym Traktatem. EIW może wszczynać postępowania w sprawach i na warunkach określonych niniejszym Traktatem.

19.2. Spory pomiędzy EIW, z jednej strony, a jego wierzycielami, dłużnikami lub innymi osobami, z drugiej strony, rozstrzygają właściwe sądy krajowe, chyba że właściwość ta zostanie przyznana Trybunałowi Sprawiedliwości.

19.3. EIW podlega systemowi odpowiedzialności przewidzianemu w artykule 288 niniejszego Traktatu.

19.4. Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania na mocy klauzuli arbitrażowej umieszczonej w umowie zawartej przez EIW lub w jego imieniu, niezależnie od tego czy do umowy stosuje się prawo publiczne lub prywatne.

19.5. Decyzja EIW o wszczęciu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości podejmowana jest przez Radę EIW.

Artykuł 20

Tajemnica służbowa

20.1. Członkowie Rady EIW i personel EIW obowiązani są, nawet po zakończeniu pełnienia swoich obowiązków, do nieujawniania informacji objętych tajemnicą służbową.

20.2. Osoby mające dostęp do danych podlegających prawu Wspólnoty nakładającemu obowiązek zachowania tajemnicy podlegają temu prawu.

Artykuł 21

Przywileje i immunitety

EIW korzysta na terytorium Państw Członkowskich z przywilejów i immunitetów niezbędnych do wykonywania jego zadań, na warunkach określonych w Protokole w sprawie przywilejów i immunitetów Wspólnot Europejskich.

Artykuł 22

Sygnatariusze

Prawne zobowiązania EIW w stosunku do osób trzecich są podejmowane przez prezesa EIW lub wiceprezesa, lub na podstawie podpisów dwóch członków personelu EIW, którzy zostali należycie upoważnieni przez prezesa do składania podpisów w imieniu EIW.

Artykuł 23

Likwidacja EIW

23.1. Zgodnie z artykułem 123 niniejszego Traktatu EIW przechodzi w stan likwidacji z chwilą ustanowienia EBC. Wszelkie aktywa i pasywa EIW przechodzą automatycznie na EBC. Ten ostatni likwiduje EIW zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu. Likwidacja zostanie zakończona z początkiem trzeciego etapu.

23.2. Mechanizm tworzenia ECU w stosunku do złota i dolara amerykańskiego, zgodnie z ustaleniami artykułu 17 Umowy ESW, zostaje zlikwidowany do pierwszego dnia trzeciego etapu zgodnie z artykułem 20 tej Umowy.

23.3. Wszelkie roszczenia i zobowiązania wynikające z mechanizmu finansowania na bardzo krótki okres oraz z mechanizmu krótkookresowego wsparcia walutowego, przewidzianych w umowach wymienionych w artykule 6.1, zostaną uregulowane do pierwszego dnia trzeciego etapu.

23.4. Pozostałe aktywa EIW zostaną sprzedane, a wszelkie pozostałe zobowiązania EIW uregulowane.

23.5. Wpływy z likwidacji opisane w artykule 23.4 zostaną rozdzielone pomiędzy krajowe banki centralne zgodnie z kluczem opisanym w artykule 16.2.

23.6. Rada EIW może podjąć środki konieczne w celu zastosowania artykułów 23.4 i 23.5.

23.7. W chwili ustanowienia EBC prezes EIW zrzeka się swego urzędu.

Protokół (nr 20)
w sprawie procedury dotyczącej nadmiernego deficytu (1992)

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC ustalić szczegóły procedury dotyczącej nadmiernego deficytu, określonej w artykule 104c Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską:

Artykuł 1

Wartości odniesienia określone w artykule 104 ustęp 2 niniejszego Traktatu są następujące:

- 3 % dla stosunku planowanego lub rzeczywistego deficytu publicznego do produktu krajowego brutto wyrażonego w cenach rynkowych,
- 60 % dla stosunku zadłużenia publicznego do produktu krajowego brutto wyrażonego w cenach rynkowych.

Artykuł 2

W artykule 104 niniejszego Traktatu i w niniejszym Protokole:

- „publiczny” oznacza dotyczący całej władzy publicznej, czyli rządu centralnego, władz regionalnych lub lokalnych i funduszy ubezpieczeń społecznych, z wyłączeniem operacji handlowych, w rozumieniu Europejskiego Systemu Zintegrowanej Rachunkowości Gospodarczej,
- „deficyt” oznacza pożyczki netto, zgodnie z definicją w Europejskim Systemie Zintegrowanej Rachunkowości Gospodarczej,
- „inwestycja” oznacza tworzenie trwałego kapitału brutto, zgodnie z definicją w Europejskim Systemie Zintegrowanej Rachunkowości Gospodarczej,
- „zadłużenie” oznacza całkowitą sumę zadłużenia brutto w wartości nominalnej, występującą na koniec roku i skonsolidowaną dla wszystkich sektorów władzy publicznej, zgodnie z definicją zawartą w pierwszym tiret.

Artykuł 3

W celu zapewnienia efektywności procedury stosowanej w przypadku nadmiernego deficytu, rządy Państw Członkowskich, w ramach tej procedury, są odpowiedzialne za deficyt publiczny, zgodnie z definicją zawartą w artykule 2 tiret pierwsze. Państwa Członkowskie zapewnią, by krajowe procedury w sferze budżetowej pozwoliły im wywiązać się ze zobowiązań w tej dziedzinie, wynikających z niniejszego Traktatu. Państwa Członkowskie zdają Komisji regularnie i bezzwłocznie sprawozdania dotyczące ich planowanych i rzeczywistych deficytów oraz poziomów ich zadłużeń.

Artykuł 4

Dane statystyczne, z których korzysta się przy stosowaniu niniejszego Protokołu, są dostarczane przez Komisję.

Protokół (nr 21)
**w sprawie kryteriów konwergencji określonych w artykule
121 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (1992)**

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC ustalić szczegóły dotyczące kryteriów konwergencji, którymi Wspólnota będzie się kierować przy podejmowaniu decyzji dotyczącej przejścia do trzeciego etapu unii gospodarczej i walutowej, o której mowa w artykule 121 ustęp 1 niniejszego Traktatu,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską:

Artykuł 1

Kryterium stabilności cen określone w artykule 121 ustęp 1 tiret pierwsze niniejszego Traktatu oznacza, że Państwo Członkowskie ma trwały poziom stabilności cen, a średnia stopa inflacji, odnotowana w tym państwie w ciągu jednego roku poprzedzającego badanie, nie przekracza o więcej niż 1,5 punktu procentowego inflacji trzech Państw Członkowskich o najbardziej stabilnych cenach. Inflacja mierzona jest za pomocą wskaźnika cen artykułów konsumpcyjnych na porównywalnych podstawach, z uwzględnieniem różnic w definicjach krajowych.

Artykuł 2

Kryterium sytuacji finansów publicznych, określone w artykule 121 ustęp 1 tiret drugie niniejszego Traktatu, oznacza, że w czasie badania Państwo Członkowskie nie jest objęte decyzją Rady zgodnie z artykułem 104 ustęp 6 niniejszego Traktatu, stwierdzającą istnienie nadmiernego deficytu.

Artykuł 3

Kryterium udziału w mechanizmie kursów walut Europejskiego Systemu Walutowego, określonego w artykule 121 ustęp 1 akapit trzeci niniejszego Traktatu, oznacza, że Państwo Członkowskie stosowało normalne granice wahań, przewidziane w mechanizmie kursów walut Europejskiego Systemu Walutowego, bez poważnych napięć przynajmniej przez dwa lata przed badaniem. W szczególności Państwo Członkowskie nie zdewaluowało dwustronnego centralnego kursu swojej waluty wobec żadnej innej waluty Państwa Członkowskiego z własnej inicjatywy przez ten sam okres.

Artykuł 4

Kryterium konwergencji stóp procentowych określone w artykule 121 ustęp 1 tiret trzecie niniejszego Traktatu oznacza, że w ciągu jednego roku przed badaniem Państwo Członkowskie posiadało średnią nominalną długoterminową stopę procentową nie przekraczającą więcej niż o dwa punkty procentowe stopy procentowej trzech Państw Członkowskich o najbardziej stabilnych cenach. Stopy procentowe oblicza się na podstawie długoterminowych obligacji państwowych lub porównywalnych papierów wartościowych, z uwzględnieniem różnic w definicjach krajowych.

Artykuł 5

Dane statystyczne, z których korzysta się przy stosowaniu niniejszego Protokołu, są dostarczane przez Komisję.

Artykuł 6

Rada, stanowiąc jednomyślnie, na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, EIW lub EBC, w zależności od sytuacji, oraz z Komitetem określonym w artykule 114, przyjmuje odpowiednie przepisy w celu ustanowienia szczegółów kryteriów konwergencji, wymienionych w artykule 121 niniejszego Traktatu, które zastąpią niniejszy Protokół.

Protokół (nr 22)
w sprawie Danii (1992)

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC uregulować pewne szczególne problemy dotyczące Danii,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

Postanowienia artykułu 14 Protokołu w sprawie Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego nie naruszają prawa Narodowego Banku Danii do wykonywania obowiązujących go zadań w tych częściach Królestwa Danii, które nie stanowią części Wspólnoty.

Protokół (nr 23)
w sprawie Portugalii (1992)

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC uregulować pewne szczególne problemy dotyczące Portugalii,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską:

1. Portugalia jest uprawniona do utrzymania przyznanej autonomicznym regionom Azorów i Madery możliwości korzystania z nieoprocentowanego kredytu *Banco de Portugal* na warunkach określonych obowiązującym prawem portugalskim.
2. Portugalia zobowiązuje się do podjęcia wszelkich starań w celu zlikwidowania wyżej wymienionego kredytu możliwie jak najszybciej.

Protokół (nr 24)
**w sprawie przejścia do trzeciego etapu unii gospodarczej
i walutowej (1992)**

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY

deklarują nieodwracalność przejścia Wspólnoty do trzeciego etapu unii gospodarczej i walutowej poprzez podpisanie nowych postanowień traktatowych o unii gospodarczej i walutowej.

W związku z powyższym wszystkie Państwa Członkowskie, bez względu na to czy spełniają warunki konieczne do przyjęcia jednej waluty, respektują wolę Wspólnoty w zakresie sprawnego przejścia do trzeciego etapu; dlatego też żadne Państwo Członkowskie nie będzie utrudniało przejścia do trzeciego etapu.

Jeżeli do końca 1997 roku data rozpoczęcia trzeciego etapu nie zostanie ustalona, właściwe Państwa Członkowskie, instytucje Wspólnoty oraz inne zainteresowane organa przyspieszą w 1998 roku wszelkie prace przygotowawcze w celu zapewnienia przejścia Wspólnoty do trzeciego etapu nieodwołalnie z dniem 1 stycznia 1999 roku oraz umożliwienia EBC i ESBC rozpoczęcia z tym dniem działalności.

Niniejszy Protokół zostaje dołączony do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

Protokół (nr 25)
**w sprawie niektórych postanowień dotyczących
Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej
(1992)**

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

UZNAJĄC, że Zjednoczone Królestwo nie ma obowiązku przejścia do trzeciego etapu unii gospodarczej i walutowej jeżeli jego Parlament i rząd nie podejmą odrębnej decyzji w tej sprawie,

PRZYJMUJĄC DO WIADOMOŚCI, że rząd Zjednoczonego Królestwa praktykuje finansowanie swoich potrzeb kredytowych poprzez sprzedaż długów sektorowi prywatnemu,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską:

1. Zjednoczone Królestwo notyfikuje swoje zamiary przejścia do trzeciego etapu Radzie, zanim Rada dokona swojej oceny na mocy artykułu 121 ustęp 2 niniejszego Traktatu.

Zjednoczone Królestwo nie jest zobowiązane do przejścia do trzeciego etapu, chyba że taki zamiar notyfikuje Radzie.

Jeśli nie ustalono daty rozpoczęcia trzeciego etapu na mocy artykułu 121 ustęp 3 niniejszego Traktatu, Zjednoczone Królestwo może notyfikować swój zamiar przejścia do trzeciego etapu przed 1 stycznia 1998 roku.

2. Postanowienia ustępów 3-9 stosuje się, jeżeli Zjednoczone Królestwo notyfikuje Radzie, że nie ma zamiaru przejścia do trzeciego etapu.

3. Zjednoczone Królestwo nie jest zaliczane do większości Państw Członkowskich, które spełniają konieczne warunki, o których mowa w artykule 121 ustęp 2 tiret drugie i artykule 121 ustęp 3 tiret pierwsze niniejszego Traktatu.

4. Zjednoczone Królestwo zachowuje swoje uprawnienia w dziedzinie polityki pieniężnej zgodnie z prawem krajowym.

5. Artykuł 4 ustęp 2, artykuł 104 ustępy 1, 9 i 11, artykuł 105 ustępy 1—5, artykuły 106, 108, 109, 110 i 111, artykuł 112 ustępy 1 i 2 litera b) oraz artykuł 123 ustępy 4 i 5 niniejszego Traktatu nie mają zastosowania do Zjednoczonego Królestwa. Odniesienia do Wspólnoty lub Państw Członkowskich zawarte w tych postanowieniach nie dotyczą Zjednoczonego Królestwa, natomiast odniesienia do krajowych banków centralnych nie dotyczą Banku Anglii.

6. Artykuły 116 ustęp 4, 119 i 120 niniejszego Traktatu mają nadal zastosowanie do Zjednoczonego Królestwa. Artykuły 114 ustęp 4 i 124 mają zastosowanie do Zjednoczonego Królestwa, jakby było objęte derogacją.

7. Prawa głosu Zjednoczonego Królestwa są zawieszone w odniesieniu do aktów prawnych Rady, o których mowa w artykułach wymienionych w ustępie 5. W tym celu głosy ważne Zjednoczonego Królestwa nie są brane pod uwagę przy obliczaniu większości kwalifikowanej na mocy artykułu 122 ustęp 5 niniejszego Traktatu.

Zjednoczone Królestwo nie ma prawa uczestniczyć w mianowaniu prezesa, wiceprezesa i pozostałych członków Zarządu EBC, zgodnie z artykułami 112 ustęp 2 litera b) i 123 ustęp 1 niniejszego Traktatu.

8. Artykuły 3, 4, 6, 7, 9.2, 10.1, 10.3, 11.2, 12.1, 14, 16, 18-20, 22, 23, 26, 27, 30-34, 50 i 52 Protokołu w sprawie Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego Bank (dalej zwanego „Statutem”) nie mają zastosowania do Zjednoczonego Królestwa.

Odniesienia do Wspólnoty lub Państw Członkowskich zawarte w tych artykułach nie dotyczą Zjednoczonego Królestwa, a odniesienia do krajowych banków centralnych i akcjonariuszy nie dotyczą Banku Anglii.

Zawarte w artykule 10.3 i 30.2 Statutu odniesienia do „subskrybowanego kapitału EBC” nie dotyczą kapitału subskrybowanego przez Bank Anglii.

9. Artykuł 123 ustęp 3 niniejszego Traktatu i artykuły 44-48 Statutu stosują się bez względu na to, czy istnieją Państwa Członkowskie objęte derogacją, z zastrzeżeniem następujących zmian:

- a) odniesienia zawarte w artykule 44 do zadań EBC i EIW dotyczą także tych zadań, które należy wykonywać podczas trzeciego etapu w związku z ewentualną decyzją Zjednoczonego Królestwa o nieprzechodzeniu do tego etapu;

- b) poza zadaniami wymienionymi w artykule 47 EBC udziela również porad i pomocy w związku z przygotowaniem wszelkich decyzji, które Rada mogłaby podjąć wobec Zjednoczonego Królestwa, zgodnie z postanowieniami ustępu 10 litery a) i c);
- c) Bank Anglii wpłaca swój udział do kapitału EBC jako wkład w jego koszty operacyjne na takiej samej zasadzie jak krajowe banki centralne Państw Członkowskich objętych derogacją.

10. Jeżeli Zjednoczone Królestwo nie przejdzie do trzeciego etapu, może zmienić swoją notyfikację w każdej chwili po rozpoczęciu tego etapu. W takim przypadku:

- a) Zjednoczone Królestwo ma prawo przejść do trzeciego etapu jeśli tylko spełni niezbędne warunki. Rada, stanowiąc na żądanie Zjednoczonego Królestwa, na warunkach i zgodnie z procedurą ustanowioną w artykule 122 ustęp 2 niniejszego Traktatu, zadecyduje czy spełnia ono konieczne warunki;
- b) Bank Anglii wpłaca swój subskrybowany kapitał, przekazuje do EBC środki rezerw dewizowych i wpłaca swój udział do jego rezerw na takich samych zasadach jak krajowy bank centralny Państwa Członkowskiego, którego derogacja została uchylona;
- c) Rada, stanowiąc na warunkach i zgodnie z procedurą ustanowioną w artykule 123 ustęp 5 niniejszego Traktatu, podejmuje wszelkie decyzje niezbędne, aby umożliwić Zjednoczonemu Królestwu przejście do trzeciego etapu.

Jeżeli Zjednoczone Królestwo przejdzie do trzeciego etapu zgodnie z postanowieniami niniejszego Protokołu ustępy 3-9 przestają obowiązywać.

11. Nie naruszając artykułów 101 i 116 ustęp 3 niniejszego Traktatu oraz artykułu 21.1 Statutu, rząd Zjednoczonego Królestwa może zachować kredyt „*ways and means*”, który posiada w Banku Anglii, dopóki Zjednoczone Królestwo nie przejdzie do trzeciego etapu.

Protokół (nr 26)
w sprawie niektórych postanowień dotyczących Danii (1992)

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC uregulować, zgodnie z ogólnymi celami Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, pewne szczególne problemy występujące obecnie,

BIORĄC POD UWAGĘ, że duńska Konstytucja zawiera postanowienia, które mogą zakładać konieczność przeprowadzenia referendum w Danii przed uczestnictwem tego państwa w trzecim etapie unii gospodarczej i walutowej,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską:

1. Rząd duński notyfikuje Radzie swoje stanowisko dotyczące uczestnictwa w trzecim etapie, zanim Rada dokona swojej oceny na mocy artykułu 121 ustęp 2 niniejszego Traktatu.
 2. W przypadku notyfikacji o nieuczestniczeniu Danii w trzecim etapie, zostanie ona objęta derogacją. Oznacza to, że wszelkie artykuły i postanowienia niniejszego Traktatu i Statutu ESBC dotyczące derogacji stosują się do Danii.
 3. W takim przypadku Dania nie będzie zaliczana do większości Państw Członkowskich, które spełniają konieczne warunki określone w artykule 121 ustęp 2 tiret drugie i artykule 121 ustęp 3 tiret pierwsze niniejszego Traktatu.
 4. Dla uchylenia tej derogacji, procedura określona w artykule 122 ustęp 2 zostanie rozpoczęta jedynie na wniosek Danii.
 5. W przypadku uchylenia derogacji postanowienia niniejszego Protokołu przestają być stosowane.
-

Protokół (nr 27)
w sprawie Francji (1992)

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC wziąć pod uwagę szczególną kwestię odnoszącą się do Francji,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską:

Francja zachowuje swój przywilej emisji pieniądza na swoich terytoriach zamorskich na warunkach określonych jej prawem krajowym i posiada wyłączne prawo określenia parytetu franka CFP.

Protokół (nr 28)
w sprawie spójności gospodarczej i społecznej (1992)

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRZYPOMINAJĄC, że Unia postawiła sobie za cel wspieranie postępu gospodarczego i społecznego, między innymi poprzez wzmacnianie spójności gospodarczej i społecznej,

PRZYPOMINAJĄC, że artykuł 2 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską zawiera zadanie wspierania spójności gospodarczej i społecznej oraz solidarności między Państwami Członkowskimi, a także, że wzmacnianie spójności gospodarczej i społecznej jest jedną z działalności Wspólnoty wymienionych w artykule 3,

PRZYPOMINAJĄC, że postanowienia części trzeciej tytuł XVII w sprawie spójności gospodarczej i społecznej jako całości stanowią podstawę prawną do konsolidacji i dalszego rozwoju działań Wspólnoty w dziedzinie spójności gospodarczej i społecznej, wraz ze stworzeniem nowego funduszu,

PRZYPOMINAJĄC, że postanowienia części trzeciej tytuł XV w sprawie sieci transeuropejskich i tytuł XIX w sprawie środowiska naturalnego przewiduje utworzenie Funduszu Spójności przed 31 grudnia 1993 roku,

WIERZĄC, że postęp w kierunku unii gospodarczej i walutowej przyczyni się do wzrostu gospodarczego we wszystkich Państwach Członkowskich,

PRZYJMUJĄC DO WIADOMOŚCI, że fundusze strukturalne Wspólnoty zostaną realnie podwojone w okresie między 1987 a 1993 rokiem, co pociąga za sobą znaczne transfery, szczególnie w proporcji do PKB mniej zamożnych Państw Członkowskich,

PRZYJMUJĄC DO WIADOMOŚCI, że Europejski Bank Inwestycyjny udziela kredytów na znaczne kwoty na rzecz biedniejszych regionów,

PRZYJMUJĄC DO WIADOMOŚCI pragnienie większej elastyczności przy przyznawaniu kwot z funduszy strukturalnych,

PRZYJMUJĄC DO WIADOMOŚCI pragnienie zróżnicowania poziomów udziału Wspólnoty w programach i projektach w niektórych państwach,

PRZYJMUJĄC DO WIADOMOŚCI propozycję uwzględnienia w większym stopniu relatywnie wysokiego poziomu rozwoju Państw Członkowskich w systemie zasobów własnych,

POTWIERDZAJĄ, że wspieranie spójności gospodarczej i społecznej jest istotne dla pełnego rozwoju i trwałego powodzenia Wspólnoty i podkreślają znaczenie włączenia zapisu o spójności gospodarczej i społecznej do artykułów 2 i 3 niniejszego Traktatu,

POTWIERDZAJĄ swoje przekonanie, że fundusze strukturalne powinny nadal pełnić istotną rolę w osiąganiu celów Wspólnoty w zakresie spójności,

POTWIERDZAJĄ swoje przekonanie, że Europejski Bank Inwestycyjny powinien nadal przeznaczać większość swoich środków na wspieranie spójności gospodarczej i społecznej oraz deklarują wolę ponownego rozpatrzenia potrzeb kapitałowych Europejski Bank Inwestycyjny tak szybko, jak będzie to konieczne dla powyższego celu,

POTWIERDZAJĄ potrzebę gruntownej oceny funkcjonowania i efektywności funduszy strukturalnych w 1992 roku i potrzebę ponownego rozpatrzenia, przy tej okazji, odpowiedniej wielkości tych funduszy w świetle zadań Wspólnoty w dziedzinie spójności gospodarczej i społecznej,

POSTANAWIAJĄ, że Fundusz Spójności ustanowiony przed 31 grudnia 1993 roku zapewni wkłady finansowe Wspólnoty do projektów z zakresu środowiska naturalnego i sieci transeuropejskich w Państwach Członkowskich, których produkt narodowy brutto na mieszkańca jest niższy niż 90 % średniej Wspólnoty i które mają program prowadzący do spełnienia warunków konwergencji gospodarczej ustanowionych w artykule 104,

DEKLARUJĄ swój zamiar zezwalania na większą elastyczność w przydzielaniu kredytów z funduszy strukturalnych na konkretne potrzeby nie objęte obecnymi przepisami dotyczącymi funduszy strukturalnych,

DEKLARUJĄ swoją wolę dostosowywania zakresów udziału Wspólnoty w programach i projektach funduszy strukturalnych w celu uniknięcia nadmiernych wzrostów wydatków budżetowych w mniej zamożnych Państwach Członkowskich,

UZNAJĄ potrzebę regularnej kontroli postępów w osiąganiu spójności gospodarczej i społecznej oraz zapewniają o swojej woli rozważenia wszelkich koniecznych do tego środków,

DEKLARUJĄ swój zamiar uważniejszego brania pod uwagę zdolności udziału poszczególnych Państw Członkowskich w systemie środków własnych i zbadania sposobów poprawy, dla mniej zamożnych Państw Członkowskich, elementów regresywnych występujących w istniejącym obecnie systemie środków własnych,

POSTANAWIAJĄ dołączyć niniejszy Protokół do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

Protokół (nr 29)
**w sprawie prawa azylu dla obywateli Państw Członkowskich
Unii Europejskiej (1997)**

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

UZNAJĄC, że zgodnie z postanowieniami artykułu 6 ustęp 2 Traktatu o Unii Europejskiej Unia szanuje podstawowe prawa gwarantowane w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności podpisanej w Rzymie 4 listopada 1950 roku,

UZNAJĄC, że Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich jest właściwy do zapewnienia, by w ramach Wspólnoty Europejskiej prawo było przestrzegane w wykładni i stosowaniu artykułu 6 ustęp 2 Traktatu o Unii Europejskiej,

UZNAJĄC, że zgodnie z artykułem 49 Traktatu o Unii Europejskiej każde państwo europejskie składając wniosek o przyjęcie do Unii Europejskiej, musi przestrzegać zasad określonych w artykule 6 ustęp 1 Traktatu o Unii Europejskiej,

MAJĄC NA UWADZE, że artykuł 309 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską ustanawia mechanizm umożliwiający zawieszenie niektórych praw w razie poważnego i trwałego naruszenia tych zasad przez jedno z Państw Członkowskich,

PRZYPOMINAJĄC, że każdemu obywatelowi Państwa Członkowskiego, jako obywatelowi Unii, przysługuje szczególny status i ochrona, którą zapewniają Państwa Członkowskie, zgodnie z postanowieniami części II Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską,

MAJĄC NA UWADZE, że Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską ustanawia przestrzeń bez granic wewnętrznych oraz przyznaje każdemu obywatelowi Unii prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium Państw Członkowskich,

PRZYPOMINAJĄC, że kwestia ekstradycji obywateli Państw Członkowskich Unii jest poruszana w europejskiej Konwencji o ekstradycji z 13 grudnia 1957 roku i Konwencji z 27 września 1996 roku sporządzonej w oparciu o artykuł 31 Traktatu o Unii Europejskiej dotyczący ekstradycji między Państwami Członkowskimi Unii Europejskiej,

PRAGNĄC zapobiec wykorzystywaniu instytucji azylu do innych celów niż zamierzone,

UZNAJĄC, że niniejszy Protokół szanuje cele i zadania Konwencji genewskiej z 28 lipca 1951 roku dotyczące statusu uchodźców,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską,

Artykuł

Z uwagi na poziom ochrony podstawowych praw i wolności przez Państwa Członkowskie Unii Europejskiej, Państwa Członkowskie należy uważać za bezpieczne państwa pochodzenia w ich wzajemnych stosunkach we wszystkich aspektach prawnych czy praktycznych związanych z kwestiami azylu. W związku z tym, wszelkie wnioski o przyznanie azylu składane przez obywateli Państw Członkowskich mogą być rozpatrywane lub uznane jako możliwe do rozpatrzenia przez inne Państwo Członkowskie jedynie w następujących przypadkach:

- a) jeżeli Państwo Członkowskie, którego obywatelem jest osoba składająca wniosek o azyl, powołując się na postanowienia artykułu 15 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podejmuje, po wejściu w życie Traktatu z Amsterdamu, środki odstępujące na jego terytorium od zobowiązań tego państwa wynikających z tej konwencji;
 - b) jeżeli procedura wymieniona w artykule 7 ustęp 1 Traktatu o Unii Europejskiej została wszczęta oraz do momentu podjęcia decyzji w tej sprawie przez Radę;
 - c) jeżeli Rada, stanowiąc w oparciu o artykuł 7 ustęp 1 Traktatu o Unii Europejskiej, stwierdziła wystąpienie poważnego i trwałego naruszenia zasad wymienionych w artykule 6 ustęp 1 przez Państwo Członkowskie, którego obywatelem jest wnioskodawca;
 - d) jeżeli Państwo Członkowskie jednostronnie podejmuje taką decyzję w odniesieniu do wniosku obywatela innego Państwa Członkowskiego; w takim przypadku należy natychmiast powiadomić o tym Radę; wniosek taki należy rozpatrywać w oparciu o domniemanie, że jest on całkowicie nieuzasadniony, nie naruszając tym samym w żaden sposób, kompetencji decyzyjnych tego Państwa Członkowskiego.
-

Protokół (nr 30)
**w sprawie stosowania zasad pomocniczości
i proporcjonalności (1997)**

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

ZDECYDOWANE stworzyć warunki dla stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności zawartych w artykule 5 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską mając na względzie bardziej precyzyjne określenie kryteriów ich stosowania oraz zapewnić ich ścisłe przestrzeganie i konsekwentne wprowadzanie przez wszystkie instytucje,

PRAGNĄC zapewnić, aby decyzje były podejmowane na poziomie możliwie najbliższym obywatelom Unii,

UWZGLĘDNIAJĄC porozumienie międzyinstytucjonalne z 25 października 1993 roku między Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie procedur wprowadzania w życie zasady pomocniczości,

POTWIERDZIŁY, że konkluzje Rady Europejskiej z Birmingham z 16 października 1992 roku oraz ogólne podejście do zastosowania zasady pomocniczości uzgodnione podczas spotkania Rady Europejskiej w Edynburgu, odbywającego się w dniach 11-12 grudnia 1992 roku nadal będą stanowić wytyczne dla działań instytucji Unii, a także dla rozszerzenia stosowania zasady pomocniczości, oraz w tym celu,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską:

1. W wykonywaniu kompetencji im przyznanych, każda instytucja zapewnia poszanowanie zasady pomocniczości. Zapewni ona również poszanowanie zasady proporcjonalności, zgodnie z którą każde działanie Wspólnoty nie może wykraczać poza to, co jest konieczne do osiągnięcia celów Traktatu.

2. Stosowanie zasad pomocniczości i proporcjonalności odbywa się z poszanowaniem ogólnych postanowień oraz celów Traktatu, w szczególności w odniesieniu do utrzymania dorobku wspólnotowego w całości i zachowania równowagi instytucjonalnej, nie narusza zasad ustanowionych przez Trybunał Sprawiedliwości w odniesieniu do relacji pomiędzy prawem wspólnotowym a krajowym oraz uwzględnia postanowienia artykułu 6 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej, zgodnie z którym „Unia sama zapewnia sobie środki niezbędne do osiągnięcia swych celów i prowadzenia swych polityk”.

3. Zasada pomocniczości nie kwestionuje kompetencji przyznanych Wspólnocie Europejskiej przez ten Traktat, zgodnie z wykładnią Trybunału Sprawiedliwości. Kryteria, o których mowa w artykule 5 akapit drugi Traktatu, są związane z dziedzinami, wobec których Wspólnota nie ma wyłącznej kompetencji. Zasada pomocniczości wskazuje sposoby wykonywania takich kompetencji na poziomie Wspólnoty. Pomocniczość jest koncepcją dynamiczną i powinna być stosowana w świetle celów ustalonych w Traktacie. Pozwala ona Wspólnocie na rozszerzenie swych działań w granicach jej kompetencji, o ile wymagają tego okoliczności, bądź odwrotnie, zawężyć swoje działania lub ich zaprzestać, jeżeli ich wykonywanie nie jest już uzasadnione.

4. Uzasadnienie tworzenia takich przepisów musi być podane z uwzględnieniem ich zgodności z zasadami pomocniczości i proporcjonalności dla wszystkich projektów przepisów prawa wspólnotowego; stwierdzenie, że dany cel Wspólnoty może zostać osiągnięty lepiej przez Wspólnotę musi być uzasadnione wskaźnikami jakościowymi i zawsze, gdy jest to możliwe, wskaźnikami ilościowymi.

5. Aby działanie Wspólnoty było uzasadnione, obydwa aspekty zasady pomocniczości powinny zostać spełnione: cele proponowanego działania nie mogą być osiągnięte w stopniu wystarczającym przez działanie Państw Członkowskich w ramach ich krajowych systemów konstytucyjnych i dlatego mogą zostać lepiej osiągnięte przez działanie na szczeblu Wspólnoty.

Przy sprawdzaniu czy powyższe warunki zostały spełnione, należy kierować się następującymi wytycznymi:

- rozważana kwestia ma aspekty transnarodowe, które nie mogą być uregulowane satysfakcjonująco przez działania Państw Członkowskich,
- działania jedynie na poziomie krajowym lub brak działania Wspólnoty byłyby sprzeczne z wymogami Traktatu (takimi jak konieczność korekty zniekształceń konkurencji lub unikania ukrytych ograniczeń w handlu, a także wzmocnienia spójności gospodarczej i społecznej) bądź w inny sposób miałyby znaczny niekorzystny wpływ na interesy Państw Członkowskich,
- działanie prowadzone na poziomie Wspólnoty przyniosłoby wyraźne korzyści, ze względu na ich rozmiary lub skutki w porównaniu z działaniem na poziomie Państw Członkowskich.

6. Forma działania wspólnotowego jest możliwie najprostsza, służąca odpowiedniej realizacji celu danego środka oraz konieczności skutecznego wykonania. Wspólnota stanowi jedynie w koniecznym zakresie. Mimo równości środków, dyrektywy należy przedkładać nad rozporządzenia, a dyrektywy ramowe nad środki szczegółowe. Dyrektywy przewidziane w artykule 249 Traktatu, wiążąc każde Państwo Członkowskie, do którego są kierowane, w odniesieniu do rezultatu, który ma być osiągnięty, pozostawiają jednak organom krajowym swobodę wyboru formy i środków.

7. W odniesieniu do charakteru i zasięgu działań Wspólnoty, środki Wspólnoty powinny pozostawiać możliwie najszerszy zakres dla decyzji krajowych, zgodnie z celem danego środka oraz przy poszanowaniu wymogów Traktatu. Przy poszanowaniu prawa Wspólnoty, należy dokaładać starań, aby przestrzegać ugruntowanych rozwiązań krajowych oraz organizacji i działania systemów prawnych Państw Członkowskich. W stosownym przypadku oraz z zastrzeżeniem konieczności odpowiedniego wykonania, środki Wspólnoty powinny zapewniać Państwom Członkowskim możliwość różnych sposobów osiągania celów tych środków.

8. W przypadku gdy stosowanie zasady pomocniczości nie prowadzi do podjęcia żadnego działania przez Wspólnotę, Państwa Członkowskie są zobowiązane dostosować swoje działania do ogólnych zasad ustalonych w artykule 10 Traktatu, poprzez podejmowanie wszelkich odpowiednich środków w celu zapewnienia wypełnienia zobowiązań wynikających z Traktatu, oraz przez powstrzymanie się od wszelkich środków, które mogłyby zagrozić osiągnięciu celów Traktatu.

9. Nie naruszając swego prawa do inicjatywy, Komisja powinna:

- z wyjątkiem przypadków szczególnie pilnych lub tajnych, przeprowadzać szerokie konsultacje przed przedstawieniem projektów aktów prawnych, oraz, w stosownym przypadku, publikować dokumenty konsultacyjne,
- uzasadniać związek swoich projektów z zasadą pomocniczości, w razie potrzeby uzasadnienie towarzyszące projektowi przedstawia szczegóły w tym przedmiocie. Finansowanie działania Wspólnoty w całości lub częściowo z budżetu Wspólnoty wymaga wyjaśnienia,
- odpowiednio uwzględniać konieczność działania w taki sposób, aby wszystkie obciążenia finansowe jak i administracyjne, ciężące na Wspólnocie, rządach krajowych, władzach lokalnych, podmiotach gospodarczych oraz obywatelach były jak najmniejsze i stosowne do zamierzonego celu,
- składać sprawozdanie Radzie Europejskiej, Parlamentowi Europejskiemu oraz Radzie w sprawie stosowania artykułu 5 Traktatu. Takie roczne sprawozdanie należy także przesłać do Komitetu Regionów i Komitetu Ekonomiczno-Społecznego.

10. Rada Europejska uwzględnia sprawozdanie Komisji, o którym mowa w ustępie 9 tiret czwarte w sprawozdaniu na temat postępu osiągniętego przez Unię, które jest zobowiązana przedłożyć Parlamentowi Europejskiemu zgodnie z artykułem 4 Traktatu o Unii Europejskiej.

11. Z pełnym poszanowaniem stosownych procedur, Parlament Europejski i Rada przeprowadzają badanie, które stanowi integralną część całościowego rozpatrywania zgodności projektów Komisji z artykułem 5 Traktatu. Przepis ten odnosi się zarówno do pierwotnego projektu Komisji, jak i do zmian, które Parlament Europejski i Rada zamierzają wprowadzić.

12. W trakcie przeprowadzania procedur opisanych w artykułach 251 i 252 Traktatu, należy informować Parlament Europejski o stanowisku Rady w sprawie stosowania artykułu 5 Traktatu, w formie przedstawienia motywów, którymi kierowała się Rada przy uchwalaniu wspólnego stanowiska. Rada informuje Parlament Europejski o przyczynach, na podstawie których uważa, że całość lub część projektu Komisji jest niezgodna z artykułem 5 Traktatu.

13. Zgodność z zasadą pomocniczości jest przedmiotem kolejnego badania zgodnie z zasadami ustanowionymi w Traktacie.

Protokół (nr 31)
**w sprawie stosunków zewnętrznych Państw Członkowskich
dotyczących przekraczania zewnętrznych granic (1997)**

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

UWZGLĘDNIAJĄC potrzebę Państw Członkowskich dotyczącą zapewnienia skutecznych kontroli ich granic zewnętrznych, w odpowiednim przypadku we współpracy z państwami trzecimi,

PRZYJĘŁY następujące postanowienie, które jest dołączone do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską:

Postanowienia w sprawie środków dotyczących przekraczania granic zewnętrznych zawarte w artykule 62 ustęp 2 litera a) tytułu IV Traktatu nie naruszają kompetencji Państw Członkowskich do negocjowania lub zawierania umów z państwami trzecimi, o ile są one zgodne z prawem Wspólnoty i innymi stosownymi umowami międzynarodowymi.

Protokół (nr 32)
**w sprawie systemu publicznego nadawania w Państwach
Członkowskich (1997)**

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

UWAŻAJĄC, że system publicznego nadawania w Państwach Członkowskich jest bezpośrednio związany z potrzebami demokratycznymi, społecznymi i kulturowymi każdego społeczeństwa oraz z koniecznością zachowania pluralizmu w mediach,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia interpretacyjne, które są dołączone do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską,

Postanowienia Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską nie naruszają kompetencji Państw Członkowskich w zakresie zapewnienia finansowania publicznego nadawania w zakresie, w jakim takie finansowanie przyznaje się organizacjom nadawczym w celu wypełnienia misji służby publicznej, która została powierzona, określona i zorganizowana przez każde Państwo Członkowskie, oraz w zakresie, w jakim takie finansowanie nie wpływa na warunki handlowe i konkurencję we Wspólnocie w zakresie, w jakim byłoby to sprzeczne ze wspólnym interesem, przy uwzględnieniu konieczności realizacji mandatu tej służby publicznej.

Protokół (nr 33)
w sprawie dobrobytu zwierząt (1997)

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC zapewnić większą ochronę i lepsze poszanowanie dobrobytu zwierząt jako istot zdolnych do odczuwania,

PRZYJMUJĄ następujące postanowienie, które jest dołączone do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską,

Przy formułowaniu i wykonywaniu wspólnotowej polityki rolnej i transportu oraz jej polityk dotyczących rynku wewnętrznego i badań, Wspólnota i Państwa Członkowskie w pełni uwzględniają wymagania w zakresie dobrobytu zwierząt, przy równoczesnym przestrzeganiu przepisów prawnych i administracyjnych oraz zwyczajów Państw Członkowskich związanych w szczególności z obyczajami religijnymi, tradycjami kulturowymi i dziedzictwem regionalnym.

Protokół (nr 34)
**w sprawie skutków finansowych wygaśnięcia Traktatu EWWiS
oraz w sprawie funduszu badawczego węgla i stali (2001)**

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC ustalić pewne kwestie dotyczące wygaśnięcia Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali (EWWiS),

PRAGNĄC przyznać własność funduszy EWWiS Wspólnocie Europejskiej,

BIORĄC POD UWAGĘ pragnienie wykorzystania tych funduszy do celów badań w sektorach związanych z przemysłem węgla i stali oraz konieczność określenia w tym celu pewnych zasad,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską:

Artykuł 1

1. Wszystkie aktywa i pasywa EWWiS, w stanie na dzień 23 lipca 2002 roku, przechodzą z dniem 24 lipca 2002 roku na Wspólnotę Europejską.

2. Z zastrzeżeniem ewentualnego zwiększenia lub zmniejszenia w wyniku postępowania likwidacyjnego, wartość netto tych aktywów i pasywów, określoną w zestawieniu bilansowym EWWiS z dnia 23 lipca 2002 roku, uznaje się za majątek przeznaczony do celów badań w sektorach związanych z przemysłem węgla i stali, określony jako „EWWiS w likwidacji”. Po zakończeniu likwidacji określa się go jako „Majątek Funduszu Badawczego Węgla i Stali”.

3. Dochód z majątku określonego jako „Fundusz Badawczy Węgla i Stali” może zostać wykorzystany jedynie do celów badań prowadzonych poza ramowym programem badawczym, w sektorach związanych z przemysłem węgla i stali, zgodnie z postanowieniami niniejszego Protokołu i aktów przyjętych na jego podstawie.

Artykuł 2

Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, przyjmuje wszelkie postanowienia niezbędne do realizacji niniejszego Protokołu, w tym podstawowe zasady oraz właściwe procedury decyzyjne, w szczególności w celu przyjęcia wieloletnich wytycznych finansowych dla zarządzania majątkiem Funduszu Badawczego Węgla i Stali oraz wytycznych technicznych dla programu badawczego tego Funduszu.

Artykuł 3

Z zastrzeżeniem odmiennych postanowień niniejszego Protokołu i aktów przyjętych na jego podstawie, stosuje się postanowienia Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

Artykuł 4

Niniejszy Protokół stosuje się od 24 lipca 2002 roku.

Protokół (nr 35)
**w sprawie artykułu 67 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę
Europejską (2001)**

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY

PRZYJĘŁY następujące postanowienie, które jest dołączone do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską:

Artykuł

Od 1 maja 2004 roku Rada, przyjmując środki określone w artykule 66 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, stanowi większością kwalifikowaną na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

E. PROTOKÓŁ DOŁĄCZONY DO TRAKTATU
USTANAWIAJĄCEGO WSPÓLNOTĘ EUROPEJSKĄ
I EUROPEJSKĄ WSPÓLNOTĘ ENERGII ATOMOWEJ

Protokół (nr 36)

**w sprawie przywilejów i immunitetów Wspólnot Europejskich
(1965)**

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

MAJĄC NA UWADZE, że zgodnie z artykułem 28 Traktatu ustanawiającego Jedną Radę i Jedną Komisję Wspólnot Europejskich, Wspólnoty te oraz Europejski Bank Inwestycyjny korzystają na terytoriach Państw Członkowskich z przywilejów i immunitetów niezbędnych do wykonywania ich zadań,

PODJEŁY następujące postanowienia, załączone do niniejszego Traktatu:

ROZDZIAŁ I

MIENIE, FUNDUSZE, AKTYWA I OPERACJE WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Artykuł 1

Lokale i budynki Wspólnot są nietykalne. Nie podlegają rewizjom, rekwizycjom, konfiskacie lub wywłaszczeniu. Mienie i aktywa Wspólnot nie podlegają żadnym środkom przymusu administracyjnego lub sądowego bez upoważnienia Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł 2

Archiwa Wspólnot są nietykalne.

Artykuł 3

Wspólnoty, ich aktywa, przychody i inne mienie są zwolnione ze wszelkich podatków bezpośrednich.

Rządy Państw Członkowskich, wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, podejmują stosowne środki w celu umorzenia lub zwrotu kwoty podatków pośrednich lub podatków z tytułu sprzedaży wliczonych w cenę mienia ruchomego i nieruchomego, w przypadku gdy Wspólnoty dokonują, do celów użytku służbowego, poważnych zakupów, których cena zawiera tego typu podatki. Jednakże stosowanie tych postanowień nie może spowodować zakłócenia konkurencji w obrębie Wspólnot.

Zwolnień nie udziela się w stosunku do podatków i opłat, których wysokość stanowi jedynie wynagrodzenie za skorzystanie z usługi użyteczności publicznej.

Artykuł 4

Wspólnoty są zwolnione z wszelkich ceł, zakazów i ograniczeń przywozowych i wywozowych w stosunku do produktów przeznaczonych do ich użytku służbowego: produkty przywiezione w ten sposób mogą zostać sprzedane, odpłatnie lub nieodpłatnie, na terytorium kraju, do którego zostały przywiezione, wyłącznie na warunkach określonych przez rząd tego kraju.

Wspólnoty są także zwolnione z wszelkich ceł, zakazów i ograniczeń przywozowych i wywozowych w odniesieniu do swoich publikacji.

Artykuł 5

Europejska Wspólnota Węgla i Stali może posługiwać się dowolną walutą oraz prowadzić rozliczenia w dowolnej walucie.

ROZDZIAŁ II

KOMUNIKACJA I LAISSEZ-PASSER

Artykuł 6

W celu komunikacji służbowej i przekazywania wszelkich dokumentów, instytucje Wspólnot korzystają na terytorium każdego Państwa Członkowskiego z przywilejów przyznawanych przez dane państwo placówkom dyplomatycznym.

Korespondencja służbowa i inne środki komunikacji służbowej instytucji Wspólnot nie podlegają cenzurze.

Artykuł 7

1. *Laissez-passer* w postaci, która zostanie określona przez Radę, a które władze Państwa Członkowskiego uznają za ważny dokument podróży, mogą być wystawiane członkom i pracownikom instytucji Wspólnot przez szefów tych instytucji. Te *laissez-passer* wydawane są urzędnikom i innym pracownikom na warunkach określonych w regulaminie pracowniczym urzędników i warunkach zatrudnienia innych pracowników Wspólnot.

Komisja może zawierać umowy umożliwiające uznawanie *laissez-passer* jako ważnych dokumentów podróży na terytorium państw trzecich.

2. Nadal stosuje się postanowienia artykułu 6 Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali w stosunku do członków i pracowników instytucji, którzy w dniu wejścia w życie niniejszego Traktatu posiadają *laissez-passer* przewidziane w niniejszym artykule, do czasu stosowania postanowień ustępu 1 niniejszego artykułu.

ROZDZIAŁ III

CZŁONKOWIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Artykuł 8

Swoboda przepływu członków Parlamentu Europejskiego podróżujących do lub z miejsca obrad Parlamentu Europejskiego nie podlega żadnym ograniczeniom administracyjnym lub innym.

Członkom Parlamentu Europejskiego, w zakresie kontroli celnej i walutowej, przyznaje się:

- a) ze strony własnego rządu — takie same udogodnienia jak przyznawane wyższym urzędnikom wyjeżdżającym za granicę na czasowe pobyty służbowe;
- b) ze strony rządów innych Państw Członkowskich — takie same udogodnienia jak przyznawane przedstawicielom obcych rządów w związku z czasowym pobytem służbowym.

Artykuł 9

Wobec członków Parlamentu Europejskiego nie można prowadzić dochodzenia, postępowania sądowego, ani też ich zatrzymywać z powodu ich opinii lub stanowiska zajętego przez nich w głosowaniu w czasie wykonywania przez nich obowiązków służbowych.

Artykuł 10

Podczas sesji Parlamentu Europejskiego jego członkowie korzystają:

- a) na terytorium swojego państwa — z immunitetów przyznawanych członkom parlamentu ich państwa;
- b) na terytorium innego Państwa Członkowskiego — z immunitetu chroniącego przed zatrzymaniem oraz immunitetu jurysdykcyjnego.

Immunitet chroni także członków podczas ich podróży do i z miejsca, gdzie odbywa się posiedzenie Parlamentu Europejskiego.

Nie można powoływać się na immunitet w przypadku, gdy członek został schwytany na gorącym uczynku i nie może on stanowić przeszkody w wykonywaniu przez Parlament Europejski prawa uchylenia immunitetu w odniesieniu do któregokolwiek ze swoich członków.

ROZDZIAŁ IV

PRZEDSTAWICIELE PAŃSTW CZŁONKOWSKICH BIORĄCY UDZIAŁ W PRACACH INSTYTUCJI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Artykuł 11

Przedstawiciele Państw Członkowskich biorący udział w pracach instytucji Wspólnot, ich doradcy i eksperci techniczni, korzystają w czasie wykonywania swoich funkcji i w czasie podróży do i z miejsca obrad, ze zwyczajowych przywilejów, immunitetów i udogodnień.

Niniejszy artykuł stosuje się również do członków organów doradczych Wspólnot.

ROZDZIAŁ V

URZĘDNICY I INNI PRACOWNICY WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Artykuł 12

Na terytorium każdego Państwa Członkowskiego i bez względu na ich przynależność państwową, urzędnicy i inni pracownicy Wspólnot:

- a) z zastrzeżeniem postanowień Traktatów dotyczących z jednej strony reguł odpowiedzialności urzędników i innych pracowników w stosunku do Wspólnot oraz, z drugiej strony, właściwości Trybunału w sporach między Wspólnotami a ich urzędnikami i innymi pracownikami, korzystają z immunitetu jurysdykcyjnego co do dokonanych przez nich czynności służbowych, a obejmującego również słowa wypowiedziane lub napisane; korzystają oni z tego immunitetu również po zakończeniu pełnienia funkcji;
- b) wraz ze współmałżonkami oraz członkami rodziny pozostającymi na utrzymaniu, nie podlegają ograniczeniom imigracyjnym i nie są objęci formalnościami dotyczącymi rejestracji cudzoziemców;
- c) w zakresie przepisów walutowych, korzystają z takich samych udogodnień, które są zwyczajowo przyznawane pracownikom organizacji międzynarodowych;
- d) korzystają z prawa przywozu bez opłat z kraju ostatniego miejsca zamieszkania lub z kraju, którego są obywatelami, mebli i przedmiotów osobistego użytku przy podejmowaniu po raz pierwszy pracy w danym kraju, a także prawa ponownego wywozu bez opłat mebli i przedmiotów osobistego użytku, po ustaniu funkcji w tym kraju, w obu przypadkach w stopniu uznanym przez rząd państwa, w którym prawo to jest wykonywane, za niezbędny;

- e) korzystają z prawa przywozu bez opłat samochodu do użytku osobistego, nabytego w kraju ostatniego miejsca zamieszkania lub w kraju, którego są obywatelami na zasadach rządzących rodzimym rynkiem tego kraju, a także z prawa ponownego wywozu bez opłat tego samochodu, w obu przypadkach w stopniu uznanym przez rząd danego państwa za niezbędną.

Artykuł 13

Urzędnicy i inni pracownicy Wspólnot objęci są podatkiem na rzecz Wspólnot od dochodów, wynagrodzeń i dodatków wypłacanych im przez Wspólnoty, zgodnie z warunkami i procedurą określoną przez Radę, stanowiącą na wniosek Komisji.

Są oni zwolnieni z krajowych podatków od dochodów, wynagrodzeń i dodatków wypłacanych przez Wspólnoty.

Artykuł 14

Przy stosowaniu podatku dochodowego, podatku majątkowego oraz podatku od spadku, a także stosując konwencje o unikaniu podwójnego opodatkowania zawarte między Państwami Członkowskimi Wspólnot, uznaje się, że urzędnicy i inni pracownicy Wspólnot, którzy osiedlają się na terytorium Państwa Członkowskiego innego niż kraj ich miejsca zamieszkania dla celów podatkowych, w momencie dołączenia do służb Wspólnot, i wyłącznie z tytułu wykonywania swoich obowiązków na rzecz Wspólnot zarówno w kraju ich faktycznego zamieszkania i kraju zamieszkania dla celów podatkowych, zachowują miejsce zamieszkania w tym ostatnim, pod warunkiem że kraj ten należy do Wspólnot. Niniejsze postanowienie stosuje się także do współmałżonka, w zakresie w jakim nie wykonuje on działalności zawodowej oraz do dzieci pozostających na utrzymaniu i pod opieką osób, o których jest mowa w niniejszym artykule.

Mienie ruchome należące do osób, o których mowa w pierwszym akapicie, znajdujące się na terytorium, w którym osoby te przebywają, jest zwolnione z podatku od spadku w tym państwie; w celu ustalenia takiego podatku, uznaje się za znajdujące się w kraju stałego zamieszkania, z zastrzeżeniem praw państw trzecich oraz ewentualnego stosowania postanowień międzynarodowych konwencji dotyczących podwójnego opodatkowania.

Miejsce zamieszkania uzyskane wyłącznie w związku z pełnieniem funkcji w innych organizacjach międzynarodowych nie jest brane pod uwagę przy stosowaniu postanowień niniejszego artykułu.

Artykuł 15

Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji, określa system świadczeń socjalnych obejmujący urzędników i innych pracowników Wspólnot.

Artykuł 16

Rada, stanowiąc na wniosek Komisji i po konsultacji z innymi zainteresowanymi instytucjami, określa kategorie urzędników i innych pracowników Wspólnot, do których stosują się postanowienia artykułu 12, drugiego akapitu artykułu 13 i artykułu 14, częściowo lub w całości.

Nazwiska, stopnie służbowe i adresy urzędników i innych pracowników w poszczególnych kategoriach przekazywane są okresowo rządowi Państw Członkowskich.

ROZDZIAŁ VI

PRZYWILEJE I IMMUNITETY PLACÓWEK DYPLMATYCZNYCH PAŃSTW TRZECICH AKREDYTOWANYCH PRZY WSPÓLNOTACH EUROPEJSKICH

Artykuł 17

Państwo Członkowskie, na którego terytorium znajduje się siedziba Wspólnot, udziela zwyczajowych immunitetów dyplmatycznych i przywilejów placówkom dyplmatycznym państw trzecich akredytowanych przy Wspólnotach.

ROZDZIAŁ VII

POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 18

Przywileje, immunitety i inne udogodnienia przyznaje się urzędnikom i innym pracownikom Wspólnot wyłącznie w interesie Wspólnot.

Każda instytucja Wspólnot powinna uchylić immunitet udzielony urzędnikowi lub innemu pracownikowi, kiedy uzna, że uchylenie takiego immunitetu nie jest sprzeczne z interesami Wspólnot.

Artykuł 19

W celu stosowania niniejszego Protokołu, instytucje Wspólnot współpracują z właściwymi władzami danych Państw Członkowskich.

Artykuł 20

Artykuły 12-15 i artykuł 18 mają zastosowanie do członków Komisji.

Artykuł 21

Artykuły 12-15 i artykuł 18 stosuje się wobec sędziów, rzeczników generalnych, sekretarza i sprawozdawców pomocniczych Trybunału Sprawiedliwości oraz do członków i sekretarza Sądu Pierwszej Instancji, bez uszczerbku dla postanowień artykułu 3 Protokołu w sprawie Statutu Trybunału Sprawiedliwości, dotyczących immunitetu jurysdykcyjnego sędziów i rzeczników generalnych.

Artykuł 22

Niniejszy Protokół stosuje się także do Europejskiego Banku Inwestycyjnego, członków jego organów, jego pracowników i do przedstawicieli Państw Członkowskich biorących udział w jego działalności, bez uszczerbku dla postanowień Protokołu w sprawie Statutu tego banku.

Ponadto Europejski Bank Inwestycyjny jest zwolniony z jakiegokolwiek opodatkowania i obciążeń o podobnym charakterze związanych z podwyższeniem jego kapitału, jak również z różnych formalności, które mogą być z tym związane w państwie, w którym Bank ma swoją siedzibę. Podobnie też, jego rozwiązanie lub likwidacja nie stanowią podstaw do nałożenia opodatkowania. Ponadto działalność Banku i jego organów, prowadzona zgodnie z jego statutem, nie podlega żadnemu podatkowi obrotowemu.

Artykuł 23

Niniejszy Protokół stosuje się także do Europejskiego Banku Centralnego, do członków jego organów i do jego personelu, bez uszczerbku dla postanowień Protokołu w sprawie Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego.

Europejski Bank Centralny jest dodatkowo zwolniony z wszelkich form opodatkowania lub obciążeń o podobnym charakterze w związku z podwyższeniem jego kapitału, jak również z wszelkich formalności, które mogą być z tym związane w państwie, w którym Bank ma swoją siedzibę. Działalność Banku i jego organów, podejmowana zgodnie ze Statutem Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego, nie podlega żadnemu podatkowi obrotowemu.

Powyższe postanowienia stosują się także do Europejskiego Instytutu Walutowego. Jego rozwiązanie lub likwidacja nie stanowi podstawy do nałożenia jakichkolwiek obciążeń.

W DOWÓD CZEGO niżej wymienieni pełnomocnicy złożyli swoje podpisy pod niniejszym Protokołem.

Sporządzono w Brukseli, ósmego kwietnia tysiąc dziewięćset sześćdziesiątego piątego roku.

Paul-Henri SPAAK

Kurt SCHMÜCKER

Maurice COUVE de MURVILLE

Amintore FANFANI

Pierre WERNER

J. M. A. H. LUNS

DODATEK

DOSTOSOWANIA PRAWA PIERWOTNEGO WYNIKAJĄCE Z PRZYSTĄPIENIA REPUBLIKI BUŁGARSKIEJ I RUMUNII DO UNII EUROPEJSKIEJ

W następstwie wejścia w życie Traktatu o przystąpieniu Republiki Bułgarskiej i Rumunii do Unii Europejskiej, do poniższych artykułów wprowadza się następujące zmiany.

I. TRAKTAT O UNII EUROPEJSKIEJ

1. Artykuł 23 ustęp 2 akapit trzeci zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Decyzje wymagają do ich przyjęcia co najmniej 255 głosów »za«, oddanych przez co najmniej dwie trzecie członków.”

2. Artykuł 34 ustęp 3 koniec zdania pierwszego otrzymuje brzmienie:

„uchwały Rady wymagają do ich przyjęcia co najmniej 255 głosów »za«, oddanych przez co najmniej dwie trzecie jej członków.”

3. Artykuł 53 akapit drugi otrzymuje brzmienie:

„Na mocy Traktatów o Przystąpieniu, teksty niniejszego Traktatu w językach bułgarskim, czeskim, estońskim, fińskim, litewskim, łotewskim, maltańskim, polskim, rumuńskim, słowackim, słoweńskim, szwedzkim i węgierskim są również autentyczne.”

II. TRAKTAT USTANAWIAJĄCY WSPÓLNOTĘ EUROPEJSKĄ

1. Artykuł 57 ustęp 1 ostatnie zdanie otrzymuje brzmienie:

„W odniesieniu do ograniczeń istniejących na mocy prawa krajowego w Bułgarii, Estonii i na Węgrzech, odnośną datą jest 31 grudnia 1999 roku.”

2. Artykuł 189 akapit drugi otrzymuje brzmienie:

„Liczba członków Parlamentu Europejskiego nie przekracza 736.”

3. Ze skutkiem od początku kadencji 2009-2014, artykuł 190 ustęp 2 akapit pierwszy Traktatu WE otrzymuje brzmienie:

„2. Liczbę przedstawicieli wybieranych w każdym Państwie Członkowskim ustala się następująco:

Belgia	22	Luksemburg	6
Bułgaria	17	Węgry	22
Republika Czeska	22	Malta	5
Dania	13	Niderlandy	25
Niemcy	99	Austria	17
Estonia	6	Polska	50
Grecja	22	Portugalia	22
Hiszpania	50	Rumunia	33
Francja	72	Słowenia	7
Irlandia	12	Słowacja	13
Włochy	72	Finlandia	13
Cypr	6	Szwecja	18
Łotwa	8	Zjednoczone Królestwo	72.”
Litwa	12		

4. W artykule 205 ustęp 2 do akapitu pierwszego dodaje się następujące pozycje:

„Bułgaria	10
Rumunia	14.”

5. Artykuł 205 ustęp 2 akapity drugi i trzeci otrzymują brzmienie:

„Uchwały Rady wymagają do ich przyjęcia co najmniej 255 głosów »za«, oddanych przez większość jej członków, jeżeli niniejszy Traktat wymaga, aby były przyjęte na wniosek Komisji.

W innych przypadkach uchwały Rady wymagają do ich przyjęcia co najmniej 255 głosów »za«, oddanych przez co najmniej dwie trzecie jej członków.”

6. W artykule 258 do akapitu drugiego dodaje się następujące pozycje:

„Bułgaria 12

Rumunia 15.”

7. W artykule 263 do akapitu trzeciego dodaje się następujące pozycje:

„Bułgaria 12

Rumunia 15.”

8. W artykule 299 ustęp 1 do listy Państw Członkowskich dodaje się odniesienia do Republiki Bułgarskiej i Rumunii.

9. Artykuł 314 akapit drugi otrzymuje brzmienie:

„Na mocy Traktatów o Przystąpieniu, teksty niniejszego Traktatu w językach angielskim, bułgarskim, czeskim, duńskim, estońskim, fińskim, greckim, hiszpańskim, irlandzkim, litewskim, łotewskim, maltańskim, polskim, portugalskim, rumuńskim, słowackim, słoweńskim, szwedzkim i węgierskim są również autentyczne.”

III. PROTOKÓŁ W SPRAWIE STATUTU TRYBUNAŁU SPRAWIEDLIWOŚCI

1. Artykuł 9 akapit pierwszy otrzymuje brzmienie:

„Gdy co trzy lata następuje częściowe odnowienie składu sędziowskiego, dotyczy on przemiennie czternastu i trzynastu sędziów.”

2. Artykuł 48 otrzymuje brzmienie:

„Sąd Pierwszej Instancji składa się z dwudziestu siedmiu sędziów.”

IV. PROTOKÓŁ W SPRAWIE STATUTU EUROPEJSKIEGO BANKU INWESTYCYJNEGO

1. W artykule 3 dodaje się pozycje dotyczące Republiki Bułgarii i Rumunii.

2. W artykule 4 ustęp 1 akapit pierwszy:

a) zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„1. Kapitał Banku wynosi 164 795 737 000 EUR, subskrybowany przez Państwa Członkowskie następująco ⁽¹⁾:”

b) dodaje się następujące pozycje:

„Bułgaria 296 000 000

Rumunia 846 000 000.”

3. Artykuł 11 ustęp 2 akapity pierwszy i trzeci otrzymują, odpowiednio, brzmienie:

„2. Rada Dyrektorów składa się z dwudziestu ośmiu dyrektorów i osiemnastu zastępców.

[...]

Zastępcy dyrektora są mianowani przez Radę Gubernatorów na okres pięciu lat w następujący sposób:

- dwóch zastępców wyznacza Republika Federalna Niemiec,
- dwóch zastępców wyznacza Republika Francuska,
- dwóch zastępców wyznacza Republika Włoska,
- dwóch zastępców wyznacza Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej,
- jednego zastępcę wyznaczają za wspólnym porozumieniem Królestwo Hiszpanii i Republika Portugalska,
- jednego zastępcę wyznaczają za wspólnym porozumieniem Królestwo Belgii, Wielkie Księstwo Luksemburga i Królestwo Niderlandów,
- dwóch zastępców wyznaczają za wspólnym porozumieniem Królestwo Danii, Republika Grecka, Irlandia i Rumunia,

⁽¹⁾ Liczby podane dla Bułgarii i Rumunii mają charakter orientacyjny i są oparte na danych z 2003 roku opublikowanych przez Eurostat.

- dwóch zastępców wyznaczają za wspólnym porozumieniem Republika Estońska, Republika Łotewska, Republika Litewska, Republika Austrii, Republika Finlandii i Królestwo Szwecji,
 - trzech zastępców wyznaczają za wspólnym porozumieniem Republika Bułgarii, Republika Czeska, Republika Cypryjska, Republika Węgierska, Republika Malty, Rzeczpospolita Polska, Republika Słowenii i Republika Słowacka,
 - jednego zastępcę wyznacza Komisja.”
-